

శ్రీరస్తు

౧ సామ్యసదాశివపరబ్రహ్మచేనమః

శుభమస్తు

మహాన్యాసపూర్వక

సశాస్త్రీయమైదివిధి

అమూల్య ధర్మరత్నహారతరళాయమాన 'రుద్రాఽభిషేక'
 దత్తదీపికా' విరాజితము, అనన్యసామాన్య ప్రమాణగ్రంథకల్ప
 వాదప సంజాత మంత్రతంత్ర క్రియా సుమాలంకృతము,
 ప్రత్యక్షఫలప్రద 'పాశుపతప్రకరణ' సహితము, అసదృశ
 విపుల 'రుద్రాఽర్చనావిధి' విభూషితము, సర్వజనపరి
 జ్ఞానదర్పణాయమానాంధ్ర భాషార్థ విలసితము, స్వరసమలం
 కృతము.

“సాంగతీవేదాచార్య” “వేదార్థజ్ఞ” “ధర్మశాస్త్రాభిజ్ఞే”

త్యాద్యనేక విరుదాలంకృతులు, పూజ్యపాదులు

శ్రీ తంగిరాల బాలగంగాధరశర్మ గారి చే

సమ్యక్ప్రసిక్తము.

“పండిత” “హరికథకావతంస”

కూచి వీరభద్రశర్మ చే

సంకల్పితము.

సనాతన ధర్మప్రకాశక గ్రంథమాలా ప్రథమకుసుమము :-

ద్వితీయ
మూద్రణము

ప్రథమ
గ్రావణము

భాషాంతరీకరణ, లిప్యాంతరీకరణ మొ॥
ఏతద్గ్రంథ పునర్ముద్రణాది, యావత్తుహక్కులు “సనాతనధర్మ
ప్రకాశక గ్రంథమాల” (అమలాపురం) కు జెందియున్నవి,

ఇట్లు,

ప్రకాశకులు

సనాతన ధర్మప్రకాశక గ్రంథమాలా

కూచి పర్వతవర్ధనమ్మ

W/o కూచి పీఠబద్ధేశ్వరమ్.

అమలాపురం

తూ॥గో॥జిల్లా, (అండ్రప్రదేశ్)

రిజిస్టర్డ్
కాపీరైట్

మా గ్రంథమాలా సహాయార్థమ్
ఏకద్గ్రంథమూల్యమ్ :-

40/-

ఈ గ్రంథము వలయువారు ప్రకాశకులకుప్రాసిన
బడయగలరు.

అనుబంధ పంచకము

1. స్వాతివానదందువులు ముత్యపుచిప్పలలోబడిన ముత్యములుగా మారును. మురికినీటికాణవలోబడిన మురికినీటిలో కలసిపోవును. అట్లే ఏగ్రంథస్థ విషయములైననూ సజ్జన హృదయములలోబడి నర్విషయములుగానూ, దుర్జన హృదయములలోబడి దుర్విషయములుగానూ అగును.

2. ఏగ్రంథమైననూ సొంతముగాచూచి అకళింపు చేసికొనిన సుస్వభావులకాగ్రంథమందు చెడ్డవిషయ మొక్కటియునూ కానరాదు. గాన ప్రతిగ్రంథమూ ప్రతివారికినీ సంతోషము నొసగును.

3. పంటకాలువనుండి ప్రవహించిన నీటిచేమొలచి ఏపుగా పెరుగుచున్న సస్యము నముద్ర జలప్రవాహమునెట్లు భరింపలేదో అట్లే కింవిజ్ఞానిచే చేయబడిన గ్రంథము న్యాయదృష్టిలేని కుళాగ్రబుద్ధులగు పండితుల విమర్శలకు విలువలేదు.

4. దొంగలబెడద మిక్కుటముగనున్నదని తెలిసియు దనపంతుడు బంగారునగలను చేయించుకొనకమానడు. అటులనే కువిమర్శకుల భయమున్ననని తెలిసియూ ప్రజ్ఞగలవారు గ్రంథమునుచేయకమానడు.

5. ప్రభువుల దయాదృష్టి దేశమునగల పండితులందరిపైననూ ప్రసరించుట చాలకష్టము. ధనవంతుల దయాదృష్టి తమ్మాళియించువారియందుండుట సహజము. పండితమ్మగ్నులు పండితుల ఎదుట నన్య వింపబడుచుండురు. పవిత్రగ్రంథరచన చేయగల పండితులకు తగిన ప్రోత్సాహము లభ్యముకాకుండును. ఇది కలిపియుని ప్రధానము ఇందెవ్వరునూ విందార్చుటకాదు.

-: అంకితము :-

శ్లో॥ మద్భూమీ దివ్యపీఠస్థం మహాదేవం మహేశ్వరం ।
వందే స్థూలావృతం సూక్ష్మం రాజితం లింగరూపిణమ్ ॥

పవిత్ర మంత్ర తంత్ర క్రియా కలాపయుక్తమైన ఈయుద్ధాంతమును మీకందించుటకు కారణభూతులైన దయామయులు

శ్రీ దుర్గామహాదేవి శ్రీమన్మహాదేవులు

దివ్యచరణ సరోజములకు భక్తిప్రపత్తులతో

వీరభద్రశర్మ, ధర్మచర్మ వర్తనమ్మ.

-: ఇష్టదేవతావందనాదికము :-

శ్లో॥ విష్ణుశ విదిమార్తణ్ణ చంద్రేంద్రో పేంద్ర పద్విక ।
నమో గణపతే తుభ్యం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతే ॥
దుర్గమాఽపార సంసారమవారణ్య కులారిణిమ్ ।
అపవర్గప్రదాంభర్గహితాం దుర్గాముపాన్మహే ॥
పూర్వో జన్మవ్రదాతారో పితరౌ శివమానసౌ ।
మహాలక్ష్మీ సత్యనారాయణౌ వందేహ మన్వహమ్ ॥
కూచ్యన్వవాయ పాథోది శీతాంశుమవమం గురుమ్ ।
వేదశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞం మన్త్రైశామ్రజ్జ ముక్త మమ్ ॥
దయావ్హితం సత్యనారాయణశాస్త్రిణ మన్వహమ్ ।
సదా మత్పితరం వందే సర్వధర్మ విదగ్గరిణమ్ ॥
పెద్దింట్యన్వయ వార్హిస్తుమ్ వరం హరికథాగురుమ్ ।
నమామ్యహమ్ సూర్యనారాయణదీప్తిర మన్వహమ్ ॥

విషయ సూచిక

రుద్రాభిషేకధర్మదీపిక

విషయము.	పేజీ నెం.	విషయము.	పేజీ నెం.
అంకితము		లింగపీఠోపరిత్రవ్యవిశిష్టవిషేధః	21
విజ్ఞాపన		శిర్షిక విశిష్టత	21
పండితాభిప్రాయములు		లింగస్వర్ణసదోషము	22
నిమస్సుమాంజలి		అభిషేకపూజా మధ్యజనితదోష	
ధర్మప్రశంస	1	ప్రప్రాయశ్చిత్తము	22
శాస్త్రోక్త కర్మాచరణావళ్యకత	2	విప్రదక్షిణ కర్తవ్యశిష్టత	22
శతరూద్రీయ మహాత్మ్యం	3	హంలాభాదపహయాని	23
శివపూజాఫలమ్	6	ఏకపార్శ్వకాదన	23
అగమవిశిష్టత	7	విద్యవంగ్రహణవిధి	24
స్వామరాదదోషము	8	విద్యావిష్కంఠన కాలవిధియుము	24
మంత్రవిశిష్టత	9	మంత్రివిష్కంఠనకాలవిధియుము	25
లింగస్వరూపకథనము	10	రుద్రకల్పోక్తరుద్రవిధి	25
లింగస్థానఫలాని	13	అష్టవిధాభిషేకఫలాని	27
భావన	14	దోషాయన శాతావప్రోక్త	
దేవాలయాదిమస్వర్ణదోషవిషేధః	14	రుద్రవిధి	29
ఆర్ధగ్రహస్త్ర విషేధము	15	హేమాద్రిప్రోక్తరుద్రవిధి	30
రుద్రాభిషేకకర్తృనియమములు	16	రుద్రాదిత్యయోరభేదవిరూపణము	33
మౌనము	18	పూజాదర్శనఫలం	35
శివస్థితికరవిరూపణము	19	అగమోక్తరుద్రాభిషేకాచరణ	35
ధన్యప్రదాపము	19	రుద్రాభిషేకపూజానంతరం	
పర్వమును పాటించనక్కరలేని		శిర్షిస్తానవిషేధము	38
సమయములు	20	శ్రీగణపత్యధర్మశిర్షాపవిషక	37
శిర్షారణావళ్యకత	20	ఫలశ్రుతి	39

మహాన్యాసపూర్వక సకాస్త్రీయ రుద్రాభిషేక విధి

విషయము.	పేజీ నెం.	విషయము.	పేజీ నెం.
ప్రదక్షిణవిధి	1	ఆద అఖిలదీపారాధనప్రయోగః	20
చందీప్రదక్షిణవిధి	1	అఖండ దీపారాధన క్రమము	20
పూజాద్రవ్యస్థానవిధి	3	ఋషిదేవతా చందోవివియోగా	
నందిశ్వర నమస్కారవిధి	3	వశ్యకత	23
నందిశ్వర ప్రార్థన	5	ఋష్యాద్యనుచ్చారణమువలన	
నందిశ్వర నమస్కారము	5	సంభవించెడి దోషము	25
గర్భాలయ ప్రవేశవిధి	5	న్యాసవతన సంకల్పము	26
భైరవ ప్రార్థన	6	శివశక్త్యభేద విరూపణము	27
మంత్రానాదము	6	శివపంచాక్షరీమంత్ర విశిష్టత	28
గణనమస్కారము	6	పంచాంగరుద్ర ప్రార్థనాక్రమము	31
సంకల్పము	7	పంచాంగరుద్రద్యూనము	31
మనుష్యగంధనివారణమంత్రము	8	పంచముఖ నిర్ణయము	36
కేవల మోక్షపేక్షార్థ సంకల్పము	12	పంచముఖద్యూన క్రమము	36
ఋత్విగ్వరణ విధానము	13	న్యాసప్రాముఖ్యత	40
ఋత్విగ్వరణ సంకల్పము	14	న్యాసవిభజన	41
అచార్యవరణమ్	14	కవచము	41
బ్రహ్మవరణమ్	14	ప్రథమన్యాసము	43
ఋత్విగ్వరణమ్	15	ప్రథమన్యాస ఫలము	53
ఋత్విత్ప్రార్థన	15	ద్వితీయన్యాసము	55
అఖండదీపవిధి	16	తృతీయన్యాసము	58
దీపతైలాని	16	హంసగాయత్రీ	58
దీపతైలవలాని	16	హంసముద్రాలక్షణము	59
దీపవర్ణతైలాని	17	హంసగాయత్రీ జపఫలము	60
అఖండదీప ప్రమాణము	17	సంపుటికరణము	63
దీపనిర్మలక్షణము	17	సంపుటికరణ లక్షణము	67
దీపస్థానవంశి	18	దశాంగరౌద్రీకరణక్రమము-	
దీపపచ్చ ప్రాయశ్చిత్తము	18	దాని ఫలము	68

దశాంగ రౌద్రీకరణము	68	దేనుముద్రా లక్షణము	131
షోడశాంగ రౌద్రీకరణ వీణ		జలకలక ప్రార్థనామంత్రము	132
నిర్ణయము	72	కుంభముద్రా లక్షణము	133
షోడశాంగ రౌద్రీకరణము	73	పూజాద్రవ్యకుద్ది	133
చతుర్థన్యాయము	77	శంఖపూజా విధానము	134
అత్మరక్ష	77	హృదయేలింగావహానమ్	135
పంచమన్యాయము	81	లింగముద్రా లక్షణము	136
శివసంకల్పములు	81	స్థాపనముద్రా లక్షణము	138
శివసంకల్ప పతవఫలము	88	అవాహనముద్రాలక్షణమ్	139
పురుషసూక్తము	89	నన్నిధావన ముద్రాలక్షణమ్	140
పురుషసూక్త పతవఫలము	93	నన్నిరోధన ముద్రాలక్షణమ్	140
ఉత్తరనారాయణము	94	అవకుణ్ఠన ముద్రాలక్షణమ్	140
అవతరర సూక్తము	96	దేనుముద్రా లక్షణమ్	141
ప్రతి పూసశవ్యయము	100	యోనిముద్రా లక్షణమ్	141
త్యమగ్నేవ్యయమ్	105	నద్యోజాతాది మంత్రవిధాన	
సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మ		పూజ	142
మంత్రవిశిష్టత	113	అష్టమూర్తులు	144
సాష్టాంగ నమస్కారము	116	అష్టవిధ ఆంకశకుసుమపూజా	147
రుద్రద్యాయమ్	119	తర్పణమ్	148
షష్ఠన్యాయము	120	రుద్రగాయత్రీపాదము	149
రుద్రస్నానార్చనాదిప్రయోగః	120	బద్ధమృగశృంగాగ్రాలాభిషేక	
నిర్మాల్య వివర్జనవిధి	124	ఫలము	151
జలకలకార్చనాక్రమము	125	ముత్తిగర్హిణి	153
ముద్రాహం వివియోగకాలః	126	పాత్రాసాదనవిధి	154
ముద్రాప్రదర్శనావళ్యకత	126	అర్ఘ్యమీద్య అచమనలక్షణాని	154
ముద్రా ప్రదర్శనఫలము	127	పంచామృతస్నాన సంతల్పః	154
దక్షిణపార్శ్వస్థకలకారాధనమ్	128	పంచద్రవ్యపాత్రాసాదము	158
అంకుశ ముద్రాలక్షణము	129	వజ్రావ్యముద్రా లక్షణమ్	158
హిర్య ముద్రాలక్షణము	129	పంచామృతస్నానములు	158
తార్కముద్రాలక్షణము	130	రుద్రదశదర్శము	163

అభిషేకద్రవ్యఫలము	184	నమకవిధాగవిరయము	207
రుద్రాక్షశ్చెత్తి	187	అమృత మహాపాశుపత	
రుద్రాక్షమహిమ	187	జపాభిషేకప్రయోగము	209
రుద్రాక్షజలాభిషేకఫలము	188	చమకము	228
భస్మాభిషేకఫలము	188	మహాపాశుపతమంత్రలక్షణము	
అధమలాపకరణ స్నానమ్	189	తత్ఫలము	236
నారికేళ లక్షణమ్	173	మహాపాశుపతాస్త్రమస్త్రము	238
అధదళశాస్త్రయః	179	త్రిసూరిపాశుపతము	238
సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకః	190	అఘోరపాశుపతము	238
పాశుపతప్రకరణమ్	193	నవగహపాశుపతము	239
మహామృత్యుంజయస్త్రం	195	కౌటేరిపాశుపతము	239
త్ర్యంబక మంత్రసుహిమ	197	మన్యుపాశుపతము	239
శివస్యవకుపతిత్వ కదనమ్	201	కన్యాపాశుపతము	240
అమృత మహాపాశుపత మస్త్ర		ఋణవిమోచనపాశుపతము	240
లక్షణమ్-తత్ఫలంచ	203		

రు ద్రా ౨ ర్చ నా వి ధి.

విషయము.	పేజీ నెం.	విషయము.	పేజీ నెం.
శివశ్చక్రాయుక్తః	1	భావన	12
శివార్చిత ద్రవ్యఫలమ్	2	పాద్యమ్	12
ఉపచారద్రవ్యలోప సంస్కారస్త్ర		భావన	12
దోషములు	2	అర్ఘ్యమ్	13
బాహిరాంతరపూజావిధానవివరణం	4	భావన	14
రుద్రాఽర్చనా పాగ్గరంభః	8	అచమనీయమ్	14
ధ్యానమ్	8	భావన	16
ధ్యానముద్ర	9	పశ్చాత్తప్తస్నానమ్	16
ఉపచారభావన	9	కుద్దోదకస్నానమ్	16
అవాహనమ్	10	భావన	17
అవాహనముద్ర భావన	10	అంగాంబువిమృశనమ్	18
పింహసనిమ్	11	ప్రోతవస్త్ర లక్షణమ్	18

వత్తయుగ్మమ్	18	శివపూజార్చన పత్రపుష్పాటి	40
వత్తముద్ర	19	పూజానర్తన పత్రపుష్పాటి	41
వస్తారృణపరిమ్	19	పుష్పమహిమ	41
భావన	20	పుష్పోత్పత్తి స్థానపరిమ్	44
యజ్ఞోపవీతమ్	20	తత్త ద్వేవతాపూజానర్తన	
యజ్ఞోపవీతముద్రా	21	పుష్పాదులు	45
యజ్ఞోపవీతార్చణపరిమ్ భావన	21	పత్రపుష్పపర్యుషితకాలము	46
యజ్ఞోపవీతాంతరార్థము	21	పర్యుషితదోషరహిత పత్ర	
భస్మసమర్పణమ్	23	పుష్పాదులు	46
భస్మార్చణపరిమ్	24	రుద్రాక్షమాలా లేక పుష్ప	
అభరణాని	25	మాలా	47
అభరణముద్రా	26	అక్షమాలాముద్రా	48
భావన	27	నాగభరణం	49
అభరణార్చణపరిమ్	27	నాగభరణసమర్పణపరిమ్	49
అధగస్త్యః	27	నివిరపాసహర పత్రపుష్పాదులు	49
గంధముద్రా భావన	28	నామానర్చనావిధి	52
గస్తానలేపనవిధిః తత్త త్పలాని	29	శ్రీ శివాష్టోత్తరీశతనామావళి	53
గస్తసమర్పణాల్గాని	29	అంగన్యాసకరన్యాసములు	53
అష్టగంధద్రవ్యాణి	29	ద్యానమ్	53
శ్వేతాక్షతలు	30	ధూపమ్	54
శ్వేతాక్షతపూజాపరిమ్	31	భావన	55
విల్వపత్రమ్	31	ధూపముద్రాంతాక్షణమ్	55
స్వర్ణవిల్వదళమ్	32	ధూపద్రవ్యాణి	56
స్వర్ణవిల్వదగార్చణపరిమ్	32	దళాంగధూప ద్రవ్యవిశేషః	56
విల్వపత్ర ప్రళపి	33	దీపమ్	57
పుష్పాటి	35	దీపముద్రా భావన	57
భావన	38	దీపసమర్పణవిధి	58
పూజాపుష్పగుర్తి	39	నైవేద్యం	59
సమాధానం	39	ఉత్త రాపోశనమ్	65

నై వేద్యముద్రా	65	అత్మప్రదక్షిణమ్	89
భావన	65	భావన	89
నై వేద్యకాలే ఘంటా		గర్భాయేప్రదక్షిణనిషేధః	90
నాదాదినిషేధః	66	నమస్కారాః	91
నై వేద్యసారగ్రహణం	66	భావన	90
మహానై వేద్యప్రమాణమ్	67	ప్రార్థనా	91
శాంబూలమ్	68	శివతీర్థగ్రహణ మంత్రము	95
భావన	68	తీర్థగ్రహణవిధి	95
శాంబూలరక్షణమ్	68	హస్తప్రక్షాళన నిషేధః	96
పంచసౌగంధిములు	69	శివపాదతీర్థగ్రహణఫలమ్	96
పర్వ సంఖ్యా	69	శివస్నానోదక సమ్మార్జనఫలమ్	97
పూగ సంఖ్యా	69	శివస్నానోదక మహాత్మ్యమ్	98
నీరాజనమ్	70	పాదుకాధారణమ్	99
శిశ్పూరహారతి	72	శివవిష్ణుప్రసాదభేదదోషః	99
ఏకహారతి	73	శివవిర్మాల్యస్వీకారవిధి, తత్ఫలమ్	99
నేత్రహారతి	73	చందాధికారః	102
విల్వహారతి	73	ఉపచారములు	105
వాగహారతి	73	స్వస్తి వాక్యములు	107
పంచహారతి	73	యజమానశ్శ్రు దుద్రాఽభిషేక	
పృథ్వీహారతి	73	జలసమ్మార్జనవిధి	113
నందిహారతి	73	దుద్రాఽభిషేక జలసమ్మా	
సింహ అరతి	73	ర్జనప్రయోగః	114
దుద్రాహారతి	74	మరాస్త్వా మిత్యాదిమంత్రములు	115
కుంభహారతి	74	ముత్తిగ్దక్షిణా	116
వక్షత్రహారతి	74	అశిః	117
రథహారతి	75	స్వస్తి మంత్రాః	117
నీరాజనస్వీకారవిధి	75	ఫలకృతి	117
నీరాజనస్వీకారఫలమ్	76	పరిశిష్టమ్	119
మంత్రపుష్పమ్	77	పుష్పచారః	119
పుష్పాక్షరివిధి	88	సంకాసపా శుపశమ్	121

ఇంద్రాక్షిపాశువలమ్	121	భాగ్యము	124
పర్వ పాశువలమ్	122	మానవిశేషార్చన	126
విగ్రహారాధనావళంకర	122	గద్య	128

సూచన రుద్రాక్షిపేకము నేయదలచినవారు నేటవజ్రమున లేచి
 మందరాచల పార్శ్వస్థుని సంధ్యాదినిత్యకృత్యముల నాచరించి యాశ్వ
 మిన్ద్యురంచి "శంకరా : తీనాదు మీకు నేను యథాశక్తిగా నభిషే
 తార్చనాదులను జరిపించును. కావున నేను చేయు శుభక్షేత్ర ప్రాణాదులను
 స్మరించి నెన్ను గృతార్చుని జేయవలయునని పార్థింపచున్నా" నని
 శివుని నమస్కార భూర్భువఃస్వః వార్ధింపి నమస్తులయును : త్విజారి
 తోను: వలయు పూజా సామగ్గిలోను దేవాలయమున బ్రోవించి యా
 గ్గింపింపదలి "రుద్రాక్షిపేకధర్మపీఠిక" యందు జెప్పబడిన ధర్మములను
 బాటించును. "సకాత్రియ రుద్రాక్షిపేకవిధి" యందు జెప్పబడిన
 ప్రకారము రుద్రునిభిషేకించి "రుద్రార్చనావిధ్యుక్త" ప్రకారము రుద్రుని
 బూజింపవలెను. మఱియు వారివారికామ్యములనునుసరించి పాశువతత్త్వ
 యమునందు జెప్పబడిన విధానములతో ఆభిషేకమాచరింపవలయును.

రీతి వర్ణములు నిగమాగమోక్త రీతిని గూర్చిబడి చిహ్నములొ
 ములై మహాశక్తి సంపన్నములై బహిరంత్రు సద్యఃఫలము నిచ్చుచి న్నువి.
 గంధకము మున్నగు పదార్థములు సరియగు పాశ్చలో గలిగిన నే చిహ్న
 బాణసంచాగా మారి నేత్రిములకు శోక్తిములకు నానందిము గలిగిం
 చును. అట్లే ఏమంత్రము పఠించుచు నేక్తియ జెల్లచరింపవలెనో జల్లా
 చరించిననో సత్పుత్రము గలిగిరీరును ఏయేమంత్రితంత్రక్రియా కలాపము
 లెక్కదెక్కడ నుండినంత్రులము నిచ్చునో వాని సంపుటికరణము ఈశ్వ
 రానుగ్రహముచే నగ్నేచేసి చాలమండిచే ననేరదేవాలయములలో యపిద
 నముగా పమర్థులైనవత్త్విజారి సాహాయ్యముతో సభిషేకములు చేయించిరిని.
 ఆభిషేకరతులు అర్చిస్తుదివదసి సుటకంత్రయోగా ధావింపకుండుటగాక.

పూజాసంతాపముల నన్నింటినికత్తి పించినలేకంద శక్తితో సు పా
 దింపవలెను. మహాన్యసభూర్భువః పాశువతవిధానాభిషేకార్చనలు నాల్గు
 గంటల కాలములో జూరి యగును.

ఇందలి పాశువతప్రకరణమునందలి పాశువతములు, కామ్యములు,
 ప్రత్యక్షవలప్రములు.

రుద్రార్పణాధినుం దుపచారణోకములు రచించి భావార్థమును
 వ్యాసితవి లింగరూపములోని యన్ని సంస్కృత శ్లోకములకును సూత్ర
 ములకును భావార్థములు వ్యాసితవి అచ్చటచ్చట తెలుగు వివరణలు
 వ్యాసితవి లింగరూపరూపములను సమగ్రమునియు ఉత్తమోత్తమకిర్యగ్రంథ
 మనియు ప్రశంష పొందవలసియు మనదేశమునకు సూతనమనియు
 సుప్రసిద్ధ పండితులు వ్రాసించిరి మఱియు నీగ్రంథమునందు హిమ్య
 శిగురుగల శ్లోకములు, భావార్థములు బాగుగా జదివి యాకళింపు చేసి
 కొనవలయును ఇందుమించుగా శ్లోకముల కన్నిటికి ప్రమాణగ్రంథముల
 నుదాహరించితిని. అట్లుదాహరింపని శ్లోకములు శిష్టులు చెప్పినవనిగ్రహించ
 వలెను. శిశుగుర్తులేవి శ్లోకములు, సూత్రములు, మంత్రములు అభిషేక
 అర్చనాప్రయోగము దాయా సమయములలో పఠించి నినినవి తెలియవలెను

కొంచులు తమ శాస్త్రయముగా రుద్రాభిషేకాదుల జేయుచు
 కొనవలచినను మోక్షమున బ్రాహ్మణులు ఋత్విజులుగా లభించుట
 లేవనియు న దుశలన దామరేయ నభిషేకాదులు ఫలప్రదిములు
 కాజాలవేమోయనియు సందేహము పెరిగిచ్చుట జరుగుచున్నది కాని
 అట్టి సందేహము నొందనక్కఱలేదు. యుగనుసారముగా ధర్మాచరణ
 మున భేదము కావించుననియు- వేదము, ధర్మశాస్త్రము, శిష్టాచారము
 మూడును ధర్మప్రమాణములనియు, యుగస్వరూపాలయిన బ్రాహ్మణు
 లను విందింపరాదనియు, చాతుర్వర్ణ్యమునకు స్వస్వకులాచారముధర్మసం
 రక్షక మగుననియు గ్రంథనీయబడిన పరాశరశ్లోకములవలన తెలియనగును.

శ్లో॥ అన్యే కృతయుగే ధర్మాః త్రేతాయాం ద్వాపరేయుగే ।
 అన్యే లాయుగే శతాబ్దాం యుగరూపానుసారతః ।
 యుగే యుగేచయే ధర్మాః తత్ర తత్రచయే ద్విజాః
 తేషాం విందన కర్తవ్య యుగరూపాహితే ద్విజాః ।
 చతురామపి వరానమాచారో ధర్మపాలకః ।
 వేదాక్తైః ప్రతిహేధర్మో ధర్మశాస్త్రేషు చాపరః ।
 శిష్టాచార స్మృతీయస్తు త్రివిధం ధర్మలక్షణమ్ ॥

ఇట్లు :
 వీరభద్రశర్మ.

రచయిత : కూచి పీఠపుద్ర శర్మ

వారి ధర్మపత్ని పర్వతమ్మమ్మ

శ్రీ సామ్యసదాశివాయనమః

భూ మి క

ధర్మావృత్తామమోక్షములను నాలుగు పురుషార్థములలో ధర్మము మిగిలిన మూడు పురుషార్థములకు సాధనము. ధర్మము వేదము చేతను వేదములములగు (వేదవిరుద్ధములు కాని) స్మృతులచేతను బోధించబడు నది. జైమిని సూ “చోదనా లక్షణోఽర్థో ధర్మః” 1-1-2 అని సూత్రించినారు. చోదన అనగా విచారకవాక్యము “చోదనేతి క్రియాయాః ప్రవర్తంతి వాక్యమ్” అని శబరస్వామి అసూత్రము లోనే చెప్పినారు. అనగా యాగము దానము మొదలగువాటిని చేయ వలయునని చెప్పవాక్యము. అట్టి వాక్యములచే బోధించబడునది ధర్మము.

శ్రుతిస్మృత్యుద్దితం ధర్మవనుశ్శన్ హి మానవః

ఇహకీర్తిమవాప్నోతి ప్రేత్యచానుత్తమం నుభమ్॥

మనుః స్మృతి 2-9

అని మనువు చెప్పెను. వేదమందు స్మృతులయందు చెప్పబడిన ధర్మములను అచరించు షురుషుడు ఈలోకములో పరమోత్తమమగు కీర్తిని, పరలోకమందు పరమోత్కృష్టమగు నుభమును పొందునని దీని యర్థము. ఈవచనముచేత కూడ వేదస్మృతులందు విధించబడినది ధర్మ మని సిద్ధించుచున్నది. శ్రుతులయందు ఎక్కువగా యజ్ఞములే చెప్ప బడినవి. వాటిని వేదశాస్త్రాధ్యయనము చేసినవారికికాని అధికారములేదు. అందు అట్టి అధికారము లేనివారికి ఉపయోగించునట్లు మహర్షులు స్మృతు లలో అనేక కర్మలు చెప్పినారు. అందు శివార్చన ఒకటి.

“ఐశ్వర్య మిశ్వరాదిచ్ఛేత్”, “ఈశ్వరానుగ్రహదేవ పుంసా మద్వైతవాసనః” ఈ మొదలగు వాక్యములు ఈశ్వరారాధన

చేసినచో వారి కబ్బాదునారముగా సంపదలు మోకము పడ పొందెదవ్వి నని చెప్పిచున్నది. ఈ కబ్బారాచ్చినను విధాయన మహర్షి వేదం ముగా చెప్పినారు అందులో ముఖ్య గా నెవ్వరిని ను, చివరికి మను వినియోగించు వృత్తిని దానిని వినియోగించుటకు అర్హతకొరకు మహాన్యాయ మును వివాద చెప్పినారు.

“నాగ గుర మర్చయం” అనగా దుద్రాంత లేనివాని దుద్రానర్పించుటకు అర్హతను. అందుచే వహన్యాయము చెప్పబడినది. న్యాయముగా తన అంగములయందు దుద్రాని ప్రవేశపెట్టుట. అందుకై చెప్పబడిన మంత్రములలో నివసించుచున్నది. ఇది మంత్రమున్నది, వాని చివర ప్రతి మంత్రముందు “తస్మై నమః సమర్పయిష్యే” అనునది ముఖముగా నున్నది. అందునన్ను కాలించిన రోగములు కలదై అను గాక, అని దానియర్థము. నాకు ఎవరోటి ఉండవచ్చునని దాని కర్తవ్యము. ఆ అవస్థ వచ్చినప్పుడు భాగము కలుగుట తద్వారా మోక్షము కలుగుట తటస్థించును.

నమకము అగ్నిచయనము చేయించి కర్మయందు వినియోగమును చేయమనే “సుభోవా యే. సమర్చయే” అను వైర్తియ సంహితలో ర వ అక్షరములోని న్యాయ ప్రశ్నలోని రెండవ అనువాదములో చెప్పబడి నది. దుద్రానము శివమూర్తి, ఉగ్రమూర్తి, అను రెండు స్వరూపములు గలవనియు వాటిలో ఉగ్రమూర్తి అధర్వాచకము చేయువారిని గూర్చి పని చేయును కాబట్టి దాని సంహారముకొరకు (శివుని శాంతింపజేయుటకు) నమకముచే అభిషేకము చేయవలయుననియు నమకముచే పరోక్షాదా హోమమును చేసినచో శాంతస్వరూపుడు సంహరించు ఫలము విడు ననియు ఆ అక్షరములోనే వినిమిదవ ప్రశ్నలోని మూడవ అనువాద ములో నున్నది. ఈ నమకము చేయమనే పరింపబడినట్లే వైదిక కర్మలో వినియోగించబడును. ఈ అభిషేకములో మహర్షులు బీజాక్షర ముల సంపుటితోను, చేయమందున్న మంత్రములలోను సంపుటిచేసి కొన్ని విధానములను చెప్పియుండిరి. అట్లు చేసినచో క్రితములో వివరించు పరిమితును పొందవచ్చునని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది.

ఇట్లు నేకమంది మహాష్టలు చేసి ఫలమును పొందిరి. అర్చననుచు కప్పని వలస పాశుపతా మును పొంది దారలముద్దములొను, మరియొకప్పుడును అనేకమంది : హాక్షిదులను జయించినట్లు పురాణాదులలో వర్ణింపి.

పాశుపత మనగా శివాక్షరములతోకూడిన నమంచే. దానిని అనేక శివాక్షర సంయోగములచే అనేక ఫలములను పొందవచ్చును. అట్టి విధానములు చేరుకొంతొను మొదలగు తంత్ర గ్రంథములలో కలవు.

దానిని ఈ "శివాక్షరము ద్వాభిః క. 2" అను గ్రంథము నందు బ్రహ్మశ్రీ కూచి శీతనదేశర్మగారు అనేకమంది పెద్దలవద్ద సంగ్రహించి కూర్చిరి. ఈ గ్రంథమందు పాశుపత సంబంధించిన దర్శన శాస్త్రమునుబాద సమ్మేళన చేసిరి. దీనిలో 1. అష్టోత్రపాశుపత మంత్రము (అనగా దీనిని యవావిధిగా జపించినచో మృత్యువునుబాద జయించవచ్చును. అట్టివారు అనేకమంది ముఖలు కలరు). 2. మహా పాశుపత మంత్రము. (ఇదిబాద పైవిధముగానే ఫలము నిచ్చును). 3. త్రింశాల పాశుపతము ఇదిబాద మృత్యువును పొగొట్టును. మార్కండేయుడు ఈ పాశుపతమును జపించి మృత్యువును దాటి చిరం జీవి అయినాడు. 4. అష్టోరపాశుపతము (ఇదియు మృత్యువును జయించును). 5. నవగ్రహ పాశుపతము (దీనివలన నష్టగ్రహము గ్రహము కల్గును). 6. శౌభేరి పాశుపతము (ఇది షడ్వర్ణము నిచ్చును). 7. మన్య పాశుపతము (దీనిని జపించిన శత్రుసంహార మగును). 8. కన్యాపాశుపతము (దీని జపమువలన తనకనుకూలమగు కన్యను వివాహమాదవచ్చును). 9. ముణిమోచన పాశుపతము (దీని జపమువలన ముణబాధ తొంగును). అను తొమ్మిది పాశుపత విధాన ములను కూర్చిరి.

ఏనిలో ముణవిమోచన పాఠశ్రమ పృస్తుతకాలములో చా
మందికి అవసరము ముణము చెప్పి విధములు 1. లౌకిక ముణము
2. వైదిక ముణము. లౌకిక ముణములు పదులవద్ద ధన భాగ్యదులను
తీసికొని వానిని తీర్చుకుంటుట.

వైదిక ముణము మరల 1. ముడి ముణము 2. దేవముణము
3. పితృముణము అని మూడు విధములు. ఈ విషయము తెల్లరీయ
సంహిత 10వ అష్టకములోని 3వ పశ్చిమాలోని 10వ అనువాకములో "జాయ
మానోవై బ్రాహ్మణత్రి భిర్యణవాజాయతే బ్రహ్మచర్యేణ ముషిధ్యోయ
జ్జేనదేవేభ్యః ప్రజయా పితృభ్య ఏషవా అన్య తోయ పుత్రాయ జ్వా
బ్రహ్మచారి వాసీ" అని చెప్పబడినది. అధికారముగల (ఉపనీతుడైన)
ప్రతి ద్విజునకు పైన చూపబడిన మూడు ముణములు ఉండును. ముఖము
తపస్సుచేసి వేదములను పరిమేళ్యరానుగ్రహమువలన సాక్షాత్కరింప
చేసికొనిరి వారు అవేదములకు మనుష్యుల కందజేసిరి. వారు శ్రమపడి
సంపాదించిన వేదములను త్యాగముచేయక అధ్యయనము చేసినచో
వారికి తృప్తి కలుగును. అందుచే ముడిముణము పోవును. దేవతలు వర్ష
మును కురిపించి మనకు అన్నము కలుగజేసినందున వారు మనకిచ్చిన
దానిని వారికి కొంతయయినను ఇవ్వనిచో వారికి ముణపడి యుండును.
దీనిని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ భగవద్గీతలో (తైర్దత్తాన ప్రదాయై భ్యోయో
భుజ్జ్నేస్తేన ఏవనః) 31 12 శ్లో.

అని చెప్పినారు అదేవతల చేత ఇవ్వబడిన ద్రవ్యమును వారికి
ఇవ్వక ఎవడు భుజించునో వాడు దొంగయే అని దానికర్థము. కాబట్టి
యజ్ఞమును చేసి దేవముణమును పోగొట్టుకొనవచ్చును.

అయుః వ్రజార ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షం సుఖానిచ |
ప్రియచ్ఛంతి తథారాజ్యం పీత్యా నృణాం పితా మహాః |
అనుష్ఠుతిచే పితృదేవతలు మనకు అయుర్దాయమును, విశేషించి సంతా
నమును, ధనమును, విద్యను, స్వర్గమును, మోక్షమును, సుఖములను,

రాజ్యమును మనదే ఇప్పటిదిన త్రాద్రద్రవ్యము తృప్తిని పొంది ఇచ్చుచున్నారు. కాబట్టి మనసంతానమునే వారికి పిండప్రాప్తి కలుగునుగాన సంతానమును బడసి పితరుల యింటను పోగొట్టుకొనవలయును. కనుకనే

“విష్టవ్యా హవః పుత్రా ముద్ద్యేకోపిగయాం వర్జితే”

అని స్మృతిచెప్పడినది. అనేకమంది సంతానము కవినచో ఒక్కపైనను గయలో పిండవృద్ధానము చేయునని అర్థము. ఎవరీ బ్రహ్మచర్యమును చేసి దేదాధ్యయనమును చేయునో, యజ్ఞములను చేయునో సంతానమును కనునో వారు ఋణము లేనివారు అని జాయమానోపై ఆను శృతికి అర్థము.

ప్రకృతమున లోకములో ఋషిమునిము, దేవమునిమును పోగొట్టుకొన్నవారు ఒక వందమంది కలరా? లేరా? యని యనుకొన వచ్చును. పితృణమును పోగొట్టుకొన్నవారు ఛూర్వము ఎక్కువగా నుండిరి. ప్రస్తుతకాలములో సంతాననిరోధముకొరకు సంతాననాశిచేద నను చేయించుకొని అంతకుముందున్న సంతానము కోల్పోయినవారికి, అసలు సంతానమే కలగనివారికి పితృణము పోవుట కవకాశములేదు. కనుక అధికసంక్యాకులకు పైముణములు సంభవించుచున్నవి వాటి నివృత్తికొరకు తప్పక ఈ ముణవిమోచన పాశుపతమును అనుషించి ముణ త్రయములనుండి, లోక ముణమునుండి హిద విముక్తులు కావచ్చును.

ఈ ముణ విమోచన పాశుపతములో ‘అన్యజా అస్మిన్’ అను మంత్రము వీజాక్షరములవలెనే వెనుకముందులు కూర్చబడినది, దీని యర్థము- ఈలోకమందు, పులోకమందు తృతీయ (మూడవ) లోక మందు ముణరహితులము అగుదుముగాక; అట్లు ముణరహితులమై దేవతలు, పితృదేవతలు ఏమార్గమున సంచరింతురో అమార్గములయందు సంచరించుచు వివసించుముగాక అని, ఈ ముక్కు తైత్తిరీయ ద్రాహ్మ ణములోని మూడవ అష్టములోని ఏడవవర్ణి (అచ్చిద్రము) లోని ౩వ

అనువాదిములోను; పైర్తి రేయారిబ్బడిములోని రేచప భక్త (స్వా
భావ్య వ్రాహ్మణములోని 16 అనువాదిములోను - అర్చి (3) దేవము
లోని అరవికాండలోని సూర్యవదిచేసిన పాఠములోను మూడుదోర్లు
కలదు.

సాయనాచార్యులవారు పై || వ్రాహ్మణములో అస్మిన్ అను
పదమునకు పర్తమాన మనుష్యజన్మయందు యనియు; పరస్మిన్ అను
పదమునకు రాదోవు మనుష్యజన్మయనియు, తృతీయలోకే అను పదము
నకు స్వర్గలోకమందు రాదోవు జన్మయనియు వ్యాఖ్యానించిరి. వారే
పై || అరిణ్యకములో అస్మిన్ భూలోకమందున్నట్లు తృతీయే
లోకే దుష్టలోకే అని వ్యాఖ్యానించిరి. అంతరిక్షమునగా పితృలోక
మనియే చెప్పుకొనవచ్చును. కాంతమునకు చెప్పు అర్కుదే “ఋషీణా
మృణా బ్రహ్మయజ్ఞేనావోహ్యతే దేవ” శృణార్యయోరనమర్థస్య
తమభగవంషగు పుష్కలమున్నేనై వావోహ్యతే” అని వ్రాయబడి
అంతరిక్షమునకు పితృలోకము అని చెప్పుకొనవచ్చును. అధర్వణవేద
ములోకూడ వారే అస్మిన్ భూలోకే అని వ్రాసి తరువాత “ఋణమత్ర
కౌకిం వై కించ పరిశృహ్యతే । పాకికంతావత్ ఉత్తమర్కా
ద్గృహీతం హిరిణ్యధాన్యాదికం పక్రీధ్ధమ । వైచికఃతు॥ జాయ
మానోవ బాహ్మణస్త్రిభి ర్మణవా జాయతే బ్రహ్మచర్యేణ
ర్షిః, యజ్ఞేన దేవేభ్యః ప్రజయాపితృభ్యః । ఇతి తేన సర్వేణ
ఋణేన రహితఃస్యామ । భవేమః పరస్మిన్లోకే స్వర్గాద
వితదేహ పరిత్యాగేన దివ్యశరీర పరిగ్రహేణ సుకృతఫల భోగ
స్థానేపి అన్యతాః స్యామః ఋణాదాన నిమిత్తో భోగ
ః । సన్తతాః సమాభూదిత్యర్థః । తృతీయలోకే స్వర్గాభ్య
త్కృష్టే నాకీప్యస్తాదౌవయం అన్యతాభవేమ॥ అని వ్యాఖ్య

నిందిరి. అనగా అస్మిన్ అనుదానికి ఈ లోకమందు అని చెప్పిరి. బుధ
శబ్దమునకు ఒకరివద్ద బడులు చూచుకొన్న ప్రజల వాగ్వాదులని ఒక
అర్థము చెప్పి, పైదికమునకు అని ఒక అర్థమును చెప్పిరి. వానికి
జ్యోతిషముగా “జాయమానో” అను చ్చులని చూపిరి. దీని అర్థమును
నేను వెనుక వ్రాసితి. పరిశోధన అనుదానికి స్వర్గలోకమున అర్థమును
చెప్పి తృతీయలోక అను పదములకు స్వర్గలోకముకంటే పైనున్న
జనలోకము మొదలు స్వర్గలోకము వరకు నున్న లోకము అని అర్థము
చెప్పినారు. అనగా అలోకములు మూడువంతులు పొందినవారు. ఈ లోక
ములోనే సజన్మయందే ఈ మంత్రజపమువలన ముగియవలెనని దేవ
లోకమునుగాని, పైలోకములనుగాని పొందగలను. అని తాత్పర్యము.

బృహదారణ్యకములో 1వ అధ్యాయములోని పంచమ ప్రహరణ
ములోని 18వ విభాగములో “అక్ష, తియోవామోకాః మనుష్య
లోకః పితౄలోకో దేవలోక ఇది. సోమం మనుష్యలోకః
పుత్రేతైవ తియోవామ్యేన కర్మణా కర్మణాపిత్వలోకం విద్యయా
దేవలోకః” అనిచెప్పబడినది కిలోకములు. 1. మనుష్యలోకము 2. పితౄ
లోకము 3. దేవలోకము. పితౄలో మనుష్యలోకము పుత్తనీచే జయించ
దగినది. అనగా పుత్తనీ వలన సుఖమును పొందవచ్చును. కర్మలచేపితౄ
లోక సుఖమును, జ్ఞానసహిత కర్మలచే దేవలోక సుఖమును పొంద
వచ్చును. అని దీనికర్థము. జాయమానోపై ప్రాహ్లాదః అను శృతితో
సమావర్తముకలదే ఈ బృహదారణ్యశ్లోకం. కించిద్వేదమున్నను దీనిని
కూడ అన్యజా అస్మిన్ అనుదానికి ఉదాహరణముగా తీసుకొనవచ్చును.
అంతలో ముషి మణము విశేషము

ఇన్ని అర్థములను చెప్పట ఒకేమంత్రమునకు ఒకరే వ్యాఖ్యాన
మును చేయుట పరిభాషముకాదా యని శంకించవచ్చును. కాని శంకిర
భగవత్పాదులు, విద్యారణ్యస్వామిలవారు (సాయనాచార్యులు) మొదలగు
వారు ఒకేమంత్రమునకు చేరుచేరు స్థలములలో ప్రతిరదానునామముగా
వ్యాఖ్యానము చేయుట సరిపాటైయున్నది. కాబట్టి అందరికు

అవసరమైయుండునని నేను అవర్వణచేద భాష్యములోని అర్థమును అనుసరించి వ్రాసినాను. కాని చివరింతరించి చేసి అనుష్టానమును చేసిన పైనచూపిన అన్ని ముఠములనుండి ఏముక్తిని పొందవచ్చును.

ఈశక్తిగారు సంగీతసాహిత్యములతోపాడిన స్మార్తజ్ఞులు. కనుక నేటిటిని ఇట్లు సంకలనము చేయగలిగిరి అదలకు అందఁబడులోలేని కొన్ని పూజాధర్మములనుకూడ ఇందులోఁకూర్చిరి. ప్రమాణశ్లోకములకు అర్థమును కూడ స్పష్టముగ వ్రాసిరి. ఒకటిరెండుచోట ప్రమాదముచే కొద్ది అంశమును విస్మరించిరి. రుద్రాభిషేక ధర్మదీక్షలో 18వ పేజీలోని “యానైర్వ్యా వాదుకాభిర్వా” అను శ్లోకములకు అర్థమును వ్రాయుచు “అకాలే దిర్భనంతథా” అనుదానికి అర్థమును వ్రాయుటను విస్మరించిరి. మధ్యాహ్నము, అర్ధరాత్రి వీటలయందు దశననమును చేయకూడదు. (ఈకాలములయందు పూజాదులు జరిగినచో చూడవచ్చును) అని దానియర్థము. 2 సకాత్రీయ రుద్రాభిషేకవిధి 3వ పేజీలో “సువాసితామ్ము స పూర్ణం సవ్యేకుంభం సుశోభనమ్” అనుచోట జలకలశముకూడ కుడివైపుననే యుంచవలయును అని వ్రాసిరి. “సవ్యే” అనుదానికి ఎడమపైపు అని అర్థము. అమరకోశములో వామంశరీరం సవ్యం స్యాత్॥ 3 కాం॥ విశేష్యనిమ్నపర్గ్॥ 81 శ్లో॥ అని యున్నది. సవ్యమనగా శరీరముయొక్క ఎడమభాగమని దీని యర్థము. అందుచే ఎడమభాగమున కలశం ఉంచవలయుననిసద్ధము. ఐతే, “సవ్యం వామేతు దక్షిణే” అని అజయనిఘంటునందును, “సవ్యంతు దక్షిణే వామేచ ప్రతికూలేచ” అని విశ్వనిఘంటు నందును ఉన్నది. సవ్యశబ్దమునకు దక్షిణము, ఎడమ రెండు అర్థములు అని వీటి అర్థము. అందుచేత దక్షిణభాగమందుఁచివచ్చు ననవచ్చును. కాని సవ్యశబ్దమునకు కొన్ని నిఘంటులలో రెండర్థములున్నను అమర కోశములో ఎడమభాగమనియే యున్నది. అది స్వజన గ్రాహ్యముగా నున్నది. పైశ్లోకములలో ముందుగా “స్థాపయేద్ద్విజేభాగే పూజా

ప్రవాణిచాక్షుః” అని పూజా ద్రవ్యములను దక్షిణపార్శ్వమందుంచుచు చెప్పిరి. తర్వాత ‘సవ్యేకుంభం’ అని చెప్పుటచే దక్షిణమునకు ప్రతిహతులగు ఎడమ పార్శ్వమనియే చెప్పవలెను. అట్లు కానిచో ‘స్థాపయే దక్షిణేభాగే’ అనుదానిచేతనే అన్ని ద్రవ్యములను దక్షిణభాగమందే యుంచుమని చెప్పినప్పుడు కుంభమునకు వేరుగా చెప్పుటవ్యక్తము. కాబట్టి ఎడమభాగమందుంచుటయే ధర్మము. దీనిచోనే నల్లప పేజీలో “శృంగయోర్నామహస్తస్య తిర్జన్యంగుష్ఠస్తే న్యసేత్ । అండం సవ్యేనచ స్పృష్టాశృంగ మధ్యేశివం యజేత్” అని వ్రాసినారు. ఇక్కడ శృంగములయందు ఎడమచేతియొక్క చొటన ప్రేలుని చూపుదు ప్రేలుని ఉంచి అని చెప్పుటచే ‘అండం సవ్యేనచ’ అనుచోట సవ్య శబ్దమునకు దక్షిణ (కుడి) హస్తము అనియే అర్థము. ఇట్లు రెండు శబ్దములను చెప్పినచో ఎడమభాగమును చెప్పు శబ్దమునుచ్చరించి తరువాత సవ్యశబ్దమును చెప్పినచో దానికి దక్షిణభాగమనియు ముందు దక్షిణభాగమును చెప్పుశబ్దమునుచ్చరించి తరువాత సవ్యశబ్దమును చెప్పినచో దానికి ఎడమభాగము అనియు అర్థమును చెప్పకొనవలయును. ఇట్టి స్థలములయందే అజయనిఘంటును, విశ్వనిఘంటును గ్రహించవలెను. కేవలము సవ్యశబ్దమును వాడినచోట “సవ్యం జాన్వాన్య” అపర్తంబ శ్రౌత సూ 1-9-1. సవ్యేన పాణివాహో తృచమసమాచ దీత తస్యాఋత్ని నా తస్యోరోర్యసన మపోచ్ఛాద్య” అశ్వలాయనశ్రౌత సూత్రం 1-6-6 మొదలగుచోట సవ్యశబ్దమునకు ఎడమది అనియే అర్థము. కాబట్టి పైశ్లోకిములోని సవ్యశబ్దమునకు ఎడమపార్శ్వమనియే అర్థము. కనుకనే స॥ రుద్రాభిషేకవిధి 126 పేజీలో ‘శంభోర్దక్షిణ పార్శ్వస్థ జలకుంభం ప్రపూజయేత్’ అను వచనము కుదురును. దేవునకు (శంభునకు) దక్షిణపార్శ్వమందున్న జలకుంభమును పూజ చేయుము అని వానియర్థము. మనము దేవునంభిముఖముగానుండి పూజ చేయుదులను చేయవలయును. అప్పుడు దేవునకు దక్షిణభాగము మనకు ఎడమ

‘త్వమగ్నేబృహద్యయః’ అను అనువాకము గలదు. కెందవ త్వమగ్నే అనునది కావచ్చునని దాని నిష్పత్తికొరకు “శతరుద్రీయమి” అని చెప్పినారు. అది అన్నచో అట్లైన మొదటి త్వమగ్నే అనుదానికి “త్వమగ్నేబృహత్” అనుదానిని గ్రహించుటలో బాధక మేమున్నది. ప్రథమాతిక్రమణములో కారణము లేనందున దానిని రుద్రదేవతా ప్రతిపాదకమైనదిగుటచే బ్రాహ్మణములోనిదానిని గ్రహించెదమన్నచో అది మాకును సమ్మతమే. శతరుద్రీయము నేరుగా మందుటచే దాని నెట్లైనను పరిగ్రహించవలసియే యున్నది. కాబట్టి బోధాయనమహర్షి శతరుద్రీయమునే గ్రహించుటచేతను ప్రయోగములో త్వమగ్నేత్వమగ్నే శతరుద్రీయమ్॥ అని ఉండుటచే నమిషమును తప్పక చెప్పవలయును.

ఇచ్చట శ్రీ శర్మగారు చక్కగా నిరూపించి చూపినారు. ఇది అందరూ తెలుసుకొనవలసిన ముఖ్యవిషయము.

“హిరణ్యగర్భోన్యర్గ ప్రాణతో, బ్రహ్మజ జ్ఞానం, మహిద్యో, రుపశ్వాసయా, గ్నైనయ, యాతెతిగ్న, ఇమంయమప్రస్తర మిత్యష్టాజ్గం ప్రణమ్య” అని బోధాయన సూక్రము. దీనిటిప్పణిలో “హిరణ్యగర్భ ఇత్యాదీనష్టా మన్తానినుక్త్వా సాష్టాజ్గం ప్రణామేత్” సాష్టాజ్గ ప్రణామశ్చ శ్రీమచ్ఛక్ర భగవత్పాదైః ప్రపశ్చసారే ఉక్తః । దోర్భ్యాం పదాభ్యాంజానుభ్యామురసా శిరసాదృశా । మనసావచసాచేతి ప్రణామోష్టాజ్గతిరితిః । ఇతి, అధునికాన్త” ఉరసా శిరసా దృష్ట్యా మనసావచసా తథా । పద్భ్యాంక రాభ్యాం కణ్ఠాభ్యాం ప్రణామోష్టాజ్గ ఉచ్యతే॥ ఇతి శ్లోకానుసారేణ ఏకైకస్య మన్తస్యాన్తే ఏకైకేనాజ్ఞేన తృతీయాన్తేన దేవం నమామితిపఠన్తి । తత్రచమూలం గవేష

కీయమ్ అని యున్నది. “హింజ్యగర్భః” అని మొదలుగా నున్న
 గి మంత్రములను చెప్పి అంతమందు ఒకసారి నమస్కారము చేయవల
 యును సాష్టాంగప్రణామమును శ్రీహచ్చంకర భగవత్పాదులు చేతుల
 రోటి పాదముల రోటి మోకాళ్ళరోటి రామ్మరోటి శిరస్సురోటి
 నేత్రములరోటి మనసురోటి వాక్కురోటి ఈ ఎనిమిది అంగముల
 రోను చేయునది అని ప్రపంచసామిలో చెప్పినారు. (ఏరిగిలా)
 ఇప్పటివారు రామ్మ, శిరస్సు, చ్చిచ్చి (అనగా నేత్రములు) మనస్సు,
 వాక్కు, పాదములు, చేతులు, చెవులు, ఈ ఎనిమిది అంగములనే
 చేయునది అష్టాంగ ప్రణామము, అనునవనముచే ఒక్కొక్క మంత్ర
 ముచే ఒక్కొక్క అంగములో నమస్కారములను (3) ఎనిమిదింటిని
 చేయు చున్నారు. ఈవిషయములో ప్రమాణమును వెతకవలయును.
 అనగా ప్రమాణము కనబడుటలేదు. అని ఆ టిప్పణికి అర్థము, కాని
 టిప్పణికారుని మాటమే శాస్త్రవిరుద్ధమయినది. బో॥ సూత్రములో
 ‘అష్టాంగంప్రణామ్య’ అని యున్నది. అనగా ఎనిమిది అంగములచేతను
 నమస్కరించవలయును. మంత్రములుకూడ ఎనిమిది కలవు. ఇట్లున్న
 చోత ఒక్కొక్క మంత్రముచే ఒక్కొక్క క్రియను చేయవలెను.
 దీనిని ఆపస్తంబుమహర్షి “ఏకమస్తా ‘జికమూనీణీ’ అనియు అప॥శ్రౌ॥
 నూ॥ 24- 41- సత్యాషాఢమవాగ్ని “ఏకమస్తా ‘జికమూనీణీ’ అని
 అని సత్యా॥ శ్రౌ॥ 1-1- పేటి 42 రోను చెప్పినారు. తర్వాత
 అపిచ సత్యాయుక్తాని॥ అప॥ శ్రౌ 24- 42 అని చెప్పి తర్వాత
 అల్పియాగ్గంసికర్మాణి భూయాగ్గంసోమస్తాస్స తప్రతిమన్త్యం
 కుయాన్ దవంష్టా వికల్పాద్ధా యథా యూపద్రవ్యాణీతి
 అప॥శ్రౌ॥ 24- 12=కర్మలు తక్కువగాఉండి మంత్రములు
 ఎక్కువగానున్నచో ఒక్కొక్క మంత్రముచే ఒక్కొక్క క్రియను చేయ
 వలెను. మిగిలిన మంత్రములను అరుదైన చెప్పిన క్రియకు వికల్పముగా
 గ్రహించవలెను, అని సూత్రార్థము. ఉదాహరణ “యాజ్ఞతా

షధయు ఇతిదత్త శ్రవణోపశాంతిః" అప॥ శ్రౌ.సూ॥ 16-19-11
 అని చియన ప్రసరణములో ఉన్నది. అక్కడ 14 మంత్రములచే 14
 ఉషధులను చిల్లనలమును. ఒక్కొక్క మంత్రమునుచెప్పి ఒక్కొక్క
 ఉషధిని చిల్లనలమును గిరిన 8 మంత్రములను వివిధముగావదలివేయ
 వలెను క్రియ లిక్కచే ఉండి మంత్రములు ఒక్కొక్కగా ఉండి సం
 త్యజే పథింపదో అన్నిమంత్రములు చెప్పి చివర క్రియను చేయవల
 యును. "ఉత్తరైర్దే హస్తాగ్నాశ్వా" అప॥ గృహ్య
 సూ॥ 11-12 "అగ్నిహస్త మగ్నా" అని మొదలుగాగల 11
 మంత్రములను వాటిచే వటుని హస్తమును గ్రహించవలెనని సూత్రా
 ర్థము. ఇక్కడ క్రియ ఒకటి, మంత్రములు 10 వాటినిన్నిటిని ఉప్ప
 రించి చివర ఒకదాచే వటునిహస్తమును గ్రహించవలెను. మంత్రములు
 క్రియలు సమానముగానున్నచో ఒక్కొక్క మంత్రమునకు ఒక్కొక్క
 క్రియను చేయవలెను. ఉదా॥ విష్ణోః క్రమోనీతిద్రవేదేద్యుర్ద్ర
 యోనపదాచతురోః ఋకమాన్వాచఃకామతా॥ అప - శ్రౌ-4-14-6
 అనియున్నది. "విష్ణోః క్రమోనీతి" అనునవి 4 మంత్రములు, ఒక్కొక్క
 మంత్రమును చెప్పి ఒక్కొక్క అడుగును (పాదవిన్యాసమును) చేయవల
 యును అంతేకాని 4 మంత్రములను చెప్పి చివర నాలుగు అడుగులను
 చేయవలయును అనికాదు. "పరీవాం మణింకరీర్నిర్మలం" అనుభి॥ 4
 యామ్మృతనం పరితీరితబాహ్యోం బాహ్యోంవర్షీయోహో॥ అప॥ శ్రౌ
 సూ 16-3-1 పరివాజపతిః : అనుమూడు మంత్రములచే ప్రవక్షిణముగా
 ఒకదానికంటె ఒక దానిని వెలుపలగా గీయవలెను అని సూత్రార్థము.
 "బాహ్యోంబాహ్యోంవర్షీయ సిం" అనిచెప్పటచే మూడుక్రియలు
 తోచుచున్నవి. వీటిని ఒక్కొక్కమంత్రముచే ఒక్కొక్కసారి గీయ
 వలెను. అట్లే ప్రకృతములో హిరణ్యగర్భః మొదలగు 8 మంత్రములచే
 తను అనుచు నమస్కారములు చేయవలెను చేయవలయును దీనికిప్రమా

తముగపేషణీయం అనివ్రాసినటిప్పటికారులకు ఈ ప్రమాదముచాలును. ఈవిషయములో శ్రీ శమ్మగారు మంత్రా శ్రమించి నిర్దుష్టముగాకూర్చి రనుట నిర్వివాదము. స. రుద్రాభిషేకవిధి 121 పేజీలో “అగ్నిర్మోవా శ్రీశివతయదాల్లమార్గం సంస్కృత్య” అని భోదాయనసూత్రము అందులో “స్వాప్నోదే” అనుదానిని అధికముగావ్రాసి తన అగ్గములను దేవుని అగ్గములను స్పృశించవలెను. అనివ్రాసిరి. సూత్రములో స్వాప్నాని అను పదము లేనందున దేవునియంగములు తనయంగములు అని చెప్పనక్కరలేదు తనయంగములనే స్పృశించవలయును.

ఇందులో శివప దక్షిణ మంత్రమూర్తిన్న ఐదు అక్షరములు మొదట నున్న అష్టోత్తరశివసమములను కూర్చిరి. ఇదిమహాఫలప్రదము. శివపాదోదకమును పానము చేయవలెననియు శివుడేసిన మనోవాక్యాయకర్మ కృత త్రివిధ పాపములు పోవుననియు 91 పేజీలో వ్రాసిరి. హేమాద్రి ప్రాయశ్చిత్తములో శివనిర్మూల్య భోజనప్రాయశ్చిత్తమని మొదలిది శంభోర్నవే. తం భక్తంతర్థి. శాకిమేవహ. సప్రహః కదానభుజ్జీయాద్భుక్త్వాచాస్త్యాయణంచరేత్. ఇది మొదలగు వచనములచే శివభక్త శివతీర్థాధికము నిషేధించినారు. పీఠివ్యవస్థ ఎట్లన్న దీనినికూడ ఆక్కడే చెప్పినారు. శివేవిష్ణోద్దిభిర్దేవైర్దేవీష్టితే యత్సమర్పితమ్. తద్భుక్త్వా విప్రవర్కోసానభవేద్దోష భాగితః పంచాయతన మందైన శివతీర్థము స్వీకరించవచ్చుననియు కేవల శివుడే ఉన్నచోట గ్రహించ కూడదనియు వ్యవస్థ. శ్వయంభూలింగమైనచో ఆక్కడ దోషములేదని పెద్దరి సాంప్రదాయము ఈ రెండు నిర్మూల్యస్వీకార విషయమును శివ స్నాన తీర్థమునుగురించిన్న ఎన్నో అగమ, ధర్మశాస్త్ర కారికలనిందు పొందుపరచిరి. కొందరు పూజాంతమందు యజమానునకు అభిషేకంబు ప్రోక్షణము చేయుటలేదు. అది అవశ్యకము. అగ్నిహోత్రమందు నమాప్రియందు “అన్నదాస్థాన్నాదో భూయాసం” అను మంత్రముచేపేది

యందు ఉదాహరణయి. తరువాత 'అపొహ్లాసేష్' అను మంత్రముచే
 శరణునందు మార్తనాసుకొనుచున్నారు దర్శపూర్వ మాత్ర (ఉష్టి) లో
 కూడ ప్రణీతాగతియే శరణునందు మార్తనముయొన్నది అగ్నిచరణము
 లోను వాతచేయము బృహస్పతి పవను మొదలగు చాచాత్రములయందు
 కాలకచయనిమిత్తమున హోమంపాఠమగు అగ్నిహోమ అభిషేకముచే
 చేయవలయును. స్థానీపాఠములలోనూ పూర్వపాత్రోపాత్తన ఉన్నది.
 కాబట్టి రుద్రాగ్నిచేదరముచేతరూప మార్తనాసుకొనుట అవశ్యకమే
 అందులకై శ్లోకరూపమస్త్రములు ఉండనేనున్నవి (సదాస్త్రామభిషిజ్ఞు
 స్తు అనునవి) అభిషేకకర్తకు అభిషేకఫలముత్పత్తియగుగా లభించుటకు
 ఈమాన్వనచాలా ముఖ్యమని అప్రయోగము సీగ్రంభమున చర్చగా
 పొందుపరచిరి. అది ఎంతయో అవసరము ముదాపహము. అంధ్రదేశము
 నకు నూతనము. ఇంకను అనేకవిషయములను శిష్యప్రీతి కరములగు పుష్ప
 ములను సంకలనచేసిరి. "కరినీరార్కమృదార" మొదలగు వాటిని
 (40వ పేజీ చూడుడు) ఆర్కపుష్పము అనగా జిల్లేడుపుష్పము. అది
 రుద్రునినకు ఆతిప్రీతి కరమైనది శ్రుతిలో "అగ్నిరనన్సువర్షంలోకం య
 న్నోఽహాయాంఘ్రిన్మ్రాశిత్వాచ్ఛాశోచన్తిపర్ణంపాజిహీతసోఽ
 స్తోఽవతత్తదగ్రస్యాన్త్యమర్చిష్కాజుహోతి సయోసత్తాయ" అని
 యున్నది అంగిరసులను మహర్షులు చెనుక స్థానలోపమును గురించి
 వెల్పుచు మర్మమును (దాగాలచిన అజ్యమును) విత్తి చిగా వ్రహ్మద
 మన అది మేరమీద పడినది. అమేర దూతించుచు తన రోమంపంపమును
 భూమిమీద పదిలనది అది జిల్లేడు పృక్షమైనది. అందుచే అగ్నినీయమై
 నది (పూజించిదిగినది) అనువ్యాఖ్యిత్వతి చే అంకిము అనుపేరు వాటికెచ్చి
 నది. కాబట్టి జిల్లేడు చాల పృథక్రమమైనది వెనుకెచ్చినట్లు అగ్ని దుద్ర
 స్వరూపుడు-బ్రహ్మగారు సృష్టిచేయునప్పుడు తనముఖమునండి 'త్రిష్యుల'
 అనుస్తోమమును 'వధంతి'మను' సామను, బ్రహ్మణుని, మేరును,
 పృథివీచెను. అందుచే ఇదిచాల ముఖ్యమైనవినియు అగ్నికి మేరకు

★ విజ్ఞాపనా ★

“బోద్ధారోమత్సరగ్రస్తాః” ఇత్యాకోక్తి స్మర్యతే
 మాత్సర్యదూషిత మనీషా మవశ్యం పరిత్యజ్య శ్రుతిస్మృ
 త్యాది ప్రమాణభూషితమేనం మహాన్యాసపూర్వక సశా
 స్త్రియరుద్రాభిషేకవిధితి సార్థకాభిధానేన విరాజమానం
 గ్రంథం సమాక్ష్య కుర్వంత్యాచరణ యోగమిత సప్రశ్రయం
 సంప్రార్థయే, అస్మిన్ గ్రంథే శ్రుతిస్మృత్యాగమ విరుద్ధ
 శ్లిష్టచారశత్రుభూతో విధ్యుక్తధర్మాచరితాభిలాఃభిః పండిత
 ప్రకాండై రనభిలషణీయోఽనా చరిణ్యోగ్యోఽసత్ఫలిత
 ప్రదోషిషయవీకోఽపి నదృశ్యతే, నేయమతశ్చయోక్తిః.

లోకేఽస్మిన్ వేదాః, శైవధర్మప్రతిపాదకా అనేక
 అగమాః, వివిధధర్మసూత్రాణి, తద్వృత్త భాష్యాదీని, అనేకా
 స్మృతయః, తద్వాఖ్యానలబ్ధా అమూల్యాకారికాః, విద్యున్తే,
 కిన్తు నేనర్వేఽపి అనేకప్రాప్తేషు, అనేకాసు లిపిమచ, గీర్వాణ
 భాషాయాం చదృశ్యన్తే.

ఏతాన్ సర్వా నమూల్యవిషయాన్ సమ్యక్పరిశీల్య,
 తర్గత తత్త్వజ్ఞా శ్లిష్టచారభూషితా విద్వాంసోఽన్గళి గణ
 నీయావీవ కతిచిత్తత్రతత్రసన్తి.

సమర్థానామపి పూర్వోక్తాఽ మూల్యవిషయజ్ఞానాభిలాష
 శూన్యానామలసచేతసా ముపయోగార్థం, సత్వజ్ఞేభ్యః శ్లిష్టే

భోజ్యము మూహిత ప్రజ్ఞా ముపయోగార్థం
 “మయాఽధ్యక్షపరికారేణ రుద్రాభిషేకో నక్రియతే”
 వ్యధాభాజం కర్మాచరితానక్తః త్రానాముపయోగార్థం యేన
 మనోరథేన రుద్రాభిషేకః క్రియతే తేన రుద్రాభి
 షేకేణ స్వమనోరథప్రప్రాప్తవతా ముపయోగార్థంచ వివిధ
 ప్రాస్తల్య గ్రంథాన్ సర్వాన్ సమ్యక్పఠశీలోపయన్
 విషయాన్ సర్వాన్ సంస్పృహ్య, వేదవిదాం వరేభ్యశ్చైవ
 స్సమ్యక్జ్ఞత్వా శాస్త్రాచార లోకాచార, శిష్టాచార,
 స్వానుభవాదీన్ అపిర్వాపర్యవిరోధం సమన్వయం కృత్వా
 ఏకవత్సరపర్యంతం నిద్రాహారాదీనపి తృణీకృత్వ, గృహ
 దారాపుత్రాదీనపి పరిత్యజ్య, అనారోగ్య మప్యవిగణయ్యచ
 మహతాశ్రమేణాభిషేకధనం వ్యయిత్వైవం మహాన్యాస
 పూర్వక సశాస్త్రీయరుద్రాభిషేకః క్రియతే గ్రంథరాజం పాశుపత
 విదాన రుద్రార్చనావిధినహిత మత్యావశ్యకవిషయసర్వజ్ఞ
 సాక్షరం శ్రీమద్భ్యుభవద్భ్యు సమార్పయమ్, అయం
 గ్రంథో యశోభిలాషేణవా ధనతృప్తయావ ససంగ
 ధితోమయా । సంగ్రహితోఽయం లోకహితచింతనయా
 శ్రీ పార్వతీపరమేశ్వర ప్రేరణయాచేతి సవినయం బ్రవీమి ।

ఉత్తమతంత్రకలాపయక్తేషు వైదికకర్మసు విశ్వాస
 రహితా నాస్తికాలి ప్యేతద్గ్రంథదర్శనేన కర్మాసక్తః త్రా
 అస్తి క్యబుద్ధయోఽవశ్యం భవిష్యంతి మమవిశ్వాసః ।

అతో గుణగ్రహణపారీక్షాః పురోహితాః పండితాః
 కర్మాచరితానక్త చిత్తాశ్చ సర్వాఽభిషేకార్చనాగ్రంథ తత్సహార
 తరితాయమాన మసదృశపాండిత్యభూషితైః కోఽర్హ్యైః సైత
 మేనం పాశుపతవిధాన సహితం మహిన్యానపుర్వక సహాయ
 రుద్రాభిషేకః ధి గ్రంథం సమ్యగార్థతైః శ్లోకైః క
 ప్రకారేణ శివాభిషేకార్చనాదికం కారయిత్వా తత్క
 ర్తృణా మాదరాభిమానాదికం సముపాజ్ఞ మృదాని పత్కను
 గ్రహంసంపాప్య మోదంతామిహ వినయపుర్వక మభ్యర్థయే ।
 “ప్రమాదోదీమతామపి” తి లోకోక్త్యనుసారేణై తస్మిన్
 గ్రంథరశ్చ ముద్రాణాదిదోషా వర్తిష్యతే

“యదక్షం మహాకవికాళిదాసేన “హంసాహి క్షీర
 మాదతైదన్నిశ్రావర్జయత్యప” ఇతి తద్ధేవాస్మిన్ గుణక్షీరా
 పిబత విసృజతదోషోదకానితి సవినయం పార్థయే । యత్య
 కుత్రాపివాస్థితాన్ దోషలేశాన్ భవద్భృజ్జాత్వా సిర్దోషం కరిష్యా
 మితినివేద్య విరమామి ।”

అస్మిన్ గ్రంథే శ్లోకానాం సూత్రాణాం చ భావవివరణం
 కృతమ్ సర్వేషాం సమ్యగర్థసిర్జానాయ గ్రామ్యభాషైవోప
 యక్తా నతుపాండిత్యపకర్షణ గ్రాంధికభాషా అతోమహస్తో
 కోఽదాఅగ్రహం నలభధ్యమితి సంపార్థయే

కించైషమహాగ్రంథః కేవలపండితోఽయోగార్థం నసం
 గ్రంధితః, యదిపండితానామేవస్యాత్ తేషాంకుశాగ్రబుద్ధీనాం
 భావావిష్కరణమేవ వ్యర్థంస్యాత్.

మహాతాత్రసీణ విరచితోఽయగ్గంగంఘః అక్షరభాన
వతాం సర్వేషామనుభవోదాయ । తేఽపిగ్రంథాః పంచాంగ
సమ్మక్షాత్తాత్వానకోహి తైర్విప్రైర్నగింశిక్త పరికాశేదాగిషేణాద
కంకారయిత్వాశ్చత్వలీలాలేభే గురిత్యుదారస్సంకల్పః.

— విసం వజ్రపయితా, పీఠభద్రశర్మా.

గౌతమీమండల శిరోమాపణాయ మానాయాం వి
వాధకప్రతవాచస్పతీనం సాంగవేదాధ్యయన సంపన్నానాం
పండిత ప్రకాండానాం వేదమౌఘైః పవిత్రీకృతాయాం సూతల
స్పర్శమాత్రభిన్న స్వర్గశుల్కాయాం కోనసిమ విరాజమానా
యాం అమలాపుష్పాంసీవాసః॥ తత్సమీపగ్రామి వాకులాయ
మాన “అయినాపురగ్రామో” జన్మప్రదేశశ్చ॥

తా॥ చోద్ధారో మత్సరగ్రస్తాః అను నార్యోక్తి సర్వలోక
విదితము. అనూయకు స్థానమివ్వక శ్రుతస్మృత్యాది ప్రమాణ
ములతో నొప్పు నీ మహాన్యాసపూర్వక సశాస్త్రీయ రుద్రాభి
షేకవిధి యను సార్థకమైన యీ గ్రంథమును దిలకించి
గ్రంథోక్త ప్రకారముగ నాచరించి తత్ఫలితాప్యతమును గ్రోలు
డని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈ గ్రంథమున వేదప్రమాణేతరములుగాని, స్మృతి
ప్రమాణేతరములుగాని, శిష్టాచార విభిన్నములుగాని ధర్మా
చరణాభిలాషులగు పండితులకు సమ్మతములు గానివిగాని,
అచరణయోగ్యములు గానివిగాని, నత్ఫలతదాయకములు

గానిరిగాని యిందు నేయొక్కటియును పెదనుట అతిశయోక్తి కాజాలదు.

ఈ విశాల ప్రపంచమున వేదములూ, శ్రవణర్థపరిపాద కములగు ననే గవములు, అనేకములగు దర్శనాతీతములు, తద్భాష్యాదికములు, స్మృతిలు, మూల్యములగు కారికలు గలవు అవి యన్నియు ననేకప్రాంతములయందు నేక రిపుల లోను, సంస్కృత భాషయందును విరాజిల్లుచున్నవి. ఈ యమూల్యములగు నమస్త విషయముల నవగాహన చేసికొనిన శిష్టాశార పరాయణులగు పండితులు ప్రత్యేకతో లెక్కించఁదగిన వారు కొద్దిమంది మాత్రమే యుక్కడక్కడ గలరనుట నిర్వివాదము.

సమర్థులైనను నమూ్యా విషయములను తెలిసికొన వలయుననెడి అధిలాపలేని యలస హృదయుల యుపయోగార్థము పండితులవలన తెలిసికొనలేని మూఁకీమాత ప్రజ్ఞులకు నుపయోగించు నిమిత్తము “నేను యథాశాస్త్రముగ రుద్రాభిషేకము చేయవైతిని” అని విచారించుచున్న కర్మాసక్త షిత్తుల యుపయోగార్థము ఏకోరిక మనమునం దుంచుకొని రుద్రాభిషేకము చేయఁబడినదో దానివలన నామనోరథము బొందని వారి యుపయోగమునకు వివిధ ప్రాంతములయందు లభించిన గ్రంథములను చక్కగాపరిశీలించి పరిమాణ సహితములగు నాయా విషయములను సేకరించి పీనియందు కూలజ్జప్రప్రజ్ఞ

గల పండిత లవలన తెలిసికొని శిష్టాచారములు, కాస్తాచారములు, లోకాచారములు, స్వానుభవము మొదలగువానిని పౌర్వాపర్య విరోధము లేకుండగ సమన్వయపరిచి యొక సంవత్సరము స్త్రాహారాదులను మరచి. గృహదాశాపుత్రాదులను విడిచి, అనారోగ్యమును సరక గొనక మిక్కిలిశ్రమతో మిక్కిలుముగ ధనమును వెచ్చించి యీ మహాన్యాసపూర్వక సకాశ్రియరుద్రాభిషేకవిధి యను నీ పవిత్రగ్రంథరాజమును 'బాశుపతవిధాన' రుద్రాఽర్చనావిధి సహితముగ మీయందఱు కందించితిని. ఈ యుద్గ్రంథమును ధనతృప్తిచేగాని కీర్తిని కాంక్షించిగాని ప్రచురించలేదు. లోకహితముకొఱకు శ్రీపార్వతీ పరమేశ్వర ప్రేరణచేతనే ప్రకటించితిని. వైదిక కర్మలయందు విశ్వాసములేని నాస్తికులకు గూడ ఈ గ్రంథస్థ విషయపరిజ్ఞానముచే అస్తికృత కలిగి కర్మాసక్త చిత్తులగుదురని నా దృఢ విశ్వాసము.

అందువలన గుణగ్రహణ పారీణులు పండితులగు పురోహిత ప్రకాండులు, కర్మాచరణాసక్త చిత్తులు సమస్తాభిషేక గ్రంథహారిమున నాయకమణివలె నొప్పుచున్నది యని యసదృశ పండిత ప్రకాండులచే శ్లాఘింపబడిన మహాన్యాసపూర్వక సకాశ్రియరుద్రాభిషేకవిధి (పాశుపతవిధాన రుద్రార్చనావిధి సహితము) యనునీగ్రంథము నాదరించియే నిర్దోషాత్ ప్రకారముగా నభిషేకాదికమ జేయించి, చేయించిన వారి

యాదరణమును సంపాదించుకొని శివానుగ్రహముచే సంతసించుదురు గావుతమని వినయపూర్వక ప్రార్థన.

“ఏమిమాదోధీమతామపి యనేడి లోకస్యాయమును బరిస్కరించుకొని ఈగ్రంథమున స్వల్పములగు ముద్రాణాది దోషము లుండవచ్చును కవికులతలకుడు, కవి సార్వభౌముడు పండితకులావతూస డు నగు కాళిదాసవ హాకవిచే “హంసపాలనువ్రాసి జలములను వదలివేయును అని చెప్పబడినదీగ గుణక్తిగములం ద్రాగి దోషోదకములను నిసర్జింపువని వినయముతో ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈ గ్రంథమున శ్లోకములకు సూత్రములకు జక్కగా భావము వ్రాయబడినది. అందఱకుఁ దెలియుటకై వచనములలో గ్రామ్యభాషకు స్థానమివ్వఁబడినది. వ్యాకరణాదిశస్త్ర పాండిత్యప్రకర్షిను జూపుచు గ్రాంధిక భాషకుచోటివ్వఁబడలేదు. అందువలన పండితవర్మలగుహమును బొందవలదని ప్రార్థన.

మరియు నీ మహాగ్రంథము కేవల పండితోపయోగమున కై రచితముగాదు. పండితోపయోగార్థమేయైఁచో నాకుళాగ్ర బుద్ధులకు భావవివరణ మనఁసరిమే యగును. అనేక కష్టముల నోర్చి సంగ్రహితముజేసిన నీ గ్రంథము అక్షిరిజ్ఞానముగలవారలందఱకు సునాయాసముగ తెలియుటయే ముఖ్యోద్దేశము.

వారున్న గ్రంథోక్త విషయములను జక్కగ నవగాహన జేసికొని వారి వసిష్ఠులచే నభిషేకాదికమును జేయించుకొని తత్ఫలితములఁ బొందగలరనునదియే యుదారమగు సంకల్పము

ఎచ్చటనైన నోషనేశముల మీదృష్టివచ్చిన మీదలన
తెలిసికొని దోషరీతముగ చేయువాడనని విషయపరిశీలన
ముగా విశేషముడై విన్నవించుకొనుచు విరమించుచున్నాను.

అమలాపురము. }
25—10—72

ఇట్లు విన్నవించి గ్రంథకర్త
కూచి వీరభద్రశర్మ

సనాతనధర్మ ప్రకాశక గ్రంథమాల.

—*—

మఃఖ్య గమనిక

సర్వయుక్తముగా ఈగ్రంథ మచ్చొత్తించుటలోను,
ప్రాశ్నలు చూచుటలోను, ఎంత జగ్రత్త వహించినను,
అచ్చటచ్చట స్వల్పముగా స్థానిత్యములు దొర్లినవి. గాన
ముందుగా తప్పొప్పులను సరిచెరుకొందురుగాన, మరియు
* పుష్పగుర్తులుగలవన్నియు, అనేక శృతిస్మృతి పురాణోక్త
ములు, ప్రమాణగ్రంథముల పేర్లులేని కారికలు శిష్టులవలన
తెలిసికొనినవని గ్రహించెదరుగాక! మరియు ఒకే కారిక
అనేక గ్రంథములలో ఉండుటచే ప్రమాణముగా ఒక గ్రంథము
పేరు మాత్రమే యివ్వబడినది.

— గ్రంథకర్త

—*—

పండితాభిప్రాయములు

అంబేద్కర్ విశ్వవిద్యాలయము, బొంబే

‘సాంగ్రహికచార్య’ ‘వేదాభిజ్ఞ’

ఇరగవరం,

‘ధర్మశాస్త్రాభిజ్ఞ’

తణుకు తా॥ (ప॥గో॥బిల్లా)

తంగిరాల బాలగంగాధరశర్మ

తేది 9-4-1972

బ్రూశీ కూచి వీరభద్రశర్మగారిచే సంగ్రహితమగు సశాస్త్రీయ రుద్రాభిషేకవిధియను పాశుపతవిధానసహితమై యొప్పు గ్రంథమును కూలంకషముగా పరిశీలించి చూచితిని.

ప్రస్తుత కాలమందు బహు గ్రంథములను పరిశీలన చేసి రుద్రాభిషేకమును గూర్చి ఇట్టి మహత్తర గ్రంథ గ్రథనము శ్రీ వీరభద్రశర్మగారి ప్రతిభకు, వీరి అన్వేషణమందలి శ్రద్ధకు, వీరి బహుముఖ ప్రజ్ఞావిలాసమునకు చిహ్నము మాత్రమే వీరిని నేను మంచి సంగీత, సాహిత్యకథాపటి మతో కూడిన హరికథాకథకులుగా మాత్రమే ఎరిగియున్నాను. వీరి గ్రంథగ్రథనాకౌశల్యము చూచి వీరి బహుముఖ ప్రజ్ఞకు అశ్చర్యచకితుడనైతి.

ప్రత్యేక వైదిక విద్యలనే చదువుకొని వాటియందే బహు పరిశ్రమచేసి “మాకు ఈవిషయములో బాగా తెలియున”నే అహంభావముతో గల మాబోంట్లను సైతము యీ గ్రంథ దర్శనోత్తరక్షణమందు ఆ యహంకారము పూర్తిగా విడిపోయి లబ్ధి తులను చేసిననకు అతిశయోక్తి

కానెరదు. ఈ గ్రంథ పరిశీలనా సమయమందు వారితో కలిగిన సన్నిహిత సంబంధముతో ముగ్ధజుర్యేద, శైవపూర్వాపరి ప్రయోగములందు శైవాగమాద్యాగమములందు వారుచేసిన పరిశ్రమ చూసి ఆశ్చర్యచకితుడనైతిని. వీరు కీవలహరికథా కథకులేగాక స్మార్తవిషయములలో కూడ వీరి ప్రజ్ఞ సామాన్యులకు దురూహ్యము.

ఇట్లు బహుముఖ ప్రజ్ఞ కలవారు కావుననే రావిణిబిడ్డ భాస్కర బోదాయకసూత్ర, మేరుతంత్ర యోగజుగమాద్యనేక ప్రమాణగ్రంథముల సహాయముతో మహాన్యాసమునకేగాక ఎంతో చాటుగా బహుకృద్విమందికేగాని తెలియని మహాపాప పత సంపుటిత రుద్రపద్ధతిని గ్రంథరూపమున బహిష్కృతము గావించి సామాన్యులకు స్త్రీతము అందుబాటులో నుండునట్లు చేసిన వీరికి వైదికలోకమేగాక యావద్భారతీయులు ఎంతయూ ఋణపడియున్నారు. కాన వీరు “సనాతన గ్రంథమాల” యను సంస్థద్వారా ఇట్టి లోకోత్తరాతి రహస్య విషయములను లోక మునకు వెల్లడించుచో బహు లోకోపకారమగును. నేను వీరు ప్రమాణముగా స్వీకరించిన ప్రతి గ్రంథమును దగ్గరయుంచు కొని నాశక్తికొలది పరిశోధించినాను.

వీరికి శ్రీ సాంబసదాశివుడు దీర్ఘాయురారోగ్యాదుల నిచ్చి ఇట్టి అనేక గ్రంథగ్రంథనము చేయించుగాక.

(సం.) తంగిరాల బాలగంగాధరశర్మ.

వేదాధిపతి, వేదాధిపతి, వికారద,
అభినవ విద్యారణ్య, వేదార్థసామ్రాట్,
ఉప్పలూరి గణపతిశాస్త్రి

కా కి న ద.
22-4-1972

హరికథ కావతంసేత్యాది బిరుదాంతలుగు శ్రీ కూచి
కీరభద్ర శర్మగారిచే విరచితమయిన మహాపాశుపత విధాన
సంయుతముగు “సకాశ్రీయ రుద్రాభిషేక : ధ” అను గ్రంథము
లోని యంశములను గ్రంథకర్త ముఖమునుండియే స్థాని
పులాకన్యాయముగ వినియుంటిని.

వీరు ప్రస్తుతం ముద్రిత గ్రంథములనేగాక (తాళపత్ర
లిఖితములగుటచే దుర్లభములగు) అముద్రితములైన అనేక
మూలగ్రంథములను గూడ బహువ్యయప్రయాసలచే సంపా
దించి సర్వ విషయములను కూలంకషముగ విమర్శించి
సప్రమాణముగ నిరూపించిరి.

మరియు ఇరగవర వాస్తవ్యులు, శ్వేద, యజుర్వేద,
అధర్వణవేదములను కూలంకషముగ అధ్యయనమొనర్చుటయే
గాక యజుర్వేదభాష్య పరీక్షలో నుత్తీర్ణులై సర్వతంత్రము
లందును అసమానముగు కృషిసల్పి, సాంగ, త్రివేదాచార్య
వేదార్థాభిజ్ఞ, ధర్మశాస్త్రాభిజ్ఞత్యాది బిరుదాంతలై, ప్రామాణి
కాగ్రగణ్యులై, కృతప్రతిష్ఠులైన శ్రీ తంగిరాల బాలగంగాధర
శర్మగారు ఈ గ్రంథమును అమూల్యముగ
శోధించుటచే ఈ గ్రంథము నిర్దుష్టమనియు

శిష్టసంప్రదాయానుసారి యనియు వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు
దీనిని యితరులు పరిశీలించవలసిన అవసరము కూడ నుండు
దనియే చెప్పవచ్చును.

ఇట్లు అనేకములగు ముద్రితముద్రితములగు మూల
గ్రంథములను సేకరించి ఆమూల్యముగ గ్రంథరాజమును లోక
మునకు అందజేసి మహాపాపము గావించిన శ్రీ శర్మగారి
ఋణము వారి గ్రంథోక్తముగ విధ్యనుసారము అనుష్ఠాన
మొనర్చి తీర్చుకొనగలరని విశ్వసించుచుంటిని.

ప్రకృతిములో అనేకులగు శిష్టులు పాశుపతవిధాన
మును అభిలషించుచుండిరిగాని దాని ఇతికర్తవ్యతను బోధిం
చెడి గ్రంథము అందుబాటులో లేకపోవుటచే అట్టి గ్రంథము
లభించిన బాగుండునని ఆశించుచుండిరి.

అట్టి అఘాతపూర్వముగ మహాపాశుపత విధాన సం
యుక్తముగ గ్రంథరత్నమును రచించిన శ్రీ శర్మగారిని పరమే
శ్వరుడు రక్షించుచు, ఆచంద్రార్కముగ ఈగ్రంథరాజమును
విలసిల్లునట్లు చేయుగాక.

(సం.) ఉప్పలూరి గణపతిశాస్త్రి

“దశకానమూషణ” “కులవతి” “రాష్ట్రపతి సన్మానిత” “చతుర్తంత్ర”

కె సోమశేఖరశాస్త్రి

శ్రీ కూచి కీరభద్రశర్మగారి నాశీర్వాదించుచు వ్రాయునది —

మీరు రచించిన మహా పాశుపత సహిత “సశాస్త్రీయ
గుద్రాభిషేకవిధి” యను గ్రంథమును మీవలననే అచ్చటచ్చట
ప్రధానాంశములను వినియుంటిని.

గుద్రాభిషేకము అసంస్కృత ముఖములందు బడి
దోషమూపిత మయిపోయినది.

మారిప్పు డనేక గ్రంథములను పరిశీలించి, బెంతరాహుల
యాచారమును స్వయముగ నుత్తర హిందూస్థానమునకు
వెళ్ళి శ్రమ వహించి, యచటి విశ్వద్రగగణ్యుల యనుగ్రహ
మును సంపాదించి నిర్దుష్టముగ నీగ్రంథమును రచించి యా
కొఱతను దీర్చితిరి.

అభిషేకమందును, పూజావిధియందును అనేకాగములను
అనేక ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములను పరిశీలించి విరోధములను
పరిహరించి చక్కగ నిరూపించిరి. ఈ గ్రంథము మనదేశము
నకు నూతనము. అపమార్గమునుండి మరలించునదియును కాన
యసూయను వీడి, మూఢాచారాభిమానములను మాని ఈ
గ్రంథముయొక్క గొప్పతనమును, ఈ గ్రంథకర్తలగు మీ
యొక్క పరిశ్రమను గుర్తింతురు గాతమని మనవి చేయు
చున్నాను.

వక్కలంక }
శ్రీరామపురం }

(సం.) కె. సోమశేఖరశాస్త్రి.

3-9-1972

“అర్థ విద్యాభూషణ”

జటావల్లిదుల పురుషోత్తము ఎం. ఏ,

అంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయ పరిషదవ్యవస్థాపక

కా కి నా డ. 26-4-72.

శ్రీ గూచి వీరభద్రశర్మగారు బహు ప్రమాణ గ్రంథ పరిశీలనము గావించి, గురుశుక్రవాష నొనర్చి బహు సాంఘిక దాయపరిజ్ఞానమును సేకరించి రేయింబవ లదేతపస్సుగా కృషి చేసి రచించిన “సశాస్త్రీయ మహా రుద్రాభిషేక గ్రంథము”ను హస్తలిఖిత ప్రతిరూపములో చూచి వారి కృషికినీ, లోకహిత చింతనకునూ జోహారు చేసినాను. స్ఫూర్తములోను, మంత్ర విద్యలోను అరితేరిన వారుకూడ ఏతద్గ్రంథ పఠనమువలన నూతన విషయములను తెలిసికొన గల్గుదురనుటలో సందేహ యోక్తి లేదు.

పైస్థులో నొక ప్రయోగము చేయునపుడు స్వల్ప దోషము లున్నను, ఒక్కలోపమున్నను వివిధముగా ఆ ప్రయోగమునకు ఫలితమురాదో యాప్రకారముగానే రుద్రాభిషేక దులుకూడ లేశలేశములలో శాస్త్రీయములైయున్న నేకాని ఫలితము పుట్టుదు. ఆ లేశలేశములే యొక గ్రంథములోను లేవు. బహుగ్రంథ వికీర్ణములై బహుప్రదేశాచార వికీర్ణములై యున్నవి. వానిని సేకరించి యీ గ్రంథరూపమున వెలయించిన శాస్త్రీగారు లోకమునకు చేసిన మహోపకారమునకు

శ్రీ ఉప్పుల గణపతిశాస్త్రిగారు, శ్రీ తంగిరాల గంగాధరశాస్త్రిగారు, శ్రీ కొల్లూరి నాగేశ్వరశాస్త్రిగారు మున్నగు మహాపండితులే స్థూలముందగా సేతుల మాట చెప్పినే !!

శ్రీ శర్మగారి పితృపాదులు, గుర్రులు ఈ గ్రంథమును చూచి తామువేసిన విజ్ఞానదీపము మహాశ్మశ్మై యిట్టి యమృతఫలమును లోకమున కందించుచున్నదని పరిమానందము నొందవచ్చును.

(సం) జనావల్లల పురుషోత్తము.

— * —

“గణిత కళానిధి”

పి డ ప ర్తి కృష్ణ మూ ర్తి గాస్తి

ప్రస్తుత మకాము,

పి. కృ. శా

మ దా) ను

పరీధావి థాద్రు|| పృష్ఠ ౨౩ గు.

కరుణావిధినగర్

శ్రీ కూచి పీఠభద్రశర్మగారు లోకోపయోగమునకు సంకలితపరచి ముద్రితము గావించుచున్న “సశాస్త్ర మరుద్రాభిషేకి విని” యను పుస్తకమును పాశుపత ప్రకరణ సహితముగ అచటచట చూచితిని. చాల క్రమపడి అనేక విషయముల నిందు చేర్చిరి. మంత్రశాస్త్ర ప్రసిద్ధవిషయము లిందు చాల గలవు. శివార్చనా ఫలమునందు దలచినవారికి ఇది మహోపకారికము.

మంత్రశాస్త్రపూర్వ పట్టాభిషిక్తు జను, పాదుకా శ
 పూర్వ దీక్షాపరులును అగు
 మండ సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు
 పల్లకి మిడి.

[ప్రతి మకాం:- కాకినాడ.

(శ్రీ) హరివింశతి జరిగింది - రాకాహిమకర విశాల రాజితీక్తి శ్రీ
 నీలిమి బలము తెలివియు - శ్రీకంటని కృపనువదసి శిష్యులుగాతన్ ।
 కూచివంశ సుహృద్దాన బలముదహితుడు - పీఠభద్రస్వదీమణి విబుధసుతుడు
 'పాశుపతవిమరణము' జేసి - రమణివుని-కృపనువదసినపురుషార్థకోవిదుండు
 వేదశాస్త్రునిరాణ వివేకమనుడు శుభకరాకృతి, సుమతి, సుశ్రోత్రియుండు
 దారతీదర్శనీ చిప్ర బదసినట్టి రాజయోగి మహాకీర్తి రాజితుండు ॥

కలియుగమహిమచే కలిమిని అనగా ఐశ్వర్యమునూ
 బలమును అనగా అధికారమునూ పలుకుబడినీ, తెలివినీ
 అనగా జ్ఞానమునూ పాండిత్యమునూ, సత్కార్యములకూ
 సద్గ్రంథరచనలకూ నుపయోగపరచు మహనీయు లరుదిగు
 చున్నారు. “భద్రం కర్ణభిశ్శుణయామ, లక్ష్మభిఃపశ్యేమ”
 అని పల్కు వేదవాక్యానుసారంగా శ్రీ శర్మగారు గావించినారు.
 సర్వ జగన్నాటక లీలావినోద సూత్రధారియగు భవానీ
 శంకరుడు ఇతోఽధికసామర్థ్యప్రదుడై సమస్త మంగళముల
 నొనగుగాక యని శుభాకాంక్ష.

పురుషార్థప్రాప్తికి యధికారి యగుటకు నిట్టి సత్సంకల్ప
 ములనే వేద, ముని, మనువును నిర్ణయించేరు. ఈశ్వరకృప
 లేక యిట్టి ఘనకార్యములందు శ్రద్ధా విశ్వాసములు చేకూరవు.

శ్లో॥ భవానీశంకరౌ వంద్యే శ్రద్ధా విశ్వాసరూపిణౌ ।

యాభ్యాంవివా నపశ్యన్తి సిద్ధాస్సాన్స్వంతస్థమీశ్వరమ్॥

అనిములు నుడిచిరి. శ్రద్ధావిశ్వాసరూపములతో నుమామహేశ్వరులు హృన్మందిర విరాజితులగునపుడే యిట్టి సద్వివరణ సంకల్పము కలుగునుగాన శ్రీ శర్మగారి పాశుపతివివేక వివరణము సర్వసాధక మహాజనాన్వహదకరమని పలుకుట యతిశయోక్తి కాదు.

నాకుగల స్వల్ప సాముద్రిక శాస్త్రానుభవముచేతనూ, త్రికాలదర్శినియునూ, సుప్రజ్ఞానియునగు వారాళీ శ్రీ దేవి యొక్క యనుగ్రహముచేత నేను గుర్తించిన దేవునగా అనేకాగృత, శూన్యాగ్రతలకు లోనైన మనస్సునకు ఏకాగ్రత కలుగజేయుట తుపయోగించు సాధనసంపదలనూ, భారతీయ సంస్కృతినీ పునరుద్ధరింప, నంతట ననేకోపాయములనూ, సుప్రయత్నములనూ జేయుచున్న మహాత్ములకునూ, మహాదార్యవంతులయిన జ్ఞాన, ధన, దాతలకునూ యశఃకాములైన నేతలకునూ, నిగమాగమప్రోక్తైహికాముష్మిక ఫలసిద్ధిప్రద మగు శ్రీకూచి వీరభద్రశర్మగారి పాశుపతివివరణము సురపారిజాత తామందిరమని తలంచెదను.

సర్వేషాం మహాజనానాం సమస్తమంగళాని భవంతు

పరీధావి, అశ్విన

ఇట్లు సదాశయుల పాదసాంసువు,

శు గం మీ, జయ

మం॥ నూ॥ శాస్త్రి.

ఓం తత్సదోమ్.

N. కాశీపతిశాస్త్రి

పితాపురం,

మహాద్వైపాతశాలాద్యాపక,

మౌ||గో||జిల్లా. 28-8-72.

శ్రీ మాచి వీరభద్రశర్మగారి “సకాశియద్రాభిషేక విధి” ననుసరించి అమృత పాశుపతివిధాన రుద్రాభిషేకము పితాపురం శ్రీ కుక్కటిశ్వరస్వామివారికిని, కోరకొండలో కణిపురుగునందు పర్వతముపై వెలసిన శ్రీ మల్లశ్వరస్వామి వారికిని, ఓళ్ళకగ్రు వా|| శ్రీ S. V S. జోగయ్యశర్మగారు చేసిరి. ఆ అభిషేకములు శ్రీ శర్మగారి పర్యవేక్షణలో నేను బ్రాహ్మత్వమువహించి సమర్థులైన మత్స్యేశ్వరతో చేయించితిని. ఎన్నో ప్రత్యక్ష నిదర్శనములు మా కేగాక ప్రజల దరిః దృగ్గోచరములైనవి. (కణిపురుగులో అభిషేకమయిన వెంటనే మందు వేసఁజాలమున కుండపర్వము కుంసినది) అభిషేకము సమాధి గంటలు పట్టినది. అర్చనచన రహితమైన నడక ఈ గ్రంథమున కానరాదు. శ్రీ శర్మగారు బహుముఖ వాంఛిత్యము గలవారైనను వారే యీ గ్రంథరచన చేసినారని తోచదు. ఏమన వారిచే వారికపాసనాదేవతలైన శ్యామలా శంకరులే వారికిచెప్పి ఈ గ్రంథరచన చేయించినారని నా దృఢవిశ్వాసము. ఇది నిజము, సందేహములేదు.

సహృదయులైనవాకు సంగ్రంథోక్త విధ్యనుసారముగా అభిషేకార్చనలుచేసి తరించెదరుగాక. నాకు తెలిసినంతలో ఈ గ్రంథము కావధేను, కల్పవృక్షములకు సరితూగగలదనుటలో సందియములేదు. ఈ గ్రంథకర్తను పావ్యతీ పరమేశ్వరులుసర్వదా ఆయురారోగ్యములొసగి రక్షింతురుగాక.

(సం.) N కాశీపతిశాస్త్రి.

“Girija”

30, Edward Elliot Road,
Mylapore, Madras-4.

October 3, 1972.

Dear Sir,

Dr. S. Radhakrishnan is glad to know that you are bringing out a book “Sasastriya Rudrabhisheka Vidhi - Pasupata Sahitam” in Telugu. He sends his best wishes to you.

Yours sincerely.

C. RAMASUBBAN

3-10-72

P. S. to Dr. S. Radhakrishnan.

Panditha Kuchi Veerabhadra Sarma,
Amalapuram.
East Godavari District,
Andhra Pradesh.

“అతుకవి చుక్కవర్తి, అవధాన శిరోమణి”

బులుసు వెంకటరామమూర్తి

రాజమండ్రి

కాంపు:- అశోకనగర్, మద్రాసు.

సీ॥ ఖండ ఖండాంతరఖ్యాతి గాంచిన గొప్ప

తత్త్వవేదాంత విద్వన్నతుండు

చతురుడై మించి ధరత రాష్ట్రప్రతిగాను

పాధ్యాయమకుట ప్రధానడగుచు

స్తవనీయుడన రాధాకృష్ణ పండితుం

డాక్టోగ్యభంగంబు నందువేళ

విశ్రాంతి జెందెడి విమలకాలమునందు

చెన్నపట్టణమున చిత్రముగను

గీ॥ గాంచి నీగ్రంథరాజంబు కరముజొడ్చి

నీదు కృపించి గ్రంథ సందీప్తమైన

శక్తిని గ్రహించి అశీర్వచనము నిచ్చె

ఇంతకంటెను ఘనత నీకేది డీని

గొప్పతనమును నేనేమి చెప్పగలను.

మ॥ ఘన వేదత్రయ పండితుండు

కదు విఖ్యాతిన్ విరాజిల్లు స

జ్ఞన వందుండగు తంగిరాలకులు

డిచ్ఛన్ బాల గంగాధరుం

కననద్యస్థితిమై ఓరిమ్మతిని

జేమన్ గల్గుటన్ చూడ, కాం

చన మేనాపుల గ్రుమ్మరించునట

స్వస్థంబయ్యె నీ యాగ్యతన్

చ॥ సరసులు, మంత్రివేత్తలును,

సద్గురు, లాగమవేదికాస్త్ర దీ

వరులును, ఉప్పువారి, పిడపర్తివారి,

కొల్లరి, యాదియాష్టదిగ్భుజం

స్కరణముసేయు పండితుడు,

సజ్జనుడౌ పురుషోత్తమునిఁ

సురుచిర గ్రంథరత్నమును చూచి

ప్రశంస లొసంగినారహో ॥

మ॥ పదికాల బులు నీదు పుస్తకము

శర్మా ! వైదిక శ్రేష్ఠులున్

మదియం దాస్తిక బుద్ధి హెచ్చ

భువిలో మాన్యత్వమున్ గాంచ సం

పదలన్ శంకరుడియ పాశుపత

దివ్యగ్రంథ సంధాతకున్

హృదయాహ్లాదము కల్గుగావుత

సరిహ్మార్తన్ బాసి వర్ధిల్లగన్ ॥

మ॥ సరిమొత్తొప్పము గొప్ప గ్రంథ
 మిద శోభన్ నీ యొప్పము శం
 కరుడే వ్రాయగజేసె నీ విమల
 సంకల్పం బనల్పంబుగా
 చరితార్థంబయి కీర్తి నిచ్చుచును
 వాంఛన్ లోకకళ్యాణమున్
 వరలన్ జేసిన నిన్ను శంకరుడు
 శోభన్ గూర్చి రక్షించుతన్ ॥

4-10-72.

ఇట్లు,
 బు॥ వెం॥ రా.

న మ స్తు మా ౦ జ లి

~~~~~

నేను మహాన్యాసపూర్వక మహాపాశుపత సహిత
రుద్రాభిషేకవిధి యను గ్రంథమును పరమేశ్వర ప్రేరణచే,
నాల్పసాండిత్యముతో బహుగ్రంథములను బహుశ్రమతో
పరిశ్రమచేసి గ్రంథనము చేసినాను.

“అపరితోషాద్విదుషాం నసాధుమన్యే ప్రయోగ విజ్ఞాన”
మనే సూక్తిచే లోకోత్తరులగు పండితుల మన్ననలందినవేగాని.
ఈ గ్రంథము నిర్దుష్టము కానేరదని అట్టి పండితుల నన్వేషించు
చుండ, నాపురాతన భాగ్యసశమున, శ్రీ పరమేశ్వరకృపచే
ఋగ్వేద, యజుర్వేద, ఆధర్వణవేదములను, సభాష్యముగా
అధ్యయనము చేయుటేగాక, జ్యోతిషాస్త్ర, ధర్మశాస్త్ర, శ్రౌతి
స్మార్తాగమాదులందు ఏకైకవ్యక్తిగా, ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వము
వారి మన్ననలతో ప్రాప్రథమ సన్మానమంది, ఆంధ్రరాష్ట్ర
మందు ప్రథమ పండితులుగా పరిగణనచేయబడి, విశేషభ్యాతి
గాంచిన

“సాంగతి వేదాచార్య” “వేదాంతాభిజ్ఞ” “ధర్మశాస్త్రాభిజ్ఞ” త్యాద్యనేక విరుదాంతములైన ఇరగవరం (తఱుకు తాలూకా) గ్రామవాస్తవ్యులు శ్రీ తంగిరాల బాలిగంగాధర శర్మ గారి నామము గోచరించినది. గోచరించుటే తడవుగా శ్రీ వారి దర్శనమునకై వారి గృహము

నకువెళ్ళి, వచ్చిన పనినిన్ను వింటిని. వారు వెంటనే దయతో
 ఆమోదించి, నాపరిశ్రమ సంతయో కొనియాడచు, ఈ
 గ్రంథ గ్రంథనమ. నకు నాచే ఏయేగ్రంథములు మూలాధార
 ముగా గ్రహించుచున్నవో, వాని నన్నిటినీ, సుంతయూ వినుష
 గొనక, నిద్రాహారములు, యితర కార్యక్రమములు మాన
 తదేకదీక్షితో ఈ గ్రంథమును పరిశోధించి వారి ఆమోదమున
 లిఖించి పంపిన నాకొసంగిరి. శ్రీవారి దివ్యాశీస్సులతో ఈ
 గ్రంథము “సశాస్త్రీయ రుద్రాభిషేక విధి” యను పేరతో
 అస్తికలోకమున కందించగలిగితిని. శ్రీవారికి కృతజ్ఞతాపూర్వక
 “న మ స్సు మాం జ ల” నర్పించుకొనుచున్నాను. మరియు
 అడిగినంతనే ఏతద్గ్రంథమును చిత్తగించి తమతమ అమూల్య
 ప్రాయముల ననుగ్రహించిన సుప్రసిద్ధ పండితవరేణ్యుల
 కునూ, ఏతద్గ్రంథప్రమాణభూతమహాగ్రంథాన్వేషణకు నూ ఈ
 పవిత్రగ్రంథముద్రిణకు విరాళము లొసగిన దాతలకునూ,
 అడిగినవెంటనే ముద్రితముద్రితములగు గ్రంథము లొసగిన
 సహృదయులకు, తత్తద్గ్రంథకర్తలకునూ ప్రోత్సాహకులకునూ
 అనతికాలములో ముద్రిణగావించిన మాస్టర్ మన్ ముద్రాశాల,
 కాకినాడ వారికినీ, కృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్సుమాంజలి
 నర్పించుకొనుచున్నాను.

— గ్రంథకర్త.

శ్రీరస్తు.

రుద్రాధిష్ఠిత ధర్మ దీపిక

— ధర్మ ప్రశంస —

సూ॥ ధర్మిణాం విశేషణ స్వర్గం లోకం ధర్మవిదా
హ్నితి జ్ఞానాభినివేశాభ్యాం మితి ధర్మో ధర్మః ॥

వా॥ సంస్కారయోగే ధర్మమను శబ్దంతేభ్యోః
జ్ఞాత్వానుతిష్ఠ స్వశేష్ట ఇత్యాహ ॥

ధర్మిణః ధర్మవంతః ధార్మికాస్తేషాం యో ధర్మవత్ ధర్మం
తత్పతే వేత్తి సః జ్ఞానాభినివేశాభ్యాం అభినివేశస్తాత్పర్యే
తానుష్ఠానం జ్ఞానేనాభి నివేశేచ కేవలానుష్ఠాతృభ్యః
విశేషణ స్వర్గం లోక మవాహ్నితి ధర్మో ధర్మః అదిత ఆరభ్య
ఏవమంతో ధర్మఉక్తః ॥

(ఇతి గౌతమధర్మసూత్ర వృత్తా మితాక్షరాయాం
ఏకోన త్రింశః షట్ శ్లోక సూత్రమ్.)

తా॥ ఇప్పుడు ఎవరు లోకమందు ధర్మమును మత్ర చునుష్ఠించు
చున్నారో వారికంటే తత్వతః తెలుసుకొని యాచరించువాడు విశిష్టుడని
చెప్పుచున్నారు. ధార్మికులలోపల ఎవడు ధర్మమును యెరింగినవాడో
వాడు కేవలము అనుష్ఠాతలకన్ననూ జ్ఞానాభినివేశము కలివారికంటెను

ఇతేషిం చి స్వర్గలోకమును పొందుచున్నాడు అదినుండి అంతము వరకు ఈ ప్రకారము ధర్మము చెప్పబడినది గాన ధర్మాచరణ తత్పరుడు తత్తత్కర్మల యందలి విశిష్టతనూ తద్విధినీ చక్కగా తెలుసుకొని యాచరించిన యదల కామితఫలము వానికి వెంటనే సిద్ధించును.

— శాస్త్రోక్త కర్మాచరణావశ్యకత —

శ్లో॥ యశ్శాస్త్రవిధి ముత్స్పృజ్య - వర్తతే కామకారతః
రససిద్ధి మవాప్నోతి - న సుఖం నపరాంగతిం ॥
తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణంతే-కార్యకార్య వ్యవస్థితౌ
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం - కర్మకర్తు మిహార్హసి ॥

(భగవద్గీత)

తా॥ “ప్రసిద్ధమైన శాస్త్రమును విడిచి తన ఇష్టానుసారము ఎవడు వర్తింతురో వారికి తత్వజ్ఞానము కలుగుట దుర్లభము సుఖము కలుగదు. ముక్తి దొరకదు కాబట్టి ‘ఈపని చేయుట అర్హము ఈపని చేయుట అనర్హము’ (వ్యర్థము అగును) అనెడు శాస్త్రవిధులను సక్రమముగా తెలుసుకొని కర్మలను చేయుము.” అని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అర్జునునికి ఉపదేశించెను.

ఇత్యాది వదనాని బహూనిసంతి

4. మొదలగు ప్రమాణవాక్యములు వినియోగంబు. విద్యుక్తముగా చేసినకర్మ సత్ఫలదాయక మగును. విద్యుక్తముగా చేయని సత్కర్మ సత్ఫలము నీయదు సరిగదా వ్రత్యవాయముకాద యిదిగవచ్చును.

— శతరుద్రీయ మహాత్మ్యం —

*! శతం రుద్రాదేవతాయస్య॥ నూరుగురు అనగా అనంతరుద్రులు దేనికి దేవతలో అట్టిది అను వ్యుత్పత్తిచే శత రుద్రీయ మనిపించుకొనుచున్నది సంహిత 4 కాం 1 ప్రశ్నాత్మకమగు రుద్రాధ్యాయము పరమపవిత్రము.

2. స్త్రీయం కృత్వా గురుదారాంశ్చగత్వా మద్యం పీత్వాబ్రహ్మహత్యాండకృత్వా భస్మచ్ఛనో భస్మశయ్యా శయనో రుద్రాధ్యాయా ముచ్యతే సర్వపాపైః॥ (పరాశరః)

పంచమహాపాపములను చేసినవాడైననూ భస్మధరియై భస్మ శయ్యపై పరుండి రుద్రము నధ్యయనము చేసిన యదల సర్వపాప విముక్తుడగును.

3. యశ్శతరుద్రీయ మధీతేనోఽగ్నిపూతోభవతి సురా పానాత్పుతో భవతి బ్రహ్మహత్యాత్పుతో భవతి కృత్వా కృత్వాత్పుతో భవతి తస్మాదవిముక్తిమాశ్రితో భవతి అత్యాశ్రమీ సర్వదా సకృద్వాజపేత్ అనేన జ్ఞానమాప్నోతి సంసారార్ణవతారకం (నాశనం)

(కైవల్యోపనిషత్)

తా॥ ఎవరు శతరుద్రీయమును పఠించుచున్నారో వారు అగ్ని పూతులగుదురు. సురాపాన బ్రహ్మహత్యాది పాతక విముక్తులగుదురు. ఒక్కసారి జపించినా సంసార సముద్రమును దాటి జ్ఞానులగుదురు.

1. రహాకృతానాం మహాపాతకానామపి శత
రుద్రీయం ప్రాయశ్చిత్తమ్ (శ్లో३)

తా॥ రహస్యముగా చేసిన మహాపాపములకు రుద్రపఠనము ప్రాయశ్చిత్తము.

శ్లో॥ ఏకాదశగుణాత్వాపి - రుద్రానామృత్యుః ధన్యః
మహాపాపై రపిస్పృష్టో - ముచ్యతే నాత్ర సంశయః.
(బ్రహ్మశ్రీ)

తా॥ మహాపాపములు చేసినవాడు 11 సార్లు రుద్రము పఠించిన
ఆ పాపములు పోవును సంశయములేదు.

శ్లో॥ యశ్చరుద్రాన్ జపేన్నిత్యం ధ్యాయమానో మహేశ్వరం
యశ్చసాగర పర్యంతాం సప్తక్షజలశోభితాం
దద్యాత్కాంచన సంయుక్తాం భూమించౌషధి
సంయుతాం

తస్మాదప్యధికంతస్య సకమద్రుద్రజపాద్భవేత్
మమభావం సముత్సృజ్యయస్తు రుద్రాన్ జపేత్సదా
సతీనైవచ దేహేన రుద్రః సంజాయతే ధృవం
(వాయుపురాణం)

తా॥ పర్యతారణ్య జలాన్నాపదీ యుక్తమైన నుం ధుకేమండ
లమునూ బంగారముతో దానముచేసిన వానికంటే ఒక్కమాట దుష్కరత
నము చేసినవానికి ఎక్కువపాతకము కలుగును పాపమును పదిలిచేయ
దుప్రపారాయణము చేయుదులొ వారలాశరీరములాడనే దుష్కర్తృము
నొందుదురు.

శ్లో॥ వేదేషు శతరుద్రీయం దేవతా సమహీశ్వరః
స్కాందస్సర్వ పురాణేషు సర్వస్మిన్ము మానవం :

(వ్యాసః)

తా॥ వేదములలో శతరుద్రీయము దేవతలలో ఈశ్వరుడు,
పురాణములలో స్కాందము స్మృతులలో మను స్మృతియనూ గొప్పవి.

శ్లో॥ సర్వేషు గ్రహవోషేషు దుస్సంపన్నో దుష్కరే
జపన్ రుద్రాన్ సకృద్విప్రః సర్వదోష్టైః ప్రహర్షితే
రోగవాన్ పాపవాన్ యస్తు రుద్రంబప్త్యా వేదేంద్రియః
రోగాత్పా పాత్రముక్తోసావతులం సుఖమశ్నుతే
(లింగే ఉత్తరార్థే)

శ్లో॥ అనపత్యాది దోషేషు శాకిన్యాది గ్రహేషుచ
సర్వజ్వర వినాశాయ రుద్రోజాపో వినిశ్చితః

(అవస్తంబః)

తా॥ సమస్తమైన గ్రహదోషములయందు, దుస్సంపన్న అద్భుత
దర్శనమందు ఒక్కసారి రుద్రాధ్యాయమును జపము చేసినయెడల

సమస్త దోషముల కీర్తి వినుపడినదిని వాయువరాణము. వ్యాపిగ్రస్తుడను పాపాత్ముడును రుద్రములను ఆపించినయెడల రోగమునుండి పాపమునుండి విముక్తుడై గొప్ప సుఖమును పొందును అని లింగపురాణము.

సంతానహీనులకు సంతానము పుట్టుటకై, శాశ్వత దాహముగ్రహ దాదలు తొలగుటకు సమస్త జ్వరములూ పోవుటకూ రుద్రపాత్ర యలము ముఖ్యమని అపస్తంబులు

జల, పరి, పత్తి, సుష్పములు నివృత్త కర్పించిన మానవుడు సమస్త కామితవస్తువులను, ఆ అర్చితవస్తువులే సమకూర్చునని ధర్మము శివ అశ్వాసము.

— శివ పూజా ఫలం —

శ్లో॥ యద్వారే మత్తమాశంగాః-వాయువేగాస్తురంగమాః
పూర్ణేందువదనానార్యః శివపూజావిధేః ఫలం ॥

శ్లో॥ ఐశ్వర్యమిశ్వరాదిచ్ఛేత్.

(పురాణవాక్యం)

తా॥ మత్తగజములూ, ఉత్తమాశ్వములు, పూర్ణచంద్రులైన శ్రీలు ఎవరి ఇంట ఉందెనో, అది వారు చేసిన శివపూజా ఫలితమే అనుమానములేదు. ఈశ్వరానుగ్రహమువలనగాని మానవుడు ఐశ్వర్యవంతుడు కాలేదు. గాన మానవుని తరింపజేయుటకు శివరాధనవలె

సులభోపాయము లేదు. ఇహమును పశ్చర్యము, పరిమంతు మున్నీని ప్రసాదించే దేవుడు కప్పుచే అని వేదశాస్త్రములు వేదోక్తములను చూపించుచున్నవి.

దు ద్రా వి షే క ము నై వాగమముల ననుసరించుచే దేవులైన శంకరులు

— ఆ గ మ వి శిష్ట త —

గో॥ అష్టాదశ సు విద్యాను - మీమాంసాసంగతీయసీ
తతోఽపి తర్క శాస్త్రాణి - పురాణంత్యే ఏవద
తతోఽపి ధర్మశాస్త్రాణి - తేనో గుర్వీశ్రుతిర్విద్య
తతో ప్యు పనిషత్ప్రవృత్తతై శ్చై వాగవేదకః

(సిద్ధాంతసారావళ్యం)

శా॥ అష్టాదశ విద్యలలోనూ మీమాంసమూ, మీమాంస శాస్త్రముకంటె తర్కమూ, తర్కముకంటె పురాణమునూ, పురాణముల కంటె ధర్మశాస్త్రమునూ, ధర్మశాస్త్రములకంటె వేదమునూ, వేదముల కంటె ఉపనిషత్తులూ ఉపనిషత్తులకంటె నై వాగమములు గొప్పవి. వీనినే వేదాగమములనినాడా అందురు. విశ్వవిప్రోత్తిములైన కారణములేత కామకాగమము కారణాగమము మొదలైన నై వాగమములు చాలా గొప్పవని వేదవ్యాసులు మొదలైన మహర్షులు అనేక గ్రంథములలో పక్కాచేసిరి.

శ్లో॥ యేద్విషంతి శివం దేవాన్ వేదాన్ యజ్ఞాన్ శివాగ
మాన్ । ఆహోముఖోర్భవ పాదాస్తి పచ్చంతే నరకారము
(శివభక్త్యుత్తరే)

ఎవరు విప్రునీ, దేవతలనూ, వేదములనూ, అగమములనూ, కారణకాముక వైవాగమాదులను ద్వేషించెదలొ అనగా శివశాసనమునకు వ్యతిరేకముగా చేయుదులొ వారికి నరకము సంభవించును. మరియు అట్టి వారిని యమకింకరులు తలక్రిందుగా చెట్టి దాధించెదరు గాన వైవాగమ విదులకు వ్యతిరేకముగా రుద్రాభిషేక పూజాదుల నాచరించహదరు

— స్వ రా ప రా ధ దో ష ము —

మంత్రములు స్వరభేదముచే భిన్నార్థబోధకము లగుచు వ్యతిరేకఫలము నిచ్చును. ఇందుకు వృత-సుర జననకథయే తార్కాణము. గాన స్వరయుక్తముగా సద్గురువునొద్ద నభ్యసించి స్వరయుక్తముగా నుచ్చరించుట చాలా ముఖ్యము గాన మంత్రసిద్ధిలైన విప్రులచే నభిషేకము చేయించుకొనవలయును

అదినుండియూ స్వయంవ్యక్తమైన వేదము గురుశిష్య పరంపరగా నభ్యసించబడుటచే అమాయమనబడచున్నది. మరియు వేదములు ఉపదేశ్యములు గనుకనే “శ్రుతులు” అను పేరు కలిగెను.

ఉవాత్త అనుదాత్త స్వరితములు శి విధములు మరియు దీర్ఘ స్వరిత ఉచ్చైరుదాత్త నీచైరనుదాత్తాది స్వరలక్షణములను పాణిన్యాదులుచెప్పిరి. వేదమంత్రములు స్వరయుక్తముగా న్నెచ్చరించవలెనో గురుముఖతః చెప్పుకొనవలెను.

స్వరగుర్తులు వేశినా, చూచి చదివినయడల ప్రత్య వాయము సంభవించును, సుస్వరయుక్తముగా వేదమంత్రము లచ్చరింపబడిన వెంటనే అశబ్దతరంగములు గాలి యందు చేరి అతి సూక్ష్మరూపములో అంతటా నిండియుండు ధ్యేయమూర్తియందు చేరును లేక ధ్యేయమూర్తి గమనము మంత్రము నుచ్చరించువానివైపున కీడ్చును.

అందువలన ఆ మంత్రార్థము ననుసరించి ఆ కర్త యొక్క కోరికలు ఆ దైవముయొక్క దివ్యానుగ్రహము వలన వెంటనే నెరవేరి తీరును. మహామహిమగల వేదమంత్రములను సుస్వరయుక్తముగా నుచ్చరించుట ఎంతయో ముఖ్యము “మంతారంత్రాయత ఇతిమంత్రాః” అనగా మననము చేయువారిని రక్షించును గాన మంత్రము లనబడుచున్నవి.

— మం త్ర వి శిష్ట త —

శ్లో॥ మకారో మననం ప్రాహుః త్రకారస్తోత్ర ఉచ్యతే
మననత్రాణ సంయుక్తో మంత్ర ఇత్యభిధీయతే

మకారో జీవనంజ్ఞ స్వాంత్ర్య ప్రకారశ్చాత్మసంస్కారః
 జీవాత్మ సంజ్ఞ యోగై క్యం మంత్రమిత్యభిధీయతే
 మకారం మానసంప్రప్తం త్రకారిం బుద్ధిలక్షణం
 బుద్ధిర్మనోభ్యాం సంజ్ఞై యం మంత్రమిత్యభిధీయతే
 (సూ. సం.)

తా॥ మకారము మననము, త్రకారిము త్రాణము మననత్రాణ
 సంయుక్తమైనది గాన మంత్రమని చెప్పుదురు. మరియు మకార మనగా
 జీవుడు త్రకారమనగా అత్మ జీవాత్మైక్యమే మంత్రమని కొందరు చెప్పి
 దురు. మరియు మకార మనగా మానసము త్రకారిమనగా బుద్ధి.
 మనో బుద్ధుల సంజ్ఞయే మంత్రమందురు.

— లింగస్వరూపకథనం —

శ్లో॥ శివవివ స్వయం లింగం లింగం గమక మేవవా
 శివేన గమ్యతే సర్వం శివోనాన్యేన గమ్యతే ॥

వాక్॥ శివోపి స్వప్రకాశ చిద్రూపత్వేన సర్వజ్ఞాజడవర్గస్య
 గమకో నత్వన్యేనగమ్యః అతోగమక త్వాత్స్వయమే
 లింగం ॥

శ్లో॥ స్వయంజ్యోతి రితిప్రపాశ్చ శివాస్సద్వి మనో-స్వయం
 "తస్యభాసా సర్వమిదం విభాతీ" త్యపిచారాహి ॥

శ్లో॥ శివస్యలింగం శివలింగమన్యే మునీశ్వరా వేదః పోషన్
స్వయంప్రకాశస్య నయజ్యతేన్యతశ్చ శంభుస్త్వయ
మేవలింగం ॥

శ్లో॥ సంసారార్థవమగ్నానా పజ్జానాంఽపి కృతాత్మనాం
చిత్తపాకానుగజ్జేన భావనార్థం ద్విజర్షభాః ।
అనాధారస్యదేవస్య శివస్య పరమాత్మనః
అధారో మంత్రసంస్కారాత్కల్ప ఉన్మత్కవద్భుధాః ॥
లయనాల్లింగ మిత్యాదుః అపరేదేవతాః
తదాచలింగం భగవాన్ స్వయమేవ మహేశ్వరః ॥

వా॥ అవిద్యయా కలపీకృత చిత్తానాం, పరశివ
స్వరూపజ్ఞానరహితానాం, సంసారిణాం, తచ్చిత్తపరిపాకాను
సారేణ ప్రతిబంధక పాపక్షయార్థం ధ్యానపూజాదికం కర్త
వ్యం అత స్తదర్థం నిరాధారస్యాపి, పరశివస్య బాణలింగాది
లక్షణ అధారః ప్రాసాద పంచబ్రహ్మాది మంత్రయుక్తా సంస్కా
రైః ప్రతిష్ఠావ్యాత్మకైః పరమార్థవదాగమైః పరికల్పితమిత్యర్థః॥

అరః పూర్వోక్త పరశివ స్వస్వరూపజ్ఞానవ తాం
శివలింగం తదనుసంఘానమేవ తస్య యజనం
త్రిదహితానాంతు మృచ్ఛిలాదిమతం శివస్యాధారత్వేన
పరికల్పితం బాహ్యలింగం పూజనీయ మిగ్గర్థః ॥

(సూరసంహిత)

తా॥ శివుడే లింగస్వరూపుడు. శివునిచేత సర్వము నడిపించబడుచున్నది. శివుడు గమకుడేగాని గమ్యుడు కానేరడు. ఆ లింగము స్వయంబ్రోహి స్వరూపమని వేదము చెప్పుచున్నది. దాని కాన్నిచేతనే సమస్తము ప్రకాశించుచున్నదని భవాని మహేశ్వరునితో పలికెను.

ఇతరులైన వేదవేత్తలగు మునులు "శివస్యలింగం శివలిజ్జమ్" అని వ్యాఖ్యానించిరి. అది స్వయంప్రకాశమానమే. అన్యముచే ప్రకాశింపజేయబడినదిగాదు.

సంసార సముద్రములో మునిగిన అజ్ఞానులు జ్ఞానోపార్జన విమితము ఆధారరహితుడగు దేవునకు మంత్రసంస్కారమువలన ఆధారము సత్యమువలె కల్పించబడినది. లయము చేయునది గాన లింగమని కొందఱు వేదవేత్తలు నుడిచిరి. కావున లింగము భగవంతుడే, స్వయం మహేశ్వరుడే.

అనగా అవిద్యచే కలుషీకృతమైన హృదయముగల వారలకున్న, శివస్వరూపము తెలియని మూఢులకున్నా పాపములు నశించి జ్ఞానసముపార్జన కొరకు నిరాధారులైన శివునకు మంత్రాదులచే ఆధారము కల్పించబడినది.

కావున పరశివజ్ఞానము గలవారికి ఈ కల్పితప్రసక్తి లేకదే అత్మాను సంధానముచే ముక్తిని పొందగలరు. జ్ఞానరహితులు అతాత్మ్యేన కల్పితమగు బాహ్యలిజ్జమును పూజింపవలెను.

— లింగస్థాన ఫలాని —

శ్లో.. స్వయం భూస్థాపితం చాపి - పౌరుషేయమ పౌరుషం
 గ్రామాచ్ఛహస్థితం లింగం-గ్రామాచ్ఛతగుణం స్మృతం
 బాహ్యచ్ఛతగుణం పుణ్య - మరణ్యేచ ప్రపూజనే
 వన్యాచ్ఛతగుణం పుణ్యం లింగం వైపర్వతస్థితం
 పర్వతాచ్ఛాముతం పుణ్యం తపోవన సమాశ్రితం
 కాశ్యాంతు స్థాపితం లింగం పూజితం స్యాదనంతకం
 ఏవం విశేషలింగానాం - తీర్థానిచ విశేషతః
 త్త్వాధ శివపూజాయాం-విధిం శంభుం ప్రపూజయేత్
 (అగమవాక్యం)

తా॥ స్వయంభూగా వెలసిన లింగములూ పౌరుషేయమునా
 అపౌరుషములూ అగు లింగములను పూజించవలెను. గ్రామములో ఉన్న
 లింగమును అరాధించుటకంటె గ్రామమునకు వెలువరినున్న లింగమును
 పూజించినయెడల నూరురెట్లున్నూ, గ్రామవిహారి లింగము కంటె అవిద్య
 లింగమున్నూ, అరణ్యలింగముకంటె పర్వతముపైనున్న లింగమున్నూ
 నూరేక రెట్లు ఫలిత మిచ్చును, పర్వత లింగము కంటె తపోవన
 (మన్యాశ్రమము యత్యాశ్రమము) మురిందు గల లింగములు 10 రెం
 రెట్లు పుణ్యమిచ్చును.

పరమపవిత్రమైన కాశీక్షేత్రమందున్న ఏలింగమును పూజించినా
 అనంత పుణ్యము కలుగును.

పెద్దలవలన లింగములనూ క్షేత్రములనూ పూజింపి
తెలుసుకొని అభిషేక పూజాదు లొనర్పవలయును.

— భా వ న —

శ్లో॥ మంత్రే, తీర్థే, ద్విజే, దైవే, దైవజ్ఞే, భైషజే, గురౌ,
యాదృశీభావనాయత్ర - సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ ॥

తా॥ మంత్ర, తీర్థ, బ్రాహ్మణ దైవ, దైవజ్ఞ, గురువులయందు
భావన ఏలా ఉంటే ఫలిత మాలాగుననే కలుగును.

శ్లో॥ గురౌ మనుష్యబుద్ధించ మగ్నశీచాక్షర బుద్ధికాం ।
ప్రతిమానుశిలాబుద్ధిం కుర్వాణో నరకం ప్రజేత్ ॥

తా॥ గురువును మనుష్యుడనీ, మంత్రమును అక్షరములనీ,
విగ్రహములను పాషాణములని యెవడు భావించెదరో వారు నరకమును
పొందుదురు.

— దేవాలయాదిమ స్మర్యదోషనిషేధః —

శ్లో॥ దేవాలయే నదీతీరే - తీర్థే వైవాహికే తథా ।
నౌకాయాం యజ్ఞశాలాయాం స్మర్యదోషో నవిద్యతే
దోషం నిశ్చిత్త్యమూఢాత్మా రారవం నరకం ప్రజేత్ ॥

(వైవశాంతిశాస్త్రై అహ్నిక ప్రకరణం)

తా॥ దేవాలయమునందు, నదీ తీరమందు, తీర్థ మందు,
వివాహమునందు, పడవ, లాంచి మొదలైనవాటియందు, యజ్ఞశాల

యందు ఒకరి నొకరు తాకిన దోషము లేదు. దోషమున్నదను మూఁగులు
వారవనిరకమును పొందుదురు.

— అర్ధ్యవస్త్ర సంధము —

శ్లో॥ అమంగళాని నన్వాజీ హస్త్యస్త్రాశ్చిరానిచ ।

అన్వాత్స్యింశ్చేక్వచ్ఛి మాన్వాత్స్యం నధారయేత్ ॥

(శ్మృతిసారసంగ్రహే)

శ్లో॥ స్కంధీ కవాతే పాపాణి అర్ధ్యవస్త్రం ననిషేధే

నిషేధ్యది మూఢాత్మా సచేల స్నాన మాచరేత్ ॥

(వివర్తి)

శ్లో॥ నగ్నశ్చార్ద్ర పటుస్మృతః ।

•తా॥ సమస్తమైన అమంగళములనూ తడిబట్టను ఆశ్రయించు
కొని యుండును. గనుక బుద్ధిమంతుడైనవాడు తడిబట్టను భజమును
వేసుకొనవూడదు. తడిబట్ట కట్టుకొని శుభకర్మలు చేయవూడదు.

మరియు భుజముపై ననూ, తలుపుపై ననూ, రాతిపై ననూ తడి
బట్టను ఉంచవూడదు. అలా ఉంచినయదల చేసేలస్నానము చేసినగాని
శుభుడుకాదు.

తడిబట్ట కట్టుకొనినవాడు దిగంబరునితో సమానము.

(అపధర్మ విషయములో మోక్షము 7 మారులు మూర్ఖుని కెదురుగా
తడిబట్టను గాలిలో ఎగురవేసి ధరింపవచ్చునని కొందరి మతము)

— రుద్రాభిషేక కర్తృనియమాః —

శ్లో॥ యానైర్వా పాదుకాభిర్వా - గమనం భగవద్గృహే ।
 ఉచ్ఛిష్టేచైవమాశౌచే - భగవద్వందనాదికం ॥
 పాదప్రసారణం చాగ్రే తథా పర్యంకబంధనం ।
 నిగ్రహానుగ్రహశ్చైవ స్త్రీషు సాకూతభాషణం ॥
 కంబలావరణం చైవ పరనిందా పరస్తుతిః ।
 శయనం భోజనం చైవ మిధ్యాభాషణమేవచ ।
 అశ్లీలకథనం చైవ అధోవాయు విమోచనం ।
 పృష్టికృత్వాసనం చైవ పరేషా మభివందనం ॥
 తత్తత్కాలోద్భవానాంచ ఫలాదీనామ నర్పణం ।
 వినియుక్తావశిష్టస్య ప్రదానం వ్యంజనాదికం ।
 గురౌ మౌనం నిజస్తోత్రం దేవతానిందనం తథా ॥
 తాంబూల చర్వణం ఛత్రం అకాలేదర్శనం తథా ।
 ఉచ్చైర్భాషా వృధాభాషా రోదనాద్యం నకారయేత్ ॥

(అగమవాక్యం)

•తా॥ దేవాలయమునకు వాహనము నదిష్టించి వెళ్ళకూడదు. పాదరక్షలను ధరించి వెళ్ళకూడదు. ఇంటివద్దగాని నదియందుగాని స్నానము చేసివనూ కాళ్లు చేతులూ నోరు ముఖము ప్రక్షాళనము చేసుకొని మరీవెళ్ళవలెను. అలయములో కాళ్ళు చాపుకొని కూర్చుండరాదు. దర్పంగా కూర్చుండ కూడదు. అలయములో ఉన్నంతవరకు ఎవరిపైసె

కోపగించుటగాని పనిచేసి అట్లా రాసుగా పరకించుటగాని చేయరాదు.

శ్రీలోక నర్మగర్భముగా మాట్లాడవలెనని. అలయంలో తివానీ
చాప మొదలగునవి పరచుకొని పొర్చుండరాదు పరనింద, పరస్తుతి
చేయరాదు. అవాచ్యము లనరాదు. అపానవాతమును పదలరాదు.
అన్యత సంభాషణ, వ్యర్థసంభాషణ చేయరాదు. దేవునిపైపు పృష్ఠ
దాగము పెట్టి పొర్చుండరాదు. దేవాలయములో ఉండగా దేవునకు తర్క
తదితరుల కెవ్వరికీ నమస్కరించరాదు. తత్తత్కాలముల యందుండి
పలములను లేకుండా "లెద్దామనుకున్నాను లేలేదు" అని అనరాదు.
దేవపూజార్థమై లెచ్చిన పదార్థములు దేవునకు వినియోగించకుండా పవరికి
ఇవ్వకూడదు. గురువుపట్ల హడనూ మౌనముగా ఉండవలెను. అత్మ
స్తుతి పనికిరాదు. ఏదేవునీ నిందించరాదు. తాంబూలము వేసుకొన
కూడదు. గొడుగు వేసుకొని గుడికి రాకూడదు. గట్టిగా మాట్లాడరాదు.
విచారవదనముతో నుండరాదు. మౌనముగా ఉండిన మహాఫలము.
నియమభంగమైన 108 సార్లు "ఓం" కారమును జపించవలెను.

శ్లో॥ గ్రామోత్సవేకృతే శంభోరాలయే లింగపూజనం॥

నకుర్యాత్స్నానదానాదీన్ కుర్యాచ్చేన్నిష్ఠలంభవేత్ ॥

ఉత్సవమూర్తులు గ్రామములో ఉరేగింపు మహోత్సవ
ములో ఉండగా అలయంలో లింగమునకు పూజ, అభిషే

కము చేయకూడదు దానధర్మములను చేయరాదు. అలా
చేసినయెడల అ అభిషేక పూజాదానాదులు నిష్ఫలమగు
చున్నవి.

మరియు పూజాభిషేక సమయములందు పూజచే
యజమాని దీర్ఘరోగులను, పతితులను, శ్వానకుక్కులందులను
చూడకూడదు. ప్రమాదవశాత్తు చూచినయెడల అచవస
చేసి పంకారము ! (8) నిష్కంజపించి తన కడిచేతితో తన క
చెవిని స్పృశించవలెను, దేవాలయములో తొలుత కుడిపాదము
నుంచవలయును. సందేశంకరలయొక్క మధ్యనుంచి నడచి
పూర్వపుణ్యము నశించును.

— మా న మ్ —

శ్లో॥ సంధ్యయోరుభయోజ్ఞాప్యే భోజనే దంతధావనే
పితృకార్యేచ దైనేచ తథామూతృపురీషయోః
గురూణాం సన్నిధానేచ యోగేచార్చావిధేతిథా
వీషమౌనం సమాశ్రిప్తన్ స్వర్గమాప్నోతి మానవః
సకృదుచ్చారితేశబ్దం ప్రణవం సముదీరయేత్ ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ ఉభయసంధ్యా సమయములందును, జపసమయమునందును,
భోజన, దంతధావన, పితృకార్య, దేవపూజాకాలములందును, మ
మూత్రవిసర్జనసమయ మందును, గురుసన్నిధియందును, యోగాభ్యాస

సమయమందును అర్చనాకాలమందును మోసప్రతిము బానిస మానవము
 దేహంతమున స్వర్గమును పొందును. ప్రమాదమువలన మాట్లాడిన
 మెదల "ఓం" కారిమును 11 నాల్గు స్మరించవలయును.

— శివప్రీతికర నిరూపణం —

శ్లో॥ లింగశివార్చనం నిత్యం కేదోక్షితైః పద్మనా
 దేవదేవస్య విప్రేంద్రాః మహాప్రసాదైః సదా
 స్వజాతి పహితాచారో తథాన్యాయాః పర్జనం
 దేవదేవస్య .... సదా
 శివభక్తిశ్చ విప్రేంద్రా గురుభక్తిశ్చైవచ
 దేవ .... సదా॥
 (సూ॥ సం॥ యజ్ఞవైకవళిందే)

తా॥ లింగమునందు కేదోక్షితకారిముగా శివారాధనయను,
 స్వగురోచిత పదానయైన అచారమును విరువకుండుటయును, శివభక్తి
 యును, గురుభక్తియును శివునకు మహాప్రీతికరములు.

— భస్మప్రభావం —

శ్లో॥ బాసకంభసితచోక్తం భస్మకల్మష భవతాత్
 భూతిన్బాహికరంఘంసాం రక్షారక్షకరం పరం ।
 భస్మనోద్భూతణం చైవతథాతి ర్మక్తిప్రపండ్రకం
 స్నానత్వేనైవసర్వేషాం విధత్తేవైదికే శృతిః ॥

తా॥ విభూతి సర్వకలుషహరి సబచిదేయను విభూతి సంకర్మరము, విభూతి రాక్షసాదులను నీ రక్షించును. విభూతి సర్వముగా త్రిపుండ్రములలో ధరించిన స్నానముచే సమానముని దేవప్రమాణము. భస్మము శాశ్వతమైనది, భస్మమును భస్మముచేయునది యేదియును ఉండదు.

— వర్జ్యమును పాటించనక్కరలేని సమయములు —

శ్లో॥ స్నానదానజపహోమే వైశ్వదేవే సురార్చనే ।

ప్రాయశ్చిత్తైతదాశ్రాద్ధే ప్రసిద్ధాః విషనాడికాః ॥

అసనే శయనే భోజ్యే మలమూత్ర విసర్జనే ।

ఉగ్రకర్మణ్యస్త్రవధే ప్రశస్తాః విషనాడికాః ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ స్నాన, దాన, జప, హోమ, వైశ్వదేవ, దేవతార్చన, రండును, ప్రాయశ్చిత్త శ్రాద్ధకర్మలయందును వర్జ్యదోషములేదు. కూర్చుండునపుడు, పరుండునపుడు, భుజించునపుడు, మలమూత్రవిసర్జన చేయునపుడు, తీవ్రకర్మలయందును, యుద్ధమునందును వర్జ్యమిదియై ప్రశస్తములు.

— భస్మధారణ విశిష్టత —

శ్లో॥ వినాభస్మత్రిపుండ్రేణ చోపస్త్రం వినాతదా

పూజితోపిమహాదేవః నస్యాత్తస్య ఫలప్రదః

తస్మాన్మృదాపి కర్తవ్యం లలాటే వైశ్వుండకమ్ ॥

(శైవాగమే)

తా॥ భస్మము ధరించక ఉపవస్త్రము (పై మీద అంగస్త్రము లేక తువ్వలు) ధరించక శివారాధన చేయకూడదు. అలాచేసిన ఫలము ఉండడుగాన మట్టిచేతనైనను, లలాటమందు తిలకము ధరించి వ్రాడించ వలెను.

— లింగపీఠ పరిద్రవ్య నిష్కర్త సపేధః —

శ్లో॥ ధూపపాత్రం దీపపాత్రం గంధపాత్రంతదై వచ
గుడఖండం తద్దైవాంబుకలశంచ శలాని చ ।
పూజాద్రవ్యాణి వానారికేశస్య శకలానిచ
నన్విషే ప్లెంగపీఠే నరకంచక్షిపేద్ద్యది ॥

(రుద్రగీతామ్యార్చనావిధి)

తా॥ చూప, దీప, గంధపాత్రలున్ను, చెల్లంముక్క, ఉదక పాత్రయున్ను, ఫలములున్ను, కొబ్బరిచెక్కలున్ను. తదితర పూజా ద్రవ్యములున్ను లింగపీఠముపై నుంచరాదు. అలా ఉంచినయెడల నరకము కలుగును.

— అ ర్చ క వి శిష్ట త —

శ్లో॥ ఉమామాతా పితౄణాం అర్చకః పుత్రవివచ ।
అదితైవాంగ సంబంధి శివారాధన కర్మణి ॥

(అగమవాక్యం)

తా॥ అదితైవాంగసంబంధమైన శివాధిపేక పూజాదులయందు కల్గి పార్వతీదేవి, కంద్రి శంకరుడు. అర్చకుడు పుత్రుడు, ఈ విధముగా భావించవలయును.

— లింగస్పృహ దోషం —

శ్లో॥ అర్చకాః సన్నిహితలింగం స్పృహశ్చేదితరేణవై ।
 పక్షిర్వగ్న సహస్రాణి విస్తాయాం జాయతే శ్రీమీ ॥

(గౌడపాదః)

తా॥ అర్చకుడు స్వామి సన్నిధిని లేనిచే శివలింగమును స్పృశించినయెడల కి॥ పక్షి స॥లు అ నరుడు విస్తయించు క్రిమియై పక్షునుగాన శివలింగమునకు అర్చకుని పరోక్షమున అభిషేచిభూతాదులను చేయరాదు.

— అభిషేకపూజా మధ్యజాత దోషప్రసాదశ్చిత్తమ్ —

శ్లో॥ క్షులేనిష్ఠీవనే చైవ దంతోద్భిష్టే తదాఽపృతే
 పః తానాంచ సంభాషే మౌనభంగే పిశేషతః ॥
 విప్రస్య దక్షిణం శ్రోత్రం చాచామేత్సం స్పృశేత్తతః ॥

(స్త్రుతివాక్యం)

తా॥ తుమ్మినను, ఉమినను, అనత్యమాడినను, పతితుణ్ సంభాషించినను, మౌనభంగము వాటిల్లినను అచమనముచేసి తన దక్షిణ కర్ణమును స్పృశించవలయును.

— విప్రదక్షిణ కర్ణవిశిష్టత —

శ్లో॥ అగ్నిరాపశ్చ వేదాశ్చ సోమసూర్యా నిలాస్తథా
 సంయవివహి విప్రస్య కర్ణే ఉష్ణతి దక్షిణే
 కాశ్యాది సంవతీర్ధాని నర్మదాద్యాపగా స్తథా
 వసంతి దక్షిణే కర్ణే విప్రస్య శృణోచోదితం ॥

(వేదవాణి)

రుద్రాభిషేకధర్మదీపిక

తా॥ అగ్ని, జలము, చేదములు, సూర్యచంద్రులు, వాయువు
సర్వమూ విస్త్రవించి దక్షిణార్ధమునందు ఉంటున్నవి. మరియు కాశీ
మొదలగు పుణ్యస్థలములు సర్వదాది పవిత్రస్థలు విస్త్రవించుకొని ఉండి
చెవియందు పనించి యుండును.

— ఘంటానాద సమయాని —

శ్లో॥ అదౌ విధ్యేఽభిషేకాంతే ధూపేదీపే త్సవచ
నీరాజనేచ శయినే ఘంటానాదం సమాచరేత్
ఘంటానాద విహీనాయాసాపూజా నిష్ఫలాభవేత్ ॥

(అగమవాక్యం)

తా॥ సంకల్పము చేయుటకు ముందునూ అభిషేక కాంక్షించును
అభిషేకానంతరమునందునూ ధూప, దీప నీరాజన సమయములందునూ
పవళింపు సేవయందునూ ఘంటానాదము చేయవలెను. ఘంటానాదము
లేని పూజాదులు నిష్ఫలములగును.

— ఏకపార్శ్వతాడన —

శ్లో॥ స్నానే దూపే తథాదీపే ఏకపార్శ్వంతు తాడయేత్
పార్శ్వభ్యాం తాడనంచేత్స్యాచ్చగస్యగళఘంటకత్

(శ్రై వాగమే)

తా॥ స్నాన, ధూప, దీప సమయములందు గంట
యొక్క ఏకపార్శ్వమందు (ఒకే అంచున) కొట్టవలెను. ఈ

సమయములలో గంట కిదివైపలా (2 అంశులయందునూ) కొట్టినవైపు
చేరి పడియందు కట్టిన గంటకర నిర్మలమగును. ఇతర సమయము
యందు అగణా పూజా ప్రారంభమందు పూజా మంత్రకాలమును పూజా
మందు నీరాసనమందు 2 పాల్కుములా తగిలేలా కొట్టవలెను.

— బిల్వ సంగ్రహణవిధి —

శ్లో॥ “నమోఽస్తు బిల్వతరవే శ్రీఫలోదయ హేతవే
చతుర్నర్తకేన నమోమూర్తి శ్రాయాన్మితే
సంసార విషవైష్యస్య సాంబస్య పరిమేశణః
అర్చా యైత్వాం హరిష్యామిత్వత్పుత్రం సహ్యాతామిదం
ఇతి మంత్రేణయోబిల్వ దళాన్యా హృత్యంక్తితః
లింగార్చనేన కైలాసం సప్రయాణతి వంశజః

(అగమవాక్యం)

తా॥ మారేడు చెట్టువద్దకు వెళ్ళి శ్లో॥ నమోస్తు బిల్వతరవే
సహ్యాతామిదం । అని ప్రార్థించి వలసిన బిల్వదళములను
కోసుకొనవలయును. అటువంటి మారేడు పత్రచే లింగార్చన
చేసినవారు స్వవంశజులతో ఇహమందు సుఖము లనుభవించి
దేహాంతమందు కైలాసము జేరుదురు.

— బిల్వనికృంతన కాలనిర్ణయమ్ —

శ్లో॥ ఇంద్రానిశివ, సంకాతా, భౌమభార్గవపర్వసు
తధారిక్తాసు సర్వేషు రౌద్రేవై సూతకద్వయే
బిల్వపత్రం నవిచ్ఛింద్యాచ్ఛింద్యాచ్ఛేన్నరకం ధృవం॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ సోమ, మంగళ, శుక్రవారములందు ప్రతి సంక్రాంతి
యందు రాత్రికాలమందు పర్వతిమలయందు అద్భుత నక్షత్రమందు తాతా
శివ మృతాచములయందు రిక్తితమలయందు చిర్విమును కోయరాదు.
అలా కోసినవానికి నరకము ప్రాప్తిండును.

— తులసీ నికృంతన కాలనిర్ణయః —

శ్లో॥ శ్రవణేవ వ్యతీపాతే బౌమభాగవభానుషు
స క్రాంతౌ సూరిః చైవద్యావశ్యాంసిశి పర్వసు
తులసిం యేవిధిందంతితే చిందంతి హరేశ్శిరః ॥

(వృత్తివాక్యం)

తా॥ శ్రవణ నక్షత్రమందు వ్యతీపాతయోగమందు అర్ధరాత్రి
యందు అది, మంగళ, శుక్రవారములయందు ప్రతి సంక్రాంతియందు
సూరికివర్షయమందు ద్యాదశియందు పర్వతిమలయందు తులసీవిగములను
కోసినయదల నిష్ఠుమూర్తి యొక్క శిరస్సును కోసిన పాపమును
పొందుదురు

రుద్రవిధిః (రుద్రకల్పే విష్ణ్వశ్వర సంవాదే)

విషుః ॥

శ్లో॥ మహాదుదార్చనవిధిం పరమేశదయానిధే
మహ్యం కథయ సర్వజ్ఞ భక్తాయ పరిపృచ్ఛ్యతే ॥
తేన పృష్టస్య గౌరీశోభగవాన్మత్తవత్సలః
ఇత్యాహ భగవాంచ్ఛంఘః శృణువక్ష్యామి కేశవ ॥

శ్లోకము ॥

అభిషేకాశ్చష్ట విధాశ్చాదోవారమితీరితం
 అవృత్తి నామకంచైవ తతోరుద్రం ప్రకీర్తితం
 అధై కాదశరుద్రంచ శతరుద్రం తతఃపరం
 లఘురుద్రం మహారుద్రం చాతిరుద్రం ప్రకీర్తితం
 చమకై కానువాకిశ్చ రుద్రాధ్యాయేన సంయుతం
 పునః పునః క్రమేణైవ కృతం చేద్వారమీరితం
 తాన్యేకాదశవారాణిచావృత్తి రితికీర్తితః
 ఏకమేకాదశావృత్తే రుద్రమిత్యభిధీయతే
 తాన్యేకాదశరుద్రాణి శతరుద్రః ప్రకీర్తితః
 శతరుద్రాణితాన్యేవ లఘు దముదాహృతం
 లఘ్వైకాదశరుద్రాణి మహారుద్రం ప్రకీర్తితం
 ఏకాదశమహారుద్రై ర్గతిరుద్రః ప్రకీర్తితః
 విష్ణిశ్చర సంవాదే రుద్రాభిషేకవిధిః॥

రుద్రాభిషేకము 8 విధములు

తదాహ బోధాయనః

నమస్తే రుద్రమన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకానాం అగ్ని
 విష్ణూసజోపన ఇత్యేకైక మనువాకం జపేదితి సర్వనమకాన్
 పతిత్వా ఏకైకంచమకానువాకం పఠేదిత్యర్థః ॥

నమకము 11 అధ్యాయములు చెప్పి చమకములో ఒక్కొక్క
 అధ్యాయము చొప్పున చెప్పవలెను. అవిధముగా నమకము 11 సార్లు
 చెప్పిన చమకము 11 అధ్యాయములు పూర్తియగును.

1. అవిధముగా చేసిన అభిషేకమునకు వారముని పేరు.
2. అప్యత్తి :- నమకము 121 సార్లు - చమకము 11 సార్లు.
3. దుద్రం :- నమకము 1,331 సార్లు - చమకము 121 సార్లు
4. ఏకాదశరుద్రం :- నమకము 14641 సార్లు - చమకము 1,331 సార్లు
5. శతరుద్రం :- నమకము 1,61,051 సార్లు - చమకము 14,641 సార్లు
6. లఘురుద్రం :- నమకము 17,71,561 సార్లు - చమకము 1,61,051 సార్లు.
7. మహరుద్రం :- నమకము 194,87,171 సార్లు - చమకము 17,71,561 సార్లు.
8. అతిరుద్రం :- నమకము 21, 43,58,881 సార్లు — చమకము 194 87,171 సార్లు.

పై విధానములలో వారివారి మనోభీష్టము ననుసరించి శక్తి
ననుసరించి ఏదో ఒక విధముగా చేయవచ్చును.
— అష్టవిధాభిషేక ఫలానే —

శ్లో॥ సర్వపాపాని సశ్యంతి శంభోర్వారాభిషేకతః ।
అవృత్త్యాచ భవేత్సౌఖ్యం రుద్రేణాఖిలసంపదః ॥
స్వాదేకాదశరుద్రేణ - సశ్రియం లభతే ధ్రువం ।
శతరుద్రాభిషేకేన - పుత్రపౌత్రాదిసంపదః ॥

అష్టైశ్వర్యాది సిద్ధిశ్చ లభతేనాత్ర సంశయః ।
 లఘురుద్రాభిషేకేన పునర్జన్మ నవిద్యతే ॥
 మహారుద్రాతి రుద్రాదిఫలం వక్తుంనశక్య తే ।
 తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి సావధానమనాశ్శృణు ॥
 శ్రావణ్యాం కార్తికేవాధ - మాఘమాసే విశేషతః ।
 సుక్షేత్రేవానదీతీరే పర్వతాగ్రే మనోహరే ॥
 పశ్చిమాభిముఖద్వారయుక్తే శంకరమందిరే ।
 యజమాన స్సమాగమ్య రుద్ర సంఖ్యాద్యజై స్సహ ॥
 అభిషేకం ప్రకుర్వీత సముక్తోనాత్ర సంశయః ॥

(ఇతి రుద్రకల్పే విష్ణ్వశ్వర సంపాదే)

1. వారాభిషేకము:- పృథివీరూపధారియగు రుద్రప్రీతి, సర్వ పాపహరము.
2. ఆవృత్యభిషేకము:- జలరూపధారియగు శివప్రీతి, సర్వ సుఖప్రదము.
3. రుద్రాభిషేకము:- తేజోరూపధారియగు శంకరప్రీతి, సర్వ సంపద్యుద్ధి.
4. ఏకాదశరుద్రా షేకము:- వాయురూపధారియగు పరమేశ్వరప్రీతి, లక్ష్మీప్రాప్తి.
5. శతరుద్రాభిషేకము:- ఆకాశరూపధారియగు మహేశ్వర ప్రీతి, పుత్రపౌత్రాద్యష్టైశ్వర్యసిద్ధి.

- 6 లఘుగుద్రాభిషేకము : సూర్యరూపధారియగు ఈశ్వరప్రీతి, పునర్జన్మనివృత్తి.
7. మహాగుద్రాభిషేకము:- చంద్రరూపధారియగు రుద్రగునకు ప్రీతి, జ్ఞానవృద్ధి.
- 8 అతిగుద్రాభిషేకము:- సర్వరూపియగు పరమేశ్వరప్రీతి, చెప్ప శక్యముగాని మహాఫలము కల్గును. సందియము లేదు.

శ్రావణ కార్తీకమాసములందును, విశేషముగ మాఘ మాసమందును సుక్షేత్రమునగాని, నదీతీరమందుగాని పర్వతో పరిభాగమునగాని, పశ్చిమాభిముఖ ద్వారముగల శివాలయ మునగాని యజమాని !! గురు బ్రాహ్మణులతో నభిషేకము చేసిన తప్పక ముక్తి నందగలడు.

— బోధాయన శాతాతపప్రోక్త రుద్రవిధి —

రుద్రం రుద్రో మహారుద్రోఽతిరుద్రశ్చేదితి

శ్లో॥ విధినానమకావృత్తి రుద్ర ఏకాదశాత్మికా
అధైకాదశినీరుద్రై రుద్రైకాదశ రుద్రతః
ఏకాదశభిరేతాభి ర్మహారుద్రశ్చకథ్యతే
ఏకాదశమహారుద్రైరతి రుద్రఇతీరితః ॥

పూర్వన్యాసాంతేఏకాదశ నమకానువాకాన్ పఠితా
ఆద్యంచమకానువాకం పఠేత్, పునఃతాన్ పఠిత్వా ద్వి

యంచమకానువాక మిత్యేకాదశశృత్వా రుద్ర ఇత్యుచ్యతే,
తేనైవకూపేనర్వచమకజపోనతు విభాగః సైవేకాదశశృత్వాః
రుద్రీత్యుచ్యతే సైవలఘురుద్రః రుద్రైకాదశినీతిచోచ్యతే, తాభిశ్చ
కాదశిభిర్మహారుద్రః తైరేవేకాదశశృత్వా రతిరుద్రః ఏతదేవాహ
తుర్నే మాద్రా కౌశికబోధాయనౌ ॥

శ్లో॥ సద్యాది పంచవక్త్రాంశ్చ రుద్రానేకాదశైవచ
జపిత్వా సర్వరుదాంశ్చ చమకాద్యంతతో జపేత్
ఘనరేఖజపేత్సర్వం ద్వితీయంచమకం యథా
రుద్రైకాదశినీత్యేషా సర్వకామఫలప్రదా
సర్వకామప్రదయకరీ సర్వశాంతి ప్రదాయినీ
ఏకాదశగుణ సైవజద్ర ఇత్యుభిధీయతే
మహానేకాదశగుణః ఆలంబద్ర ఇహోచ్యతే
రుద్రం మహాతిరద్రంచ జపేత్కార్యస్యగౌరవాత్ ఇతి
సూ॥ సర్వేషాం జపనమయే అభిషేకేచ సమానః ।

(అర్థము సుగమము)

— రు ద్ర వి ధి —
(హేమాద్రా మేరుతంత్రే)

శ్లో॥ రౌద్రీంధారాంతతః కుర్వాత్సోప్చ్యతే తద్విధానకం
సమస్తే రుద్రాగ్నావిష్ణూ నిత్యం ధ్యాయన్ద్వయేనచ
అవర్తనమితిప్రోక్తం గంగాస్నాన ఫలప్రదం

అథ నాథి కంతు యః కుర్వాత్ప్రత్యహంసరః
 శ్చిత్తకదంబం పాపం హంసం నాశమాప్నయోత్
 ఏకాదశా నమస్తే స్త్విత్యనువాకః పరస్మై
 ఏవం భవాయ నమస్తే స్యాగ్నావిత్తా త్తై కకం
 ఇయంతు శ్రీసమాఖ్యాతా రోద్రీపాప వివాశే
 అనయ ప్రత్యహం యస్తుకుర్వాల్లంగాభివచనం
 జన్మ, జన్మ కృతం పాపం వర్ష మధ్యే ప్రణశ్యతి
 కాద్రీధి రేకాదశిభిః లఘురుద్రః ప్రోర్తితః
 అనేససిక్తం యుగంగతేన పశ్యంత భాస్కరమ్
 ఏకాదశభిరే తైస్తు మహారుద్రః ప్రోర్తితః
 నిర్ధనోధనమాప్నోది మహాపాతక నాశనః
 ఏకాదశ మహారుద్రైరతిరుద్రః ప్రోర్తితః
 అతిపాపహరాయస్యా దృష్టాన్యానైవ సమ్ప్రతిః
 మౌరుతంత్రోక్త విధినాకుర్వాద్రుద్రాభిషేచనమ్ ॥

(అర్థము సుబోధకము)

— కర్మవిపాక గ్రంథోదాహృతాః —

(కాతావహః)

అథ ఏకం నమకానువాకానా మనంతరం ఏకం చమ
 కానువాకంజపేత్ పునః పూర్వవన్నమజపానంతరంద్వితీయ
 నమకానువాకం పఠేత్ ఏవమేకాదశవారం నమకాను
 వాకానా పఠేత్ । క్రిమీకమేకం చమకానువాకానువీర

యేత్ । అనేనచ ప్రకారేణ నమకై కాదశానువాకానామే
 కాదశధావృత్తి స్పదంగై కాదశినీత్యుచ్యతే । ఏషవిషగుద్ర
 ఇతి సంజ్ఞాం లభతే । ఏకాదశరుద్రః రుద్రైకాదశినీ చేశ్వర
 దేశద్వయవాన్ భవతి । ఏకాదశభిరేతాభిరేకాదశగుద్రో,
 రుద్రైకాదశినీ పర్యాయనామ్నాభి రేకాదశసంఖ్యాకాభిర్మహా
 రుద్రః కథ్యతే । మహారుద్రస్యైకాదశావృత్త్యాతిరుద్ర ఇతి॥
 (వామదేవ సంహితాయాం)

శ్లో॥ నమకైకానువాకాంత సమగ్ర చమకం జపేత్
 ఏకాదశానువాకోక్త సంఖ్యాక నమకం జపన్
 రుద్రైకాదశినీ సంజ్ఞాం శ్రియం కర్తాపుయాచ్ఛివే
 రుద్రైకాదశినీమేకాం దశధాగుణితాం శివే
 శ్రీరుద్ర సంజ్ఞామాచార్యాః ప్రాహురాగమపారగాః
 శ్రీరుద్రైకాదశగుణం మహారుద్రం జగుశ్శివే
 తమేకాదశధాభిన్నమతిరుద్రం జగుః పరం ॥ ఇతి॥

సంహితాంతరే

రుద్రాధ్యానాభిదం మంత్రం జపేచ్ఛ్వశ్వద్యతవ్రత
 చమకస్థానువాకైక శిరస్కం రుద్ర మభ్యసేత్
 రుద్రైకాదశినీమేతాం ప్రాహురాగమపారగాః
 ఏకాదశగుణావృత్త్యా శ్రీరుద్రమపి చోచ్యతే
 మహారుద్ర మితిఖ్యాతం సర్వసంకల్పసిద్ధిదం
 ఏకాదశగుణావృత్త మతిరుద్రం జగౌశృతిః
 అతిరుద్రాభిదానేన సర్వపాతకనాశనం ॥ ఇతి॥

(అర్థము సుబోధకము)

— రుద్రాదిత్యయోరభేద నిరూపణం —

వేదవిదాం వరాః వేదమన్త్యై శస్త్రైః
వేదశాస్త్రార్థ తత్వావగత్తరః మహ్యదయః,
నిరన్తరతపోఽనుష్ఠానేన జ్ఞానినః యోగముద్ర
యాచ కైలాసవాసిలోఽమ్బికాపతే స్సాక్షాత్కారం ప్రాప్ను
వన్తి అన్యేషాం శివసాక్షాత్కారో దుర్లభ ఏవ ।

అత స్కార స్సాధారణజనానామపి స్వసాక్షాత్కార
లాభాయ నభోమండలే అదిత్యరూపం ధృత్వా నిత్యం
విరాజితే ।

అతః తత్తద్వృత్త్యుపజీవినస్సర్వే అనేకశః కృత్తి వాసో
దూపిణా భాస్కరం స్వకార్యనిర్వహణాయ కాలనిర్ణయార్థం
దినేదినే దర్శయన్తేవ ।

తత అదిత్యదర్శనం రుద్రదర్శనమేవేతి సమ్యక్జ్ఞాత్వా
రుద్రస్వరూపిణం సప్తసప్తిం యదిపశ్యేయః తేషామైహికా
ముష్మిక సుఖమువశ్యం కరతలామలకం భవిష్యతి ।

ప్రొథమథాయ యేయే పద్మినీవల్లభం నమస్కర్వన్తి
తేతే అర్కజ్ఞా రుద్రరూపత్వేన ఈశ్వరిన్య ఐశ్వర్యప్రదత్వాచ్చ
మహైశ్వర్యం లభన్తే “అదిత్యో రుద్ర ఏవ ఇతి విద్యారణ్యే భట్ట
భాస్కరీయ మహాగ్రన్థేచ వర్ణితమే ॥

తా॥ వేదవేత్తలు మంత్రతంత్రాదికములచేతను, దేవకాస్త్రాస్త్ర
తత్వము దెలిసిన మునిప్రవరులు నిరంతరతపోఽనుష్ఠానము చేతను,
జ్ఞానులు యోగదృష్టితోను తైలానమందున్న శివునిఁ గూడగలుగుచుండిరి.
తదితరులకు శివసాక్షాత్కారము దుర్లభమనుట సత్యేతరము కాఁజాలదు.

అందువలన చంద్రశేఖరుడు కృపాపూరిత హృదయుఁడై
సామాన్యజనులకుఁ గూడ తన దర్శనమగుటకు గగనమండలమున నాదిత్య
రూపముతో విరాజిల్లుచుండెను.

లోకములో వివిధవృత్తులతో జీవించు జనులందఱు చాలసార్లు
రుద్రరూపియగు భాస్కరుని తమతమ జనులను పూర్తిచేసికొనుటకై కాల
నిర్ణయముకొఱకు ప్రతిదినమును చూచుచునేయుండిరి.

అదిత్యదర్శనము రుద్రదర్శనమే యని చక్కగఁ దెలిసికొని
రుద్రస్వరూపుడైన మిహిరదేవుని దర్శించినవారికి నైహికాముష్మిక నుభ
ములు కరతలామలకము లనుట ముమ్మాటికి నిజము.

ఎవరు ప్రాతఃకాలమున పద్మినీ పల్లఱుని భక్తితో మ్రొక్కుదురో
వారికి అదిత్యుడు రుద్రుడగుటచేతను, ఈశ్వరుడు ఐశ్వర్యప్రదుఁ డగుట
వలనను మహాశ్వర్యములు లభించగలవు. అదిత్యుడు రుద్రుడే యని
విద్యారణ్యమున బట్టబాస్కరీయమను సుద్గ్రంథమున వర్ణించబడినది.

— పూజాదర్శన ఫలం —

శ్లో॥ పూజించి పూజ్యమానం వాయః పశ్యేద్భక్తితోహరం ।
శ్రద్ధావాగమోదమానస్స నిశ్చియాగఫలం లభేత్ ॥

(అగ్నేయ పురాణం)

తా॥ భక్తిశ్రద్ధలతోచేయు శివపూజాభిషేకాదులనూ, పూజాభిషేక
ములు చేయవానిని, పూజింపబడే శంకరుని భక్తిశ్రద్ధలతో చూచి ఎవరు
సంతోషించుచున్నారో వారు యజ్ఞఫలమును పొందుదురు.

— ఆగమోక్త రుద్రాభిషేక ఆచరణ —

శ్లో॥ శైవాగమోక్తవిధానా నరోరుద్రం యజేత్సుధీః
శైవాగమోక్తముల్లంఘ్య యోగ్యమార్గే ప్రవర్తతే
నతస్యగతిరస్తితి సత్యం సత్యం న సంశయః ॥

(శైవాగమే)

తా॥ బుద్ధిమంతులైన మానవులు శైవాగమముల యందు చెప్ప
బడిన ప్రకారముగానే శివుని పూజించెదరు. ఇతర విధానములుగా చేసిన
యెడల సద్గతి దొరుకుట దుర్లభము. ఇది నిజము నిజము; సంశయము
లేదు.

— రుద్రాభిషేక పూజానంతరం కర్తవ్యస్నాన నిషేధః —

శ్లో॥ రుద్రాభిషేక పూజాదీ నిర్విర్భత్తః తదనంతరం
స్నానం కరోతి చెల్కర్తా రౌరవం నరకం వ్రజేత్ ॥

(మహాబ్రహ్మసమేతం)

తా॥ శివునకు అభిషేకపూజాదులను సమాప్తిచేసిన తరువాత కర్తవ్యస్నానము చేయరాదు. స్నానము చేసిన రౌరవాది నరకమును పొందును.

శ్రీ గణపత్య థర్వ శిర్షోపనిషత్

ఓం సహనావవతు .... ద్విషావహే॥ ఓం

11 1 1 1

స్వ సిన ఇంద్రోప్రధ్రశవాస్వ సినః పూషో విశ్వపేదాః ।

ప్ర. న. సా. రో. అరిష్టనే మి. స్స. వ. సి. నో. బ. హ. స్స. తి. ర్ద. ధా. తు. ||

ಹಿಂ ಕಾಂತಿ ಕ್ಷಾಂತಿ ಕ್ಷಾಂತಿಃ ॥

ఓం లం నమస్తే గణపతయే । త్వమేవ ప్రత్యక్షం
తత్త్వమసి । త్వమేవ కేవలం కర్తాసి । త్వమేవ కేవలం ధర్తాసి ।
త్వమేవ కేవలం హర్తాసి । త్వమేవ సర్వం భిల్విదం బ్రహ్మాసి ।
త్వం సాక్షాదాత్మాసినిత్యం । ఋతంవచ్చి । సత్యంవచ్చి ।
అవత్సంమాం । అవవక్తారం । అవశ్రోతారం ॥ అవదాతారం ।
అవధాతారం । అవానూచానమవశిష్యం । అవపశ్చాత్తాత్ ।
అవపురస్తాత్ । అవోత్తరాత్తాత్ । అవదక్షిణాత్తాత్ । అవచోర్ధ్వ
త్తాత్ । అవాధరాత్తాత్ । సర్వతో మాం పాహి పాహి సమం
తాత్ । త్వం వాఙ్మయస్త్యం చిన్మయః త్వమానందమయస్త్యం
బ్రహ్మమయః । త్వం సచ్చిదానందా ద్వితీయోసి । త్వం
ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వం జ్ఞానమయో విజ్ఞానమయోసి ।
సర్వం జగదిదంత్యతో జాయతే । సర్వం జగదిదం త్వత్తస్తిష్ఠతి ।
సర్వం జగదిదం త్వయిలయమేష్యతి । సర్వం జగదిదం

త్వయిప్రత్యేతి । త్వం భూమిరావోఽనతోఽసిలోనధః । త్వం
చత్వారి వాక్పదాని । త్వం గుణత్రయాతీతః । త్వం రేహశ్రయా
తీతః । త్వంకాలత్రయాతీతః । త్వం మూలాధారస్థితోసి సత్త్వం
త్వం శక్తిత్రయాత్మకః । త్వం యోగినోధ్యాయంతి సత్త్వం
త్వం బ్రహ్మత్వం విష్ణుత్వం రుద్రత్వం మింద్రత్వం మగ్నిత్వం
వాయుత్వం సూర్యత్వం చంద్రమాత్వం బ్రహ్మభూర్భువ
స్వరోం । గణాదీన్పూర్వముచ్ఛార్య వర్ణాదీన్ తదనంతరం
అనుస్వారః పరతరః । అర్థేందులసితం । తారేణ ఋద్ధం
ఏతత్త వ మనుస్వరూపం । గకారః పూర్వరూపం అకారో మధ్యమ
రూపం । అనుస్వార శ్చాంత్యరూపం ॥ బిందురుత్తరరూపం
నాదస్సంధానం । సంహితాసంధిః । సైషాగణేశీ విద్యా
గణకఋషిః । నిదృద్ధాయత్రీ ఛందః । శ్రీ మహా
గణపతిర్దేవతా । ఓం గం గిణపతయేనమః । ఏకదంతాయ

విద్మహే వక్రతుండాయధీమహి । తన్నోదంతి ప్రచోదయాత్
ఏకదంతం చతుర్హస్తం పాశమంకుశ ధారిణం । రదండపరి
దం హస్తైర్భిభ్రాణం మూషకధ్వజం । రక్తం లంబోదరం
శూర్పసుకర్ణం రక్త వాసనం । రక్తచందనలిప్తాంగం తక్ర
పుష్పైస్సు పూజితం । భక్తానుకంపినం దేవం జగత్కారకం

మచ్యుతం । అవిచ్ఛిన్నం చ సృష్టితం ప్రకృతేః పురుషో
స్మరం । మమ ధ్యానతయో సత్యం సయోగి యోగినాం
వర్మ । మనమోహాత్యంతయే సమోగణతయగమః ప్రమోధ
పశమే నమస్తే అస్తు లంబోపరాధ్యుః పరతాయ విష్ణు
విలాశితే శివసుతాయ శ్రీ పరదమూర్తయే నమోనమః ॥

— అ థ ఫ ల శ్రు తిః —

వీతదధర్మశిరోయోఽధీరే । సబ్రహ్మచారియాయ కల్పితే ।
ససర్వవిఘ్నైర్న జాన్యతే । ససర్వతన్సుఖమేధతే । సపంచ
మహాపాతకోపపాతరాత్రృ ముచ్యతే । సాయమధీయా నోదివర్మతః
పాపం నశయతి । ప్రాతరధీయానోరాత్రివృతం పాపం నశయతి
సాయంప్రాతః ప్రాయంజానో పాపో అపాపోభవతి । ధర్మార్థశామ
మోక్షంచ విందతి । ఇద మధర్మశీర్షమ శిష్యాయ న దేయం । యోయది
మోహోద్ధాత్యతి సపాపీయాన్భవతి । సహస్రావర్తనాద్యం కామమధీతే
తం తమనేన సాధయేత్ ॥ అనేనగణపతి మభిషింశతి సవాగ్మీభవతి ।
చతుర్ధ్యాం సత్సన్ జపతినవిద్యానాన్ । భవతి । ఇత్యధర్వణవర్త్యం ।
బ్రహ్మద్యాచరణం విద్యాత్ । సద్విధేతికదాచనేతి । యోహుర్వాబ్జురైర్య
జతి సప్తశ్రవణోపమోభవతి । యోలాదైర్యజతి సయశోవాన్భవతి
సమేదావాన్భవతి । యోమోదక సహస్రేణయజతి సదాంధిభవతి
మహాహ్నోతి । యస్సాన్య సమద్భిర్యజతి ససర్వం లభతే
ససర్వం లభతే । అష్టా బ్రాహ్మదాన్సద్భిర్గోహయిత్వా

సూర్యవర్చస్వీభవతి । సూర్యగ్రహే మహానద్యాం ప్రతీమా సన్నిధౌ
 జప్తానాం నిద్రమంత్రో భవతి । మహావిఘ్నాత్ప్రముచ్యతే । మహాదా
 త్ప్రముచ్యతే । మహాపాపాత్ప్రముచ్యతే । సుర్యవిఘ్నవతి సన్ని
 విద్యపతి యవీపంపేద॥ ఏవం గణపత్యధర్వ శీర్షోపనిషత్ ॥ సహ
 వవతు .... ద్విషావహై॥ స్వస్తి న .... దధాతు ॥

*శ్లో॥ గణేశాధర్వ శీర్షోపనిషదం విఘ్ననాశినీం ।
 పఠన్రుద్రం యోభిషించే త్వర్వవిఘ్నర్నబాధ్యతే
 శివయోరర్చనాకాలే మన్త్రపుష్పాడికే శుభే ।
 పఠిత్వా సన్తపుణ్యాని లభతే నాత్రసంశయః॥
 (గణపతిమంత్ర పురచ్చరణ విధి)

తా॥ సర్వవిఘ్ననివారకమగు నీ గణేశాధర్వ శీర్షోపనిషత్తును
 పఠించుచు నెవడు రుద్రాధిపేకము చేయునో వాడు సుఖము విఘ్నముల
 చేతనూ బాధింపబడరు. మరియు పార్వతీపరమేశ్వరుల పూజాదికమున
 మన్త్రపుష్పసమయమున పఠించి మంత్రపుష్పము నర్పించిన నిస్సందేహ
 ముగ విశేషైశ్వర్యమును, గొప్ప పుణ్యమును లభించగలవు.

ఇతి శ్రీ పార్వతీపరమేశ్వర, భక్తపరమానూ, కేగినాద్య
 న్యవాయేన, జూచ్యుపనామకేన, వీరిచిత్రి శర్మణా,
 సజ్జిదితైషా దావార్ధసహితా, రుద్రాధి
 పేక ధర్మదీపికా, శ్రీ సాంబసవా
 శివార్పణమస్తు॥ శ్రీః

శ్రీరస్తు.

శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః

అవిఘ్నమస్తు

మహాన్యాసపూర్వక సాస్త్రీయ రుద్రాభిషేకవిధి

(మహాపాశుపత విధానసహితము)

శ్లో॥ వక్రతుండ మహాకాయ కోటిసూర్య సమప్రభ ।
నిర్విఘ్నం కురు మే దేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా ॥

— పృ ద ష్టి ణ వి ధి —

*శ్లో॥ నవమాసయుతానారీ పూర్ణకుమ్భం ధృతాసతీ
పదేపదంచ నిక్షిప్యధా గచ్ఛతిసాలసా
తథాభక్తియుతో భూత్వా ప్రదక్షిణ విధించరేత్ ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ 9 మాసములు నిండిన గర్భవతి నిండు సీతబిందె భుజము
మీద పెట్టుకొని ఎంత జాగ్రత్తగా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ
నెమ్మదిగా నడచునో అదే విధముగా భగవంతునికి భక్తులు నెమ్మదిగా
ప్రదక్షిణము చేయ వలయును.

— చ ల డీ పృ ద ష్టి ణ వి ధి —

*శ్లో॥ వృషంచండం వృషంచైవ సోమసూత్రం పునర్వృషం
చండీశం సోమసూత్రంచ పునశ్చండం పునర్వృషం ॥
శంభోఃప్రదక్షిణంకుర్యాత్సోమసూత్రంనలంఘయేత్
లంఘనాదేకమేకంస్యా దలంఘ్యమయత్తత్రయం ॥

(లింగపురాణే)

తా॥ ధ్వజస్తంభమువద్దనుండి బయలుదేరి ప్రదక్షిణముగా చందీశ్వరుని వద్దకు వెళ్ళి తిరిగి వెనుకకు నందీశ్వరునివద్దకు అనగా ధ్వజస్తంభమువద్దకు వచ్చి, తిరిగి అప్రదక్షిణముగా నందీశ్వరుని వద్ద నుంచి సోమసూత్రం పరకూ వచ్చి, తిరిగి వెనుకకు మరలి నందీశ్వరుని వద్దనుండి చందీశ్వరునివద్దకు వచ్చి, అటనుండి ధ్వజస్తంభమును చుట్టి సోమసూత్రముపరకూ వచ్చి అటనుండి వెనుకకు మరలి చందీశ్వరుని దర్శించి, తిరిగి నందీశ్వరునివద్దకు రావలెను ఇది యొక పర్వదక్షిణము. ఇటుల ముమ్మారు చేయవలెను. శివునికి ప్రదక్షిణము చేయునపుడు సోమసూత్రమును దాటరాడదు. అలాదాటి చేసిన ఏ పర్వదక్షిణమైననూ ఒకటియే సంఖ్యలోనికి వచ్చును. ఇట్లు 1 చందీ ప్రదక్షిణము చేసిన ముప్పదివేల ప్రదక్షిణములు చేసిన ఫలము వచ్చును.

*శ్లో॥ అపసవ్యంయతీనాంతు సవ్యంతు బ్రహ్మచారిణాం
సవ్యాసవ్యం గృహస్థస్య శంభోర్నత్య ప్రదక్షిణమ్ ॥
సోమసూత్రద్వయం యత్రయత్రవా విష్ణుమందిరమ్
అపసవ్యం నకుర్వీత కుర్యాదేవ ప్రదక్షిణమ్ ॥

తా॥ యతులకు అపసవ్యముగాను, బ్రహ్మచారులకు సవ్యముగాను, గృహస్థులకు సవ్యాపసవ్యముగాను శివ ప్రదక్షిణము విధింపబడినది.

రెండు సోమనూర్రీములున్న శివాలయమునకు, విష్ణ్వాలయమునకును అపరవ్యప్రదక్షిణము పవిత్రరాదు సవ్యముగానే చేయవలయును

— పూ జా ద్ర వ్య స్థా న వి థి —

శ్లో॥ స్థాసయేద్ధ్యేభాగే పూజాద్రవ్యాణి చాత్మనః
సువాసితాంబు సంపూర్ణం సవ్యే తుంభం సుశోభనం
ప్రక్షాళనాయ కరియూః పాత్రే వృద్ధి సేవేశయేత్
వృతవిజ్వలితాన్ దీపాన్ స్థాపయేత్పంచశృభాన్
దర్పణం చామరం ఛత్రం తాళవృంతం చ పాదకౌ
యధాశ్రుతంతు సంస్థాప్య సంస్కృత్యాశ్శాన్ చాత్మవాన్
(మేరుతంత్రే)

తా॥ పూజాద్రవ్యములను తనముక్కి కుడివైపున ఉంచుకొనవలయును. జలకలశము (అచమనముచేయు చెంబు) కూడ కుడివైపుననే యుంచవలయును. హస్తప్రక్షాళనార్థమైన పాత్ర తనకు కొంచెము దెనుకవైపున నుంచవలయును. వృతవీపములను స్వామి సన్నిధి సన్నిధివైపులను శక్తికొలది యుంచవలయును. చామర ఛత్ర దర్పణాదులను యథా శాస్త్రముగా నుంచవలయును.

— నం దీ శ్వ ర న మ స్కా ర వి థి —

*శ్లో॥ వృషస్యవృషణం స్పృష్ట్యై ఈశ్వరస్యావలోకనం
శృంగమధ్యేశివం దృష్ట్యై పునర్జన్మన విద్యతే ॥

శృంగయోర్వామహాస్తస్య శర్జన్యం గుప్తదేశ్యసీత
అండంసవ్యేనచ స్పృష్టైవ శృంగమప్యేశిషం యజేత్ ॥

*శ్లో॥ సాంతంయాం తంత్రివారం ప్రణవకసహితం యోజ్యై
వీచ్ఛప్రదోషేషశ్శన్ దేవేశలింగం వృషవృషణకర
శృంగమధ్యేచ దృష్ట్వాం । వేదాస్సాంగాహ్యాదీతాః
క్రమపదసహితా స్సప్తకోట్యశ్చ మంత్రాస్త్యైలోక్యం
తస్యవశ్యం సభవతి శివసాయుజ్యవాన్ ధౌతపాపః ॥

(అగమకారిక)

(శైవకారికావృత్తౌ ఆర్చన ప్రకరణమ్)

తా॥ నందీశ్వరునియొక్క రెండు కొమ్మలయందు ఎడమచేతి
యొక్క అంగుష్ఠ (బొటనప్రేలు) తర్జనీలు (చూపుడుప్రేలు) రెండును
ఉంచి కుడిచేతితో నందీశ్వరుని యొక్క అండములను స్పృశించి
ఓం హరః ఓం హరః ఓం హరః అని పలుకుచు ఆ రెండు కొమ్మల
మధ్యనుంచి శంకరుని దర్శించినచో పదకొమ్మ సహితముగా వేదాంగము
లతో వేదముల పఠించిన ఫలమున్ను 7 కోట్ల మహామంత్రములను
జపించిన ఫలితమున్ను పొంది సర్వపాపములచేత విడువబడినవాడై
అందఱకు మగిచివాడై అంతమందు శివసాయుజ్యమును పొందును.
కావున సర్వదా శివుని కెదురుగా నుండి శివునే చూచుచున్న నందీశ్వరుని
దర్శించి యతని అనుమతి తీసికొని శివుని పూజింపవలయును.

— నందీశ్వర ప్రార్థనా —

శ్లో॥ నందీశ్వర నమస్తుభ్యం సాంబానంద ప్రవాయక
మహాదేవస్య సేవార్థమనుజ్ఞాం దేహిమేప్రభో ।
వేదపాదం విశాలాక్షం తీక్షణశృంగం మహాన్నతం
ఘంటాంగళేధారయంత్రం స్వర్ణరత్నవిభూషితం
సాక్షాద్ధర్మతనుందేవం శివరూపం నృషంభజే ॥

— నందీశ్వర నమస్కారః —

ఉక్షం విష్ణుమయం విషాణకులిశం రుద్రస్వరూపం ముఖం
ఋగ్వేదాదిచతుష్టయంపదయుతంసూర్యేన్దునేత్రద్వయం
నానాభూషణభూషితం సురనుతం వేదాస్త్రవేద్యం వరం
అండంతీర్థమయం సుధర్మహృదయం శ్రీనందికేశంభజే ॥

(పై మంత్రములచే నందీశ్వరునికి ప్రార్థనా నమస్కారములు చేయవలయును.)

— గర్భాలయ ప్రవేశ విధి —

అదౌ శివాలయం ప్రతిగత్వా దక్షిణపాదం నిక్షేపి
పూర్వ గోపురాదంతః ప్రవిశ్య భద్రమంటపం ప్రాప్య
భైరవ ప్రార్థనాం కుర్యాత్ ॥

తా॥ మొదట శివాలయమునకేగి కుడికాలుపెట్టి చూర్మగోపురము
నుండి లోపల ప్రవేశించి భద్రమండపమును పొంది భైరవుని ప్రార్థించ
వలయును.

— బైరవ పార్థనా —

శ్లో॥ ప్రపూజనార్థం శివపాదపద్మయోః
భజన్ వ్రజామ్యద్య శివాన్తికం ప్రత ,
శివాజ్ఞయా బైరవదేవ ! దేవ !
కవాట ముద్ఘాటయ విశ్వమూర్తే ।

— అదౌ ఘంటానాదమ్ —

శ్లో॥ ఆగమార్థంతు దేవానాం గమనార్థంతు రక్షసాం ।
కురుఘంటారవం తత్రదేవతాహ్వన లాంఛనమ్ ॥

— తతః గణ నమస్కారః —

శ్లో॥ శ్రీనన్ది భృంగిరిటపీరక పీరభద్ర
చక్షీశ్వర ప్రమథ ముఖ్యమహాగణేభ్యః ।
శ్రీరుద్రమస్త్ర నుతరుద్ర సహస్రకోటి
కోటిభ్య ఏవ ముహూరస్తునమో మహద్భ్యః ।

శ్లో॥ శివాజ్ఞాపాలకా స్సర్వేగణాః ప్రమథసంజ్ఞితాః ।
నానారూపధరా స్సర్వాన్కామాన్మమదిశస్తువై ॥

॥ . . .

మం॥ నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యంతీభ్యశ్చ =

। . .

గణేభ్యోగణపతిభ్యశ్చవో నమః ॥

ఇతి గణ నమస్కారం కృత్వా

(౧౦) పై మంత్రములతో ప్రమదగణములకు నమస్కారము చేయవలెను.

అ చ మ్య :—

హస్తాదౌ బ్రహ్మతీర్థంచ హస్తా వే దేవతీర్థకం
హస్త పాశ్చ్యే ముషేతీర్థం తణ్వాశ్చ్యే పిన్దతీర్థకం
తన్మధ్యే చాగ్నితీర్థంచ పంచశీర్థక్రమోదితః ।
తర్థాదౌ బ్రహ్మతీర్థంచమ్య

తా॥ దక్షిణ హస్తాదియందు బ్రహ్మతీర్థము, హస్తాగ్రియందు దేవతీర్థము, హస్త వామపార్శ్వయందు ముషేతీర్థము, హస్త దక్షిణపార్శ్వయందు పిన్దతీర్థము, హస్త మధ్యయందు అగ్నితీర్థము పఠించి యుండును. అన బ్రహ్మతీర్థముచేతనే అచమనము చేయవలయును.

సంకల్ప్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । దేశవాయస్వాహ -
శ్రీస్థాయనమః ఆదౌ ధూతకుంభిం కుర్యాత్ । స్వపాన్ విశిరస
మంత్రం పఠేత్ ॥

(అదలను చల్లుతూ ఈక్రింది మంత్రము పఠించవలెను)

అపసర్పస్తుతే ధూతా - యే ధూతా నామి సంధితాః
యే ధూతా విముక్తార్తారః - తేగచ్ఛన్తు శివాజ్ఞయా ॥
అపక్రామస్తు ధూతాని - పిశాచా స్సర్వతోదిశం
సర్వేషామవరోధీన - పూజాకర్మ సమారభే ॥

ఇతి వామపాదతలపార్శ్వేన భూమిం శ్రీప్రహృష్ట
దేవా ఆయాన్తు । యాతుధానా అపయాన్తు । ఋషో
యజనం రక్షస్వ । ఇతి భూమా ప్రాదేశం తుర్యాత్ ॥

(తన ఎడమకాలియొక్క- ఎడమ పార్శ్వముతో శి మాద
భూమిపై కొట్టి భూమియందు ప్రాదేశము చేయవలెను.)

— మనుష్యగంధ నివారణ మంత్రము —

నివాపిత్ర్య ఇత్యస్య మంత్రస్య । వామదేవఋషిః
బృహస్పతిర్దేవతా । త్రిష్టవ్చందః । మనుష్యగంధ నివార
వినియోగః ॥

॥ ॥
మం॥ నివా పిత్రే విశ్వదేవాయ వృష్ణేయజ్ఞే

॥ ॥
ధేమ్ నమశాహ్విభ్యః । బృహస్పతే సుప్రజా వీరవంతో

॥ ॥
ప్రయం స్యామపతయో రయూతాం ॥

• (పైన చెప్పబడిన విధానము గృహనదీతీరాదులయందు చేయ
శివార్చనాభిషేకాదులయందు మాత్ర మాచరింపవలయునని కొందరిమతము.
దేవాలయములందు పైవిధానము చేయుటలేదు. భూతపిశాచాదులను పా
ద్రోలుటకు, తన దేహదుర్గంధమును తొలగించుటకు చెప్పబడినది.)

ఉత్తిష్టన్తు .... సమారభే, ఉంచూః .... ప్రచో
దయాత్, ఉమాప్రో .... పరోమ మమోపాత్తదురితక్షయ
ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శుభే శోభనే ముహూర్తే=అస్మి
న్వర్తమాన = సంవత్సరే .... అయనే .... మృతౌ .... మాసే
.... పక్షే .... తిథౌ .... వాసరే శుభనక్షత్ర .... ఏవంగుణ
విశేషణ విశిష్టాయాం శుభరేఖా శ్రీమాప్ గోత్రః నామధేయః
ధర్మపత్నీ సమేతోఽహం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య ధర్మ
పత్నీ సమేతస్య ఆనాద్యవిద్యావాసనయా అస్మిన్ సంసారే విచి
త్రాభిః కర్మగతిభిః విచిత్రాను నానాయోగిషు పునఃపునరనే
కథా జనిత్వాకేనాపి పుణ్యవిశేషేణ ఇదాసీన్తన మానుష్యజన్మ
ప్రాప్తవతః మమ-గోత్రస్య .... నామధేయస్య ఉపాత్తదురిత
క్షయద్వారా పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం

శ్రీమన్మహాదేవస్య భగవతః ప్రపంచ బాహ్యభ్యంతర
పరిపూర్ణస్య కనక రజత వజ్ర వైడూర్య గోమేధిక మరకత
మాణిక్య పుష్కరాగ ప్రవాళ స్ఫటికాది దివ్యఖర పరివృత
తైలాసవాసినః సర్వేశ్వరస్య అష్టేశ్వర్య ప్రదాయకస్య,
త్రిపురాంధక తారకాది గ్రూరదైత్యేయ మర్దనస్య, శూలా
ద్యాయుధధారిణః, మదనాన్తకస్య, బ్రహ్మశిరః ఖండనస్య,
మాధవసాయకస్య, సర్వలోకశరణ్యమూర్తేః, సచ్చిదానంద
విగ్రహస్య ఇద్ద్ర బాణ బలి మార్కండేయ గౌతమాద్యనేక శిష్ట
జనసేవితస్య, విఘ్నేశ్వర వీరభద్రషడానన జనకస్య, గౌరీ

మనోనాయకస్య, శ్రీ సామ్యసదాశివస్య పరిపూర్ణానుగ్రహ
ప్రప్త్యర్థం.

ఇహ జన్మని జన్మాంతరేషుచ బాల్య యౌవన కౌమార
వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు రహసి ప్రకాశేవ
జానతోఽజానతశ్చ మయాకృత సమస్తదురిత క్షయద్వా
ఐహిక వాంఛిత సుఖభోగపూర్వక దేవహిత సగపూర్ణాయుష్య
సిద్ధ్యర్థం.

పిణ్డనై సర్గిక అంశ యోగజీవదశాద్యాయుర్దాయషక్త్యై
యవనబాదరాయణ దేవల సిద్ధాచార్య నీలకంఠ బ్రహ్మగుప్త
శివగుప్త మంత్రేశ్వర కాళిదాస వృద్ధ పరాశరజ్ఞై మిని వరాహ
మిహిరాదికృత సకలహారాశాస్త్రానుసారేణ కాలచక్రగౌరీనామ్
త్రాది సకలజాతకానుసారేణ ఆదిత్యాది నవానాం గ్రహాణాం
మధ్యే యేయేగ్రహాః అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తస్యైస్సంసూచిత
సంసూచ్యమానసంసూచిష్యమాణ సర్వారిష్టపరిహారార్థమ్.

శుభస్థాన స్థితగ్రహేభ్య స్సకాశాదత్మస్త శుభఫలా
వాప్త్యర్థం మహాదశాంతర్దశా విదశా సూక్ష్మదశా ప్రాణదశాను
తత్తద్దశా సంధిషు క్రూరదశాయాం క్రూరాంతర్దశాప్రవేశకాలే
తత్తద్దశాధిపతిభిః కరిష్యమాణ సర్వారిష్ట పరిహారార్థమ్

మమ శరీరే త్వగస్పృశ్శాంసమజ్జా । శుక్లాదిసప్త ధాతుభ్యః
బోషత్రయజనిత సర్వామయ నిర్హరణార్థమ్ ।

అధ్యాత్మిక, అధిభౌతిక, అధిదైవిక భూష్యంతరిక్ష దివ్య
మహోత్పాత దుస్స్వప్న దుశ్శకన అద్భుతదర్శనాత్పంభవిత
సర్వారిష్ట నివృత్త్యర్థం మమ బాహ్యోభ్యంతరయోః మాముద్దిశ్య
శత్రుప్రభృతభిః క్రియమాణ కరిష్యమాణ మస్త్ర తస్త్రయస్త్ర
శల్యవిషమూలికా చూర్ణప్రయోగా ద్యాభిచారికక్రియాది జనిత
సర్వోపద్రవ దుష్టారిష్టపరిహారార్థం

అలక్ష్మీపరిహారద్వారా మహాలక్ష్మీ ప్రాప్త్యర్థం ధర్మా
విరోధేన సప్తద్రవ్యప్రాప్త్యర్థం వేదోక్తాయుర్యుత ఫలతపాతాద్యన
విచ్ఛిన్న సత్సంతాన ప్రాప్తిద్వారా పితౄణ విముక్త్యర్థం మమ
గృహే ధనధాన్య స్వర్ణ రౌప్య వస్త్రకాంస్యాదిలోహగృహోప
కరణ సమృద్ధ్యర్థం వివిధ రసవర్గ సమృద్ధ్యర్థం

గంగాది పుణ్యనదీస్నాన ఫలసిద్ధ్యర్థం బదరికారణ్యాది
పుణ్యక్షేత్ర సందర్శన ఫలసిద్ధ్యర్థం అష్టాదశపురాణ శ్రవణ
ఫలసిద్ధ్యర్థం భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యసిద్ధ్యర్థం దేహాంతే కైవల్య
సిద్ధ్యర్థమ్ ॥

బోధాయనాది బ్రహ్మర్షి సాంప్రదాయసిద్ధం యథా
శాస్త్రం .... నామకరుద్రాభిషేకం స్వయం (బ్రాహ్మణ
ద్వారాచా) కరిష్యే ॥

(ఈక్రింది సంకల్పము పాశుపతవిధానమైనచో చెప్పవలెను)
పాశుపత వజ్రగ్రధిత మహమ్మత్యంజయ సంపతీత రుద్రవిధానేన
మహాన్యాసపూర్వక రుద్రాభిషేకం (స్వయం) విప్రీద్వారా కరిష్యే ॥

— కేవల మోక్షాపేక్షార్థ స్సంకల్పః —

ఏవం గుణవిశేషణ .... ప్రీత్యర్థమ్ అనాద్యవిద్యావాస
 నయా మానుషజన్మ ప్రాప్త వతః .... గోత్రస్య=నామధేయస్య
 అజ్ఞాన ప్రయుక్త సంసారిణః మమ హిరణ్యగర్భాది స్థావరా నైషు
 శరీరేషు యదేకం చైతన్యమస్తి తదేవాహ మస్మితి దృఢజ్ఞాన
 సిద్ధ్యర్థం, యో బ్రహ్మాదిస్తంబపర్యంతానాం సర్వేషాం ప్రాణీనాం
 దేహమధ్యేత తద్దేహసాక్షిత్వేన భాసమానః పరిపూర్ణాత్మా
 స్తి సోఽయం పరమాత్మా కేవలం ముముక్షోః పురుషస్యమే
 స్వరూపమిత్యేవం రూపసాక్షాత్కారదృఢత్వ సిద్ధ్యర్థం, యస్మిన్
 కాలేద్వైతభావంనాస్తి నిద్రాపి నాగచ్ఛతి తస్మిన్ కాలే ఉప
 లభ్యమానం యత్సుఖమస్తి సబ్రహ్మానస్త ఇతి బ్రహ్మానన్దాను
 భవ సిద్ధ్యర్థం, మనోవ్యాపారాభావసమయేయత్సుఖం భాసతే
 తత్సుఖమాత్మస్వరూప మిత్యాత్మ నిశ్చయదృఢత్వసిద్ధ్యర్థం, ఇదం
 సర్వమాత్మైవ ప్రతీయమానంతు రూపరసాదికం జగన్మాయా
 మయం నత్యేతద్వస్తుతోఽస్తితి తత్వనిశ్చయ దృఢత్వసిద్ధ్యర్థం,
 నిత్యనిర్వికార అసంగ అద్వితీయ పరిపూర్ణ సచ్చిదానంద
 స్వప్రకాశచిదేకరసబ్రహ్మానుభవ సిద్ధ్యర్థం, బ్రహ్మసత్యం జగ
 న్మిథ్యా, తత్త్వమసి, అహం బ్రహ్మాస్మి, అయమాత్మా బ్రహ్మ,
 ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మేతి వాక్యార్థజ్ఞాన సిద్ధ్యర్థం, శ్రీ ఉమామహేశ్వర
 ప్రసాద సిద్ధ్యర్థం = రుద్రాభిషేకం కరిష్యే ॥

అదౌ నిర్విఘ్న పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహాగణాధిపతి

పూజాం కరిష్యే ....

*శ్లో॥ కలశస్యముఖేత్యాది సాధ్యాస్సంతిదేవాః

ఇత్యంతం కృత్వా ॥

—: ఋత్విగ్వరణ విధానము :—

*శ్లో॥ తతోవిప్రం సమాహూయ వేదశాస్త్రార్థకోవిదం

అచారం వరయేత్తద్వ ద్రబ్ధహ్మణం శ్రోత్రియం గురుం

తతోపిఋత్విజశ్శాంతాన్ వరయేన్మంత్రతః పుమాన్

వేదాధ్యయన సంపన్నా న్వరానాగమ పారగాన్

సర్వాజ్ఞసహితాన్ విప్రానాహూయైకా దశానపి

ఈర్ష్యాసూయాది దూరాంశ్చస్ఫుటవాచ

స్సమాహితాన్ ॥

తా॥ వేదశాస్త్రార్థవేత్తయా నైష్ఠికుడు శ్రోత్రియుడు మంత్ర

సిద్ధుడు ఐన బ్రాహ్మణుని గురునిగా అచార్యునిగా ఎన్నుకుని అటులనే

ఇంకొక విప్రోత్తముని బ్రహ్మగా స్వీకరించవలయును. (అచార్య బ్రహ్మ

పరణలు ఒక విప్రునకే ఇచ్చుట కలదు.)

అటుపిమ్మట వేదాధ్యయన సంపన్నులూ, శాంత స్వభావులూ, అగమవేత్తలూ, అవయవలోపము లేనివారూ, సుస్పష్టముగా మంత్రమును చ్చరించువారూ, నిర్మల స్వభావులైనవారు, ఒడుదుడుకు (కొంత పాటు) తేనివారునూ అగు 11 గురు బ్రాహ్మణులను ఋత్విజులుగా స్వీకరించవలెను.

—: ఋత్విగ్వరణ సంకల్పము :—

పూర్వోక్త = ప్రీత్యర్థం, మయా సంకల్పిత .... నామక రుద్రాభిషేక పూజాదికేషు । నకల మంత్ర తంత్ర కలాపాది సత్కర్మ నిర్వహణార్థం । ఆచార్యా ద్యైత్విగ్వరణం కరిష్యే:

—: ఆచార్య వరణమ్ :—

కర్తా : — మయా ఆచరిష్యమాణ .... నామక రుద్రాభిషేక పూజాదికేషు సకల కర్మకర్తుం । కారయతుం । ఆచార్యం త్యామహం వృణే (యజమాని ఫలపుష్పాక్షత దక్షిణసహిత తాంబూలము నీయవలెను.)

విప్రః : — వృతోస్మి కరిష్యామి (ఇతి ప్రతివచనమ్)
కర్తా:—శ్లో॥ ఇంద్రాదీనాం యథాస్వర్గే లోకే సురగురుస్తథా
ఆచార్యోభవవిప్రేన్ద్ర । మమ రుద్రాభిషేచనే

— అథ బ్రహ్మవరణమ్ —

కర్తా—మయా ఆచరిష్యమాణ .... నామక రుద్రాభిషేక పూజాదికేషు సర్వకర్మద్రష్టారం బ్రహ్మణంత్యా మహం వృణే ॥

విప్రః—వృతోస్మి కరిష్యామి (ఇతి ప్రతివచనమ్)

కర్తా:- శ్లో॥ యథాదివౌకసాంబ్రహ్మ దేవలోకే పితృమహాః
రుద్రపూజాభిషే కేషు బ్రహ్మభవ తథాద్విజ ॥

— అథ ఋత్విగ్వరణమ్ —

కర్తా :— మయా ఆచరిష్యమాణ .... నామకరుద్రాభిషేక
పూజాదికాన్ కర్తుం ఋత్విజం త్వా మహం వృతే॥

ఋత్విక్ :— వృతోస్మి కరిష్యామి (ఇతి ప్రతివచనమ్)

(ఋత్విజులను తమతమ శక్త్యనుసారముగా నాహ్వానించి ఒక్క
ఒక్కరికే వరణలు పై విధముగా నీయవలయును. మరియు కర్త
అంజలి బద్ధుడై యీక్రింది విధముగ ప్రార్థించవలయును.)

— ఋత్విక్రావర్థనా —

కర్తా:- శ్లో॥ సర్వే స్వకర్మకుశలా స్సర్వే శ్రీ రుద్రరూపిణః
స్వస్వకర్మ వినిర్వర్త్య కృతార్థం కురుతాదరాత్ ॥

*శ్లో॥ ఇతి సంప్రార్థ్యతాన్ సర్వాన్ యథావిభవమర్చయేత్

తా॥ ఈవిధముగా వారి నందఱిని ప్రార్థించి పత్ర హరణ్య
తాంబూలాదులచే నర్పించవలయును.

— అ ఖ ణ్డ దీ ప వి ధి —

*శ్లో॥ రుద్రాధిషేక పూజాదౌ - దీపం ప్రజ్వాలయేత్సుకీః
అఖణ్డదీపః సా నాయా - సా పూజా నిష్ఫలాభవేత్ ॥

(రు ద్ర క త్పే

తా॥ రుద్రాధిషేక ప్రారంభమందు అఖండ దీపారాధన చేయవలయును. అఖండదీపారాధన చేయకుండా చేసిన రుద్రాధిషేక పూజాదులు నిష్ఫలమగును.

— దీ ప తై లా ని —

శ్లో॥ కపిలాదిఘృతంచైవ తిలతైలమధాపివా
బిల్వాదివృక్ష తైలంచ । దీపతైలమిహోచ్యతే ॥

(మేరుతంత్రే)

తా॥ కపిల గోవునేయి, నువ్వులనూనె బిల్వాది వృక్షజాతుల యొక్క నూనె దీప తైలములని చెప్పబడినవి.

— దీ ప తై ల ఫ లా ని —

శ్లో॥ గోఘృతాత్ జ్ఞానసిద్ధిశ్చ - మోక్షప్రాప్తిస్తతః పరం
సంపద్వృద్ధిర్మో వృద్ధిస్తిలతైలం దదాతచేత్ ॥

(భవిష్యన్మహాపురాణం)

తా॥ అజనేతి దీపారాధన, జ్ఞానసిద్ధి, అంతమందు మోక్ష ప్రాప్తియని చెప్పబడినది. నువ్వులనూనె దీపారాధన సంపద్వృద్ధియు, కీర్తివృద్ధియు అని భవిష్యన్మహాపురాణమున చెప్పబడినది.

— దీపవర్జ్యతైలాని —

*శ్లో॥ వీరబాహుతైలాదీన్ వర్జ్యయేచ్ఛివపూజనే ॥

(మేరుతత్రే)

తా॥ అముదము. వేపనూనె, అపనూనె, అవిశిషానె మొదలగు
తైలములలో శివుని పూజించు సమయమున దీపారాధన చేయరాదను.

— : అఖండదీప ప్రమాణం : —

*శ్లో॥ దీపంసప్తాక్షేధం దర్శయేచ్ఛిపనన్నితా ।

తా॥ శివసన్నిధిని 7 అంగుళముల ఎత్తులో అఖండ దీపారాధన
చేయవలెను.

*శ్లో॥ ఉత్తమాజస్ర దీపస్య మానం సప్తాక్షోద్భయం
మధ్యమంత్ర్యశం ప్రోక్తమేకాక్షేధం స్మృతం

తా॥ అఖండ దీపారాధన 7 అంగుళముల ఎత్తు కలిగిన
ఉత్తమము 3 అంగుళముల ఎత్తు కలిగిన మధ్యమము 1 అంగుళము
ఎత్తు ఉన్న అధమము గాన ధాన్యముగాని బియ్యముగాని పైన చెప్పబడిన
ఎత్తునకు సరిపడునట్లు పోసి అందుపై అఖండ దీపపాత్ర నుంచవలెను.

— : దీపవర్తి లక్షణమ్ : —

*శ్లో॥ ఏక త్రి పంచా నప్త నవ వర్తిర్యతా తథా
మధ్యమాధమ దీపస్తు సప్తాక్ష సముచ్చయః

తా॥ 1-3-5-7-9 వర్తులతో (దారములతో) కూడిన (పేనిన) వర్తితో వెలిగి చిన దీపములు మధ్యమాధమ ఫలముల నిచ్చును 7 అంశముల ఎత్తులో వెలిగించినా ఉత్తమ దీపములు కానేరవు.

*శ్లో॥ ద్వాత్రింశత్ షోడశద్వాదశాష్టవర్తి ను సంయుతా
మధ్యదీప సమాయుక్తా దీపలక్షణముచ్య తే

తా॥ 32-16-12-8 గాని చుట్టూనూ దీపములనుంచి మధ్య దీపము నుంచవలెను. అనగా 32 సంఖ్య వర్తులతో దృఢముగా పేనిన వర్తి అఖండదీప పాత్రయొక్క మధ్యను వెలిగించి పాత్రలోనే మధ్యదీపమునకు చుట్టూ దీపములు పైన వివరించిన సంఖ్యప్రకారము ఉంచవలయును.

— దీ ప స్థా న ఫ ల మ్ —

*శ్లో॥ అధాత స్సంప్రవక్ష్యామి శివదం శివదీపకం
సర్వపాప్రశమనం సర్వోపద్రవ నాశనమ్ ॥

ఇత్యారభ్య :—

పూర్వద్వారాశ్రయేదీపః శివస్యాత్రిప్రియంకరః
పశ్చిమే నృష్టయేదేయః శేషకార్యేషుచోత్తరే ॥

(మేరుతంత్రే)

తా॥ మంగళప్రదమైన శివదీపము సర్వపాపహరము
సర్వోపద్రవ నాశనము అగుచున్నది.

తూర్పువార్త సన్నిధి నుండిన వీరము శివునకు క్రితరము
పశ్చిమ భాగమున పెట్టిన కీర్తనమును వర్ణము మురియును. మిగిలిన
సర్వకామ్యములయందును ఉత్తరదిశను వీరపాదన చేయవలెను.

అన్యచ్చి :— (గిరింబావైరే)

శ్లో॥ చిన్నవచ్చివచ్చివచ్చి తైలవచ్చి వచ్చి.

వామే ప్రవాహ్య సన్మత్య దివదీపస్య సన్నిధౌ ॥

తా॥ అద్వైత దీపారాధన శివునకు ఉడిధాగము నందునూ.
నువ్వులనూనె దీపారాధన శివునకు ఎడమ భాగము నందునూ ఉంచవలెను

— దీపనష్ట ప్రాయశ్చిత్తమ్ —

శ్లో॥ పశ్చిమ ప్రవాహాద్వా మనుర్ద్వైతరం జపేత్ ।

• పూర్వ ప్రవాహ్యతచ్ఛేషపూజాదీన్ వై సమాపయేత్ ॥

(మరీచికల్పే)

తా॥ ప్రమాదిపకమున అఖండదీపమునకు నష్టము కలిగినయెడల
శివపంచాక్షరీ మంత్రమును 108 మారులు జపించి మరిల దీపము వెలి
గించి మిగిలిన పూజాదులను చేసికొనవలెను.

— అథ అశ్టాంగవిరాధన ప్రమాణము —

పూర్వోక్త .... శ్రీశార్ఙ్గ మహాదేవ మహా సమస్త
పర్యంత మఖండ దీపాగ్రాధనం కరిష్యే ।

—: అఖండ దీపాగ్రాధన క్రమము :—

దుద్రగాయత్ర్యానస్మృతేన దీపస్థానములం ప్రదీపిష్యే ।

మం॥ తస్మై నమః శ్రీశార్ఙ్గ మహాదేవ

ధీమహి యోర్నామ దః ప్రచోదయాత్ । సర్వభూతేభ్యః కృణ్వత్
దేవస్యత్వేతి దీపపారితోమాదాయ

మం॥ దేవస్యత్వేతి దీప పారితోమాదాయ

భ్యాంఘ్రాన్యోహస్తాభ్యాం మోచయే ॥

రేవతీస్త్వేతి దీప పారితోమాదాయ

మం॥ రేవతీ స్వావ్యక్త స్మృతేనా శాస్త్రము

స్తా । ధి యోవచున్నట్లు అవృత్తము వాస్తవముగ

అభితో అయచ్ఛన్ ॥ ఇతి నిశ్చయః । శ్మశ్రుం వివిధీరతి శో
శ్మశ్రుంవా తిలకై లంవా దీపపారితోమాదాయ

మం॥ పృథం మిమి... ఘృతమయో నిర్మత

గృథ పృథము వస్త్యధామ । అనస్త్య ధమా వస్త్యధా

వయస్త్య స్వాహా కృతం శృషభ వస్త్యధామ

అగ్నినాగ్ని స్సమిధ్యతేతి దీపవత్ రన్యకర్తినా

ప్రజ్వాల్య ।

మం॥ అగ్నినాగ్ని స్సమిధ్యతేతి విర్మహ పరిర్మహ

హవ్యవాడ్జుహ్వన్యః ॥

ఉద్దిప్యస్యేతి జ్యోతిష్కృతీంశ్చేతి మంత్రద్యయేన

వహ్ని కళాంయజేత్

మం॥ ఉద్దిప్యస్వ జాతవేదోఽఘ్నంనిర్వహంతం మమ

ప్రసూగ్త్యమహ్మామావహా జీవనం చ దిశోదిశ.

మం॥ జ్యోతిష్కృతీం త్వా సాదయామి జ్యోతిష్కృతీం

తం త్వా సాదయామి జ్యోతిర్విదంత్యా సాదయామి భాస్వతీం

త్వా సాదయామి జ్వలంతీంత్యా సాదయామి సాదయామి

తీంత్యా సాదయామి దీప్యమానాం త్యా సాదయామి రోచ

మానాం త్యా సాదయామి జప్రసాంత్యా సాదయామి బృహ

జ్యోతిషం త్యా సాదయామి బోధయం తీంత్యా సాదయామి

సంగ్రతీం త్యా సాదయామి॥ సంప్రమాజంచేతి నమస్కుర్యాత్

మం॥ సప్రమాజంచ

విరాజంచాభిశీర్యాదనో

గృహేలక్ష్మీ రాష్ట్రస్యయాముఖేశయా మాసగ్ం సృజా
మసి॥

అధపశ్యపుష్ప గంధాక్షతాదీన్ గృహీత్వా దీపదీపం
సంప్రార్థయేత్ ॥

శ్లో॥ భోదీప! శివరూప స్త్వం-కర్మసాక్షిహ్య విఘ్నకృత్
యాపస్సాజాసమాప్తి స్సాన్యతావత్త్వం సుస్థిరోభవ॥
రక్త త్వాదేశయక్తాయ దీపనాథాయనమః ॥ ఇతి

(ఈవిధముగా ప్రార్థించి పత్రసప్తగంధాక్షతలను అబ్బింప దీపము
పట్టనంచి బెల్లం ముక్కుగాని ఫలముగాని నివేదన చేయవలెను.

మరియు నేతితోగాని నూనెతోగాని తడిపిన వేరొక చిన్న వర్తిని అగ్ని పుల్లతో వెలిగించి అచిన్న వర్తితో ఆఖండదీపము వెలిగించవలయును. పుల్లతో దైవసన్నిధిని దీపము వెలిగించకూడదు. అట్లు వెలిగించిన కారివి దయ్యమై పుట్టుదురని శిష్టులు చెప్పుదురు).

— ఋషిదేవతా ఛందోవినియోగావశ్యకత —

*శ్లో॥ ఋషి దైవతశ్చందో బ్రాహ్మణాన్యపక్రమ్య ఆధయో
మన్తేమన్తేవేద సర్వమాయురేతి శ్రియానభవత్య
యాతయో మాన్యస్య ఛందాంసిభవన్తి తస్మాదేతాని
మంత్రే మన్తే విద్యాదృషీణాంస భవతి బ్రహ్మణ
స్సర్గలోకే మహీయతే ॥

(సామబ్రాహ్మణే)

*శ్లో॥ యేనయ దృషీణా దృష్టం సిద్ధిః ప్రప్తాచయేన వై
మన్తేణ తస్మాత్ప్రవృత్తమృషేర్భావస్తద్వార్తకమ్.

తా॥ ఏఋషిచే ఏమంత్ర మావిష్కరింప బడినదో ఎవనిచే
సిద్ధిపొందినదో అమంత్ర పుతనిదిగా చెప్పబడుచున్నది.

— (యాజ్ఞవల్క్యః)

— ఛం దః —

*శ్లో॥ ఛాదనాచ్చంద ఉద్విష్టం వాససి ఇవ చావృతే
అత్మనంఛాదితో దేవైర్మృత్యోగ్భీతైస్తువైపురా ॥
అదిత్యైర్వసుభీరుదైస్తేన ఛాదోభిధాగతా ॥

తా॥ శరీరమునకు కప్పకొనుటకు పత్రము చెల్లె అత్మను కప్ప
టవలన ఛందమును పేరు వచ్చినది. పూర్వము మృత్యుభయము
హొందిన దేవతలచే అత్మ అచ్చాదింపబడినది. వసురుద్రాదిత్యులచే కప్ప
బడినది గాన ఛందముని పేరు వచ్చినది.

(యాజ్ఞవల్క్యః)

*శ్లో॥ యస్యయస్యతు మంత్రస్య ఉద్దిష్టాదేవతాతుయా
తదాకరంభవేత్తస్య దేవత్వం దేశతోచ్యతే॥

తా॥ ఏయే మంత్రమున కేయే దేవత ఉద్దేశింపబడినదో ఆ
దేవతాకారము ఆమంత్రము జపించుటచే నేర్పబడును. కావున ఆ
మంత్రమునకు ఆ దేవతయని చెప్పబడుచున్నది.

(యాజ్ఞవల్క్యః)

— వి ని యో గః —

*శ్లో॥ పురాకల్పే సముత్పన్నా మంత్రాః కర్మార్థమేవచ
అనేనేదంతు కర్తవ్యం వినియోగస్స ఉచ్యతే ॥

(యాజ్ఞవల్క్యః)

వ॥ పూర్వకాలమున కర్మార్థమై మంత్రములు పుట్టబడినవి. ఈ
మంత్రముచే నిది చేయవలెననునదే వినియోగమనబడును. కావున
ప్రతి మంత్రమునకు ఋషిఛందోదేవతా వినియోగములను తప్పక చెప్ప
వలయుననుట,

— పౌర్ణమి నాచ్యుతము పలన సంభవించెడిదోషము —

* ౧౧. అవిదిశ్యా ముషింశందో దైవతం యోగమేవచ
యోఽభ్యాసయేద్యాశయేద్వాసోపియాన్
జాయతేతుసః ॥

(యాజ్ఞవల్క్యః)

వ॥ ముషింశందో దేవతా వినియోగములు లేకుండ ఎవరు మంత్ర
మును పఠించుచున్నారో ఇతరులచే పఠింపజేయుచున్నారో వారు
పాపాత్ములగుదురు.

— (౦) —

— న్యాయ స ప త న స ం క ల్ప ము —

పూర్వోక్త మప్రీత్యర్థం మమశరీర బాహ్యభ్యంతర శుద్ధ్యర్థం, యోగజాగమ మేరుతంత్ర మహార్ణవోత్తప్రకారేణ, మహాన్యాయసపతనం కరిష్యే ॥

అస్య శీ మహాన్యాయసపూర్వక రుద్రదసముదాయ ప్రశ్న మహానుత్తస్య. శ్రీ వేదవ్యాసో భగవాన్ ఋషిః । శ్రీ శంభుః పరమాత్మాదేవతా । విరాట్ ఛందః । ఓం బీజం । నమ శ్శక్తిః । శివాయేతి కిలకం । శ్రీ సాంబనదాశివ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే । మమశరీరశుద్ధ్యర్థే మహాన్యాసే వినియోగః ॥

నమశ్శంభవేచ । ఆగ్నిహోత్రాత్మనే । అంగుష్ఠాభ్యాం నమః = హృదయనమః ॥ మయోధవేచ । దశ్చక్షూర్దమాసాత్మనే । తర్జనీభ్యాంనమః = శిరసేస్వాహా ॥ నమశ్శంకరాయచ । చాతుర్థాభ్యాత్మనే । మధ్యమాభ్యాంనమః = శిభాయైవ షట్ ॥ మయస్కరాయచ । నిరూఢపశుబంధాత్మనే । అనామికాభ్యాం నమః = కవచాయహుం ॥ నమశ్శివాయచ । జ్యోతిష్టోమాత్మనే । కనిష్ఠికాభ్యాం నమః = నేత్రత్రయాయ హృత్ ॥ శివతరాయచ సర్వక్రత్వాత్మనే । కరతలకర, పృష్ఠాభ్యాంనమః = అస్త్రియఫట్ ॥

ధూత్యవస్సుపరోమితి దిగ్భంధః

ధ్యా నం :—

శ్లో॥ బ్రహ్మణ్డవ్యాప్తదే హోభసిత హిమరుచా భాసమానా
భుజ్జ్వలః । కలకాలాః కపర్దాః కలితశశిక శాశ్చంద
కోదండహస్తాః : త్ర్యజారుద్రాక్షభూషాః ప్రణతభయ
హరాశ్శామ్భవామూర్తిభేదాః । రుద్రాశ్శ్రీ రుద్ర
సూక్త ప్రకటిత విభవాః నఃప్రయచ్ఛంతు సౌఖ్యమ్ ॥

శ్లో॥ నమస్తే నిధనాపైతు ప్రాణానాం గ్రంధిరస్వపి
యోరుద్రోగ్నేతు పంచాంగం రుద్రాణాం మంత్రపంచకం॥

— శివశక్త్యభేదనిరూపణము —

*శ్రుతి : — ఏకోరుద్రస్సర్వభూతేషు గూఢోమాయారుద్రస్స
కలోనిష్కలశ్చస ఏవదేవీనచ తద్విభిన్నాహ్యే
తత్ జ్ఞాత్వేవామృతత్వం వ్రజన్తి ॥

తా॥ సర్వభూతాంతర్యామియగు ఈశ్వరుడు ఒకడే. అతడే
సగుణుడును, నిర్గుణుడును, అతడే కక్తిస్వరూపుడు, శక్తి అతనికంటే
భిన్నమగునదికాదు. భేదము లేదని తెలిసినవారు అమృతత్వమును
(ముక్తిని) పొందుదురు.

*శ్లో॥ యథాశివస్తథాదేవీ యథాదేవీ తథాశివః ।
తస్మాదభేదబుద్ధ్యేవ శివేతికథయంత్యుమాం

ఉనూశంకరయోర్భేదోనాస్త్వేవ పరమాత్మనః
ద్విధాస్త్రీరూపమాస్థాయస్థిత ఏకోన సంశయః
పరమాత్మా శివ. ప్రోక్తః శివానైవ ప్రకారి తా ।

(లింగపురాణే)

తా॥ “శివా” అనిన పార్వతి, “శివ” అనిన ఈశ్వరుడు అని యర్థము. శివశక్తులకు భేదము లేకపోవుటచేత ఉభయులు శివనామముచే నొప్పుచున్నారు. రెండు రూపములుగ కనపడిననూ, విమర్శింపగా నివి రెండును చంద్ర చంద్రికలవలె ఒక స్వరూపమే. పరమాత్మే శివుడు శివుడే శక్తి.

— శివపంచాక్షరీమంత్ర విశిష్టత —

• “నమశ్శివాయ” యనునది పంచాక్షరీ మంత్రము. 5 అక్షరములు గలది మరియు తదర్థప్రతిపాదకములైన రుద్రుని మూడుములు 5. నమస్కారం చేసే దిశలు 5

$5 + 5 + 5 = 15$ అక్షరములు, అనగా పంచదశ వీజములు గలవు. పంచదశీమహావిద్య 15 అక్షరములు గలది.

మరియు అకార ఉకార మకారాత్మకమైన ప్రణవమును కలిపిన యదల షోడశీమహావిద్య యగుచున్నది. మరియు వేదమాతయైన త్రిపాదగాయత్రీ మహామంత్రాక్షరములు 24. ప్రణవమును జేర్చిన యదల 25 అక్షరములు.

రుద్రముఖములు 5.

గాయత్రీ ముఖములు 5

$5 \times 5 = 25$ అక్షరము లగుచున్నవి.

మరియు

*శ్లో॥ గాయత్రీవల్ల భత్వాద్దశరథతనయ స్థాపితారాధితత్వా
చ్చార్ణవేః కైలాసయాత్రావ్రతముదితతయాఽభీష్ట సం
తానదానాత్ । నేత్రేణస్వేనసాకంద శశతక మలై
ర్విష్ణు నారాధితత్వా । త్తస్మై చక్రప్రదానాదపిచ
పశుపతి స్సర్వదేవప్రకృష్టః ॥

అను వాక్యముల ననుసరించి శంకరుడు గాయత్రీయధిదేవత యని

విశ్వసించవలయును, మరియు

“శ” అను వర్ణమునకు “ఇ” కారము వేర్చిన “శి”
యగును ఇకారము శక్తి బీజము.

శ్లో॥ శివశ్శక్త్యాయుక్తః .... (శంకరపాణి)

గాన “శివ” యను శబ్దముతోని ఇకారము తీసినయడల

శ్లో॥ శివోపి శవతాంగతః

గాన శక్తియుక్తుడుగా మహేశ్వరుని భావనచేసి శివరాధన చేయ
వలెను.

ప పోవివ్యాస్వరూపుడైన శివపంచాక్షరీ పంశమున
కనూ, మహావివ్యాస్వరూపమైన గాయత్రీ మంత్రమునకు
అభేదము.

శివపంచాక్షరీ మంత్రాక్షరములు	5
తన్మన్త్ర ప్రతిపాదకములైన రుద్రుని ముఖములు	5
గాయత్రీ ముఖములు	5
గాయత్రీ ముఖవర్ణములు	5
నమస్కరించే దిశలు	5

గాన పంచాక్షరుద్ర ప్రార్థనయందునూ, పంచముఖ
ధ్యానమందునూ శివపంచాక్షరీమంత్రప్రయోగమే యుక్తము.

— అథ పజ్జాజ్గురుద్రప్రార్థనా క్రమము —

శ్లో॥ అదౌ ప్రణవముచ్ఛార్య శివపజ్జాక్షరీం తతః
ప్రణవం వ్యాహృతీశ్చైవ పునఃప్రణవ మేవచ
పజ్జాక్షరీమన్త బీజం పురాణోమన్తః ఉచ్యతే
ముఖ్యమగ్రతన్త ధోంకారం శివపంచాక్షరీతతః
పజ్జాక్షరీమన్త బీజం పునఃప్రణవ ఉచ్యతే
దిక్షౌ మహ్యంగరుదాయ నమ ఇత్యుచ్చరేత్తతః ।
పజ్జాజ్గురుద్రధ్యానేచ పజ్జాక్షర్యుచ్యతేబుధైః ॥

— పజ్జాజ్గురుద్రధ్యానము —

హరిః ఓమ్ అథాతః పజ్జాజ్గురుద్రాణామ్ ॥

శ్లో॥ ఓంకారం మన్తః సంయుక్తం - నిత్యంధ్యాయన్తి యోగినః
కామదం మోక్షదం తస్మై - ఓంకారాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ సప్తకోటి మహామన్తః సారాయ శుభదాయచ
సర్వబ్రహ్మాండరూపాయ ఓంకారాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ నమస్తే దేవదేవేశ - నమస్తే పరమేశ్వర
నమస్తే శృషభారూఢ - నకారాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ నతానాం సర్వకార్యణీ శీఘ్రసాఫల్యహేతవే
సావిత్రి ధూమబీజాయ నకారాయ నమోనమః ॥

ఓమ్ నమశ్శివాయ - ఓం భూర్భువస్సువః ॥

నం - నమస్తే రుద్రమన్యవ ఉత్తత ఇష్టనమః ।

నమస్తే అస్తు ధన్వనే జాహుభ్యా ఘృతేనమః ।

యాత ఇమ ధ్మవతమా శివం బభూవతే ధనుః ।

వాశరవ్యా యా తవతయానోరుద్రమృడయ ।

నమశ్శివాయ । నం ఓం - పూర్వాజ్గు రుద్రాయనమః ॥

మహాదేవం మహాత్మానం - మహాపాతక నాశనం

మహాపహరం వందే - మకారాయ నమోనమః ॥

మనోవాంఛా సిద్ధిదాయ అణిమాది ప్రదాయచ

మహాలక్ష్మీ సుభిజాయ - మకారాయ నమోనమః ॥

నమశ్శివాయ - ఓం భూర్భువస్సువః ।

ఓం మం నిధనపతయేనమః । నిధనపతాంతికాయనమః ।

ఉర్ధ్వాయనమః । ఉర్ధ్వలింగాయ నమః ।

పౌరణ్యాయనమః । పౌరణ్యలింగాయనమః

సువర్ణాయనమః । సువర్ణలింగాయనమః

దివ్యాయనమః । దివ్యలింగాయనమః ।

భవాయనమః । భవలింగాయనమః ।

శర్వాన్యనమః । శర్వలింగాన్యనమః ।
 శివాన్యనమః । శివలింగాన్యనమః ।
 జ్వలాన్యనమః । జ్వాలలింగాన్యనమః ।
 ఆత్మాన్యనమః । ఆత్మలింగాన్యనమః ।
 పరమాన్యనమః । పరమలింగాన్యనమః ।

ఏతత్సమస్య సూర్యస్య సర్వలింగగ్న్ స్థాపరూతిపాణిమంత్రం
 పవిత్రమ్ ।

ఓం నమశ్శివాయ

మం ఓం । దక్షిణాంగ ద్వాదాయనమః ।

శ్లో॥ శివం శాంతం జగన్నాథం-లోకానుగ్రహకారణం ।
 శివమేకంపరం వందే-శికారాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ శాంకరిబీజ విజ్ఞానముః చక్రవర్తిత్వదాయినే ।
 శ్రీలక్ష్మీర్మోహమాప్నోతి శికారాయ నమోనమః ॥

ఓం నమశ్శివాయ । ఓం భూర్భువస్సువః ।

ఓం శివం అపైతు మృత్యు రమృతం న ఆగన్ వైవస్వతోన్

ఆభయం కృణోతు । పరం వస్తస్పతేరివాభిన శ్శీయ తాగ్ం

రయిస్సవతాం సశ్శీహతిః ॥

ఓం నమశ్శివాయ । శిం ఓమ్ । పశ్చిమ్నా రుద్రాయనమః

శ్లో॥ వాహనం వృషభోయస్య-వాసుకిః కఠభూషణం ।
వామే శక్తిధరం దేవ-వేణుగాయ నమోనమః ।

శ్లో॥ వ్యాధినాశాయ దుర్మృత్యు-హరాయా మృతవర్షిణే ॥
వశీకరణ బీజాయ-చెణురాయ నమోనమః ॥

ఓం నమశ్శివాయ । ఓమ్ భూర్భువస్సువః

ఓం వాం ప్రాణానాం గ్రంధిరసి రుద్రోమా విశ్వాంత

॥

కః । తేనాన్నే నాప్యాయస్వ । నమో రుద్రాయ విష్ణవే

మృత్యుర్మేప్రాహి । మమ మృత్యుర్నశ్యత్, ఆయుర్వర్ధతాం

ఓం నమశ్శివాయ । వాం ఓమ్-ఉత్తరాజ్ఞ రుద్రాయనమః

శ్లో॥ యత్రకుశ్రిస్థితం దేవం-సర్వవ్యాపిన మిశ్వరం ।
యల్లిజం పూజయేన్నిత్యం-యకారాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ ఆదిజ్వరవిషవ్యాధిభీతి భూత హరాయచ
వాయవీయాయ బీజాయ యకారాయ నమోనమః ॥

ఓం నమశ్శివాయ । ఓమ్ భూర్భువస్సువః ।

॥ యం । యోర్దుద్రో అగ్నాయా అఘ్నయఃపథీమ

యోర్దుద్రో విశ్వాభువనా వివేశతస్మై రుద్రాయనమోఅస్తు ।

॥ నమశ్శివాయ । యం ఓమ్ ఊర్ధ్వాజ రుద్రాయనమః ।

— ० —

— అధపశ్చముఖనిర్ణయం —

శ్లో॥ ప్రాచ్యాం తత్పురుషం వింద్యావహురం దక్షిణాముఖం
సద్యోజాతం ప్రతీచ్యాంతు వామదేవము దక్షిణం
ఈశానమూర్ధ్వ పక్షం స్యాద్ చ్చంద్రబోః పంచముఖశ్రమః
లింగస్యాగ్నేయ భాగస్థః ప్రాగాదిముఖ మర్చయేత్
(రావణ)

— అధపశ్చముఖధ్యానకర్మము —

శ్లో॥ ఆదౌ ప్రణవముచ్చార్య - వ్యాహృతీ స్తదనంతరం
శివపశ్చాక్షరీమన్త్రం - ప్రణవాద్యం తథాపునః
పశ్చాక్షరీమన్త్రబీజం - ప్రణవాద్యం తతఃపరం
దిగ్విక్రపార్థనామన్త్రః - పురాణోమన్త్ర ఉచ్యతే
పునఃప్రణవముచ్చార్య - శివపశ్చాక్షరీం తతః
తన్మన్త్రబీజం ప్రణవం - దిజ్నామచముఖాయచ
నమస్కార స్తతః కుర్యా - స్మృఖధ్యానమితిరితమ్
పంచాక్షర్యా ప్రకుర్వాద్వైముఖధ్యాన మనుత్తమమ్ ।

ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం నమశ్శివాయ

ఓమ్ నం । తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ

ధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

శ్లో॥ భవానీస జ్గవామాజ్గం-రక్తాంభోజ నివాసినం ।
నాగాధి రాజవలయం రుద్రం తత్పురుషం భజే ।

శ్లో॥ సంవర్తాగ్ని తటిత్ప్రదీప్త కనకప్రస్ఫుర్ధి తేజోయం ।
గంభీరధ్వని సామవేదజనకం తామ్రాధరం సుందరం ।
తర్ధేన్దుద్యుతితాల పిఙ్గళ జటాభారప్రబద్ధోరగం ।
వన్దేసిద్ధసురాసురేన్ద్రా నమితం పూర్వం ముఖం శూలినః॥

ఓమ్ నమశ్శివాయ నం ఓమ్ పూర్వముఖాయనమః ॥

ఓమ్ భూర్భువస్సువః ఓమ్ నమశ్శివాయ । ఓమ్ మం

॥ ॥ ।

అహోరేభ్యోర్ధ ఘోరేభ్యోః ఘోరఘోరతరేభ్యః ।

॥ ॥ ।

సర్వేభ్యస్సర్వశ ర్వేభ్యోనమస్తే అస్తరుద్రాయాపేభ్యః ॥

శ్లో॥ అత్కుగ్గిరూపిణం నాగభూషణం శూలధారిణం
కపాలమాలాభరణమఘోరం రుద్రమాశ్రయే ॥

శ్లో॥ కాలాభ్రభ్రమరాంజనద్యుతినిలం వ్యావృత్తపిఙ్గక్షణం
కర్ణోద్భాసితభోగిమ సకమణి పోగిద్దిరదంష్ట్రోద్భారం
సర్పపోతకపాలశక్తి శకలవ్యాకీర్ణ సచ్ఛేదం
వన్దేదక్షిణమీశ్వరస్య కుటిలభూభంగరొద్రంముఖం
ఓం నమశ్శివాయ

మం ఓం, దక్షిణముఖాయనమః

|

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం నమశ్శివాయ ఓం ఓమ్

|

|

సద్యోజాతంప్రపద్యామిసద్యోజాతాయవై నమః

|

|

|

భవేభవేనాతిభవేభవస్త్వమాభవోద్భవాయనమః |

శ్లో॥ అష్టబాహుం త్రినేత్రంచ పంచాస్యం పృషవాహనం
వందేసద్యోజాతరుద్రం ఫణికుండల మండితమ్ ||

శ్లో॥ ప్రా లేయాచలమిన్దుకుందధవళం గోక్షీరఫేనప్రభం |
భస్మాద్యక్తమనంగ దేహదహనజ్వాలావళిలోచనం |
బ్రహ్మాండ్రాదిమరుద్గణైః స్తుతిపరై రభ్యర్చితం యోగిభిః
వందేహం సకలంకళక్కురహితం స్థాణోర్ముఖం పశ్చిమం
ఓం నమశ్శివాయ | శిం ఓమ్ | పశ్చిమముఖాయనమః

|

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం నమశ్శివాయ | ఓంవాం

||

|

|

వామదేవాయనమోజ్జేష్ఠాయనమ శ్శ్రేష్ఠాయనమో

|

|

|

రుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమో బల

|

|

|

వికరణాయనమోబలాయ నమోబలప్రమథనాయనమస్సర్వ

|

|

సూతదక్షనాయనమో మనోన్మనాయనమః ||

శ్లో॥ మదనారిం నందివాహం సోమసూర్యాగ్నిలోచనం ।
చితాభిస్మధరం వామదేవరుద్రం నమామ్యహమ్ ॥

శ్లో॥ గౌరం కుంకుమపంకిలం సుతిలకం వ్యాపాండుగంధస్థలం
భూవిక్షేపకటాక్షనీక్షణిసశ్శాసక్త కర్ణోత్పలం ।
స్నిగ్ధం బింబఫలాధరప్రహసితం నీలాంకారంభృతం ।
వందేపూర్ణ శశాంకపంచాంబుజం వక్త్రం హరస్యోత్తరమ్
ఓం నమశ్శివాయ

వా . ఓం । ఉత్తరముఖాయనమః ।

ఓం సూర్యవస్తువః ఓం నమశ్శివాయ । ఓం యం

ఈశాన స్సర్వవిద్యానామీశ్వర స్సర్వభూతానామ్

బ్రహ్మధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మ శివోమే అస్తు సదా
శివోమ్ ॥

శ్లో॥ రుద్రాక్షమాలికో రస్కం శుద్ధస్ఫటిక సన్నిభం
చంద్రశేఖరమీశానం రుద్రం వందే పరాత్పరమ్ ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగణేశతరం పరతరం షట్త్రింశతత్వాత్మకం ।
తస్మాదుత్తమతత్వమక్షరమిదం ధ్యేయం సదాయోగిభిః ।
ఒంకారాదిసమస్తమన్త్రజనకం సూక్ష్మానూక్షణంపరం ।
శాంతంపశ్చాదుమీశ్వరస్య వదనంఖవ్యాప్తితేజోమయం

ఓం నమశ్శివాయ

యం ఓం । ఉత్తరముఖాయనమః ।

— న్యాస ప్రాముఖ్యత —

*శ్లో॥ న్యాసంవినాకృతామస్త్రీ క్రియాస్సర్వే విసిష్టలాః ।
తస్మాన్న్యాసః పరికర్తవ్యోమంత్రాగత ఫలేష్ఠభిః ॥

తా॥ న్యాసము లేకుండగా చేసిన మంత్రక్రియలన్నియు నిష్ఫలములేగాన, మంత్రోక్త ఫలము కావలెననువారు న్యాస మొనర్పవలయును మరియు

న్యాసము గావించుకొనునపుడు పుష్పముతో ఆయాఅంగములను స్పృశించవలయును. లేదా అంగుష్ఠానామికలతోనైననూ తాకవచ్చును.

హృదయమును మధ్యమ అనామిక తర్జనులతోనూ, శిరస్సును మధ్యమ తర్జనులతోనూ, శిఖను అంగుష్ఠము చేతనూ, 2 చేతులయొక్క పదివేళ్ళ సంపుటిచేత భుజమునూ (కుడిచేతివేళ్ళతో నెడమభుజమునూ, ఎడమచేతి వేళ్ళతో కుడిభుజమునూ) తర్జనీమధ్యమానామికలచే నేత్రములనూ, తర్జనీమధ్యమములచే కరతలకర పృష్ఠములనూ స్పృశింపవలయును

*శ్లో॥ త్వజ్మజ్జారక్తయుక్తంచ శరీరమపవిత్రకం ।
న్యాసేనైవహి శుద్ధ్యర్థమజస్రిం న్యాసమాచరేత్ ॥

(లక్ష్మీరత్నకోశే)

తా॥ చర్మ - మజ్జా - రక్తయుక్తమైనదియునూ, అపవిత్రమైనదియు నైన శరీరముద్ధిక్కొరకు న్యాసము నాచరించవలయును.

— వ్యాస విభజన —

*శ్లో॥ శిఖాద్యస్తాన్త్రస్యాసో వై ప్రథమః ప్రాంత్యుత్తర
 మూర్ధాదిపాదాన్తస్యాసో దశాంగున్త ద్వితీయః
 పాదాదిమూర్ధాన్తస్యాసో పంచాంగున్త తృతీయః
 గుహ్యాదిమన్తకాన్తంచ చతుర్థోన్యాస ఉచ్యతే
 హృదయాద్యక్షుపర్యన్తం న్యాసఃప్రొక్షన్త పంచమః
 షష్ఠఃప్రజననారభ్య-అష్టంత్యంత్యం న ముచ్యతే ॥

(ఇతి హేమాద్రా మహారాజదోధానినః)

వా॥ శిఖాన్యస్తోత్రం త్రయస్త్రింశద్గణ్యానః ప్రథమః
మూర్ధాది పాదాంతదశాగణ్యానో ద్వితీయః
పాదాంతమూర్ధాంతం పంచాగణ్యాన స్తృతీయః
గుహ్యవిమాన్తకోస్తం పంచాగణ్యాన శ్చతుర్థః
హృదయ శిఖాన్యస్తోత్రం పంచాగణ్యానః పంచమః
మృగ్గణ్యానాంతం ప్రజననాది షోడశాగణ్యానష్టమః

— కవచం —

పూర్వం పశుపతిః పాతు (తూర్పుదిక్కునకు నమస్కరించ
వలెను)

దక్షిణోపాతు శంకరః (దక్షిణ దిక్కునకు నమస్కరించ
వలెను)

పశ్చిమేపాతు విశ్వేశః (పశ్చిమ దిక్కునకు సమస్కరించ
వలెను)

నీలకంఠస్తథోత్తరే (ఉత్తరదిశకు నమస్కరించవలెను)

ఈశాన్యాఽపాతుమేశర్వః (ఈశాన్య దిక్కునకు నమస్కరించ
వలెను)

అగ్నేయాఽపార్వతీపతిః (అగ్నేయమూలకు నమస్కరించ
వలెను)

నైర్రుత్త్యాం పాతుమేర్దుదః (నైర్రుతిమూలకు నమస్కరించ
వలెను)

వా యువ్యాం నీలలోహితః (వాయువ్యమూలకు నమస్కరించ
వలెను)

ఉర్ధ్వోత్తరలోచనఃపాతు (అకాశంవైపుకు నమస్కరించవలెను)

అధరాంతాం మహేశ్వరః (భూమికి నమస్కరించవలెను)

వితాభ్యోదశదిగ్భ్యస్తు - సర్వతఃపాతు శంకరః

(శిరస్స మొదలు పాదములవరకు హస్తములతో
స్పృశించవలెను.)

నాదుద్రోదుదవ ర్పయేత్

న్యాసార్చకం జపవోమార్చనాభిషేకవిధిం
వ్యాఖ్యాశ్యామః ॥

*శ్లో॥ అయంతు సర్వమంత్రాణాం పఠనేత్వధికారకృతే ॥
ఇమంన్యాసం ప్రతుర్వాణః పావకేఽపిననశ్యతి ॥ ఇతి
మేరుతంతే)

— ప్రథమన్యాసమ్ —

1 యాతేరుద్రశివా తనూరహ్నోరాపాపకాశినీ ।

తయానస్తనువాశస్త మద్రూగిరిశస్తాభిచాకశీహి ॥

శిఖాయై నమః (శిఖను స్పృశించవలెను)

2 అస్మిన్మహత్కర్తవేఽన్తరిక్షేభివా అధి ।

తేషాం సహస్రయోజనేవధన్వాసి తన్మసి ॥

శిరసే నమః (శిరస్సును స్పృశించవలెను)

3 స్తహస్రాణి సహస్రశోయే దుద్రావధీగూమ్కామ్ ॥

తేషాం సహస్రయోజనే వధన్వాసి తన్మసి ॥

లలాటాయ నమః (నమః లలాటాయ)

1 హగ్ం సశ్శుచి పద్వసురంత రిశ

సద్ధోతావేది పదతిథిర్నరోణ సత్

సృషద్వర్త సద్మత సద్వోమ సద్జాగోజా

ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్

భువోర్మధ్యాన నమః (కనుబొమల నడుమ
స్పృశించవలెను)

2 త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టికర్తవ్యం

ఉర్వారుకమివబంధనాన్ స్మృతోస్మక్తీయ మామ్హవతి

నేత్రాభ్యాం నమః (కళ్ళను స్పృశించవలెను)

3 నమస్సురిత్యాయచ పథ్యాయచనమః క్షాట్యాయచ

నీపియచ / నమస్సుర్యాయచ సర్వస్యాయచ నమో

హిర్యాయచ వైశ్ణవాయచ

కర్ణాభ్యాం నమః (చెవులను స్పృశించవలెను)

7 హానంతో తన మోక్షమును హానో గోష్ఠమున

అశ్వేషురీరిషః । చాన్మానోరుద్రభాదై తో వడిన్

హవిష్మంతో నమసావిధేకుతే ॥

నాసిక్వాత్రుసమః (ముక్కును ముట్టుకోవలెను)

8 లాచక్రా దనుష్టగ్ం సహసాన్తిశితమథే ।

నీర్యల్లానా ముఖావోసస్సుమనాభస
ముఖాయ నమః (నోరును తాకవలెను)

9 నీలగ్గ్రివాశ్శితకణ్ఠాత్స్వ ర్వాఅధః క్షమాచరాః ।

తేషాగ్ం సహస్రయోజనేనధస్వాని తన్మసి ॥
కంఠాయనమః (కంఠం ముడిని తాకవలెను)

10 నీలగ్గ్రివాశ్శితకణ్ఠాదివగ్ం రుద్రాక్షపశ్చితాః ।

తేషాగ్ం సహస్రయోజనేనధస్వాని తన్మసి ॥

ఉపకంఠాయనమః (కంఠంముడికి గ్రంథమున్న గుండను
తాకవలెను)

11 నమస్తే అస్త్వాయుర్దాయోఽనానాథో నామోఽస్మదే

ఉభాభ్యాముతతేనమో బాహుభ్యాంత్రధన్వనే

బాహుభ్యాం నమః (భుజములను తాకవలెను)

12 యా తేహేతిర్మీధాష్టమ హస్తేబభూవతేధనుః ।

తయాస్మాన్ విశ్వతస్త్వమ యక్ష్మదహపరిబ్భుజ ॥

ఉపబాహుభ్యాం నమః (మోచేతులను తాకవలెను)

13 యేహీర్థాని ప్రచరన్తిస్థ తావన్తోనిషజ్గీః ।

తేషాం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి ॥

హస్తాభ్యాం నమః (ఒకచేతితో రెండవచేతిని తాక
వలెను)

14 సద్యోజాతం ప్రపద్యమి సద్యోజాతాయవైసమోనమః

భవేభవేనాతిభవే భవస్త్వమాం । భవోద్భవాయనమః ॥

అంగుష్ఠాభ్యాం నమః

వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయనమ శ్రేష్ఠాయ నమో

మృదాయనమః కాలాయనమః కలవికరజాయనమో బల
వికతాయనమో

బలాయనమో బలప్రమథనాయనమ స్సర్వభూతదమ

నాయ నమో మనోన్మనాయనమః । తర్జనీభ్యాం నమః ॥

అఘోరేభ్యో ధఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః ।

సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తురుద్రరూపేభ్యః ॥
మధ్యమాభ్యాం నమః

అగ్నిమాయ విష్ణుహే మహాదేవాయ దీమహి ।

అన్నోరుద్రః ప్రచ్ఛోదయాత్ ॥
అనామికాభ్యాంనమః

ఈశాన స్సర్వవిద్యుస్తా మిశ్వర స్సర్వభూతానాం

బ్రహ్మధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి ర్బ్రహ్మశివోమేఅస్తు సదా
శివోమ్ ॥

... ..

• • • • •

www.elsevier.com/locate/jmb

1944

[Faint, illegible handwritten text]

— 1922 —

... ..

000000

Journal of Management Studies, 19(6), 701-718.

20-12-11 (12-11-11)

47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 87

మలాతీభ్యః ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః

కషాభ్యాం శివః (శివశివ శివశివ)

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

నమోనమః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

ప్రసాదాత్మకాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః ప్రసాదాః

బ్రహ్మ ఘోషోన్మోహః ॥

అది (గుర్భోమన) తాకవలెను

24 మానోమహానముతమానో అగ్రకం మాన ఉన్న

ముతమానఉన్నమే । మానోపదీప్తితరం మానూన

స్త్రియామానస్తనువోరుద్యోరీషః ॥

తారుభ్యాం నమః (తోడలను తాకవలెను)

25 ఏష తేరుద్రభాగస్తం జుషస్త్య తేనాప్తసేన ప్రరోమూజవతో

హ్య షతర షస్తిసూతహస్తః కృతి వాసాః ॥

జానుభ్యాం నమః (మోహాత్మ్యం తాకవలెను)

26 క్షగ్ంస్త్వజితోమపాబాహు క్షభ్యార్థవధన్వా పగ్రహి

తాభిరస్తా । కృతాస్త్వతే పరియాధ్యక్షాక్షో హమి

త్రాగ్ం అప్తబాధమోనః ॥

జుఘాభ్యాం నమః (పిక్కిలను తాకవలెను)

27 విశ్వం సూతం భువనం వితం బహుధా జాతం జాయమానం

వ సత్ : సత్త్వైశ్చ మైత్ర్యైశ్చ సత్త్వైశ్చ ద్రావ్యైశ్చ సత్త్వైశ్చ
గుల్ఫభ్యాం నమః (శరీరమును తాకవలెను)

28 యే పథాం పథి రక్షయ బుద్ధ్యై పథ్య ధమ

నీమోగం సహస్రయోజనైశ్చ ధన్వని తన్నవి
వాదాభ్యాం నమః (వాదములను తాకవలెను)

29 అధ్యవోచ దధివక్తా పథమో దైవ్యో భిషక్

అహీగ్ శ్చ సర్వాన్ భయస్సర్వా శ్చ యాతు ధాన్యః

కవచాయ నమః - (శరీరమును శిరః పరిభ్రమించి
పర్యంతం తాకవలెను)

30 నమో బిర్మి నేచ క చి నేచ నమో స్థి నాయచ శుక్రా

సేనాయచ ||

ఉపకవచాయ నమః (పొదాది శిరః పర్యంత శరీరమును
తాకవలెను)

31 నమోస్తు వాయ సహస్రాయ

అధోయే అస్మి సదా హం తేభ్యోకం నమః

శృణోయనేత్రాయ నమః (నుదురును తాకవ ను)

32 ప్రముంచ ధన్వన స్వముభయోరార్తి యోజనం

యాశ్చ తే హస్త ఇషదః పరాతాభ గవోవప ॥

అస్త్రాయ ఫట్ (కుడిచేనిని శరముచుట్టూ త్రొప్పి ఎడమచేతిని తాకవలెను)

33 యవితావన్తశ్చ భూయాగ్ం సశ్చదిశో రుద్రావితస్థిరే

షోగ్ం సహస్రయోజనేఽప్ర ధన్వానితన్మసి ॥

ఇతి దిగ్బంధః (రెండు చూపుడు వ్రేళ్ళనూ ఒకదాని కొకటి గొలుసువలె తగల్చవలెను.)

ఇతి ప్రథమోన్యాసః

— ప్ర థ మ న్యా స ఫ ల మ్ —

శ్లో॥ అధవక్ష్యే న్యాసఫలం - శిఖాయా మాయగుచ్ఛితే శ్రీకామశ్శిర్షి కుర్వీత - లలాటే పుణ్యమశ్నుతే

భృవోర్మధ్యేతు జ్ఞానీస్యా - త్తేజస్కామస్తు నేత్రయోః
 కర్ణయోర్విద్యుద్ధి కామస్తు - బాహుయోః బల్యవేద్య
 మధ్యోన్నాదికామస్తు - త్రిశూలయోః రోగనాశనే
 శాంకామస్తు బాహ్వోశ్చ - హస్తామస్తు బాహ్వోర్గోశ్చ
 వశికీరికామస్తు - పాదయోః పాదయోః
 ప్రజాకామోఽంగుళీష్టేప - హృదయే బ్రహ్మహాస భరణ
 పృష్ఠయోస్తుష్టికామస్తు - పుష్టికామస్తు కర్ణయోః
 పాంశ్వయోరభయంచాపి - భోగకామస్తభేదరే
 నాభౌ కుర్వీత యంగీస్యా - త్కట్యాం విజయమశ్నుతే
 ప్రజాకామస్తుగుహ్యేవై - శౌఖ్యకామస్తథాండయోః
 శ్రద్ధాకామస్తవపానేచ - ఊర్వీతారోగ్యమేవచ
 జానోస్తు గృహకామస్తు - పశుకామస్తు జంఘయోః
 గుల్ఫయోర్గామకామస్తు - రాష్ట్రకామస్తు పాదయోః
 కవచం కవచేనైవ - మానీనేత్రే శృతీయకే
 అస్త్రేణ శత్రుహరణ్య - ద్విగ్భ ధోరక్షణం భవేత్

(ఇతి బోధాయనః రావణశ్చ (అర్థము సుబోధకము)

(పైన చెప్పిన విధముగా నాయా హస్తములతో
 నవయవముల స్పృశించిన చెప్పబడిన ఫలములు తప్పక
 సిద్ధించును.)

— అథ ద్వితీయోన్యాసః —

శ్లో॥ వామహస్తాదిత్యైః కైరూపకైః కంఠాభిర్యజ్ఞైః
 కంఠాభిర్యజ్ఞైః వామహస్తైః బౌసాదన్వయే తథా
 సర్వమగ్రాధిః రీసాన్వయైః నమస్కారం న్యసేత్
 శారం నమోభగవతే రుద్రాయేతి దశాక్షరః
 మంత్రః ప్రోక్తోనేన కుర్వాన్మంత్రాంతేన నమస్కారం
 పశ్చాత్తస్యైవ మంత్రస్యైవ రన్యాసం సమాచరేత్.

(మేరుతంత్రే)

ॐ నమోభగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారం న్యసేత్
 మూర్ధ్ననమః । నం నాసికాంతనమః । మోం లలా
 టాంతనమః । భం ముఖాయనమః । గం కంఠాయనమః ।
 మం హృదయాయనమః । లేం రుద్రాయనమః । రుం
 వామహస్తాయనమః । ద్రాం నాభ్యాయనమః । యం పాదాభ్యాం
 నమః ॥

ఇతి ద్వితీయోన్యాసః

— అథ తృతీయాన్యాసః —

*శ్లో॥ అథన్యా సత్తృతీయాపి శృణుతం ప్రవక్ష్యతే పయః
పదోరుహ్నాన్ముఖేనూర్జ్వి సద్యోజ్జాతానిదా
న్యోన్యన్యాసే తృతీయన్మన్ శ్రవః

తేజస్సమాప్నుయాత్

హం సస్పృహమిత్రబ్రు యాద్భవయేచ్ఛతథాధియా
(మేరుతంత్రే

మ సద్యోజ్జాతం ప్రపద్యామి సద్యోజ్జాతాయ

నమోనమః

భవేభవేనాతి

భవేభవస్త్వమాం

భవ

ద్భవాయనమః ॥

పాదాభ్యాం నమః

॥

ఓమ్ వాష్టదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమో

ష్ఠాయ నమో గృధ్రాయ నమః కాలాయనమః కలవికర

ణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బల

ప్రమథనాయనమః స్పర్శభూతదనునాయ నమో మనోస్థ

నాయనమః ॥

నాభ్యై నమః॥ (బొడ్డును తాకవలెను)

మీ ధృష్టమ శివతమ శివోనస్తు మునాభిః

ప్రతి ఆయుధం సిధాంతకృత్తిం వసాన ఆచరపిసంక్షం

బిభృదాగహి ॥

కన్యై నమః॥ (మొలను తాకవలెను.)

21 యే గ్రాతానామధిపతయో విజ్ఞానః కన్యై నమః ॥

తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి ॥

గుహ్యాయనమః (లింగమును తాకవలెను)

22 యే లక్ష్మేషు వివిధ్యన్తి పితృషుః పితృజనాన్ ॥

తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవధన్వాని తన్మసి ॥

అండాభ్యాంనమః (అండములను తాకవలెను)

23 సశిరాజాతవేదాః అక్షరం వ్రతమంశదమ్ ॥

శ్రీహనాగ్ం శిరశ్చ త్తమః జూతవేదసేతి నిరూతా ॥

ఊరుభ్యాం నమః ।

॥ అం తే నమః ॥ ॥ అం తే నమః ॥ ॥ అం తే నమః ॥

॥ సర్వే నమః ॥ సర్వే నమః ॥ సర్వే నమః ॥ సర్వే నమః ॥

హృదయాయ నమః

మ తత్పురుషాయ వ్రీష్ణ హే మహాదేవాయ దీపహి

॥ తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

ముఖాయ నమః

॥ ఈశాన సర్వవిద్యానా మిశ్వర స్సర్వభూతా

॥ బ్రహ్మధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మవోమే అస్తు సదా శివోమే ॥

మూర్ధ్నే నమః ॥

— పాఠశాల గాయత్రీ —

“స్వశ్రీ” పాఠశాల గాయత్రీ మహామంత్ర స్వ. అత్మాజ్ఞుః
 పరమాత్మాదేవతా అక్షరైః గాయత్రీ సందేః పాఠశాలానే వి
 యోగః ॥

పాఠశాల గాయత్రీ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః॥ = హృదయ
 యనమః

పాఠశాల గాయత్రీ త్తనూభ్యాం నమః॥ = శిరసేచ్ఛాహ

పాఠశాల గాయత్రీ మధ్యమాభ్యాం నమః॥ = శిఖ
 యవషట్

పాఠశాల గాయత్రీ అనామికాభ్యాం నమః॥ = కవ
 చాయహుం

పాఠశాల గాయత్రీ కన్ఠికాభ్యాం నమః॥ = నేత్ర
 త్రయాయవౌషట్

పాఠశాల గాయత్రీ కరతలకర = నమః
 = అస్త్రాయఫట్

భూగ్భవస్సవరోమిత దిగ్బంధః । ధ్యానమ్

శ్లో॥ గమగమ స్థంగమసాధి శూన్యం

చిద్రూపదీపం తమిరంబరం

పశ్యామితి సర్వజనాన్త ర్థం

సమామి పాఠశాల పరమాత్మా శూపమ్॥

శ్లో॥ హంసో గణేశో విధిరేవ హంసః

హంసో హరిశ్శంఖ మయోపి హంసః ।

జీవోపి హంసో గురురేవ హంసః

అత్మాపి హంసః పరమాత్మ హంసః ॥

శ్లో॥ “హం” కారః పురుషః ప్రోక్తః “స” ఇతి పశ్యత్పర్యంతా

పుంస్పృశ్యత్యాత్మకో హంసస్తదాత్మకమిదం జగత్

హంసం సదాశివం ధ్యాయేద్భింబే లింగాదివిగ్రహే

దేవోదేవాలయః ప్రోక్తః జీవోదేవస్సనాతనః

త్వజ్జేదజ్ఞాననిర్మాల్యం నోపాం భావేన పూజయేత్

హంసోపాంసః పరమహంసస్సోపాం హంసస్సోపాం

హంహంసః

హంసహంసాయ విద్మహే, పరమహంసాయ ధీమహి,

॥

తస్మో హంసః ప్రోచోదయాత్ ॥

ఇతి ద్వాదశవారం జపిత్వా ॥

శ్లో॥ హంసహంశేతియో బూర్జియాగ్రం నోనామ సదాశివః ।

ఏపం న్యాసవిధిం కృత్వా తతస్సంపుటమారభేత్ ॥

ఇతి హంసముద్రాం ప్రదర్శయేత్ । ఇతి తృతీయోన్యాసః

— హంసముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ ఆన్యోన్యకరయో శ్చిష్టే కనిష్ఠానామికే మిథః ।

తిర్యక్స్యంయోజ్య శాస్త్రోష్టేనామికాపార్శ్వమాశ్రితే

శ్లో॥ మధ్యో ద్ధీన్ విరిశో భయార్భవే ।
ఏహాహంసాఖ్యముద్రాచ మహాభీతి నివారీ ॥

తా॥ రెండు హస్తములను కలిపి చిటికెనద్రేళ్ళను, దుగ్గరద్రేళ్ళను పరస్పరము అద్దముగా కలిపి బొటనద్రేళ్ళు అనామికల పొత్తు ముందుంచి చూపుడుద్రేళ్ళు మధ్యద్రేళ్ళు పొడవుగా పెదగిలుగా పెట్టెద్రేళ్ళ హంసముద్ర యగును. ఈ హంసముద్ర మహాభయమును హోగొట్టును.

— హంసగాయత్రీ జప ఫలమ్ —

*శ్లో॥ వినిచ్చిందుసమాయుక్తః తదాదిస్స్వస్తిసం నమః ।
హంసాఖ్యస్తన్మనుః ప్రోక్తోద్వ్యక్షిరస్సురపాదిపః ॥

తా॥ హాకారము బిందువుతోచూడినదై దానికి ముందున్న సకారము విసర్గంతోచూడినదై యీరెండు వర్ణములుగల అజపా అనే మంత్రము కల్పవృక్షము పంటిది. చతుర్వర్గ ఫలముల నిచ్చినరని తాత్పర్యము.

(హంసామాహ్వరే)

*శ్లో॥ వినాజపేన దేవేశజపోభవసా నాంత్రీణః ।
హంసేతిచ సమాఖ్యాతాజ్ఞానమోక్షే ప్రదాయినీ ॥

తా॥ పాదకునకు జపముచేయబండగనే జపమగునది హంస మంత్రము అని చెప్పబడును. పురియు జ్ఞానమును మోక్షమును యిచ్చుచున్నది.

(తంత్రరాశే)

*శ్లో॥ శాస్తానం శక్తిరస్యోక్తాతవస్తం బీజముచ్యతే ।
విద్యాశక్తిర్భవేద్బీజం శివ ఏవన చూన్యథా ॥

తా॥ “ష” అను అక్షరమునకు తరువాతనున్న “స” అను అక్షరము శక్తియునూ, “స” అను అక్షరమునకు తరువాతనున్న “హ” అను అక్షరము బీజమును అగుచున్నవి గాన హంసమంత్రము బీజశక్తి సముదాయరూపమహామంత్రము.

*శ్లో॥ శేవాయం పరమోమంత్రః శివశక్త్యాత్మకః స్మృతః ।

తా॥ అకారణముచేత యీ యుత్కృష్టమైన మంత్రము శివ శక్త్యాత్మకము అని చెప్పబడినది.

*శ్లో॥ హగ్ంసస్సోఽహం ప్రాణాపానాభ్యాం పృతిలోమాను
లోమాభ్యాగ్ం సముపలభైవగ్ం సాచిరంలబ్ధ్వాత్రి
వృధాత్మని బ్రహ్మణ్యభిధ్యాయమానేసచ్ఛిదానందః పర
మాత్మాఽవిర్భవతి.

ఇతి (మహావాక్యోపనిషత్)

*శ్లో॥ యస్తు ద్వాదశసాహస్రమిమం జపతి నిత్యశః ।
తస్య సర్వాణి పాపాని వినశ్యంతి స సంశయః ॥

తా॥ ఎవరు ఈ హంస మంత్రమును నిత్యము పఠ్నెందుచేలు
తనము చేయుచున్నారో వారు సమస్త పాపములనుండి విముక్తులగుదురు,
సంశయములేదు.

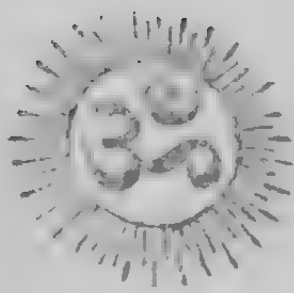
*శ్లో॥ ఈదృశీమజపాం విద్యామాస్తిక్య గురుభిర్జ్ఞానః ।
యో విజానాతి పాపాని బుద్ధిపూర్వ కృతానిచ ।
తస్యనశ్యంతి సర్వాణి నాత్రకార్యా విచారణా ॥

తా॥ సద్గురూపదిష్ట మార్గము ననుసరించి ఈ హంస మంత్రము
యొక్కి అర్చమును జపవిధానమును తెలుసుకొని ఎవరు భక్తిశ్రద్ధలతో
జపించుచున్నారో వారు బుద్ధిపూర్వకముగా చేసిపడె నను సర్వపాపముల
నుండి విముక్తులగుదురు. అలోచించ నవసరములేదు.

*శ్లో॥ సంసారవర్జిత స్సాక్షాత్సర్వదా పరమేశ్వరః ।
అహం సంసారసాక్షిత్వాత్తథా సంసారవర్జితః ।
ఏవం తాత్కాలనుసారిణ్యాఽయుక్త్యాఽచార్య పురస్కరమ్
“అహం” వ “సోఽహ” మేవేత విజానీయాద్విచక్షణః
(నూతనసంహితాయా)

• “పరమేశ్వరుడు ఎల్లప్పుడు సంసారవర్జితుడనుట ప్రత్యక్షము.
సంసారమునకు సాక్షిమాత్రుడనగు నేనున్న సంసారవర్జితుడనే.”

ఈ వైవాక్యము ననుసరించిన యుక్తిచేత గురూపదిష్టానుసారిము
నేనే పరమాత్మను. పరమాత్మయే నేను అని వండితుడు తెలిసికొన
వలయును.

— అథ సంపుటి క రణమ్ —

३॥ బౌద్ధాపిణవ ముచ్చార్పర్యవ్యాహుతీః ప్రిణవంతతః
బీజం మన్త్రం సముచ్చార్పర్యమన్త్రాన్తే బీజముచ్చరేత్

1 ఇన్ద్రాదీన్ దిక్షువిన్యస్య ఓం భూర్భువస్సువః । ఓమ్ ఓమ్ ।

త్తాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రగ్ం హవేహ వేనుహవగ్ం శూర్

॥
మిన్ద్రమ్ ॥

హువేనుశక్రం పురుహూతమిన్ద్రగ్ం ద్వర్షిరో మమహా

ధాత్విన్ద్రః ॥

(ఓంనమో భగవతే రుద్రాయ) ఓంఓం పూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రా
యశమః ॥

2 ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం నం॥ త్వన్నో అగ్నే వరణస

విద్వాన్దేవస్య హేదోవయః సిసిష్ఠాః । యజిష్ఠోవహ్ని

తమశ్శోశుచానో విశ్వాద్యేషాగ్ం నిత్రముముగ్ధస్మత్
(ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ) || నం ఓం అస్మయదిగ్భా
అగ్నయేనమః ||

3 ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం మోం | సుగన్నః పంథామభ

యంకృణోతు | యస్మిన్నక్షత్రేయమవీతిరాజా | యస్మి

న్నేనమభ్యపించంతదేవాః | తదస్యచిత్రగ్ం హవిషాయ
జామ || (ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ) మోం ఓం || డక్షిణ
దిగ్భాగే యమాయనమః ||

4 ఓం భూర్భువస్సువః || ఓం భం || అసున్వంతమయజమాన

మిచ్ఛస్తేన స్తే త్యాంతస్కరస్యాన్వేః | అగ్నేహస్వహస్వ

సాతశ్శత్యానమేదేవినిర్కతేభ్యమస్తు || (ఓం నమోభగ
వతేరుద్రాయ) భం ఓం నిర్గుణదిగ్భాగేని నిర్గుణతయే
నమః ||

5 ఓం భూర్భువస్సువః | ఓం గం || తత్వాయామి బ్రహ్మణా

వందమానస్తదా శాస్త్రేయజమానోహవిర్భిః । అహోహ

మానో వరుణేహాధ్యురుశగ్ంస్తమానాయుప్రమోడిః ॥

(ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ॥ గంఓం పశ్చిమదిగ్భాగే
వరుణాయనమః ॥

6 ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం వం॥ ఆనోనియద్భిశ్చతే సీభి

ఽధ్వరగ్ం సహస్రిజీభిరుపయాహి యజ్ఞమ్ । వాయో

అస్మిన్ హవిషిమాదయస్వ యూయంపాత స్ప్వసిభిస్స

దానః॥ (ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ) వంఓం॥ వాయస్య
దిగ్భాగే వాయవేనమః ॥

7 ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తేం॥ వయగ్ం సోమవ్రతేతవ ।

మనస్తనూమబిభ్రతః । ప్రజావంతో అశీమహి । ఇద్వ్యాణీ

దేవీ సుభగాసుపత్నీ ॥ (ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ)

తేం ఓం ఉత్తరదిగ్భాగే ఈ బేరాయనముః ॥

8 ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం రుం॥ భూమిశాస్త్రం జగత్.

స్తుప్తస్త్వత్మ్ । ధియన్తివ్యమవసేహూ మహేయమ్

పూషానో యథావేదసావసద్వృథే రక్షితాః శురర్థ

స్తస్త్వస్తయే॥ (ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ) రుం ॥
ఈశాన్యదిగ్భాగే ఈశానాయనముః ॥

9 ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం ద్రాం॥ అస్మేరుద్రామిహ

పర్వతాసోవృత్త హత్త్యేభరహూతోతౌ సజోషాః । యశ్శం

సతేస్తువతేదాయ ప్రజృష్ణన్దంజ్యేష్టో అస్మాం అవనుదేవాః
(ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ) ద్రాంఓంః ఉర్ధ్వదిగ్భాగే
అకాశాయనముః ॥

10 ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం యం॥ స్తోమోపృథివీభవన్

క్షరానివేశనీ । యచ్ఛాన్తశ్శర్మస్తస్త్రిథాః॥ (ఓం నమో

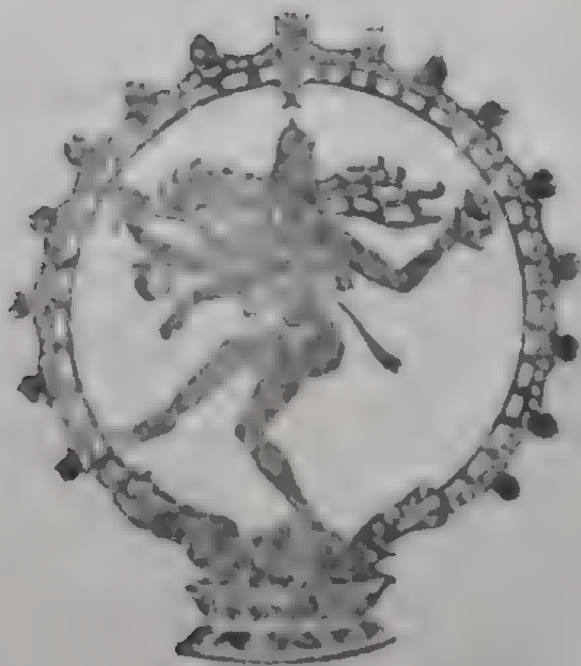
అనంత రుద్రాక్షం యలకుం అనంతరం పునః పునః
నమః ॥

— సంపుటికరణ లక్షణం —

* శాస్త్రీయనామః శాస్త్రీయః పూర్వాదిదిశిః శాస్త్రీది
శాస్త్రీయైశ్చర్యముగాఢం । శాస్త్రీయైశ్చర్యం విశిష్టమైశ్చర్యం కృత్వా
పునః పునః శాస్త్రీయైశ్చర్యముగాఢం ॥

(ఇతి మహర్షయః)

శాస్త్రీయనామః శాస్త్రీయః పూర్వాదిదిశిః శాస్త్రీది
శాస్త్రీయైశ్చర్యముగాఢం । శాస్త్రీయైశ్చర్యం విశిష్టమైశ్చర్యం కృత్వా
పునః పునః శాస్త్రీయైశ్చర్యముగాఢం ॥

— దశాజ రౌద్రీకరణ క్రమము, దాని ఫలము —

*శ్లో॥ సుత్రామాదిదిశాం పాలాన్ ప్రాచ్యార్ధిమ స్మరేదథ
రౌద్రీకరణమేతద్వై కృత్వా పాపాశ్చముచ్యతే.

(ఇతి బోధాయనః)

*శ్లో॥ తతోష్ఠదిక్షు దిక్పలాం స్తాం స్తానస్త్రీణవిన్యసేత్
అనేనచనవ స్కుర్యా దూర్ధ్వం చాధోధరాతలే
ధరామస్త్రీణ కుర్యాచ్ఛస ఏవం పాపవర్జితః
న్యాసవంతం సమీక్ష్యహ భీతిచౌర్యా ద్యుపద్రవాః
దీప్యమానమశక్తాస్తే పలాయంతే విదూరతః ॥

(ఇతి మేరుతంత్రే)

• ఇందురు మొదలగు దిశాంపతులను ఆయా యీ మంత్రముచే
స్మరించిన సర్వపాపములు నశించును దీనినే దశాంగ రౌద్రీకరణ
మందురు. ఆయా యీ మంత్రములచే దశాంగ రౌద్రీకరణమును క్రింది
విధముగ చేసికొనిన వానిచూచి చౌర్యాద్యుపద్రవములు శక్తిహీనములై
దూరముగ పరుగెత్తుకొని పోవును.

ఏవమేవాత్మని దశాజరౌద్రీకరణంకృత్వా ॥

— అథదశాంగరౌద్రీకరణమ్ —

శ్లో॥ లలాటనేత్రకర్ణేషు ముఖేబాహ్వోశ్చనాసికే ।
జరరేనాభిమూర్ధ్నోశ్చ పాదయోర్ద్వైద్రహికమ్ ॥

బీజమన్తం సముచ్చార్య మన్తించి ముచ్చరేత్ ॥

(కేమచిద్దే శేమచిద్దాలకబీకాన్యపిసంపుజీకృత్యపత్కంతే తాని ॥

(యథా) లం-రం-హం-షం-వం-యం-సం-శం-ళం-క్షం॥)

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం ॥ నమశ్శంభవేచ

మయోభవేచ నమశ్శంజ్కరాయచ మయస్కరాయచ నమ

శ్చివాయచ శివతరాయచ॥ త్రాతారమిన్ద్ర మన్తారమిన్ద్ర గ్ం

హవేహవేసు హవగ్ం శూరమిన్ద్రమ్ । హువేనుశక్రం పురు

హూత మిన్ద్రగ్ం స్వస్తి నో మఘవాధాత్వింద్రః॥ ఓంనమశ్శం

భవవేచ....శివతరాయచ ॥ ఓంఓం లలాటస్థానే ఇన్ద్రాయనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ నం ॥ నమశ్శమ్భవేచ .... శివతరా

యచ ॥ త్వనో అగ్నే ....ముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ....

శివతరాయచ ॥ నంఓం నేత్రస్థానే అగ్నయే నమః ॥

ఓంభూర్భు .... వః ॥ మోం ॥ నమశ్శమ్భవేచ...

శ్రీవతరాయచ ॥ సుగన్తఃపంథా....యజామ ॥ నమశ్శమ్భవేచ...

వేచ....శ్రీవతరాయచ॥మోం పంథా కర్ణస్థానేయమాయనమః

ఓంసూర్భు....వః ॥ భం ॥ నమశ్శమ్భవేచ ...

శ్రీవతరాయచ ॥ అసున్వంతమ తుభ్యమస్తు । నమశ్శమ్భవేచ...

వేచ....శ్రీవతరాయచ॥ భంపం ముక్తస్థానే నిర్మలాయనమః

ఓంభూర్భు .... వః ॥ గంపం నమశ్శమ్భవేచ .... శ్రీవతరాయచ

తరాయచ । తత్త్వాయామి.... ప్రమోషిః ॥ నమశ్శమ్భవేచ శ్రీవతరాయచ

తరాయచ । గంపం॥ బాహుస్థానేవరుణాయనమః

ఓంభూర్భు....వః ॥ వం ॥ నమశ్శమ్భవేచ....శ్రీవతరాయచ

యచ॥ అనోనియుద్ధి . స్పదానః ॥ నమశ్శమ్భవేచ ....శ్రీవతరాయచ । వంపం॥ నాసికాస్థానే వాయవేనమః ॥

ఓంభూర్భు.... వః ॥ తేం ॥ నమశ్శమ్భవేచ ...

శివతరాయచ ॥ వ్రయగ్ంసోమ సుపత్నీ ॥ నమశ్శివాయేచ ....
 శివతరాయచ ॥ తేంఓం ॥ జగద్రస్థానేకుబేరాయనమః
 ఓంభూర్భు....వః ॥ రుం ॥ నమశ్శివాయేచ....వర
 రాయచ ॥ తమీశానం • స్వస్త్వయే ॥ నమశ్శివాయేచ ....
 శివతరాయచ ॥ రుంఓం ॥ నాభిస్థానే ఈశానాయనమః ॥
 ఓంభూర్భు....వః ॥ ద్యౌం ॥ నమశ్శివాయేచ ....
 శివతరాయచ ॥ అస్మేరుద్రా .... దేవాః ॥ నమశ్శివాయేచ ....
 శివతరాయచ ॥ ద్రాంఓం ॥ మూర్ధ్నిస్థానే ఆకాశాయనమః ॥
 ఓంభూర్భు....వః ॥ యం ॥ నమశ్శివాయేచ ....
 శివతరాయచ ॥ స్యోనాపృథివి....స్వప్రదాః ॥ నమశ్శివాయేచ..
 శివతరాయచ ॥ యంఓం ॥ పాదస్థానేపృథివ్యైనమః ॥
 శ్లో॥ పృణనంవాహృశిగ్భిజం శాభవేతతఃపరమ్ ॥
 దిజ్ఞంత్రంశంభవేచాంతం బీజపృణనముచ్చరేత్ ॥
 ఇది దశాంగ గౌడీకరణమ్.

— హామిక్కా లాన్ఠికిరణ రీతిస్థయం —

* హామిక్కా లాన్ఠికిరణ అథా స్థిష్ఠ
ప్రకారం అకారాది వీణామూర్తి
నీ దీక్ష మత్త్రాశ్వామరీతా విధిక్య
సంకరాడం స్థిష్ఠయమితిర్హ్యం .

అకారోఽస్థివిధిః, రిరీకానోకాశా మయ్యాది వ్యాసాది
కాన్ఠ్యి కేధితమ్ । అథాప్యత్రోప యుక్తాదేవ వల్లన్ మత్త్రాశ్వా
కోపివా అకేధయన్ని త జ్ఞాతవ్యమ్ .

- (1) అకారస్య ప్రాస్వరీర్హ్య స్థితిః (అ, ఆ, ఇః)
- (2) ఇకారస్య ప్రాస్వరీర్హ్య స్థితిః (ఇ, ఈ ఇః)
- (3) ఉకారస్య ప్రాస్వరీర్హ్య (ఉ, ఊ)
- (4) ఊకారోప్రాస్వరీ (ఊ)
- (5) ఋప్యోప్రాస్వరీ (ఋ)
- (6) ఎచః రీర్హ్యః (ఏ, ఐ, ఓ, ఔ)
- (7) అనుస్వార విస్వరీ (ం, ః)

— అథ షోడశాంగ హస్తాకరణమ్ —

శిఖా శిరశ్చ మూర్ధాచ లలాటం నేత్రకర్ణకౌ ।
ముఖం కంఠంచ బాహూచ పృష్ఠాభిశ్చ కటిస్తథా ।
ఉరూజానూ జంఘపాదౌ షోడశాంగ స్థలానివై ।

ఓం భూరు ప్రస్తువః । నమస్త్యమ్భవేచ = తరాయచ ।
యచ । ఓం అం । విష్ణురసిప్రవాహనో రాద్రేణానీ కేన
ప్రాహమాగ్నేపి ప్రహిమామామా హిగ్ంసీః॥ ఓం నమోభగవతే
రుద్రాయ॥ ఓం అం॥ శిఖాస్తనమః॥ 1

ఓం భూర్భు....వః । నమస్త్యమ్భవేచ = తరాయచ ।
ఓం అం । వహ్నిరసి హవ్యవాహనో రాద్రేణా = హిగ్ం
సీః॥ ఓం నమో భగవతేరుద్రాయ॥ ఓం అం॥ శిరసేనమః ॥ 2

ఓం భూర్భు....వః । నమస్త్యమ్భవేచ = తరాయచ ।

ఓం అం॥ శ్వాతోస్తి ప్రచేతా రాద్రేణా = హిగ్ంసీః॥ ఓం నమో
భగవతే రుద్రాయ॥ ఓం అం॥ మూర్ధ్నేనమః॥ 3

ఓంభూర్భు....వః ॥ వం ॥ నమశ్శమ్భవేచ = రాయచ.

ఓం ఇం । తుథోసి విశ్వవేదా రౌద్రేణా = హిగంసీః । ॥ ॥ ॥
భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం ఇం ॥ లజాటాయనమః ॥ 4

ఓంభూర్భు .... వః ॥ నమశ్శమ్భవేచ = రాయచ ।
ఈం । ఉ శి గ శి క పీ రౌద్రేణా = హిగంశిః ॥ ఓం నమోభగవ
రుద్రాయ ॥ ఓం ఈం ॥ నేత్రాభ్యాంనమః ॥ 5

ఓంభూర్భు....వః । నమశ్శమ్భవేచ = రాయచ । ॥ ॥ ॥
ఈం । అంఘారిరసిబంభాత్రి రౌద్రేణా = హిగంసీః । ఓంనమోభగ
వతే రుద్రాయ ॥ ఓం ఈం ॥ కర్ణాభ్యాంనమః ॥ 6

ఓంభూర్భు....వః । నమశ్శమ్భవేచ = రాయచ । ఓం ఉం
అవస్యూర సిదువస్వాన్ రౌద్రేణా = సీః । ఓం నమోభగవతే
రుద్రాయ ॥ ఓం ఉం ॥ ముఖాయనమః ॥ 7

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... యచ । ఓం ఊం ।

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... వాః । ఓం నమోభగ...
య॥ ఓం ఊం॥ కంఠాయనమః॥ 8

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... యచ । ఓం ఊం ।

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... వాః । ఓం నమోభగ...య ।
ఓం ఊం॥ బాహుభ్యాంనమః॥ 9

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... యచ । ఓం ఊం ।

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... వాః । ఓం నమోభగ...య ।
ఓం ఊం॥ హృదయాయనమః । 10

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... యచ । ఓం ఏం ।

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... వాః । ఓం నమో భగ...య ।
ఓం ఏం॥ నాభ్యైనమః॥ 11

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... యచ । ఓం ఐం ।

ఓం భూర్భువః... వాః । నమశ్శివాయ... వాః । ఓం నమో
భగ...య । ఓం ఐం॥ కర్మైశ్చనమః॥ 12

ఓం భూర్భు ..... వః॥ నమశ్శమ్భ ..... యచ॥ ఓం

బ్రహ్మభ్యోతిరసి సువర్ణామూ రోద్రేణా ..... సిః॥ ఓం నమో భగ.....

య॥ ఓం జంఘాభ్యాం నమః॥ 13

ఓం భూర్భు ..... వః॥ నమశ్శమ్భ ..... యచ॥ ఓం

బ్రహ్మభ్యోతిరసి సువర్ణామూ రోద్రేణా ..... సిః॥ ఓం నమో
భగ.....య॥ ఓం జం॥ జానుభ్యాం నమః॥ 14

ఓం భూర్భు ..... వః॥ నమశ్శమ్భ ..... యచ॥ ఓం

అజ్ఞోస్యేకప్రా ద్రోద్రేణా ..... సిః॥ ఓం నమో భగ ..... య
ఓం అం॥ జంఘాభ్యాం నమః॥ 15

ఓం భూర్భు ..... వః॥ నమశ్శమ్భ ..... యచ॥ ఓం

అపారసిబుద్ధియో రోద్రేణా ..... సిః॥ ఓం నమో భగ ..... య
ఓం అం॥ పాదాభ్యాం నమః॥ 16

శ్లోగస్థిగతః సర్వపాపైః ప్రమోద్యతే సర్వకామైః పుణ్య
 గావితో భవతి తతో ధూత ప్రేత విశాచ బద్ధహృదాః
 యక్ష యమదుత శాకినీ ధానినీ హాకినీ సర్వ శ్మశానద తస్మై
 జ్వరాద్యుపద్రవజోపసుతా స్పర్శే జ్వలన్తంపకంస్తు । మాం
 రక్షిస్తు । యజమానగం రక్షిస్తు ॥

శ్లో॥ మనోజ్యోతిః స్వస్త్వేన హింసితో న్యగ్నిర్మహి తే
 మూర్ధానంహృదయన్యస్య మధిమగ్మాచి తేతథా
 జాతవేదాస్త చ్ఛిన్విసిన్యాసః ప్రవోక్తః చతుర్థకః ॥
 (మేరుతం ప్రే)

అ త్మ రక్షా.

మనోజ్యోతిరుషతా మాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగం న
 మందధాతు । బృహస్పతి స్తనుతామిమన్తో విశ్వేదేవాభవ
 మాదయంతామ్! గుహ్యాయనమః ॥ 1.

అబోధ్యగ్ని స్సమిధాజ నానాం ప్రతిధేను మివారూ
 ముషాసమ్ । యహ్వఇవ ప్రవయంజ్యహవాః ప్రభాన
 వస్మిస్తతేనాకమచ్ఛ" నాభ్యై నమః ॥ 2.

అగ్నిః పృథ్వీః కక్ష్యతః పృథ్వీః ॥

అవిగ్ంరేణాగంసి జిన్వతి॥ హృదయా యనమః॥ 3.

నూర్ధానం ధీవో అరతిం పృథివాః వైశ్వానరమ్

తాయ జాతమగ్నిం । కక్షిగ్ం సమాజమతియం జనానామ్

సన్నాపాతగ్ం ఆనయంతదేవాః॥ కంఠాయనమః॥ 4.

మర్మాణిశేవర్మభి శ్చాదయామి సోమస్తావైశ్వానరమ్

నాభిశస్తామ్ । ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయన్తే

త్వామసుమదంతుదేవాః॥ ముఖాయనమః॥ 5

జాతవేదాయదివా పాప్తకోసి । వైశ్వానరో యదీనా

వైద్యుతోసి । శంప్రజభ్యో యజమానాయ లోకమ్

ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావశృత్స్వ॥ శిరసేనమః॥ 6:

బ్రహ్మత్త్వద్ సృజత । తదకామయత । సమాశ్రి

నా పద్మే తే నిత్యం నిత్యమంత్రయత । తస్మై

దశమగ్న్ హూతః ప్రత్యశ్శృణోత్ । సప్తహూతో భవత్

దశహూతో హవేనామైషః । తంవా ఏతం దశహూతగ్న్

సంతం । దశహూతేత్యాచక్షతే ప్రరోక్షేణ । ప్రరోక్షప్రియా ఇషహి దేవాః ॥ 1

అత్మనాత్మ నిత్యమంత్రయత । తస్మై

మగ్న్ హూతః ప్రత్యశ్శృణోత్ । సప్తహూతో భవత్

హూతో హవేనామైషః । తంవా ఏతగ్న్ సప్తహూతగ్న్ సంతం

సప్తహూతేత్యాచక్షతే ప్రరోక్షేణ । ప్రరోక్షప్రియా ఇషహి దేవాః

అత్మనాత్మ నిత్యమంత్రయత । తస్మై ప్రత్యగ్న్ హూతః ప్రత్య

శ్శృణోత్ । సప్తహూతో భవత్ ॥

షడ్హూతో హవేనామైషః । తంవా ఏతగ్న్ షడ్హూ

|| తగ్గెం సంఠం | పద్మోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ | పరోక్షప్రియా

ఇప్రహిదేవాః | అత్కన్నాత్కన్నిత్యామంత్రయత | తస్మై

పంచమగ్గం హూతః | ప్రిత్యశ్శ్చోత్ | సపంచహూతోభవత్

పంచహూతోహవైనామైషః | తంవాఏతం పంచహూతగ్గం

|| సంతం | పంచహూతోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ || ౩.

|| పరోక్షప్రియా ఇప్రహిదేవాః || అత్కన్నాత్కన్నిత్యా

మంత్రయత | తస్మైచతుర్థగ్గం హూతః | ప్రిత్యశ్శ్చోత్

సచతుర్హూతోభవత్ | చతుర్హూతోహవైనామైషః | తంవా

ఏతం చతుర్హూతగ్గం సంతం | చతుర్హూతోతేత్యాచక్షతే

పరోక్షేణ | పరోక్షప్రియా ఇప్రహిదేవాః || తమ బ్రహ్మ

త్వంవైషేషేనడిష్టగ్గం హూతః | ప్రత్యశ్శ్చోత్ | త్వయినా నాభ్యో

శ్చయినానాభ్యాతారఇతి । తస్మాన్నైవానాగశ్చతుర్ మా

తార్ ఇత్యాచక్షతే । తస్మాచ్ఛ్రుతిః ప్రాచీనాగ్ని

హృద్యతమః । నేదిస్తోహృద్యతమః । నేదిస్తోహృద్యతమః

భవతి । యవీవం వేద ॥ 4.

ఇత్యాత్మరక్షాకర్తవ్యా ॥

*శ్లో॥ శిరః పురుషసూక్తం చ శివసంకల్పగ్ చ పృథ్
శిఖాచోత్తరసాగాయణమితి ప్రోచ్యతేబుధైః ।
కవచంచా ప్రతిరథం నేతే విభాజ్యహృద్విత్తం
శతరుద్రీయ మస్త్రంచ దేవస్యాస్త్రం ప్రకల్పయేత్
జప్త్వాగాని జపేచ్ఛాంతరిత్ర శ్శాంతరితి చోచ్చరేత్ ॥
(దుద్రవ్యరశ్మరణవిధా)

— అ ష శి వ స ం క ల్పాః —

యేనేవంభూశంభువనంభవిష్యత్పరిగృహీతషమ్మ తేనసర్వం ।

యేన యజస్త్రాయతే నప్త హోతాతన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ॥

యేనకర్మాణిప్రచరన్తి ధీరాఽయతో వాచా మనసా చారుయన్తి

యత్సమ్మితం మనస్సంచరన్తి ప్రాణినస్తన్మే మన....మస్తు ॥ 2

యేనకర్మాణ్యప సోమనీసి జోయజ్జేకృణ్వంతి విదధేషున్ రా

యద పూర్వం యశ్చ న్తంప్రజానాంత....స్తు॥ 3

యత్ప్రజ్ఞానముతదేతో ధృతిశ్చ యజ్యోరంసరమృతం

ప్రజాసు । యస్మాన్న ఋతేకించ నకర్మక్రియతే తస్తు॥ 4

నుషారధిరశ్వాని వయం మనుష్యాన్మేనీయతే శుభిర్భూతే

వాన్ । హృత్ప్రవిష్టం యదచరం యవిష్టంత....స్తు॥ 5

యస్మిన్మృచస్సామయజూగ్ంషి యస్మిన్ ప్రతిష్ఠోరనాభా

విభారాః । యస్మిగ్గ్శితగ్ం సర్వమోతం ప్రజానాంత....స్తు॥

యదత్రప్రప్తగ్ంతిశతగ్ం సువీర్యం యజ్ఞస్యగ్రహ్యం నవనా

మాయ్యం । దశపశ్చాతిగ్ంశతం యత్పరం త....స్తు॥ 7

యజ్ఞగ్రతో దూరము పైదైవ్యం యదుసుపసృతదేవేతి

దూరంగమం బ్యోతిషాం జోతిరేకంత....స్తు॥ 8

యేనదంబి వ్యంజగతోబహువయేదేవపిపహతో జాతవేదాః।

తదైవాగ్నిస్తద్వాయస్తహ్వరస్తదచంద్రమస్తస్మే - సు॥

యేనద్యోః పృథివీచాన్తరిక్షం చయేపర్వతాఃప్రదిశోడిశశ్చ।

తేనేదంజగద్వా ఏప్తం ప్రకానాంత....సు ॥ 10

యేనసిహృదయం యేచదైవాయేది వ్యాఽప్రియేసూర్య

రశ్మిః తేకోతాచక్షురభారతంత....సు ॥ 11

అచిన్త్యం చాపమేయభాష్ట్యకావ్యక్త పరిభాషయత్ ।

సూక్ష్మాత్స్యాక్మతరణ్జేయం త....సు॥ 12

వికాచదశశతంచ సహస్రంచాయుతంచనియుతంచప్రయూ

త చా ర్భదంచవ్యయ్యదంచ తస్మే - సు ॥ 13

యేపంచపంచాదశశతగ్ం సహస్రయూతం న్యర్భదంచ ।

తేలగ్నిచితేష్టకాస్తాగ్ం శరీరం త....సు॥ 14

వేదాహమేతం పురుషం మహానా మాదిత్యవర్ణం తమిషః పర

స్తాత్ ॥ వ్యస్యయోనిం పరిపశ్యంతి ధీరాస్త....స్తు ॥ 16

యస్యైతం ధీరాః పునంతికవయో బ్రహ్మణమేతం త్వావ్య

ణతమిన్దం । స్థావరం జంగమం ద్యౌరాక్షాశంత....స్తు ॥ 16

పరాత్పరతరం చైవ తత్పరాచైవైతయత్పరం ।

యత్పరాత్పరతో జానం త....స్తు ॥ 17

పరాత్పరతరం బ్రహ్మతత్పరాత్పరతో హరిః ।

యత్పరాత్పరతోద్దేశం త....స్తు ॥ 18

యావేదాదిషుగాయత్రీ సర్వవ్యాపీమహేశ్వరి ।

ఋగ్యజుస్సామాధర్వైశ్చ త....స్తు ॥ 19

యోవైదేవం మహాదేవం ప్రయతః ప్రణవశ్శుచిః ॥

యస్సర్వేసర్వవేదేశ్చ త....స్తు ॥ 20

ప్రయతః ప్రిణవోంకారం ప్రిణవంపురుషోత్తమం

ంకారం పరమాత్మానం త . స్తు॥ 21

యోసౌనగ్యేషువేదేషు సత్యతేహ్యాయమీశ్వరః

అకాయో నిర్గుణోహ్యత్మా త....స్తు॥ 22

గోభిరుష్టంధనేన హ్యాయుషాచబలేవచ ।

ప్రిజయాప్రసృభిః పుష్కరాక్షం త....స్తు॥ 23

త్యంబకం....తాత్త . స్తు॥ 24

కైలాసశిఖరేరమ్యే శంకరస్య శివాలయే

దేవతాస్తత్రమోదన్తి త....స్తు॥ 25

కైలాసశిఖరావాసాహిమనద్గిరీకన్యాయా

సీలకంఠం ప్రసేత్త్రంద తస్మైచ....స్తు॥ 26

విశ్వతశ్చక్షురుశవిశ్వతోముఖావిశ్వతోహస్తాశ్చక్షురే

సంభాహుభ్యాం నమతిసంపతతైర్ద్వాపాపృథివి

జనయన్ దేవ ఏకత స .. స్తు॥ 27

చతురోవేదానధీయూత సర్వశాస్త్రమయంవిదుః ।

ఇతిహాసపురాణానాం త... స్తు॥ 28

మానోమహాంతముతమానో.... రీతిషస్తన్మే.... స్తు॥ 29

మానస్తోకేతన.... విధౌమలేతన్మే - స్తు 30

ఋతగ్ం సత్యంపరంబ్రహ్మపురుషం కృష్ణపింగళం । ఊర్ధ్వ

రేతంవిరూపాక్షం విశ్వరూపాయవైనమోనమస్త.... స్తు ॥

కద్రుద్రాగ్రుపచేతసే మ్రిధుష్టమాయకవ్యసే । వోచేమ

శంతమగప్తాదే సర్వోహ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ

నమోతిస్తు త.... స్తు॥ 32

బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసిమతస్సురుచోక్షేన

అపః । నబున్నియా ఉపసూఅస్య విస్తా... తానానవన
తశ్చవివస్త...స్తు॥ 33

యఃప్రాణతోనివిస్తతో మహితైర్న... ఇద్రాణానతోనూవ

య ఈశేఅస్యద్విపదశ్చతప్పదః కస్మైదేవాయ హవిషా
విధేమత...స్తు॥ 34

యఅత్మదాబలదాయస్య విశ్వఉపాసనీప్రశిష్టం సంస్కదేవాః

యస్యఛాయామృతం యస్యమృత్యుః కస్మైదేవాయహవిషా
విధేమత...స్తు॥ 35

యోరుదోఅగ్నో...అస్తుతన్మే...స్తు॥ 36

గంధర్వారాందు...శ్రియంత...సు॥ 37

నమకం చమకంచైవపునషసూక్తందైవచ ।

సుహదేవేనతత్తుల్యం త...సు॥ 38

యఇదగ్గం శివసంకల్పుగ్ం నదాభ్యాయన్తి బార్హమాణాః

తేపరం మోక్షంగమిష్యంతి... స్తుః 39
 శివసంకల్పగ్ం హృదయోంగునమః ।

I

ఓమ్ శాంతిశాంతిశాంతిః

— శివసంకల్ప పఠన ఫలం —

*శ్లో॥ సకృజ్జప్తాతు వామీయం శివసంకల్పమేవచ ।
 సువర్ణ మపహృత్యాపి క్షణాద్భవతి నిర్మలః ॥

సూ॥ రహసికృతానాం పాపానాం శివసంకల్పపఠనమేవ
 ప్రాయశ్చిత్తం ॥

(ఇతి మను)

తా॥ శివసంకల్పముల నొకమారు పఠించిన స్వర్ణరస్త్రేయ పాపము చేసినను నిర్మలడగును. రహస్యముగ చేసిన పాపముల కంటికి శివసంకల్పపఠనమే ప్రాయశ్చిత్తము

— జగ పురుష సూక్తం —

అస్య శ్రీహరుపమాకస్య సారాయుజ్యం : పురుషో
దేవతా । అనుష్టుప్ ఛందః ।
పురుషసూక్త జపే వినియోగః

॥

శ్రీహరిస్త్యముఖనూసీత్ । అంగుష్ఠాభ్యాం = హృదయాయన
మః ॥

।

స్పృహమామనసోజాతః । తర్జనీభ్యాంనమః = శిరసే స్వాహా

।

నాభ్యాశీర్షంతరిక్షం । మధ్యమాభ్యాంనమః = శిఖాయా
వషట్ ॥

।

॥

వేదాపాహృతం పురుషా మహాతం । అనామికాభ్యాంనమః =
కవచాయహుం ॥

।

।

భాతాపురస్తాద్యముదాజహార । కనిష్ఠికాభ్యాం నమః = నేత్రత్ర
యాయవౌషట్ ॥

।

।

మృజీన యజమయఃకంతిదీపః । కరణలః రప్యష్టాభ్యాంనమః
అస్త్రాఫక్ ॥

భూర్భువస్సృవరోమితిదిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్ :—

శ్లో॥ నమోహిరణ్యగర్భాయ పథానావ్యర్తరూపిణి
 ఓం నమోవాసుదేవాయ శుద్ధజ్ఞానస్వరూపిణి
 దేవానాందానవానాంచ సామాన్యకథిత్వవతం
 సర్వవాచరణద్వద్వం వ్రజామిశరణంతవ ॥

సహస్రశీరోర్ధ్వం పురుషః । సహస్రార్ధస్రహస్రపాతే

సూమిం విశ్వతో వృత్వా । అశ్వశేషదశ్చ లమే పురుషః

॥ ॥

ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్ఛ భవ్యమ్ । ఉతావ్యం

తత్త్వస్యేశానః । యదన్తే నాన్తిరోహతి । ఏతావా నస్యవహిమా

అతో జ్యాయాగ్ శ్చపూరుషః ॥ 1.

పాదోఽప్య విశ్వాభూతాని । త్రిపాచస్యామృతం

త్రిపాదుర్ధ్వఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేవ భవాత్పునః

తతోఽప్య్యుక్తావత్ । స్తాశనా నశనేలభి । తస్మా ద్విరాచ

యత । విరాజ్ అధిపూరుషః । పతాతో అత్కరిన్యత । తతో

ద్యౌష్టి మధోష్టరః 2

యశ్చురుపేణ పూజితః దేవా భామతస్త్వం

వస్త్రాః స్యాన్తీవాజ్ఞాః గ్రీష్మకర్మశ్చరీధివిః సప్తాస్మాదన్య

ధయః శ్రోత్రస్తనవిధః కృతాః దేవా ద్దక్షిణం

హః అబత్తున్పరుషం తం దక్షా బర్హిషాద్యోన్మ

పురుషం జాతమగ్రతః 3.

తేన దేవా అయజన్ పూర్థా మమదే

సంస్కారాన్తస్త్వహుతః సంస్కారం పృషదాజ్ఞానం పుష

గ్ (0) ప్రాగ్ ( ) శ్చక్రే వాయువ్యాస ఆరణ్యాన్గామ్యా

క్షయే తస్మాద్వ్యక్తస్త్వహుతః ఉచస్సామానిజ్ఞాన

స్థగంసి జ్ఞానస్మాత్ యజుస్సస్మాదాయత 4.

తస్మాదక్వా అజాయన్త | యే నీచీన్తమోదత |

గావీహ జజ్జిరే తస్మాత్ | తస్మాజ్జాతా అజాయః | యత్పురు

షం వ్యదధుః | కత్తిధా వ్యకల్పయన్ | ముఖంకిమన్త్యకౌబ్దహా

కాపూరూ సాదా పుచ్యేతే | బ్రాహ్మణోఽన్త్య ముఖమాస్తిత్

బాహూ రాజన్య కృతః : 5.

ఉరూ తదన్త్య యద్వైశ్యః | ప్రద్యాగ్ం శూద్రోఽపా

యత | చన్ద్రమా మనసోజాతః | చక్షో స్సూర్యోఽజాయత |

ముఖాద్ద్విశ్వాచ్చగ్నిశ్చ | పౌరాణద్వాయు రజాయత | నాభ్యా

అసీదన్త రిక్షిమ్ | శీర్షో ద్యౌస్సమవర్తత | ప్రద్యాగ్ం భూమిర్జన్త

శ్శ్చిత్రార్కః | తథాలోకాగ్ం అకల్పయన్ || 6.

వేదాహమేతగ పురుషం మహాన్తమ్ | అద్విత్యవర్ణం

తమససు పారే | సర్వాణి రూపాణి విచిత్త్య ధీరః | నామసి

||
 శ్లో॥ ౭॥ భివదన్తే దాన్తే । తాతా పురస్తాద్ధ్యముదాజవర
 కః పరిద్యానప్రి శ్చతనః । తాతా పరిద్యానప్రిత
 భా భవతి । నాన్యః ప్రితా అయినాయ విద్యతే । ప్రితాన
 యజ్ఞమయజన్త దేవాః । తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహ
 నాకంమహిమానస్సచన్తే । యత్ర పూర్వేస్తాధ్యాస్సన్తి దేవాః ॥
 7-2.

పురుషసూక్తగ్ం శిరసే స్వాహా ॥ ఒం శాంతి శాంతి శాంతిః ॥

— పురుషసూక్త పఠన ఫలం —

*శ్లో॥ ప్రతిదేవం మహాభాగయత్సూక్తం పౌరుషం స్మృతమ్,
 సర్వకామకరం జ్ఞేయం పవిత్రమమనాశనం ॥

ఇత్యాది:- శ్రియమగ్ర్యాంతధారణం జ్ఞేతం దీర్ఘమేవచ ।
 అనిమాంబఘిమాంప్రప్తింష మిమాంచదృగూత్తమమ్ ॥
 సుగాపోబ్రహ్మహోఽనేన తథా వగురుతల్పగః ।
 పాపేభ్యోవిప్రముచ్యేత జప్త్వాసూక్తం తుపౌరుషమ్ ॥
 (విష్ణుసంహితా త్రితే పుష్కరిః)

*శ్లో॥ జప్త్వాతు పాపమ సూక్తం ముచ్యతే గురుత్కృగః ॥
 (మనుః)

తా॥ ప్తచుషసూక్తము పఠించిన నమస్త కోరికలు సిద్ధించును
 చేసిన పాపములు నశించును. నమస్త సంపదలను దీర్ఘాయుర్దాయమును
 లభింపజేయును. అణిమాద్యష్ట సిద్ధియు సిద్ధింపజేయును. సురాపానము
 బ్రహ్మహత్య, గురుతల్పమున శయనించుట మొదలగు మహాపాపముల
 నుండి విముక్తుడగును.

— అథ ఉత్తర నారాయణమ్ —

అదభ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యై రసాచ్చ । చిశ్వకర్మణస్సమ

పరతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రాశ్రపమేలి । తత్పురుషస్య విష్ణు

మాజునమగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్య

వర్ణం తమస్య పరత్త్వే । తస్మై నం విశ్వానమృత ఇహ భవతి

నాన్యః పణ్డో విద్యతే యనాయ । ప్రజాపతిశ్చరత్తిగర్భే అన్తః

అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥ 1.

తస్య ధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పద

మిచ్చిని పుష్కరమునందును బ్రహ్మచారిని బ్రహ్మచారిని

భాగములు పూర్వము చెప్పినట్లుగానే ఉన్నాయి.

మే । దుచం బ్రాహ్మణ ఇనయ స్తః । దేవా శక్రియమితి ।

యస్యైవం బ్రాహ్మణ్యో విద్యాత్ । తస్య దేవా అనన్యతే ॥

క్రొత్త లక్ష్య పత్రము । ఆధారములు పుస్తకము

సక్షత్యాణి దూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్రమ్ । ఇష్టం మనిషోఽపి

అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ 2-7.
ఉపరనారాయణగ్ం శిఖాం వషట్ ॥

ஓங்காந்திசூழந்திசூழந்தி: ||

— అష్టాదశాధిపతి సూక్తం —

అశుశ్శిశానో పృష్ఠభోన — శ్మో మనాఘనః కోశశ్శిశ్చర్ పృ

నామ్ । సంకల్పందనోనిమిష ఏకప్రీరత్నకగం సేవాఅజయత్తా

కమింద్రః । సంకల్పందనేనానిమిషేణ విష్ణునాయుత్కారేణ

దుశ్చ్యవనేనధృష్టుశా । తదింద్రేణజయత్తత్సహధ్వంయదే

నరశమహస్తేనపృష్టా । సశమహస్త్రిస్సపషంగిభిర్వశీనగ్గ్రిప్తా

సయుధ ఇంద్రోగజేన । సగ్గ్రిప్తపజితోమహాబాహుశ్శర్మణీ

వశ్యాపగ్రిహితాన్నిరస్తా । బృహస్పతే పరిశీల్య రథేన రత్న

హామిత్యాగం అభిబాధమానః । పృథ్వీం తేనాఃప్రమృణే

అభిజయన్తస్మాకమేధ్యవితారిథానాం । గోత్త్రభిదం గోవి

ద్రువేజగ్రి బాహుం జయంత మృశ్యంత్యుశ్శ్రీ మోజసా ।

మంగం

సజాతా₁లను వీరయధ్వమింద్రగం సఖాయోసుసగ్ంరభధ్వం

బలవిజ్ఞాయస్థవిరః ప్రవీరస్సహస్వాన్ వాఙీసహమానఉగ్రః

అభివీరో అభిసత్వాసహో జాజైత్ర మింద్రరథమాతిష్ఠగోవిత్

అభిగోతాః సహస్రాగాహమానోదా యోః పిరశ్చతమన్య రిన్ద్ర

దుర్జిత్తః పృతనాపాడయధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అపత

ప్రియుధ్ను ఇన్ద్రాసాంనేతాబృహస్పతి ర్దక్షిణా యజ్ఞాః పుర

ఏత నిమః దేవ సేనానామభిభజాతీనాం జయన్తీనాం మరతో

య త్వో సన్ద్రస్త్వృష్టోపరుణస్త్వరాజ్ఞ అదిత్యానాం పురు

తాగ్ం శర్ధఉగ్రం మహాహనసాం భువనచ్యవానాం ఘోష

దేవానాం జయతాముదస్థాత్ అస్మాక మిన్ద్రస్సమృతేప

ధ్వజే ప్తస్మాకం యావషపస్తాజయన్తు అస్మాకం వీరా ఉ

రేభవస్త్వస్మానుదేవా అవతాపావేషుః । ఉద్ధర్షయపశువస్త్వ

యుధాన్యధ్స్త్వనాం మామకానాం మహాగంసి । ఉద్వృక్షహ

న్వాజినాం వాజినాన్యద్రధానాం జయతామేతుశోషః । ఉ

ప్రేక్షయతానర స్థిరావస్సంతుభాహవః । ఉద్ధర్షయపశువస్త్వ

యచ్ఛత్వ నాద్ధృష్ట్యా యథానథ । అవస్త్వష్టా రావస్త్వశ్చ

బ్రహ్మసగంశితా గచ్ఛామితాః । ప్రవిశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః ।

మర్మాణి తేవర్మభిశ్చాదయామి సోమస్త్వారాజామ్మతే వాభవ

స్తామి । ఉరోర్వరీయో వరివస్తేన్త జయస్త్వంత్యా మనుమదాను

దేవాః । యత్ర బాణాన్సంపతన్తి కస్తూరా విశిఖాశవ । ఇన్ద్రో

నస్తత్ర వృత్రిహః శ్వాహశర్మమచ్ఛతు । దేవాన్తు రాస్సంయతా

అసన్తేదేవావీతద ప్రతిరథమపశ్యన్తేననైతే ప్రత్యస రానసయన్తద

ప్రతిరథస్యా ప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథం ద్వియోహాతా

న్యాహ ప్రత్యేక తేన యజమానో భాగ్యవ్యాజ్ఞ ఇత్యర్థ

అనభిజితమే వాభిజయతి దశర్చంభవత్త దశాద్విరా విరాద్విరా

జీమాలోకాధిపతాననయోక్తయోర్విధృత్యై ద్విగోతరావి

రాదన్నం విరాద్విరాజ్యే వాన్నాద్యే ప్రతిస్థిత్యై ద్విగోతరావి

రిక్షమస్తాకాగ్నిధ్రమాగ్నిధ్రే శ్మనంనిదధాతి॥

శుశ్శిశానోఽప్రతిరథం కవచాయహం ॥

ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥

— పృథివీరూప ద్వయమ్ —

పృథివీరూప మేకకపాత్రో నిర్వక్ష్యత్యేకమతీకమ్

యానో గృహ్యస్మసేభ్యఃకమకరం పశూనాగ్ శర్మాశిశ్మ
యజమానస్యశర్మమేయచ్చైకవివరుదోనద్వితీయా యతస్త్వ
స్తే రుద్రప్రతుసంజుష స్వేషతేరుద్రభాగస్సహస్వసామ్యియా
తంజుషస్వభేషజం గవేశ్వాయ పురుషాయభేషజ మథోఅస్మభ్యం
భేషజం సుభేషజం యథాసతి । సుగంమేషాయమేష్యా అవా
మృరుద్రమదిమహ్యవదేవం త్యంబకమ్ । యథా న శ్చేయసః
కరద్యథానోవన్యసః కరద్యథానః పశుమశః కరద్యథానో వ్యపి
సాయ యాత్ । త్యంబకం యజామహే సుగంధి పుష్టివర్ధ

నమ్ । ఉర్వారుకమిష బన్ధనా న్మత్యోర్ముక్షీర్ము మావృతాత్ ॥

ఏషతే రుద్రభాగస్తం జుషస్వతే నావసే నప్రో మూజప్తతోతి

హ్యవతతధన్వా పినాకహస్తః కృత్తివాసాః ॥

ప్రతిపూరుష మేకకపాలాన్నిర్వపతి । జాతా ఏవప్రజా

రుద్ధాన్నిరవదయతే । ఏకమతిరిక్తమ్ । జనిష్యమాణా ఏవ

ప్రజారుద్రాన్నిరవదయతే । ఏకకపాలాభవన్తి । ఏకధేనరుద్రం

నిరవదయతే । నాభిఘారయతి । యదభిఘారయేత్ । అతర

వచారిణగ్ం రుద్రంకుగ్యాత్ । ఏకోఽఽక్తు కేనయన్తి ॥ తద్దిరువ

స్యభాగధేయమ్ । ఇమాం దిశయన్తి । ఏషావైరుద్రస్యఙ్క్ ।

స్వాయామేవ దిశిరుద్రం నిరవదయతే । రుద్రోవా అపశుకాయా

అహుత్యేనాతిష్ఠత । అసౌతే ప్రశురితి సర్దిశేద్యం ద్విష్యాత్ ।

యమేవ ద్వేష్టి । తమస్మైపశుం నిర్దిశతి । యద్రి నద్విప్లాత్

అఖుసేపశురితిబూయాత్ ॥

నగ్రామ్యాన్పశూన్ హినస్తి । నారణ్యాన్ చతుష్పథే

జుహోతి । విషవా అగ్నినాం పెద్భ్యశోనామ । అగ్నివత్తేవ

జుహోతి । మున్యమేనపరేన జుహోతి । సుగ్ధ్యేషా । అథోఽఖు

అన్తమేనైవ హోతవ్యం అన్తా విపరుద్రం నిరవదయతే ॥ విషతే

రుద్రభాగస్సహస్వసామిక్యేత్యాహ । కరద్వాఅస్యామిక్యా

స్వసా । తయావావిష హినస్తి । యగ్ం హినస్తి । తయైవేన

గం సహశమయతి । భేషజంగవ ఇత్యాహ । యావన్తవీప

గ్రామ్యాః ప్రశవః । తేఢ్యో భేషజం కరోతి । అవామ్బురుద్రమది

మహీత్యాహ । అశిషమేవైతా మాశాస్తే ॥ త్య్రింబకం యజా

మహ ఇత్యాహ । మృత్యోర్ముక్షీయమామృతా డితివావైతి

దాహ । ఉత్కిరన్తి । భగస్యలీప్సన్తే । మూతేకృత్వా సజన్తి ।

యథాజనం యతేన సంకరోతి । తాదృగేవతత్ । ఏషతే రుద్ర

భాగ ఇత్యాహనిరవత్యై । అప్రతీక్షమాయన్తి । ఆపః పరిషి

త్వాన్తి । రుద్రస్యాన్తర్ హిత్యై । ప్రవా ఏతేస్మాల్లోకాచ్య

వన్తే । యేత్ర్యమ్బుకై శ్చరన్తి । ఆదిత్యం చరుం పునరేత్య నిర్వ

పతి । ఇయంవా అదితిః । అస్యామేవ ప్రతిఙ్ష్ఠన్తి ॥

విభాగ్ద్భృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్జ

పశ్చాత్తాపః పశ్చాత్తాపః | వాతజ్వలయో అభిరక్షితమనాప్తయో ||

పుష్ప పుష్ప (బహుధా) పిరాజతి ||

ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం విభ్రాడితనేత్రత్రయాయ
నౌషత్ || ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ||

— • —

* శతరుద్రీయం రుద్రాధ్యాయం అథాత శ్శతరుద్రీయం
జపతీతత్రైవ శతరుద్రీయశబ్దే నేత్యభిధానాత్ (ఏనం త్రైత్వి
యానామపి) తతః త్వమగ్నే రుద్ర ఇత్యనువాచేన శతరుద్రీ
యేణేతి భూర్భువస్స్వాహేత్యన్తే నాస్త్రియఫటే || ఇత్యన్త
మితి మహర్షయః తన్న చయనే శతరుద్రీయం జహోతీత్యాదౌ
శతరుద్రీయ శబ్దేన రుద్రస్యైవోక్తేః యత్తునాచికేత చయనేశ్యతే

“త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతరుద్రీయ స్కర్తృప” మిత్యుక్తం తద్రూప
మిత్యుక్తేగౌణం సదాత్రగౌణగ్రహణేమానమస్తి తేనరుద్రాధ్య
యేనైవ అస్త్రంయుక్తం మహర్ష వస్తుత్వమగ్నే రుద్రఇతి శత
రుద్రీయమితీషదన్ భ్రాంత ఏవ ||

• తా॥ త్వమగ్నే అను మంత్రమును చెప్పి శతరుద్రీయము
(శతరుద్రము) ను గూడఁ జెప్పఁజుండును. కాని ఆ మంత్రమే శతరుద్రీ
యమనునది చెప్పఁజుటచే కొందరు త్వమగ్నే అను మంత్రమును
చెప్పఁజుండిరి అది యుద్దిముగాదు. ఆ మంత్రము శత
రుద్రీయ హవము అన్నది యజ్ఞాదిశ్రోతకర్మలకు మాత్రమే వర్తించును.
కావున త్వమగ్నే, త్వమగ్నే చెప్పుచూ మరియు నమరమును చెప్పి తీర
పొందును, కొందరు మొదటి నమశానునాకమును మాత్రము చెప్పుదురు.

— త్వమగ్నే ద్వయమ్ —

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహోద్దివస్త్యగ్ం శర్థోమారు

తం ప్రక్ష ఈశిషే । త్వంవాతై రరుదైర్యాశిశంగయస్త్యం

పూషావిధతః పాసినుత్మనా । ఆవో రాజాన మధ్యరస్య రుద్రగ్ం

హోతారగ్ం సత్యయుజగ్ం రోదన్యోః । అగ్నిం పురాతన

యితో రచితా ధీరణ్యరూప మవసే కృణుధ్వమ్ । అగ్నిర్

హోతానిషసాదాయజీయానుపస్థే మాతుస్సురభావులోకే

యువాకవిః పురునిష్ఠ ముతావాధర్తా కృష్టినాముత మధ్యఇద్ధః॥

సాద్యమకర్తేపవీతినో అద్యయజస్య జిహ్వమవిదామ గుహ్యం

సత్యురాగాఢ్నురభి ర్వసానో వద్రామకర్తేపహాతినో అద్య

అకన్దదగ్నిస్తనయ నివద్యాః డామారేరిహర్షిరుధస్సప

జన్మ । సద్యోజజ్ఞానో విహిమిద్ధో అఖ్యదా రోదసిభానునాభా

త్యస్తః । త్వేవసూని పుర్వజీక హోతర్దోషావస్తాః కేరిరేషు

యాసః । ఓమేవ విశ్వా భువనాని యత్తస్థిగ్ం సౌభగాన

దధిరేపాపకే । తుశ్యంతా ఆగ్నిర స్తమవిశ్వాస్సుక్తితయః

పృథక్ । అగ్నే కామాయయే మిత । అశ్యామతం కామవగ్నే

వోత్యశ్యామరయిగ్ం రయివ స్సుపీరమ్ । అశ్యామతం కామవగ్నే

జయన్తోఽశ్యామద్భుమ్న మజరా జరంతే । శ్రేష్ఠం యవిష్ట

భారతాగ్నే ద్భుమ్న మాభర । వసో పురుస్సృహగం రయిమ్ ।

సశ్వితాన ప్రన్యసూరోచనస్థా ఆజరేభిర్నానదద్భిర్యవిష్టః । యః

పావకః పురుతమః పురూణే ప్రథూన్యగ్నిరనుయాభర్వన్ ।

ఆయుష్టేవిశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః । పునసేపాశ్చానాయ

పాయశ్శగ్ం సువామితే । ఆయుర్దా అగ్నేహవిషో జషాణో

ఘృతప్రతకో ఘృతయోనిరేధి ఘృతంపీత్వా మధుచారుగవ్యం

ఏతేవ ప్రతమభిరక్షతాదిమమ్ । తస్మైతేప్రతిహర్యతే జాతవేదో

విచర్షణే । ఆగ్నేజనామి సుష్టుతిం । దివస్పరి ప్రథమంజజ్ఞేఅగ్ని

రస్మద్వితీయం పరిజాత వేదాః । తృతీయ మఘ్నన్తమణాఅజస్ర

మినానవినంజరతేస్త్వాధీః । శుచిఃపావకవన్ద్యోగ్నేబృహద్విరోచసే ।

త్వం శ్రుతేభిరాహుతః । ద్రుశానో రుక్మఉర్వాన్య దౌర్జన్య

షమాయుశ్శ్రియేరుచానః । అగ్నిరమృతౌ అభవద్వయోష్ణి

దేనం ద్యౌరజనయత్సురేతః । ఆయదిపేన్త్రపతిం తేజ

ఋచ్చిరేతోనిపిక్తం ద్యౌరభీకే । అగ్నిశ్శర్ధమనద్యం ముచా

నగ్ స్వాధ్వయంజనయత్సుదయచ్చః సతేజీయస్తామనస్తాతో

ఉత శిక్ష స్వప్త్యస్య శిక్షోః । అగ్నేనాయోనృతమన్యప్రభూత

భూయామతే సుష్టుతయశ్చవస్వః । అగ్నే సహస్ర మాచు

ద్యుమ్నస్య ప్రాసహరయిమ్ । విశ్వాయశ్చర్షణీరభ్యాసాచ

జేషు నానహత్ । తమగ్నే పృతనాసహగ్ం రయిగ్ం సహ

అభర । త్వగంహిసతోః అద్భుతోదాతావాజ్యగోమతః

ఉక్షాన్నాయవశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే । సో

|| శ్లో || ధేనుగ్నయే । ప్రద్యాపాసూనోఅస్యగ్నసదాపి ॥ అగ్నిర్జను

|| ధాజ్మాన్మమి । సత్వోనానాజ్మ సనహానం ॥ ధాదానోప నిరచ్చ ॥

|| క్షేప్యన్తః । అగ్న ఆయుగ్ంః సవనానానోద్దిషుషంచనః ॥ అరే

|| బాధ స్వదుచ్చునాం । అన్నే పవన్వన్వపాఅస్మేకర్షన్మనోర్కం ।

|| వక్షతోషగ్ంరయిం మయి । అన్నే పావకరోచిషా ॥ పృథ్వియా

|| దేవ జిహ్వాయా । అదేవాన్ వక్షియక్షిచ । సనః పావక దీధి

|| వోగ్ం దేవాగ్ం ఇహావహ । ఉపయజ్ఞగ్ంహవిశ్చనః । అగ్ని

|| శ్మచివృతతమ్ శ్మచిర్నిప్రశ్మచిఃకవిః । శుశోనో చత్రఅహుతః ।

|| ఉదన్నే శుచలమస్తవశుకాభారిజన్త కురితే త్తబ్యోతీగ్ం

|| స్మర్చయః ॥

|| త్వమగ్ం రుదో ॥ అనురో మహాదీవః । త్వగ్ం

శక్తోమారుతం ప్రృథ్వి ఈశిషే త్వంవాతై రింద్రాగ్నిశంకరా
 త్వం ధ్రువాశ్చ ధతుః పాణినుత్మనా దేవా దీవేషుశ్చ యసస్విషే

వర్షిభూమద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ ద్విశీయాస్త్యోయేషు శ్రయ

ధ్వమ్ ॥ తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ చతుర్థాః పంచ

మేషు శ్రయధ్వమ్ పంచమాష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ షష్ఠాస్స

ప్రమేషు శ్రయధ్వమ్ సప్తమాష్టమేషు శ్రయధ్వమ్

అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్ సప్తమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్

దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయ

ధ్వమ్ ద్వాదశా త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్ త్రయోదశాశ్చ

చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వమ్

పంచదశా షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ షోడశా సప్తదశేషు

సప్తదశా షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ షోడశా సప్తదశేషు

సప్తదశా షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ షోడశా సప్తదశేషు

సప్తదశా షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ షోడశా సప్తదశేషు

శ్రయధ్వమ్ । గ పదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టాదశా
 ఏకాన్నవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నవిగ్ం శాన్తవిగ్ం
 శేషు శ్రయధ్వమ్ ఏగ్ంశా ఏకవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏక
 విగ్ంశా ద్వావిగ్ం శేషు శ్రయధ్వం ద్వావిగ్ం శాస్త్రయోవిగ్ం
 శేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రియోవిగ్ం శాశ్చతుర్విగ్ం శేషు శ్రయ
 ధ్వమ్ । పతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచ
 విగ్ంశా షడ్విగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । షడ్విగ్ంశా సప్తవిగ్ం
 శేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశా అష్టవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ ।
 అష్టవిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నత్రి
 గ్ంశా త్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ం
 శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ ।

ప్రయత్నగ్రంథా ప్రయత్నగ్రంథా శేషు శ్రయధ్వమ్ : సీవాత్మరేఖామ్

శ్రీ ప్రయత్నగ్రంథాః : ఉత్తరేభవత : ఉత్తరపర్వన ఉత్తర

సత్వానః : యత్కామ ఇదంజుహోమి : తన్నే సమృద్ధతామ్

ప్రయత్నగ్రంథామ్ పతయోరయితాం భూర్భువస్స్వస్వాహామ్ ॥ ౬౦ ॥
నమో భగవతే రుద్రాయ : నమస్తే రుద్రమన్యవః జవేదధామి ॥

త్వమగ్నే త్వమగ్నే శతరుద్రీయ మిత్యస్త్రాయః ఫట్ ॥

గ్రంథాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥

— సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మ మంత్ర విష్ణుత —

* సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మ మంత్రాన్ సకృత్ జపే
ద్వీది ఋషిః సప్తకోటి మహామంత్ర పురశ్చరణతుల్య ఇతి
నిఘంటున తన్మంత్ర విచరణమాహ ।

*1. అరాధ్యదేవతానుగ్రహమున కై మనమాచరించెడి
కృషిని సాధన యందురు. ఈ సాధనకు మంత్ర సంకేత,
యంత్రసంకేత, పూజా (తంత్ర) సంకేతములు తెలియవలెను.
మహామంత్రములకు కవచః హృదయ, పంజర, మాల, అష్టో
త్తరశత, సహస్రనామస్తోత్రములనే బాహిరమైన షడంగములు
కలవు ఇవిగాక ఋషి, ఛందో, దేవతా, బీజ, శక్తి, కీలకముల
నెడు షడంగములు అంతరములై నవి కలవు.

అమ్మాయ మంత్రములన్నియు పరమేశ్వరుని
పంచముఖములనుండి అవిర్భవించినవే!

1. సద్యోజాత ముఖమునుండి గాయత్రీ మొదలైన
రెండుకోట్ల మంత్రము లావిర్భవించినవి. వీనిని “వైదిక
మంత్రము” అందురు. ఇవి పూర్వామ్నాయ మంత్రములు.

2. చామదేవ ముఖమునుండి శైవాగమాంతర్గతము
లైన మంత్రములు ఒకకోటి జనించినవి. ఇవి దక్షిణామూర్తి
మొదలగు మంత్రములు. వీనినే “దక్షిణామ్నాయమంత్రము”
అందురు.

3. అశోర ముఖమునుండి వైశవాగమోక్తములైన కోటిమంత్రము లుద్భవించినవి ఇవి 'పశ్చిమామ్నాయ మంత్రము' లని చెప్పబడుచున్నవి.

4. తత్పురుష ముఖమునుండి 2 కోట్ల మంత్రములు పుట్టినవి. మహావిశ్వా మొత్తమైన మంత్రములివి! మరియు నివి "ఉత్తరామ్నాయ మంత్రములు" గా ప్రసిద్ధి పొందినవి.

5. ఈశాన ముఖమునుండి ఆత్మానందప్రదములైన కోటి మంత్రములు బయల్పడినవి. వీనిని "ఉద్ధామ్నాయ మంత్రము" లందురు.

మొత్తము సప్తకోటి మహామంత్రములును, పరమేశ్వరుని పంచముఖోద్భూతములే యని తెలియవచ్చెను. ఇటువంటి "సద్యోజాతాది" మహామంత్రములు మహామహానాన్వితములైన పరమేశ్వరునియొక్క పంచముఖములనుండి ఆవిర్భవించి, ఆ ముఖములను ప్రస్తుతించుటచేత వీనికి "సద్యోజాతాది పంచ బ్రహ్మమంత్రముల" నెడి పేరు వచ్చినది. ఈ ఐదు మహామంత్రముల నొక్కసారి భక్తిశ్రద్ధలతో జపించినవారికి సప్తకోటి మహామంత్ర పురస్కారణఫలస కలుగు ఫలముకలిగి తిరునని "శైవాగమతంత్రసార సంగ్రహ"ది మహా గ్రంథముల యందు చెప్పబడినది.

*శ్లో॥ ఏకవివశివస్సాక్షో త్సత్కజ్జనాది లక్షణః ।

వికారరహిత శుద్ధస్వస్వరూపః పంచధాతుః ।

వా॥ ఇతి సృష్టిస్థిత్యాది పంచకృత్య శక్తిః
సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మరూపోజాత ఇత్యర్థః ॥

(సూ॥ సం॥ యజ్ఞపై భవణందే)

*తా॥ సత్యజ్ఞానానంద స్వరూపుడు వికారరహితుడునగు
పరమశివుడొకడైనను సృష్టి, స్థితి, లయ తిరోధానానుగ్రహము
లను పంచకృత్యశక్తులవలన సద్యోజాత పామదేవ అధోర
తత్పురుషేశానులను ఐదు భేదములచే నొప్పుచున్నాడు. కావున
సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మమంత్రములచే జపార్చనాభిషేకా
దుల నొనర్చిన మహాఫలముకల్గును.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥

అథపంచాంగం సకృజ్జపేత్ ॥

1 సద్యోజాతం ప్రపద్యామి = బ్రవవోద్భవాయ నమః ॥

2 వామదేవాయ = మనోన్మనాయ నమః ॥

3 అధోరేభ్యో = రుద్రరూపేభ్యః ॥

4 తత్పురుషాయ = ప్రచ్ఛాదయాత్ ॥

5 ఈశానస్సర్వ = సదాశివోమ్ ॥

— ఏవంపత్నాజగం నకృజ్జపేదప్రాంగం పల్లవమ్య —

హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్సజాతః పతిరేకఆసీత్

సదాధారపృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషా
విధేమ । ఉరసానమామి ॥ 1.

యఃప్రాణతో నిమిషతో మహిత్యైక ఇద్రాజాజగతోబ
భూవ । య ఈశే ఆస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ
హవిషావిధేమ । శిరసానమామి ॥ 2.

బ్రహ్మజ్జ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసిమతస్సురుచో
వేనఆవః । సబుద్ధియా ఉప్తమా ఆస్యచిష్టాస్సతశ్చయోని
మసతశ్చవివః ॥ దృష్ట్వానమామి ॥ 3.

మహీద్యౌఃపృథివీచన ఇమం భ్రుజం మిమిక్షతామ్ ।
పిప్రతాం నోభరీమభిః । మనసానమామి ॥ 4.

సపశ్వాసయప్పథివీ ముతద్యాం పుత్రాతే మనుతాం

విష్ణుం జగత్ । నదుందుభేసజూరిందేర్చి దేవైర్హార్యపీయో

అపస్వే కనుంజే । వచసానమామి ॥ ౧౧.

అగ్నే నయసుపథారా యే ఆస్మాన్ విశ్వాని దేవతయ

నానివిద్వాన్ । యయోధ్యస్మజ్జహుః పేన్ద్రోహూయిష్మాం

తేనమఉక్తింవిధేమ । పద్భ్యాంనమామి ॥ ౧౨.

యాతే అగ్నే రుద్రియా తనూస్తయానః పితౄ

॥ రస్యాస్తే స్వాహా యాతే అగ్నే ఽయాకయా రహితయా హా

యా పితౄర్విష్ణో గహ్వర్హోగర్భం వశో ఆపావధీం త్వేషం

॥ వశో ఆపావధీం స్వాహా । కరాభ్యాం నమామి ॥ ౧౩.

ఇమంయమ పృన్తరమాహోసీదాంగిరోభేః పితౄభిస్సం

॥

।

।

విద్యుతః । అద్భుతమంతః కవిశస్తాపహస్త్వియో రాజన్

।

శావిషామాదః సర్వ । కణ్ణభ్యాం నమామి ॥ 8.

శ్లో॥ ఉరసా శిరసాదృష్ట్యా మనసా వచసాతథా ।

పద్భ్యాంకరాభ్యాంకణ్ణభ్యాంప్రణామోఽష్టాంగచ్యుత ॥

ఇతి సాష్టాంగం ప్రణమ్య ॥

తా॥ పశుము, శిరము, దృష్టి, మనస్సు వాక్కు, పాదములు, హస్తములు, కర్ణములు. ఈ ఎనిమిది అంగములచే సమస్కరించు సాష్టాంగ నమస్కార మనబడును. (వక్షస్థల శిరస్సులతో పృథివీ తాకి దృష్టితో శివుని చూచి మనస్సులో రుద్రునికి సందేశముచేసి మాట "నమః" అని రెండుపాదాగ్రములు ఒక్కొక్కటి హా॥నను రెండు చేతులు రెండుచెవులు నేలకుతాకి చోర్లగిల పరుంది సమస్కరించు సాష్టాంగ నమస్కారము.)

— అధరుద్ర ధ్యానమ్ —

*శ్లో॥ న్యాసానేవంవిధాయాఽధధ్యామే దాత్యానమీశ్వరం |
(మేరుతంతే)

అధాత్మానగ్ంశివాత్మానగ్ం శ్రీరుద్రయాః శాన్తే పంధ్యామేత్ ||

*శ్లో॥ అధాత్మానగ్ం శివాత్మానం పంచాస్కం చింతయద్భుధః |
శుద్ధస్పటికసంకాశం త్రినేత్రం పంచవక్త్రకం ||
గంగాధరం దశభుజం సర్వాభరణమూషితం |
నీలగీర్ణం శశాంకాంకం నాగయజ్ఞోపవీతినం ||
వ్యాఘ్రచర్మోత్తరీయంచ వశేష్ణమభయపరిదం |
కమండల్వక్షత్రాభ్యామన్వితం కులపాణినం |
జ్వలంతం పింగళజటా శిఖాముద్యోత తారిణమ్ |
అమృతేనాప్తతం హృష్టముమాదేహార్థ ధారిణమ్ ||
దివ్యసింహాసనాసీనం దివ్యభోగ నమన్వితం |
ద్విగేవతా సమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతం ||
నిత్యంచశాశ్వతం శుద్ధంధు వమక్షర పువ్యయం |
సర్వవ్యాపినమీశానం రుద్రం వైవిశ్వరూపిణమ్ ||
ఏవం ధ్యాత్వాద్విజన్మన్ముక్ తతోయజనమారభేత్ |
ఇతి పంచమోన్యాసః ||

— అధ పష్టోన్యాసః —

— అధ రుద్ర స్నానార్చనాది ప్రమాణః —

అథాతేనుద్ర స్నానార్చనాభివేక విధం నా
స్యామాః ॥ ఉదితపవ తీర్థ స్నాతోవేత్త్య శుచిః ప్రయతో
చారీ శుక్లవాసాః తస్యదక్షిణా ప్రత్యగ్ధే తత్కరింశ్చ
అత్మని దేవతా స్థాపయేత్ ॥

*ప్రజనననే బ్రహ్మతీష్ఠత్యారభ్య ।

శ్లో॥ తిష్ఠన్తు మామితి ప్రోచ్యప్రపంచం మనసాహునేత్ ।

(మేరుతంత్రే

ప్రజననేబ్రహ్మతీష్ఠతు । పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు । హ
యోర్హారస్తిష్ఠతు । బాహ్వో రింద్రస్తిష్ఠతు । జతరే అగ్నిస్తిష్ఠతు
హృదయే శివస్తిష్ఠతు । కంఠే వసవస్తిష్ఠన్తు । వక్త్రే సరస్వ
తీష్ఠతు । నాసికయోర్వాయుస్తిష్ఠతు । నయనయో స్సూర
చంద్రమసౌ (చంద్రాదిత్యా) తిషేతాం । కర్ణయోరశ్వినౌ తి
తాం । లలాటే రుద్రాస్తిష్ఠన్తు । మూర్ధ్నా దిత్యాస్తిష్ఠన్తు । శిర
మహాదేవ స్తిష్ఠతు । శిఖాయాం వామదేవస్తిష్ఠతు । పృష్ఠేపినా
తిష్ఠతు । పురతశ్శుభ్రీ తిష్ఠతు । పార్శ్వయోశ్చివాశంకరౌ తి
తాం । సర్వతో వాయుస్తిష్ఠతు । తతోబహిస్సర్వతోఽగ్నిజ్వాల
మాలాపరివృతా స్తిష్ఠన్తు । సర్వేష్వంగేషు సర్వదేవతాః యథా
స్థానం తీష్ఠన్తు । మాంరక్షన్తు । యజమానగం రక్షన్తు

(శాతాతపమతే। పడజ్జన్యానపక్షే ప్రజననాది మోడ

శాన్యానప్తమ్) ॥

అగ్నిర్మేవాచిశ్రిత ఇత్యా ద్యైర్భావలింగముగాని
స్వాంగానిచ సంస్కృతే ॥

అగ్నిర్మేవాచిశ్రిత ఇత్యాది మన్తములతో లింగాంగ
ములను, తనయందు లింగభావన జేసికొని తన యవయవము
లను గూడ స్పృశించవలయును.)

మం॥ అగ్నిర్మేవాచిశ్రితః । వాగ్మదయే । హృదయం

మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।
ఇతి జిహ్వమ్ ॥

వాగ్మయేర్మేవాచిశ్రితః । ప్రాణోహృదయే । హృదయం

మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।
ఇతి నాసమ్ ॥

సూర్యోమే చక్షుషిశ్రితః । చక్షుర్ ఏంద్రయే । హృదయం

యం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।
ఇతి చక్షుషి ॥

చంద్రమామే మనసిశ్రితః । మన్తో హృదయే ।

హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం

బ్రహ్మణి । ఇతి వక్షః ॥

దిశోమే శోత్రేశ్రితాః । శోత్రగ్ం హృదయే ।

హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం

బ్రహ్మణి । ఇతి శోత్రే ॥

అపోమే రేతసిశ్రితాః । రేతో హృదయే । హృదయం

మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।

ఇతి గుహ్యమ్ ॥

ప్రథివీమే శరీరేశ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే । హృద

యం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।

ఇత శరీరమ్ ॥

ఓషధి ప్రాస్తతయోమే లోమసుశ్రితాః । లోమాని

హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే ॥

అమృతం బ్రహ్మణి । ఇతి లోమాని ॥

ఇంద్రియే బలేశ్రితః బలగ్ం హృదయే । హృదయం
మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।
ఇతి బాహ్యోః ॥

క్షరన్ద్రియే క్షరార్థిశ్రితః । మూర్ధా హృదయే ।
హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం
బ్రహ్మణి । ఇతి మూర్ధ్ని ॥

ఈశానో మేహన్యాశ్రితః మన్మథ్ హృదయే ।
హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం
బ్రహ్మణి । ఇతి మనసి ॥

అత్మా మ అత్మని శ్రితః । అత్మా హృదయే । హృద

యం మయి : అహమ్మత్తే । అత్మతం బ్రహ్మణి ।
(తదేవ) ఇతి మనసి.

పునర్మ అత్మా పునరాయురాగాత్ । పునఃప్రాణః

పునరాకూత మాగాత్ । వైశ్వానరోరశ్మిభిర్వా

వృధానః । అనన్తిష్ఠత్వమృతస్యగోపాః । ఇతి
సర్వాంగం ॥

అధైనం వ్యాహృతిభిరుత్తరతః । భూభ్రష్టస్త్వః
చండీశ్వరాయినమః । ఇతి శిరసినిర్మాల్యం విశృజ్య । చండీశ్వ
రాయేత్ ॥

శ్లోః శివభక్తాయ శుద్ధాయ శివాజ్ఞాపరిపాలినే ।
నిర్మాల్య పరిశుష్టాయ చండీశాయ నమోనమః ॥
ఇతి ధ్యాత్వా ॥

— నిర్మాల్య విసర్జన సిద్ధి —

శ్లో॥ అంగుష్ఠతర్జ్వణ్యగ్రాభ్యాం నిర్మాల్యమపనౌదయేత్
అపసీతంచ నిర్మాల్యం చండీశాయ నివేదయేత్
అశూన్యమస్తకం లిజ్గం సదాకుర్వీత పూజనమ్ ॥

* తా॥ బొటనవేళ్ళు చూపున ప్రవేశ్యతో శివుని శిరస్సుపై నున్న నిర్మాళ్యమును (పత్రపుష్పాక్షతాదులను) ఉత్తరదిశకు నీయవలెను. నీసిన నిర్మాళ్యమును చందీశ్వరునకు సమర్పించ వలెను. మరల పుష్పమునుగాని పత్రమును గాని లింగముపై నుంచి పూజాభిషేకాదులు చేయవలెను.

— జలకలశార్చనాకళిమము —

* శ్లో॥ శంఖోర్ధ్వక్షిణ పార్శ్వస్థజలకుంభం ప్రపూజయేత్ ।
అభిమంత్ర్యాద్లింగమంత్రైర్జలం సమ్యగ్విధానతః ॥
బ్రహ్మ డోడవనీర్ధానిచా కృత్యంఽశము దయూ ।
ప్రచ్ఛార్యసలిలం శుద్ధం విధినా కూర్మ ముద్రయా ॥
నిర్విషేకరణార్ధంచ తార్క్యముద్రాం పృథర్భయేత్ ।
అమృతీకరణార్ధంవై ధేనుముగ్రాం తదైవచ ॥
జలమధ్యే లిఖేద్బిజ మమృతం శ్రద్ధయాన్వితః ।
పుష్పాక్షత సుగంధాని జలకంభే వినిక్షిపేత్ ॥
మంత్రపూతజలేనై వ శివస్నానం సమాచరేత్ ।
నిష్ఫలం భవతి స్నానం కుర్యాద్యదిత దన్యథా ॥

(రావణః)

* తా॥ శివుని కుడిపార్శ్వమగుదున్న జల కుంభము (తీర్థపుబిందె) పూజి చవలయుగా. జలమును అపొ హిష్టామ.... ఇత్యాది అబ్జిజ మంత్రములచే నభిమంత్రించ వలయును. అంకుశముద్రచే బ్రహ్మాంధదంతీర్ధాని మొదలగు

మంత్రములచే నాకర్షించవలయును పుత్రులైన కుంభస్థమగ
జలమును కూర్మముదగ్గరే కడువహించును అప్పుడు అస
విషమును తొలగించుటకు తార్క్ష్యముద్రము ప్రదర్శించవలయును
అజలమును అమృతముగా చేయుటకు గోమహాద్రుము ప్రదర్శించ
వలయును. శ్రద్ధాయక్తుడై ఆ జలమధ్యమందు “వ ” అను
అమృతబీజమును పుష్పముతో వ్రాయవలయును. పుష్పము,
అక్షతలు, గంధము జలశుభమునందుంచ వలయును.

ఇట్టి మంత్రపూతజలముచేతనే శివాభిషేకము చేయవల
యును. స్ఫులితమును తప్పక యిచ్చును.

పైన చెప్పినదానిని ధిక్కరించి మరియొక విధముగా
చేసిన సర్వము నిష్ఫలమగును. అని మహాపాశుపతయోగి
యైన రావణుడు వచించెను.

— ముద్రాణాం వినియోగకాలాః —

*శ్లో॥ అర్చనే జపకాలేచ ధ్యానే కామ్యేచ కర్మణి
స్నానేచానాహనే శుభే ప్రతిష్ఠాయాంచ రక్షణే
నైవేద్యే చతథాఽన్యత్ర తత్తత్కల్ప ప్రకాశితే
స్థానేముద్రాః ప్రదష్టవ్యాః సర్వలక్షణ లక్షితాః ॥

(తంత్రసారే)

ఈశ్వర ఉవాచ॥ ముద్రాప్రదర్శనావశ్యకత —

*శ్లో॥ ఫలస్కసిద్ధయేదేవి ముద్రాయుక్తోను సిద్ధ్యతి
తథాముద్రాః హీనశ్చేకోటి కోటిజపేనతు

నసిద్ధః శి మహామంత్రస్తస్మాన్నుద్రాశ్చ భారయేత్
అథముద్రాః ప్రవక్ష్యామి సర్వతంత్రేషు గోఽతాః
యాభిర్విరచితాభిశ్చ మోదతే మంత్రాః ॥

(తంత్రసారమహాగ్రంథే)

*తా॥ అర్చనాద్యుపచారములయందు సర్వలక్షణ
ల తములగు ముద్రలను ప్రవర్ణింపవలయును అని తంత్రసార
మున చెప్పబడినది.

మరియు ముద్రాహీనుడై నచో కొట్లకొలది జపముచేసి
నను మహామంత్రము సిద్ధించదు సర్వతంత్రముల యందు
రహస్యముగా నుంచబడిన ముద్రలను చెప్పెదను. అట్టి
ముద్రల రచించిన మంత్రదేవతలు సంతోషమును పొందు
దురు అని శివుడు పార్వతికి చెప్పెను.

— ముద్రాప్రదర్శన ఫలం —

*శ్లో॥ ముదం కరోతి దేవస్య ద్రావయే ద్దుఃఖపాతకే
ఇతిముద్రా నిరుక్తస్య మంత్రాశ్చాస్త్రేపి శ్రూయతే
ముద్రాశ్చదర్శయేద్యత్నా స్థేనసాన్నిధ్య కారణం
దర్శితాస్తాస్తు దేవానాం మోదకాద్భావకాన్మునే ॥

(అగస్త్యసంహిత)

*తా॥ ముద్రాశబ్దమున మోదణి యక్షరమగు 'ము'
అనుదానికి దేవునకు ముదమును చేయునది యనియు 'ద్రా'
అనుదానికి దుఃఖపాపములను తరిమివేయును అని యర్థము.

తనుక దైవానుగ్రహకారణములందు సమస్తజనులయొక్క
సమయములయందు ప్రయత్నముచేసి ప్రయత్నించుటయును
అట్లు చూపబడిన ముద్రలు చిత్రములకు సుతరమును
కలిగించును. పాపమును పారద్రోలును.

* ఏతాముద్రా లక్ష్య సంగ్రహ ।

తంత్రసారాది మహాగ్రంథేభ్యః ఉదాహృతాః ॥

ఇందు పొందుపరిచిన ముద్రా లక్షణములు లక్ష్యసంగ్రహ
తంత్రసారాది మహాగ్రంథములందుదహరించబడినవి.

— దక్షిణపార్శ్వస్థకలశారాధనము —

పూర్వోక్త = ప్రీత్యర్థమ్ । శంభోర్దక్షిణపార్శ్వస్థ కలశ
రాధనం కరిష్యే ॥

శ్లో॥ కలశస్య ముఖేః స్థుః — సమాశ్రితాః ॥

॥

।

మం॥ అకలశేషుధావతి సః త్రే పరిషిచ్యతే ।

।

ఉత్తెర్యజేషువర్తతామ్ ॥

ఆప్రోవా ఇదగంసర్వం భూర్భువస్సువరాప్తమ్ ।

।

।

।

।

ఆప్రోహి స్థామయోభువః = ఆప్రోజనయథాజనః ॥

శ్లో॥ బ్రహ్మాండోదరతీర్థాని కరైస్సప్తానితేరవే ।

తేనసశ్శేనమేదేహ తీర్థందేహి ! దివాకరః

మం ప్రాప్తయో ర్విత్తమో మహాద్భుతమో యో ర్విత్తమో
||

తా|| అదిత్యః పరివ్రాజకాత్ ||

అంకుశముదగ్గర ట్టానాకృష్ట్య ||

— అంకుశ ముదాగి లగ్నయన్ —

శ్లో|| వాపరాంగుష్ఠంతు తుర్జన్యాసంగృహ్యారచేనశు ।

కృత్వోత్తానం నదావంష్టింగుష్ఠంనుప్రసారయన్ ||

తా|| ఎదవచోటనద్రేలిని కడిచాడనద్రేలలో చట్టి కడి చోటన
ద్రేలు పోర్చిముగా పడిరిదేని అంగుష్ఠ పరివ్రాజకుడేసిన అంకుశముదగ్గ
యగును

ఆంధాంతరే :—

శ్లో|| మర్జిమామకాభ్యాంన కన్మిశాంగళినాతథా ।

మర్జిమర్జిజ్జా మర్జిమర్జి ద్విశ్వావ్యసానీ ।

అంకుశీకరణాన్జ్ఞానా సర్థాకర్షణకర్మణి ||

తా|| మర్జిమామకాభ్యాం కన్మిశాంగళినాచే మర్జినిచే
కంకిత రూపమద్రేలు అంకుశముకరణముచే అంకుశముదగ్గ
యగును.

కూర్మమార్జనాం కలకోడికం ప్రాప్త్యాప్య (ప్రాప్త్యాప్య)

— కూర్మముదాగి అమయన్ —

శ్లో|| అకుంధితాంగుష్ఠంతు వాపరాంగుష్ఠం గోపయేత్ ।

చట్టిపాత్త తలనాథ పరాధ్యవ్యక్తేన యత్నతః ||

కంచితే దక్షిణే వర్షానాం క్షిప్తాం తస్మాద్భూమిం
 వార్షపాదౌదౌ క్షిప్తాం క్షిప్తాం సంచితౌదౌదౌ
 కుంచితాం గుణిపాదౌదౌ కుంచితౌదౌదౌదౌదౌదౌ
 మంద్రాదౌదౌ మంద్రాదౌదౌ మంద్రా మంద్రాదౌదౌదౌదౌ
 కూర్మాదౌ మంద్రా సకలం చిదాత సంచితౌదౌదౌ

తా॥ ఎడమచేతియొక్క వంచబడిన (అధోముఖముగా) వ్రేళ్ళ ప్రదేశమును కుడిచేత్తమారే పైకి పృష్ఠభాగము నట్లు కప్పి కుడిచేతి ముఖభాగమును వంచి తర్జియైనాచి ముందుపాదములుగా చేసి కుంచితాంగుల హస్తముతో వ్రేళ్ళ కూర్మముద్ర యగును. ఈ ముద్ర తన మతోపాదంగము నీడేర్చును.

నిర్విఃకరణాద్ధిం తార్క్ష్యముద్రాం ప్రతిష్ఠాః

— తార్క్ష్యముద్రా యోగః —

*శ్లో॥ హస్తాని విమలౌకృత్యా గ్రీధిం తార్క్ష్య కిష్కిలే
 మిదమర్చితం తర్క్ష్యే క్షిప్తౌ వంద్యకౌతరా
 మధ్యమానామికద్యేతు ద్వౌపదా వివచారయేత్
 ఏషాగదిడముద్రాభ్యా సర్విఃకరణమిదం ;

*తా॥ ఎడమచేతి పృష్ఠమున కిడిచేతి పృష్ఠమునను
 చిటికెనవ్రేళ్ళు, చూపుచేత్తవ్రేళ్ళు పాటునవ్రేళ్ళు ఒకదానికొకటి
 తగిల్చి మధ్యమానామికము తర్క్ష్యము పంచల్యవలయుచు
 అట్లుచేసిన తార్క్ష్యముద్ర యగును. ఈ ముద్ర విషమము
 హరించునని చెప్పబడినది.

అమృతీ రణార్థం ధేనుముద్రాం ప్రదర్శ్య ॥

— ధేనుముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ హస్తద్వయే తథావక్త్రే సమ్ముఖేచ పరస్పరమ్
హామాన్గశీర్ద్ధపిణానామన్గళీ నాశ్చసంధిషు
పృవేశ్య మధ్యమాభ్యాంచ తర్జన్యాతుప్రయోజయేత్
కనిష్ఠే ద్వైనామికాభ్యాంయుజ్యాత్సాధేనుముద్రికా
భవేదయం ధేనుముద్రారాజ్య భక్తిప్రదాయినీ ॥

తా. రెండుచేతులు దేవుని కభిముఖముగానున్నూ
మరియు నొకదానికొకటి అభిముఖముగా దగ్గరగా నుంచి
ఎడమచేతి అనామికపై కుడిచేతి చిటికినవ్రేలినిన్నీ, మరియు
ఎడమచేతి చిటికెనవ్రేలిపై కుడిచేతి యంగుఠువ్రేలున్నూ,
ఎడమచేతి మధ్యవ్రేలిపై కుడిచేతి చూపుడువ్రేలున్నూ, ఎడమ
చేతి చూపుడువ్రేలిపై కుడిచేతి మధ్యవ్రేలున్నూ ఉంచిన ధేను
ముద్రయగును. ఈ ధేనుముద్ర దైవసన్నిధిని ప్రదర్శించిన
రాజ్యప్రాప్తియు, భక్తియుఁ గలుగును.

కలశజలే అమృతబీజం (వం) లిఖిత్వా । గంధపుష్పా
క్షతాదీన్ నిక్షిప్య । కలశం సంప్రార్థయేత్ ॥

(కలశజలమందు పుష్పములొ “వం” అను నక్షరమును
వ్రాసి సుగంధాక్షతాదులను ఉంచి ఈకింది విధముగా ప్రార్థన
చేయవలయును.

జలకలశ పరిరక్షణముఁజేయుటః

శో॥ దేవదానవసంవాదే మధ్యమానే మహోదధౌ ।

ఉత్పన్నోసితధాక్షంభ ! విద్మతో విష్ణు సాంస్వయమ్ ॥

త్వత్ప్రేమే, సర్వతీర్థాని దేవాస్సర్వేత్వయిస్థితాః

త్వయితిష్ఠంతి భూతాని త్వయిప్రాణాః ప్రతిష్ఠితాః

శివస్వయం త్వమేవాసి విష్ణుస్త్వంచ ప్రజాపతీః

ఆదిత్యావసవోరుద్రా విశ్వేదేవాస్సపైతృకాః

త్వయితిష్ఠంతిసర్వేపి, యతః కామఫలప్రద

త్వత్ప్రసాదాదిదంకర్మ కర్తుమిహే జలోద్భవ

సాన్నిధ్యం కరమేదేవ ప్రసన్నోభవ సర్వదా ॥

ఇతి జలకలశంసః ప్రార్థ్య । కుంభముద్రాంప్రదర్శయేత్

తా॥ ఓజలకలశమా! దేవదానవ కలహము కారణముగ
మహోదధి మధింపబడినప్పుడు నీవుజన్మించితివి. నీన్ను త్రి
మహావిష్ణువేస్వయముగా గ్రహించెను. నీజలమునందు అన్ని
తీర్థములు గలవు. దేవతలు గలరు. అన్ని భూతములు గలవు.
నీయందు ప్రాణములు ప్రతిష్ఠింపబడినవి. నీవే బ్రహ్మ విష్ణు
శివ స్వరూపమువు. నీయందు ద్వాదశాదిత్యులు, అష్టవసువులు,
ఏకాదశరుద్రులు, విశ్వేదేవతలుః పితృదేవతల న్ను ఉన్నారు.

నీవు ఈప్రతిపక్షముల నొసంగుదువు గాన నీయనుగ్రహ
మువలననే నీకర్మచేయుటకు నిష్పపడుచుంటిని. నాకు

మొదటిది ముగియించబడినది. (ఈ విధముగా మూడవ
విభాగము ప్రార్థన చేసి యీ కలకత్తా కమిటీలోని సభ్యులికియు
ప్రతినిధులగును. అట్లుచేసిన ఫలాదు కర్తవ్యములగును)

— గుంభముద్రా లక్షణమ్ —

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకాశికా యజ్ఞోపవీతము.

సాక్షాత్కారమునకు వచ్చిన అంతా సంతోషముగా ఉన్నారు.

తా. కడివలన, నీ ఎరపా బొటన్ల మీద ఉలి
పూర్చుకొంటుంది. అప్పుడు జపకాశము రిలుగునా. కడివ
(మొట్ట) వట్టే. ఇంతవరకు అవును.

— పూజాదవ్యశుద్ధి —

భక్తుని పేరే గొప్పది. “హిమవంతాం” ఇతి
 ఉత్పత్తి. వాచాత్మవి. ౦ సమర్థులైన
 మాషణ. అస్పృశ్యస్పర్శ ౦ వా. ౦ యద్యద్యద్యద్య
 చవా. తథా సర్వలక్ష్మ సర్వలక్ష్మ కీర్తనాసమీపణ
 చయత్. సర్వలక్ష్మ సమీపణ సమీపణ
 లోకనాత్ ॥

(ఇతి మేరుతంత్రే)

*తా. పశ్చ, నారితేత, కల, గంధాదిత. పలాది
పాజాద్ర్యవ్యవసాయురీ “ప్రీతిం నశనాం పది” అను ముద్రా
ముని పదిమును ద్రో. పని స్పష్టబోపము, అన్యాయమును వి
ద్రవ్యబోపముల పాని పని పన్నులు పై పోత స్పష్ట బోపము
వలన కలగిన బోపముతోనపక నెరించును.

“హీం హూం ఫట్” ఇతి శంఖోదకేన దేవమాత్మానం
పూజాద్రవ్యాణిద సంప్రోక్ష్య

— శంఖపూజా విధానం —

తదంగ శంఖపూజాం కరిష్యే ॥

కలశోదకేనశంఖం ప్రక్షాళ్య । శంఖముదకేన హస్త
యిత్యా । శంఖంగంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య । శంఖముదకేన
బ్రహ్మణమావాహయామి । శంఖమధ్యే విష్ణుమావాహయామి
శంఖాగ్రేనోమమావాహయామి ॥

శ్లో॥ శంఖం చంద్రార్కదైవత్యం కుక్షావారుణద్వైతతః ।
పృథ్వీప్రజాపతిశ్చన్ద్రో అగ్రే గజ్ఞా సరస్వతీ ।
త్రైలోక్యేయానితీర్థాని వాసుదేవస్య చాజ్ఞయా ।
శంఖేతిష్ఠన్తి సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్ ॥

శంఖములే బ్రహ్మణేనమః । శంఖమధ్యే విష్ణుణేనమః ।
శంఖాగ్రే నోమాయనమః । ప్రిణవేన ద్వాదశవారమభిమంత్రిత్య
“హీం హూం ఫట్” ఇతి శంఖోదకేన దేవమాత్మానం
పూజాద్రవ్యాణిద సంప్రోక్ష్యకలశే కించిన్నిక్షిప్య । తచ్ఛేష
మీశాన్యే దేశేన్విజేత్ ॥ గాయత్ర్యాపునశ్శంఖం పూరయిత్యా॥

శ్లో॥ త్వంపురాసాగరోశ్చన్నః ఋణావిధృతః కరే ।
సర్వదేవహితార్థాయ పాఞ్చజన్య నమోస్తుతే ॥

తా. పాల్నాజన్యమ ! పూర్వము నీవు సముద్రమ
నుడి పట్టితివి. (శ్రీ) మహావిష్ణుహస్తముచే లోకకళ్యాణమ
కొలుకు గగ్గోహ పరిణితివి.

శ్రీ. ఆరాధితోమానుషైః స్త్వం సిద్ధైరే వాసురాదిభిః ।

ఆరాధయమామిభక్త్యాత్వం మాంగృహాణమహేశ్వర ॥

హృదయే లింగరూపమావాహ్యః మనసాధ్యాయేత్ ॥

శ్రీ. గోత్రాపీఠం మహాంతం జలధరకలశం స్వచ్ఛమాకాశ

లిజ్గం శ్రీతారా పుష్పమాలం, గగ్గహగణ కుసుమం

సూర్యచంద్రాగ్ని నేత్రమ్ । పూతం సప్తాబ్దికుక్షిం, గి

శిఖరభజం, సప్తపాతాళపాదమ్ । ఆశావక్త్రగి, పరిసిద్ధ

భవహరిణచణం దివ్యలిజ్గం నమామి ॥

ఇతి ధ్యాత్వా । లింగముద్రాం ప్రదర్శ్య

మనసా పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥

(తన హృదయ పద్మమునందు పైలోకార్థ ప్రతిపాద
మైన మహాలింగ స్వరూపమును ప్రతిష్ఠించుకొని లింగముద్రా
ప్రదర్శించి, మనసాధ్యానించి పంచోపచారి మానసపూ
జేయవలయును.)

లింగ పృథివీతత్వాత్మనే ఉమా = నమః	గంగం	పరికల్పయా
హం ఆకాశ	"	పుష్పం "
యం వాయు	"	ధూపం "
రం తేజో	"	దీపం "
వం అమృత	"	ఆమృతనైవేద్యం
సః సర్వ	"	సర్వోపచారాన్

— లిజ్జముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ ఉద్భృత్య ద్దణ్ణాన్తం వాచాన్త్యనయోదయేత్ ,
వామాన్తీర్దక్షిణీభిరంగుళీభశ్చ పేషయేత్ ।
లిజ్జముద్రేయ మాఖ్యాతా శివసాన్నిధ్యకారిణీ ॥

తా॥ కుడి బొటనవ్రేలిని ఎత్తి దానిని ఎడమ బొటన
వ్రేలితో కలిపి ఎడమ వ్రేళ్ళను కడివ్రేళ్ళతో చుట్టపెట్టిన లంఘ
ముద్ర యగును. ఇది శివసాన్నిధ్యమును కలిగించును.

అన్యచ్ఛగ్రంధాంత రే :—

*శ్లో॥ అంగస్తోర్ధ్వం తథాముష్టిం కృత్వావామేనపేషయేత్

తా॥ కుడి బొటనవ్రేలు ఊర్ధ్వముగా ముష్టించెని ఆ
బొటనవ్రేలిని ఎడమ బొటనవ్రేలితో చుట్టిన లిజ్జముద్ర
యగును అని గ్రంథాంతరమున గలదు.

త్వంబకం యజామహే, ఇత్యుచ్చైసమారాధయేత్ ।

త్వంబకం యజామహే = మామృతాత్ ॥

ఇతి స్థాపనముద్రాం దిర్భయత్వా

— స్థాపన ముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ అధోముఖాభ్యాం హస్తాంభ్యాం స్థాపిణీ ద్దికంపతా

తా॥ రెండు చేతులను బోర్లించి బొటనవ్రేళ్ళను
ఉంగరంవేలి మొదట తగిల్చిన స్థాపనముద్ర యనబడును.

(చరలింగాదులయందే స్థాపనముదగ్గ వేయవలెనుగాని
దీవాలయాదులయందు ప్రతిష్ఠింపబడిన లింగములయందు
స్థాపనముదగ్గ ప్రదర్శించ నక్కరలేదని కొండటి మఠము)

*అవాహనహీనాన్వంచ షడ్వాత్త్యంబక మిత్యనేనాం
వాహనం కుర్యాత్ ॥

(చరలింగమునందు ౧-6 మారులు త్ర్యంబకమంత్రము
నుచ్చరించి అవాహన చేయవలెను.)

*[కొందరు జలకుమ్భార్చన చేయకుండా “అ దైనం
గంధాక్షత” అని లింగము నర్చింతురు “హీమ్ హ్రూమ్ ఫట్”
అనే బీజాక్షరముల నుచ్చరించి పూజాద్రవ్యములను మంత్ర
పూత జలముతో శుద్ధిచేసినగాని “అదైనం గంధాక్షత” అని
లిజ్జము నర్చించరాదు. అర్చకస్వామి ప్రాతఃకాల నిత్యార్చన
చేసి లిజ్జమూర్తిని పూజించియుండుటచేత లిజ్జమూర్తి ఆరోజు
పూజార్హుడై యున్నాడు. గాన జలకుంభార్చన (తీర్థపుబిందె)
అయిన తరువాతనే “అదైనం గంధాక్షత” మని లిజ్జమూర్తి
నర్చించుట యధి.]

అదైనం గంధాక్షత పత్రిపుష్పధూపదీప నైవేద్య

తాంబూలై రభ్యర్చ్య । అత్మనం ప్రత్యారాధయేత్

పం॥ అత్వావహస్తుహరయస్సచేతనశ్శ్చైతై

క్రిరనం । నీలకంఠతవపాదసేవనం సుభవస్తు మామ
జన్మ జన్మని ॥

శ్లో॥ ప్రసన్నోభవదేవేశ సుముఖో భవశంకర ।
శాంతోభవ గిరీశత్వం మమచాభి ముఖోభవ ॥

శ్లో॥ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకం ।
తావత్త్వం ప్రీతిభావేన లింగేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు॥

స్థిరోభవ వరదోభవ, సుముఖోభవ, సుప్రసన్నోభవ,
అవాహతోభవ, స్థాపితోభవ, సన్నిహితోభవ, సన్నిరద్ధోభవ,
అవకణ్ఠితోభవ, మమేష్టకామ్యార్థసిద్ధిదోభవ, పృశీద, పృశీద.

అవాహన, స్థాపన, సన్నిధాపన, సన్నిరోధన, అవ
కణ్ఠన, దిగ్బంధన, వందన, ధేను, యోనిముద్రాఃప్రదర్శ్య॥

* (సాలక్రమముందు నర్మదా బాణలింగములందు
ప్రసక్తిత లింగములందు అవాహన విసర్జనలు చేయరాదు
అవాహన అత్వాహం త్విత్యాదులచే చరలింగములందే చేయ
వలెను)

— అవాహనముద్రా లక్షణమ్ —

శ్లో॥ హస్తాభ్యామృజ్జలింబద్ధ్వాఽనామికా మూలపర్వణి
అంగుష్ఠే నిక్షిపేత్సేయం ముద్రాహ్యోవాహినీమతా॥

(తంత్రరాజే)

తా॥ అంజలి ఘటించి ఉంగరపువ్రేళ్ళ మొదటికణముల
యందు బొటనవ్రేళ్ళ మొదటి కణములయందు బొటనవ్రేళ్ళ
నుంచిన ఆవాహనముద్ర యనబడును.

— సన్నిధాపనముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ ఉత్తానాం గుప్తయోగేన ముష్టికృతకరద్వయః
సన్నిధీకరణీ నామముద్రా దేవార్చనావిధౌ ॥

(తంత్రోదేశే)

తా॥ రెండు పిడికిళ్ళను ఒకదాని కొకటి అభిముఖముగా
నుంచి బొటనవ్రేళ్ళను ఊర్ధ్వముఖముగా నుంచిన సన్నిధాపన
ముద్ర యగును.

— సన్నిరోధనముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ అంగుష్ఠ గర్భిణీసైవముద్రా స్యాత్సన్నిరోధినీ ॥

తా॥ బొటనవ్రేళ్ళను ముడిచి పిడికిళ్ళను బిగించి
రెండును పరస్పరము సభిముఖముగా నుంచిన సన్నిరోధన
ముద్ర యగును,

— అవకుణ్ఠనముద్రా లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ సవ్యహస్త కృతాముష్టిరీ ధాధోముఖ తరణీ
అవకుణ్ఠన ముద్రేయ మభితో ముద్రితామతా ॥

(లక్ష్యసంగ్రహే)

తా॥ కుడిచేతి పిడికిలి దీర్ఘముగా, క్రింది ముఖముగల
చూపుడువేలు కలదైనచో అవకుణ్ఠనముద్ర యగును.

— ధేనుముద్రా లక్షణమ్ —

[151 వ పేజీలో చూడుడు.]

— యోనిముద్రా లక్షణమ్ —

శ్లో॥ మధ్యమే కుటిలేకృత్వా తర్జన్యపరి సంస్థితే
అనామికా మధ్యగతే తద్ధైవహి కనిషికే
సర్వాస్సర్వత్ర సంయోజ్య అంగుష్ఠ పరీపీడితాః
ఏషాతు ప్రథమాముద్రా యోనిముద్రేతి సంజ్ఞి కా॥

తా॥ మధ్యమవేళ్ళు కొంచెము వంచి చూపుడువేళ్ళు
చివరి భాగములపై మధ్యమవేళ్ళు అగ్రభాగములను తగిల్చి
ఉంగరపువేళ్ళను పరస్పరము తర్జనీమధ్యములో నుంచి
రెండు మధ్యవేళ్ళకింద అవిధముగానే చిటికెనవేళ్ళ నుంచి
బాటనవేళ్ళతో నొక్కబడిన యోనిముద్రా యగును.

శ్లో॥ అధనంస్పార్థ్యదేవేశం సద్యోజాతాది పంచభిః
మన్త్రోద్దేశధాభక్తేష్టాదశాను పచారకాన్
అసనాది నమస్కార పర్యంతాన్ పరిపూజయేత్
భవాయ దేవాయ నమః-ఇతి మన్తాప్తకేనచ
అష్టమూర్తిం మహేశానం తత్పత్నీరపి పూజయేత్
తత్తన్నామాన మిశానం తత్పత్నీరపి త్పూజయేత్ ॥

(రావణః)

తా॥ సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మ మంత్రముల చేత
నున్న త్ర్యంబక శివపంచాక్షరీ మంత్రము చేతనున్న

మహాదేవునకు అసనాది నమస్కార పర్యంత హోదశోపచారపూజ చేసి “భవాయ దేవాయ నమః” అను గి మంగ్యములచే అష్టమూర్త్యయైన మహేశ్వరుని శివపన్నిని అష్టపుష్పములచే పూజించి ఆ నామములుగల ఈశ్వరుని రుద్రస్వరూపిని ఉద్దేశించి తర్పణము చేయవలయును.

— సద్యోజాతాది మంత్రవిధానపూజా —

త్వంబకం యజామహే = మామృతాత్, ఓమ్ నమశ్శివాయ,
కదృద్ద్రాయ = హరే॥ ఇత్యావహయామి.

త్వంబకం = మామృతాత్

ఓమ్ నమశ్శివాయ . సద్యోజాతం ప్రపద్యామి త్యాసనమ్.

త్వంబకం = మామృతాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . సద్యోజాతా
యవై సమోనమాః . ఇతిపాద్యమ్

త్వంబకం = మామృతాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . భవేభవేనాతి
భవేభవస్వమామ్ . ఇత్యర్ఘ్యమ్

త్వంబకం — మామృతాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . భవోద్భ
వాయనమః ఇత్యాచమనీయమ్.

త్వంబకం = మామృతాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . భవదేవా
యనమః అబ్లింగాభిశ్చన్నానమ్ అహోహిష్టాదిభిః

త్వంబకం — తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ జ్యేష్ఠాయనమః .
ఇతివస్త్రమ్ . తూష్ణిమాచమనం.

త్వంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . శ్రీష్టాయనమః .

ఇత్యుపవీతమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . రుద్రాయ నమః .
ఇత్యాభరణాని.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . కాలామ నమః ,
ఇతిగంధమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . కలవికరణాయ
నమః . ఇత్యక్షతాన్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . బలవికరణాయ
నమః . ఇతిపుష్పమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . బలాయ నమః .
ఇతిధూపమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . బలప్రమథనాయ
నమః . ఇతిదీపమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . సర్వభూతదమనా
య నమః . ఇతి నైవేద్యమ్ . తూష్టిమాచమనం.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . మనోన్మనాయ
నమః . ఇతి తాంబూలమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . అఘోరేభ్యః ....
రుద్రరూపేభ్యః ఇత్యుత్తరసీరాజనమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . తత్పురుషాయ ....
ప్రచోదయాత్ ఇతి చంద్రశుక్లమ్.

త్ర్యంబకం = తాత్ . ఓమ్ నమశ్శివాయ . ఈశానస్సర్వ ....
సదాశివోమ్ . ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

*ఇతి సర్వత్ర త్ర్యంబకస్యావృత్తిః । సర్వత్రమూల
మంత్రస్యవా అవృత్తిః । మూలమంత్రశ్చ ఓమ్ నమశ్శివా
యేతివా । ఓమ్ నమశ్శంభవేచేతివా । ఓమ్ నమోభగవతే
రుద్రాయేతివా ॥

*— అష్టమూర్తులు —

శ్లో॥ యాస్పష్ట (స్పష్టరాద్యావహతి విధిహుతం

యాహవిర్యాచహోత్ర

యే శ్వేకాలం విధత్తు శ్చుతిపిషయగుణాయాస్థితా

వ్యాప్యవిశ్వమ్

యామాహు స్సర్వభూత ప్రకృతీరితియయా

ప్రాణినః ప్రాణవన్తః

ప్రత్యక్షాభిః ప్రపన్నస్తనుభిరవతు వస్తాభిరష్టాభిరీశః ॥

(కాళిదానకృత ప్రార్థనాశ్లోకః)

* రుద్రోఽష్టమూర్తిః

1 — జలమయీతనుః

2 — తేజోమయీతనుః (అగ్నిః)

3 — యజమానరూపాతనుః (హోతృ)

4 — సూర్యరూపాతనుః

5 — చంద్రరూపాతనుః

6 — ఆకాశమయీతనుః

7 — పృథివీమయీతనుః

8 — వాయురూపాతనుః

* ఈశ్వరుఁ డష్టతనూరుఁపుఁ డగుటచే నష్టమూర్తి నామ మన్వర్థము. ఆ యష్టమూర్తులను స్మరించుచు అష్ట పుష్పములతో పూజించిన ఫలము వర్ణ నాతీతము.

ఉపమన్యుఁడు మునికుమారుడు. అతఁడు తల్లి యాజ్ఞాను సారము దారద్రవ్యమును సర్వములంచుకొనుటకై శివపంచాక్షరిని జపించుటకు విపినమున కేగెను. అచట రుద్రుఁ డష్టమూర్తి యగుటచే నెసేమిది యిటుకలతో అతడొక చిన్న పాతలమును స్మరించి యందు మృల్లింగమును స్థాపించి భవామృతాంధి విస్తరిములను జపించెను. అ యష్టేష్టికల నష్టమూర్తులుగ భావించి యష్టమూర్తిని ధ్యానించుటచేతనే తపస్సిద్ధి లభించి అష్టైశ్వర్యములను వడసెనని శివపురాణమున చెప్పబడినది. కావున అష్టమూర్తి పూజ అష్టపుష్పములతోఁ జేసిన అష్టైశ్వర్య ములు లభించును.

ఈ అర్కచరణక పున్నాగనంద్యావర్తంచ పాటలమ్ ।
బృహత్కరపీరాణి ద్రోణపుష్పాణి చార్చయేత్ ॥
అష్టభిస్తనుభిర్నిత్యం విరాజంతం మహేశ్వరమ్ ।
అష్టైశ్వర్యప్రదం వందేశుద్ధమవ్యయమద్వయమ్ (ఉ.మ.)

అథాస్యాష్టభిర్మంత్రైరష్టౌ పుష్పాణి

భవాయ దేవాయనమః । అర్కపుష్పం నమర్చయామి
(జితేదు)

శర్వాయ దేవాయనమః । చగపకపుష్పం సమర్పయామి
(నంపంగ)

ఈశానాయ దేవాయనమః । పున్నాగపుష్పం సమర్పయామి
(సురపొన్న)

పశుపతయే దేవాయనమః । నంద్యావర్త పుష్పం సమర్ప
యామి (నందివర్ధనం)

రుద్రాయ దేవాయనమః । పాటల పుష్పం సమర్పయామి
(కలిగొట్టు)

ఉగ్రాయ దేవాయనమః । బృహతీ పుష్పం సమర్పయామి
(వాకుడు)

భీమాయ దేవాయనమః । కరవీర పుష్పం సమర్పయామి
(కరివేరం, ఎల్లగన్నేరు)

మహతే దేవాయనమః । ద్రోణ పుష్పం సమర్పయామి
(తుమ్మి)

భవస్యదేవస్య పత్నేన్యనమః । అర్కపుష్పం సమర్పయామి

శర్వస్యదేవస్య పత్నేన్యనమః । చగపకపుష్పం సమ .... మి

ఈశానస్యదేవస్య పత్నేన్యనమః । పున్నాగపుష్పం సమర్ప .... మి

పశుపతేర్దేవస్య పత్నేన్యనమః । నంద్యావర్త పుష్పం సమ .... మి

రుద్రస్యదేవస్య పత్నేన్యనమః । పాటలీ పుష్పం సమ .... మి

ఉగ్రస్యదేవస్య పత్నేన్యనమః । బృహతీ పుష్పం సమ .... మి

భీమస్యదేవస్య పత్నేన్యనమః । కరవీర పుష్పం సమ .... మి

మహతోదేవస్య పత్నేన్యనమః । ద్రోణ పుష్పం సమ .... మి

— అష్టవిధ ఆంతః కుసుమపూజా —

*శ్లో॥ అహింసా ప్రథమం పుష్పం పుష్పమింద్రియ నిగ్రహమ్
సర్వభూతదయాపుష్పం క్షమాపుష్పం విశేషతః
శాంతిపుష్పం తపఃపుష్పం ధ్యానపుష్పం తద్దైవచ
సత్యమష్టవిధం పుష్పమేతైస్తుష్కరిశంజ్కరః ॥

(లైజ్జే శి.తోషణ్యామ్)

శా॥ 1. సర్వభూతములను మరియు తన హృదయమును మాటలచేత, చేతలచేత, తలంపులచేతనూ కూడ హింసింపకుండుటయే అహింసాపుష్పము.

2 ఆంతరింద్రియ బహిరింద్రియముల ప్రభావమునకు లొంగకుండుటయే ఇంద్రియ నిగ్రహమును పుష్పము

3. సర్వభూతములను ఆత్మోపయోగముతో దయతో చూచుటయే సర్వభూతదయాపుష్పము.

4 సర్వకాల సర్వసమర్థుడయ్యునూ ఓర్పు కలిగి యుండుటయే క్షమాపుష్పము.

5. మనోబుద్ధులను నిశ్చలముగానుంచి ప్రకాంఠతో నుండుటయే శాంతి పుష్పము

6. ఇష్టదైవమును హృదయమున నిలిపి ఇంద్రియముల నరికట్టి ఇష్టదేవతానుగ్రహపొందికై సదా తపించుటయే తపఃపుష్పము.

7. విషయములను విషమువలె త్యజించి ఇష్టదేశా
నామరూపములను మనస్సుతో ధ్యానించుటయే ధ్యానపుష్పము

8. ఎట్టి పరిస్థితులక లొంగక సర్వదా సత్యమును పలు
కుటయే సత్యపుష్పము.

ఈ ఎనిమిది గుణములను పుష్పములచేత శంకరుని
పూజించిన ఆ మహాదేవుడు సంతృప్తి పొందును. గాన ప్రయ
త్నముచే ఈ ఎనిమిది గుణముల నలవర్చుకొనవలెను.
పత్రపుష్పాక్షతసుగంధోద్భవైః । భవాయేత్యాడిభిస్తర్పయేత్

— త ర్ప ణ మ్ —

భవందేవంతర్పయామి । శర్వందేవంతర్పయామి ।
ఈశానందేవంతర్పయామి । పశుపతిందేవంతర్పయామి ।
రుద్రందేవంతర్పయామి । ఉగ్రందేవంతర్పయామి ।
దేవంతర్పయామి । మహాస్తందేవంతర్పయామి ॥

౨

భవస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।
శర్వస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।
ఈశానస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।
పశుపతే ర్దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।

రుద్రస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।

అగస్త్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।

భీషస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ।

మహతో దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి ॥

ఇతి తర్పయిత్వా ॥

అదాస్యాఘోరేభ్య ఇతిత్రిభిః । సదాశివోమిత్యేతైరఘోర
తనూరుపతిష్ఠతే ॥

॥

।

।

ఘోరేభ్యో = ఘోరేభ్యః । తత్పురుషాయ = ప్రచోదయాత్

।

ఈశానస్సర్వవిద్యానా = సదాశివోమ్ ॥

అథ తత్పురుషాయేతి రుద్రగాయత్రిం జపేత్

।

।

।

తత్పురుషాయవిద్యహే = తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

ఇతి దశకృత్వ శ్చతకృత్వసహస్రకృత్వశ్చైపరిమిత
కృత్వోవా । దశవారిం వాజపిత్వా ॥

* (అటు పిమ్మట (1) ఘోరేభ్యో (2) తత్పురు
షాయ (3) ఈశాన స్సర్వవిద్యానాం అను మూడు మంత్ర
ములనూజపించిన అఘోరతనువు (రుద్రుడు) సాక్షాత్కారం
చును. కావున మూడు మంత్రములనూ పఠించవలయును.)

* అనంతరము “తత్పురుషాయ” అను ద్వి
గాయత్రిని (పదసార్లు లేక నూరుసార్లుగాని లేక వెయ్యిసార్లు

గాసి మంత్రు నెక్కువగాని కనీసము పదిసార్లునును
జపించవలయును.]

అధై నమాశిషమాశాస్తే ॥

॥

।

॥

అశాస్తేయం

యజమానోసా

అయుగాశాస్తే

॥

॥

సుప్రజాస్వమాశాస్తే

సజాతానస్మామాశాస్తే

ఉత్త

॥

।

॥

రాం దేవయజ్ఞమాశాస్తే

భూయోహస్విప్యగమా

॥

॥

।

॥

శాస్తే

దివ్యం ధామాశాస్తే

విశ్వం ప్రియమాశాస్తే

।

॥

।

॥

॥

యదనేనహవిషాశాస్తే

తదస్మాత్తదృథ్యాత్

తదస్మై

।

।

దేవారాసంతాం

తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే

వయ

।

।

।

।

।

మగ్నేర్మానుషాః

ఇష్టంచ

వీతంచ

ఉభేచనోద్యావా

।

।

పృథివీ ఆగ్నింహసస్పాతాం

ఇహగతిర్వామస్యేదంచ

।

।

నమోదేవేభ్యః ॥

అధైతస్యమూర్ధ్నిహిరణ్మయేన కలశేన సంతతధారాం
నిషించేత్ ॥

(* అటుపిమ్మట శంకరుని శిరస్సునందు బంగారుకలశముతో నవిచ్చినదార పడునట్లు అభిషేకము చేయవలయును.)

— ఖడ్గమృగ శృంగగ్రజలాభిషేక ఫలం —

శ్లో॥ గణ్డకస్య విషాణాగ్రాత్ సతితేనామ్భసాసతా ।
యదిరుద్రాభిషేకస్యాత్ ఫలం కోటిగుణం లభేత్ ॥

(మార్కండేయః)

తా॥ ఖడ్గమృగముయొక్క కొమ్ములో జలముపోసి వాని యగ్రభాగము ద్వారా సంతతధారతో శివు అభిషేకించిన కోటిరెట్లు ఫలితము లభించును.

* కతిచిత్ విప్రాశ్శివాభిషేకసమయే మహేశ్వరస్య మూర్ధ్ని ఉద్ధరిణ్యా విచ్చిత్తిధార మభిషేకం కుర్వన్తి । తత్ సశాస్త్ర సమ్మతమ్ ॥

తస్మాత్ కమండలునా సంతతధారయీ అభిషేకః కర్తవ్యః ॥

యద్వాః — సువర్ణనిర్మిత గోముఖం రజతగోముఖం వా తామ్రగోముఖం వా ఆరకూటగోముఖం వా కారయిత్వా ఖడ్గమృగ శృంగాగ్రేయునక్త్వా తత్ప్రతిధారయా వా అభిషేకం కుర్వత్ ఇహ శిష్టాచారపద్ధతిః । శాస్త్రసమ్మతః పద్ధతః ॥

* (కొండలు బ్రాహ్మణులు అభిషేక సమయమున శివని శిరస్సునందు ఉద్ధరిణిలో సంతతధారాపాత శూన్య

ముగ నభిషేకము చేయుచున్నారు ఈ పద్ధతి శాస్త్రసమ్మతము కానేరదు.

అందువలన కమిందులువుతో సంతతధార పడునట్లు అభిషేకము చేయవలయును లేక బంగారముతోగాని, వెండితోగాని, రాగితోగాని, ఇత్తడితోగాని గోమూళమును చేయించి శిష్టమృగముయొక్క కొమ్ముచివర దాసిని ఉచ్చితముచేసి దాని ద్వారా సంతతధార పడునట్లు అభిషేకము చేయవలయును. ఇయ్యది శిష్ట లాచరించునదియు, శాస్త్ర సమ్మతముగూడనై యున్నది. ఇదియే మంచిమార్గము.)

పయసా, సర్పిషా. దధ్నా, మధునాచే క్షుర సేనామి రసేన నారికేళసలిలేన, పుష్పొదకేన, ఫలోదకేన, గంధోదకేన తదభావే శుద్ధోదకేనవా, అదౌశంచమ ఇత్యేకానువాకం నమస్తే రుద్రమన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూ సజోషసేత్యేక మేకమనువాక మే కైకవారం జపేత్. చిత్రిస్త్రుగితి సప్తానువాకా నంభస్యపారే బ్రహ్మణోమహిమాన మిత్యన్తం. త్వమగ్నే త్వమగ్నే ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషగం రుద్రోవావీష, రుద్రోవావీష, ఆశుశ్చి కానస్తేషామసురాణాగ్ం సువర్గాయ. సజోషసావాదిత్యసోహ రాద్రమ్ । ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయత్రప్రజాపతేర్దేవాన సృజత సహస్రవృద్ధియం భూమిరాదేవోయాతు చక్షుషోహేతే ప్రాజాపత్యావై పశవః । పవమానస్సువర్జనస్సర్వేషు

వా ఏసులోకే స్వప్నచాం ప్రిచీం మితోసి దశశాంతిర్
పశ్య "

సర్వేషాం వారేవారే పునరారాధయేత్ । ఏతదుత్త
మారాధనం పోక్తమ్ ॥

తేనాభిషిక్తే నోదకేనాక్షిభ్యాంతే నాసికాభ్యామిత్య
నువాకేన లింగాద్భిశ్చ శీర్షాది పాదపర్యంతం పుష్పేణ సంమృజ్య
మార్జయేత్ ।

సదా పాపక్షయార్థీ, వ్యాధినాశనార్థీ, శత్రునాశనార్థీ,
జీవితార్థీ, కామ్యార్థీ, మోక్షార్థీ, శ్రీకామః, శాంతికామః, పుష్టి
కామ తుష్టికామోవృద్ధికామః, ప్రజాకామో మేధాకామః, ఆయు
ష్యకామః, అన్నాద్యకామః, కుర్యాదేవం కుర్వన్సిద్ధి మవాప్నోతి
అచార్యాయ దక్షిణాదశగావస్సవత్సాస్సన్విర్ణశృంగాః రౌప్య
బుర్రాః రత్న మణిమయభూషితాః వృషభా ఏకాదశ ॥

తదలాభే ఏకాం గాం దద్యాదేకాదశ బ్రాహ్మణాన్
భోజయే దశ్యమేధ శతసహస్రక్రతు ఫలమవాప్నోతి త్యాహ
భగవాన్ బోధాయ నః ॥

— ఋ త్వి గ్ద షీ కా —

బంగారు కొమ్ములు, వెండి డెక్కలు, రత్నహారము
అలంకరించబడిన దూడలు గల పది ఆవులను,

11 పృషభమును అభిషేకము చేయించిన వారికి దక్షిణగా నీయవలెను. శక్తి లేనివారు ఒక గోవునైన ఈయవలెనని బోధాయనులవారి విచించిరి.

(*గాన ఈనాటి దేశకాలపరిస్థితుల ననుసరించి యథా శాస్త్రముగా అభిషేకము చేయించుకొని ఋత్విగ్దక్షిణ తృప్తిగా నిచ్చుట సమంజసము. తమశక్తి ననుసరించి ఇచ్చిన నక్షయ ఫలము కలుగును. ఈవిధముగా అభిషేకము చేయించినవారిని సంత్ృప్తిపరచుట విధి. “హతోయజ్ఞస్త్వదక్షిణః”)

— పాతాళసాదన విధి —

తతో మహాదేవస్యపురతః అషదశమండలే

శ్లో॥ అర్ఘ్యం పాయుప్రదేశేతు నైర్ర్థ్యాం పాద్యమేవచ
ఈశానేస్యా దాచమనం స్నానం చైవాగ్నికోణకే
మధుపర్కం మధ్యమేతు పూజయేత్పంచపాతకే ॥

— అర్ఘ్యపాద్య ఆచమన లక్షణాని —

శ్లో॥ తత్రార్ఘ్యపాత్రేదాతవ్యం గంధపుష్పయవాక్షతః
కుశాగ్రలదూర్వాశ్చ సర్వ పాశ్చార్ఘ్య సిద్ధయే ॥

తా॥ అర్ఘ్యసిద్ధికొరకు అర్ఘ్యపాత్రయందు గంధము, పుష్పము, యవలు, క్షతలు, దర్భాగ్రిములు, నువ్వులు, గరిక పోచలు, ఆవాలున్ను కొంచెము కొంచెముగ నుంచవలయును.

*శ్లో॥ పాద్యపాత్రేపిదాతవ్యం శ్యామాకంచ నుదూర్వకం
అబ్జంచ విష్ణుక్రాంత చ ప్రయత్నాత్పాద్యసిద్ధయే ॥

తా॥ పాద్యసిద్ధికోటిను పాద్యపాత్రయందున్న గరిక
పోచలు, పద్మదళములు, విష్ణుక్రాంత పుష్పములు ఉంచ
వలయును.

*శ్లో॥ తథాఽచమనపాత్రేచ దద్యాజ్జాతిఫలంమునే
లవంగమపితక్కోలం శస్తమాచమనీయకే ॥

తా॥ ఆచమనపాత్రయందు జాజికాయ, లవంగము
తక్కోలములు నుంచవలయును.

*శ్లో॥ అభిషేకం తతఃకుర్వా దమృతైః పంచభిః క్రమాత్
పశ్చాచ్ఛుద్ధోదకేనాథ తతఃపూజన మాచరేత్
రాద్రీన్ధారాం తతః కుర్వాత్ప్రత్యతే తద్విధానతః ॥

(మేరుతంత్రే)

తా॥ ఈపైన చెప్పినవిధముగా ఆయాస్థానములయందు
ఆయా పాత్రలను ఉంచి పంచామృతములచే మహాదేవు నభి
షేకించిన పిమ్మట శుద్ధోదకముచే నభిషేకించి పూజించవలయును

— పంచామృతస్నాన సంకల్పః —

పూర్వోక్త ఏవంగుణ=ర్థం శ్రీ ఉమామహేశ్వరం పంచా
మృతై స్నాన్నపయిష్యే॥ తదంగ పంచద్రవ్య దేవతాపూజాం
కరిష్యే ॥

— తత్త్వముః (పంచద్రవ్యపాత్రా సాదనమ్) —

శ్లో॥ మధ్యేపయస్తథా పూర్వేదధ్యాదీన్ విస్యసేత్తత్త్వమాత్ ।
 మూలమంత్రేణగాయత్ర్యాతత్త్వన్మంత్రైః ప్రపూజయేత్ ॥

పాత్రాదులపాత్రాణి, ప్రత్యేకం, ప్రత్యేకం, స్థాప
 యిత్వా. పూజయేత్, పథ్యేషురమ్, పూర్వేదధి, దక్షిణే
 ఘృతమ్ పశ్చిమేషధు, ఉత్తరే శర్కరా ॥

అస్యశ్రీ పంచద్రవ్య మహామంత్రస్య గౌతమవామదేవ
 పరమేష్ఠి ప్రజాపతిర్విశ్వామిత్రా ఋషయః । సోమో వాయు రవి
 ర్విశ్వేదేవాస్సవితారో దేవతాః । గాయత్ర్యుష్ణగనఃష్టప్ బృహ
 తీపంక్తయశ్చందాంసి । పంచద్రవ్యదేవతా ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే
 పంచద్రవ్యారాధనే వినియోగః ॥

1 మం॥ తత్పురుషాయ విద్మహే=ప్రచోదయాత్ । భూర్భు
 వస్సువః తత్సవితుర్వ=యాత్ । ఇతి క్షీరపాత్ర
 మభిమంత్ర్య । అప్యాయన్వ = నంగధే । క్షీరేచంద్ర
 మావాహయామి ॥

2 మం॥ అఘోరేభ్యో=రూపేభ్యః । ఓమ్ భూర్భువస్సువః ।
 తత్సవితుర్వరేణ్యం=ప్రచోదయాత్ । ఇతి దధిపాత్ర
 మభిమంత్ర్య । దధికావుణో=తారిషత్ । దధౌ
 వాయుమావాహయామి ॥

3 మం॥ సద్యోజాతం ప్రప=నమః । ఓం భూర్భువస్సువః ।
 తత్సవితుర్వ=ప్రచోదయాత్ । ఇత్యాజ్య పాత్ర

మభిమంత్ర్య । శుక్రమసి=రశ్మిభిః । అద్యుపిమా
వాహయామి॥

4 మ॥ వామదేవాయ నమో = నమః । ఓమ్ భూర్భువస్సు
వః తత్సవితుర్వరేణ్యం = యాత్ । ఇతి మధుచాత్ర
మభిమంత్ర్య । మధువాతా = భవంతునః । మ
విశ్వాన్ దేవా నావాహయామి ॥

5 మ॥ ఈశానస్సర్వ=సదాశివోమ్ । ఓమ్ భూర్భువస్సువః ।
తత్సవితుర్వరేణ్యం = యాత్ । ఇతి శర్కరా
పాత్ర మభిమంత్ర్య । స్వాదుఃపవన్స్వ-అదాభ్యః
శర్కరేనవితారమావాహయామి ॥

(అవాహయామి యనునప్పుడు తత్తత్పాత్రలను ద్రవీకరింపఁ
ముతో అభిమంత్రించవలయును.)

పంచద్రవ్యదేవతాభ్యఃలమితిపంచపూజాంకుర్యాత్ ౬౦
పృథివీతత్వాత్మనే గంధం పరికల్పయామి । హం ఆకాశతత్వాత్మ
త్మనే పుష్పం పరి=మి । యం వాయు తత్వాత్మనే ధూమం
పరి=మి । రం తేజోతత్వాత్మనే దీపం పరి=మి । వం అప్యైత
తత్వాత్మనే అమృతనైవేద్యం పరి=మి । సః సర్వతత్వాత్మ
సర్వోపచారపూజాం పరి=మి ॥

పంచామృతస్నానాదౌపంచ వక్త్రధ్యానమ్ కుర్యాత్ ॥

6॥ ధ్యాయామిపురుషం వక్త్రమహోరం ముఖమేవచ ।

సద్యోజాతం వామదేవమీశానం మనసామమ ॥

పంచవక్త్రముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥

— పజ్ఞాన్యముద్రా లక్షణమ్ —

శ్లో॥ దక్షవామక రాజ్ఞ్యోమితాశ్చేత్పరస్పరం ।

పజ్ఞాన్యనామ్నాముద్రేయ భక్తిశౌర్యవిధాయినీ ॥

తా॥ టుడిచేతివ్రేళ్ళ చివరిభాగములు ఎడమచేతివ్రేళ్ళ చివరిభాగములు ఒకదానితో నొకటి కలిసిన పజ్ఞాన్య ముద్రయగును. ఇది భక్తిని, శౌర్యమును కలుగజేయును.

శ్లో॥ పంచామ్మతైశ్చన్నపనం తత్త్వనం త్రైశ్చకారయేత్ ॥

1. ఓమ్ ఆప్యాయస్త్వ=సంగధే॥

శ్లో॥ గోక్షీరదామన్ దేవేశ గోక్షీరేణమయాకృతం ।

న్నపనం దేవదేవేశ గృహణశశిశేఖర ॥

శ్రీఉమా=నమః । క్షీరస్నాన సమర్పయామి । క్షీరస్నానానంతరం శుద్ధోదకస్నానం । ఓమ్ ఆప్తోహిష్ఠా = యథాచనః । క్షీరస్నానానంతరం శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥

ఏవం ప్రకారేణ కారయేత్ ॥

2 ఓమ్ దధిక్రాఫ్ణో = తారిషత్ ॥

శ్లో॥ దధ్నాచైవమయాదేవ స్నపనం క్రియతేతవ ।

గృహణశంభోయద్దత్తం ప్రసన్నోమేభవావ్యయ ॥

శ్రీఉమా=నమః । దధిస్నానం సమర్పయామి । ఓమ్ ఆప్తోహిష్ఠా=యథాచనః । దధిస్నానానంతరం శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥

3. ఓమ్ శుక్రమసిజ్యోతిరసి = రశ్మిభిః ॥

శ్లో॥ సర్పిషాదేవదేవేశ స్స పనం క్రియతేతవ ।
మృత్యుంజయ గృహణేనం శర్ధయా సురసత్తమ ॥

శ్రీఉమా = నమః । ఆజ్యస్నానం సమర్పయామి ॥

ఓమ్ అప్రోహిష్ఠా = యథాచనః । ఆజ్యస్నానానంతరం శుద్ధో
దకస్నానం సమర్పయామి ॥

4. ఓమ్ మధువాతా = భవంతునః ॥

శ్లో॥ ఇదంమధుమయాదత్తం తవతుష్ట్యర్థమేవచ ।
గృహణశంభో! కృపయా మమశాంతిప్రదోభవ ॥

శ్రీఉమా = నమః । మధుస్నానం సమర్పయామి ।

ఓమ్ అప్రోహిష్ఠా = యథాచనః । మధుస్నానానంతరం శుద్ధోదక
స్నానం సమర్పయామి ॥

ఓమ్ స్వాదుః పవన్స్వ = ఆదాభ్యః ॥

శ్లో॥ సితయాదేవదేవేశ స్స పనం క్రియతేమయా ।
గృహణక్షద్ర! సర్వజ్ఞ! సుప్రసన్నోభవప్రభో! ॥

శ్రీఉమానమః = శర్కరోదకస్నానం సమర్పయామి

ఓమ్ అప్రోహిష్ఠా = యథాచనః శుద్ధోదకస్నానం

నమః = మి సర్వత్ర శుద్ధోదకస్నానమ్

పశ్చాచ్ఛ్చమృతస్నానానంతరంగద్ధోదకైర్యస్నానపయిష్యే

(1) అపరస్సు యోగంధో గంధచ్ఛేమ చ యద్యశః ।

అపరస్సు యోమానుషో గంధస్సమాగంధస్సురభిర్జుషతామ్ ॥

శ్రీఉమా = నమః । గంధోదకస్నానం సమర్పయామి ॥

(2) యోపాంపుష్పంవేదః పుష్పవాన్ప్రజానాశ్చశుమాన్భవతి ॥

చంద్రమావా అపాః పుష్పం । పుష్పవాన్ప్రజానాన్భవతి

మాన్భవతి । య ఏవంవేద ।

పుష్పావతీః ప్రసూవతీః = ఇషవః

శ్రీఉమా = నమః । పుష్పోదకస్నానం సమర్పయామి ॥

(3) యాః ఫలిన్తీర్థాః = న్త్వగ్గోహనః ॥

శ్రీఉమా = నమః । ఫలోదకస్నానం సమర్పయామి ॥

(4) ఆయనేతేప్రరాయణే = గృహాగమే ॥

శ్రీఉమా = నమః । అక్షతోదకస్నానం స = మి ॥

(5) తద్ధువర్ణగం హిరణ్యమభవత్ ।

యథువర్ణగ్ం హిరణ్యందదాతి ॥

శ్రీఉమా = నమః । సువర్ణోదకస్నానం స = మి ॥

(6) మానోమహాంత = రుద్రగీరిషః ॥

శ్రీఉమా = నమః । బిల్వోదకస్నానం స = మి ॥

(7) మానస్తోకేతనయే = నమసావిధేమతే ॥

శ్రీఉమా = నమః । భస్మోదకస్నానం స = మి ॥

(8) కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతి పరుషః పరుషః పరి ।

వీవానోదూర్వేప్రతను సహస్రేణ శతేనచ

శ్రీఉమా = నమః । దూర్వోదకస్నానం స = మి ॥

(9) త్ర్యంబకం యజామహే = మామృతాత్ ॥

శ్రీఉమా = నమః । రుద్రాక్షోదకస్నానం స = మి ॥

(10) స్వాద్వీం త్వాస్వాదునా । తీర్వాంతీవేణ । ఆమృతా

మృమృతేన । మధుమతీం మధుమతా ॥

శ్రీఉమా నమః । ఇక్షురసస్నానం సమర్పయామి ॥

(11) సహారత్నానిదాశుషే । నువాచిస్తోత్రభగవతే ॥

॥

భాగం చిత్రమిమహే ॥

శ్రీఉమా=నమః । నవరత్నోదకస్నానం స = మి ॥

(12) సద్యోజాతం ప్రపద్యామి=భవోద్భవాయనమః ॥

శ్రీఉమా=నమః । ద్రాక్షరసస్నానం స = మి ॥

(13) వామదేవాయనమో = మనోన్మనాయనమః ॥

శ్రీఉమా = నమః । ఖడ్గరఫలరసస్నానం స = మి ॥

॥

॥

॥

(14) అఘోరేభ్యోఽథఘోరేభ్యో=ధుద్రమాపేభ్యః ।

శ్రీఉమా=నమః । కస్తూరీసలిలస్నానం స = మి ॥

(15) తత్పురుషాయ విద్మహే=పంచోదయత్ ॥

శ్రీఉమా=నమః । జమ్బూఫలరసస్నానం

(16) ఈశానస్సర్వవిద్యానా=సదాశివోమ్ ॥

శ్రీఉమా=నమః । అమృతరసస్నానం స = మి ॥

(17) అదిత్యైవాగ్రాథర్వామనుష్యాః పితరోనుగ్రాస్తేషాగ్ం

॥

సర్వభూతానాం మూతామేదిసి వ హుతామహి

సోవిత్తీ గాఢాత్తీ జగత్తుర్వీ ప్రధ్వీబహులా

విశ్వాదూతాతతనూకాయసో సప్త్యేత్యమృతేతి
వసిష్ఠః ॥

శ్రీఉమా=నమః । హరిద్రోదకస్నానం స=మి ॥

(18) అన్నప్రతేన్నస్యనోదేహ్యానమీవస్యశుష్మిణః ।

ప్రప్రదాతారంతాచిషణ్డారంనోధేహిద్విపదేచతుష్పదే॥

శ్రీఉమా=నమః । అన్నేనాభిషేకయామి ॥

(అన్నాభిషేకః పృత్యేక ప్రక్రియాః)

— రు ద్ర శ బ్ధా ర్థం —

* సర్వలోకేశ్వరుడైన రుద్రునియందు భక్తివిశ్వాసములు లేనివాడు అభిషేకార్చనలు చేయకూడదు.

“నారుద్రో రుద్ర మర్చయేత్” అని బోధాయనవాక్యమే, రుద్రః, రుద్రభిన్నః, రుద్రం నార్చయేత్ ॥

మరియు “రుద్రశబ్దేన, అజ్ఞానం దూరీకరోతీతిరుద్రః” అన్యచ్ఛ “రుజం ద్రావయతి, ఖండయతీతిరుద్రః” అనగా అజ్ఞానమును దూరము చేయించువాడు గనుక రుద్రుడని పిలువబడుచున్నాడు మరియు రోగమును అనగా భవరోగమును మరియు దేహసంబంధమైన రోగమునుగూడనూ ఖండించు

చున్నాడు కనుక రుద్రుడని పిలువబడుచున్నాడు. గాన అటు
పంటి రుద్రుని రుద్రమంత్రములచేత తత్తద్ద్రవ్యములతో అభి
షేక పూజాదుల నొనర్చిన మహాఫలము కలిగితిరును.

— అభిషేక ద్రవ్యఫలము —

*శ్లో॥ పయసా సర్వసౌఖ్యాని దధ్నాఽరోగ్యం బలంయశః ।

అజ్యేనైశ్వర్యవృద్ధిశ్చ దుఃఖనాశశ్చ శర్కరా ॥

తేజోవృద్ధిశ్చ మధునా ధనమిక్తురసేనవై ।

సర్వసంపత్సమృద్ధిశ్చ నారికేళజలేనచ ॥

మహాపాపాని నశ్యంతి తక్షణాద్భస్మవారిణా ।

గంధతోయేన సత్పుత్ర లాభశ్చాఽత్రనసంశయః ॥

భూలాభః పుష్పతోయేన భాగ్యం బిల్వజలేనవై ॥

దూర్వాజలేనలభతేనాఽన్యథా నష్టసంపదః ॥

అపమృత్యుహరంఽచైవ తిలతైలాభిషేచనం ।

రుద్రాక్షసలిలేనైవ మహతీం శ్రియమాప్నుయాత్ ॥

స్వర్ణోదకాభిషేకేన ఘోరదారిద్ర్య నాశనం ।

అన్నేన రాజ్యసంప్రాప్తి ర్మోక్షమాయస్సు జీవనం ॥

ద్రాక్షారసేన సర్వత్ర విజయం లభతే ధృవం ।

ఖర్జూరఫలసారేణ శత్రుహాని ర్భవిష్యతి ॥

వైరాగ్యం లభతే జంబూఫలసారేణవై జగుః ।

కస్తూరీ సలిలేనైవ చక్రవర్తిత్వ మప్నుతే ॥

నవరత్నామ్బునా ధాన్య గృహ గోవృద్ధి రుచ్యతే ।
 రసాలఫలసారేణ ద్విర్వ్యాధి వినాశనం ।
 హరిద్రహరిణా లింగస్నానంవై మంగళప్రదమ్ ।
 రుద్రస్నానఫలాన్యే తాన్యచ్యంతే మునిభిః పురా ॥

(రుద్రకామ్యార్చనావిధౌ)

తా॥ అవుపాలతో శివు నభిషేకించి సర్వసౌఖ్యములు,
 అవుపెరుగుతో ఆరోగ్య బల యశస్సులు కలుగును. అవునేయితో
 ఐశ్వర్యవృద్ధి, మెత్తని పంచదారతో దుఃఖనాశనము, తేనెతో
 తేజోవృద్ధి, చెరుకురసముతో ధనవృద్ధి, కొబ్బరినీళ్ళతో సర్వ
 సంపద్వృద్ధి, భస్మజలముతో మహాపాపహరము, సుగంధోదక
 ముతో పుత్రలాభము, పుష్పోదకముతో భూలాభము, బిల్వజల
 ముతో భోగభాగ్యములు, దూర్వోదకముతో నష్టద్రవ్యప్రాప్తి,
 నువ్వులనూనెతో అపమృత్యుహరము, రుద్రాక్షోదకముతో మహ
 దైశ్వర్యము, సువర్ణజలముతో దరిద్రనాశనము, అన్నముతో
 రాజ్యప్రాప్తియు, ఆయుర్వృద్ధి, సుఖజీవనము, మోక్షప్రాప్తి,
 ద్రాక్షపండ్లరసముతో సకలకార్యజయము, ఖర్జూరఫలరసముతో
 శత్రువులకు హాని, నేరేడుపండ్ల రసముతో వైరాగ్యము, కస్తూరి
 జలముతో చక్రవర్తిత్వము, నవరత్నజలముతో ధాన్య, గృహ,
 గోప్రాప్తి, మామిడిపండ్ల రసముతో ద్విర్వ్యాధి నాశనము,
 పసుపునీళ్ళతో సౌభాగ్యము మంగళప్రదము

అయా ద్రవ్యములతో పరమశివున కభిషేకముచేసిన

అయా ఫలములు కలుగునని పూర్వము మహర్షులచే చెప్పబడినది.

*శ్లో॥ దశాపరాధాస్తోయేన క్షిరేణ శతనాశనం ।

సహస్రం శమతేదధ్నా ఘృతేనచి సహస్రకం ॥

మధునా పంచసాహస్రం శర్కరాష్ట్ర సహస్రకం ।

ఆయుతం చేక్షుసారేణ నియుతామ్రసేనచ ॥

నారీకేశోదకంచైవ చాయుతత్రయ నాశనం ॥

ద్రాక్షారసేనార్బుదంచ తైలేనత్వర్బుదద్వయం ।

అనంతం గంధతోయేన అభిషేకం శివస్యచ ॥

(ఇతి యోగజాగమే)

తా॥ శంకరునకు స్వచ్ఛమైన జలముచే అభిషేకము చేసిన 10 అపరాధములు చేసిన దోషము పోవును. ఆవుపాలతో

100, ఆవుపెరుగుతో 1,000, ఆవునేయితో 3,000 పట్టతేనెతో

5,000 పంచదారపానకముతో 8,000 చెరకు రసముతో 10,000

మామిడిపండ్లరసముతో 20,000 కొబ్బరినీళ్ళతో 30,000 ద్రాక్ష

పండ్లరసముతో 1 అర్బుదము నువ్వులనూనెతో 2 అర్బుదములు

పన్నీరుతో తెక్కలేసన్ని అపరాధములు చేసిన దోషముపోవును

గాన వారి శక్త్యానుసారముగా పైద్రవ్యములతో రుద్రునభిషే

కించి దోషవిముక్తు లగుదురుగాక,

— రుద్రాక్షోత్పత్తి : —

శ్లో :-

*శ్లో॥ దివ్యసంవత్సరమునాటి చక్షురున్మీలితం మదనా ।
 సూర్యువల పునాభ్యాంతు పితృతాజలశిలకశః ॥
 తత్రాశ్రమబిందవోజాతాః మహారుద్రాక్ష పృష్ఠకాః ।
 స్థావరత్వమునుప్రపాప్య భక్తానుగ్రహకారణాత్ ॥
 భక్తానాం ధారణాత్పాపం దివారాత్ర్యకృతం హరేత్ ॥

(పురాణవాక్యం)

తా॥ “వేయి దివ్యసంవత్సరములు నాచే నేత్రము తెరువబడినవి. నా కనులనుండి భూమిపై నీటిబిందువులు పడినవి. ఆ నీటిబిందువులే మహారుద్రాక్ష పృష్ఠములై పుట్టి, నా భక్తులను అనుగ్రహించుటకొరకు స్థావరత్వమును (పృష్ఠములను) పొందినవి. అటువంటి రుద్రాక్షము ధరించిన భక్తులు రాత్రులవళ్ళు వేసిన పాపములు అక్షిణమే హరించును” - శివుడే చెప్పెను.

— రుద్రాక్ష మహిమా —

*శ్లో॥ రుద్రాక్ష మూలం శుద్ధపద్మ తన్నాశం విష్ణురుచ్యతే ।
 తన్ముఖం గుర్ర ఇత్యాహుః శిద్ధిండు స్పర్శదేవతాః ॥

(శివకల్పే)

తా॥ రుద్రాక్ష యొక్క మూలము బ్రహ్మ, రుద్రాక్ష యొక్క నాళము (రంధ్రము) విష్ణువు, రుద్రాక్ష

యొక్క ముఖము రుదు⁰డు, రుద్రాక్ష బిందువు నర్వదేశకా
స్వరూపము అని పెద్దలు చెప్పుదురు.

— రుద్రాక్ష జలాభిషేకఫలం —

*శ్లో॥ రుద్రమన్తైశ్చ రుద్రస్య రుద్రాక్ష సలిలైశ్చయః॥

కరోతి భక్త్యాభిషేకం పునర్జన్మ నవిద్యతే ॥

(మహారుద్ర పురశ్చరణవిధి)

తా॥ రుద్రమంత్రములచే రుద్రునకు రుద్రాక్షజలము
చేత భక్తితో ఎవని అభిషేకము చేయుదురో వారికి జన్మరా
హిత్యము కలుగును.

— భస్మాభిషేక ఫలం —

*శ్లో॥ భూలోకే యానిషష్ఠాణి యానిపత్రా ఫలానిచ

తస్మాత్కోటిగుణం పుణ్యం విభూత్యాచాభిషేచనమ్

విభూతిపూజనాచ్చైవ సర్వైశ్వర్య ప్రిదాయకం

తిలాక్షతైరక్షతైశ్చ పూజయే దః బికాపతమ్

శ్వేతాక్షతామోక్ష కరాశ్శత్రునాశం తిలాక్షతాః ॥

(రుద్రకామ్యార్చనావిధి)

తా॥ భూలోకమున ఎన్ని పుష్పములు, పత్రములు,
ఫలములు గలవో వాని నన్నిటిచే శివుని పూజించిన ఎంత ఫలి
తము కలుగునో యా ఫలమునకు కోటిరెట్లు శివుని విభూతిచే
నభిషేకించిన కలుగును.

మరియు శివుని విఘాతించే నర్చించిన అపైశ్చర్యములు
అభించును కృష్ణులలచే తనూ (నర్మములు) ముక్కు
మరుగని శ్చేతతఁడులములచేతను శివుని పూజించిన అక్షతలు
మోక్షమును, తలలు శత్రునాశనమును సిద్ధింపజేయును

నవగ్రహదోషనివృత్తికై చేయవలసిన నవధాన్యాభి
షేకవిధులు వివరముగా “రుద్రాఽర్చనావిధి” యందు
మాసార్చనా ప్రకరణమున చూడుదు.

— అథ మలాపకర్షణ స్నానమ్ —

*శ్లో॥ తతశ్చుద్ధామ్బునాలింగమగ్నైః గైరభిషేచయేత్ ।
అపోహిష్ఠేత తస్మభిర్హిరణ్యాదిభిరత్యజైః ।
పవమానానువాకేన త్ర్యంబకేత్యనయా ఋచా ।
తతః కుర్యాన్మన్తప్రభాతకలశస్థేనవారిణా ।
మలాపకర్షణస్నానం కారయిత్వా యథావిధి ।
అన్యధాయదికుర్వీత తత్సానం నిష్ఫలంభవేత్ ॥
(మార్కండేయః)

తా॥ పరిశుద్ధిజలముచే అపోహిష్ఠామేత్యాద్యబిజ్జ
మన్తములు మూఁడింటిచేతను, హిరణ్యవర్ణాశ్చుచయః పావ
కాః, పవమానస్సువర్జనః, ఇత్యాది మన్తములచే రుద్రునిభిషే
కించి పిమ్మట మన్తప్రభాతమైన కలశ (తీర్థపుబిందె) జలముచే
అభిషేకము చేయవలయును. మరియుక రితిగచేసినచో నా
యభిషేకము నిష్ఫలమగును.

పూర్వోక్త = ప్రిత్యర్థం ॥ ఉమామహేశ్వరం అర్చింగాది
మంత్రైర్మలాపక ర్నణస్నానం కారయిష్యే ॥

1. అప్రోహిష్ఠా = యథాచనః ।

2. అప్రో వా ఇదగ్ం = అప్రీమ్ ।

3. ఇమం మేగంగే = సుషోమయా ॥

4. హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః = బలమోజ్జోనిధత్త ॥

5. పవమానస్సువర్జనః = సమ్భృతోరసః ।

బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః

ప్రవితేణ = మోర్జయన్త్యాపునాతు ॥

6. అపః ప్రణయతి శ్రద్ధావా అపః । శ్రద్ధామేవా

రభ్యప్రణీయప్రచరత । అపః ప్రణయతి । యజ్ఞోవాఅపః ।

యజ్ఞమేవారభ్యప్రణీయప్రచరతి । అపః ప్రణయతి వజ్ఞోవా

అపః ॥ మజ్జిమేవభాత్మవ్యేభ్యః ప్రహృత్య ప్రణీయపచరతి ।

అపః పఠి గాతి । అప్రోవైరక్షోమ్నః । రక్షసామపహత్యై ।

అపః ప్రణయతి । అప్రోవైదేవానాం ప్రియంధామ । దేవానా

మేవ ప్రియంధామ ప్రణీయపచరతి । అపః ప్రణయతి । అప్రో

వైసర్వాదేవతాః । దేవతా ఏవారభ్య ప్రజ్ఞేయం పచరతి ॥

శంచమేషుయశ్చమే . నుదినంచమే ॥

పూర్వోక్త = ప్రీత్యర్థం । శ్రీఉమా = ప్రసాదసిద్ధ్యర్థం ।

అన్యోన్యసహాయేన అముకసంఖ్యాక రుద్రాభిషేకం కరిష్యామః ।
తేషాం ప్రథమతః ప్రథమవారాభిషేకం కరిష్యామః ॥

అస్యశ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్యానుష్టుప్ ఛందః । అఘోర
ఋషిః । సంకర్షణస్వరూపోయోనుసావాదిత్యః పరమపురుషస్స
ఏషరుద్రోదేవతా । అగ్నిక్రతుచరమాయామిష్టకాయాగం శత
రుద్రీయే (ఏకాదశరుద్రీయే) జపాభిషేకేవినియోగః ॥

సకలస్య శ్రీరుద్రాధ్యాయస్య । శ్రీరుద్రోదేవతా । ఏకా
గాయత్రీఛందః । త్రిసోనుష్టుభస్త్రిసః పంక్తయస్సప్తాను
భోద్వేజగత్యా । పరమేశ్వరఋషిః । శ్రీఉమా = ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే
= జపాభిషేకే వినియోగః ॥

చమకానువాకానామగ్నిఃకాండముసిః । ఆద్యా గాయ
త్ర్యాగ్నివైషవీశిష్టంయజుః । వాజాదయోన్నాదిశేషా
దేవతాః । విరాట్ ఛందః । శ్రీఉమా = ప్రియార్థే శ్రీఉమా =
ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపాభిషేకే వినియోగః ॥

నమశ్శంభవేచ । అగ్నిహోతాత్మనే । అంగుష్ఠాభ్యాం
నమః=హృదయాయనమః ॥

మయోభవేచ । దర్శిపూర్ణమాసాత్మనే । తర్జనీభ్యాంనమః
=శిరసేస్వాహా ॥

నమశ్శంకరాయచ । చాతుర్మాస్యాత్మనే । మధ్యమా
భ్యాంనమః=శిఖాయైవషట్ ॥

మయస్కరాయచ । నిరూఢపశుబధాత్మనే । అనామికా
భ్యాంనమః = కవచాయహుం ॥

నమశ్శివాయచ । జ్యోతిష్టోమాత్మనే । కనిష్ఠికాభ్యాం
నమః = నేత్రత్రయాయవౌషట్ ॥

శివతరాయచ । సర్వకర్త్యాత్మనే । కరతలకరపృష్ఠా
భ్యాంనమః=అస్త్రాయఫట్ ॥

భూర్భువస్సువరోమితదిగ్భంధః ॥

ధ్యానమ్ :—

శ్లో॥ అపాతాళనభస్థలాన్త భువన బ్రహ్మాండమావిస్ఫుర ।

జ్యోతిస్సాస్పటికలిజ్జమాళి విలసత్పూర్ణేన్దువాంతామృతైః ॥

అష్టాక్షరలోకమీశమనిశఁ రుద్రానువాకాన్ జపన్ ।

ధ్యాయేదీప్సితసిద్ధయే ధృతీ (ధృత) పదంవిప్రోభిషించేచ్ఛివమ్ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥

ఉత్తరశశ్చందీశ్వరాయనమః । నిర్మాల్యంవిదృజ్య ।

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ॥

ఇత్యావాహయామి॥

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి । ఇత్యాసనం ॥

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।

సద్యోజాతాయవ్రేనమోనమః । ఇతి పాద్యం ॥

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।

భవేభవేనాతిభవేభవస్వమాం । ఇత్యర్ఘ్యం ॥

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।

భవోద్భవాయనమః । ఇత్యాచమనీయం ॥

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।

వామదేవాయనమః । ఇతి స్నానం ॥

— నారికేళ లక్షణం —

(యోగజాగమే ఉత్తరభాగే)

శ్లో॥ అధవక్ష్యేసమాసేన నారికేళస్య లక్షణమ్ ।

నాతిస్థూలం నాతికృశం సుపక్వం సలిలాస్వితం ।

నిర్వక్రం వర్తులంశుద్ధం నిస్త్యక్ దుర్గంధవర్జితం ।

శిఖామూలేగృహీత్వా దక్షాశయేదస్త్రవారిణాం ।

దేవస్యాగ్నేయ కోణస్థ పాషాణేతాడయేద్గురః ।

ప్రౌదేశమాత్రముద్భృత్య తాడయేన్నారికేశకం ।

ఏకేనైవ ప్రహరేణ ద్విదాగళనముత్తమం ।

గుణాంశ ఊర్ధ్వభాగస్యా దధోభాగః కరాంశకః ।

ఏవంచేద్ధన ధాన్యాది సమృద్ధిరితికీర్తితా ।

తాడితే నారికేశేతు బహూనిశకలానిచేత్ ।

స్త్రీణాంచ పురుషాణాంచ కలహస్యాత్పరస్పరం ।

విస్ఫోటనం శిఖాస్థానే కర్తృహానిర్భవిష్యతి ।

సమభాగే యదితథా స్త్రీణాం హానిర్భవేద్భవం ।

బహుధా స్ఫుటితేతస్మిన్ ధనధాన్యాది నాశనం ।

వక్రేసతి మహాక్షామః దీర్ఘ పరిహరణాద్భయం ।

తద్దోషశమనార్థంచ మూలమంత్రం శతంజపేత్ ।

పునశ్చుద్ధఫలం గ్రాహ్యం యథావిధినివేదయేత్ ।

నివేదనేజలం త్యాజ్యం అభిషేకేఫలం తథా ।

ఏకస్మిన్ నద్వయం గ్రాహ్యం దేశికేన శుభార్థినా ॥

తా॥ ఎక్కువ లావుగాను, మిక్కిలి చిన్నదిగాను ఉండకూడదు. బాగా పండినదియు, లోపల జలమున్నదియు, వంకర లేనిదియు, గుండ్రముగా నున్నదియు, శుద్ధమైనదియు, తొక్కలేనిదియు, దుర్వాసన లేనిదియు, సుశుభ్రలేనిదియు, జుట్టుతో కూడినదియు, బొడిపెలు లేనిదియు, కొబ్బరికాయను సంపాదించి స్వామిని తలచికొట్టవలెను కొబ్బరికాయయొక్క జుట్టు పుచ్చుకొని రుద్రగాయత్రిచే కడిగి దేవున కాగ్నేయ

భాగమందున్న రాతిపై పగులగొట్టవలెను. జానెడు యెత్తుకి కొంచముపైగా యెత్తి పగులగొట్టవలెను. ఒక దెబ్బతో పగులుట ఉత్తమము. జుట్టు ఉన్నట్టిచెక్క చిన్నదిగాను, అడుగు చెక్క పెద్దదిగాను పగిలినయెడల ధనధాన్య ఐశ్వర్య సంపత్తి కలుగును. అనేక ముక్కలుగా పగిలినయెడల స్త్రీ పురుషులకు కలహము సంభవించును. జుట్టులోనికి నిబ్బవుగా పగిలిన కర్తకు హాని కలుగును. రెండు చెక్కలు సమానముగా పగిలిన స్త్రీలకు వ్యధకలుగును. వంకరగా పగిలిన దండ్రము కలుగును పెద్దచప్పుడైన కర్తకు భీతి సంభవించును. జలము లేకపోయినచో కృషి నష్టము, దుర్వాసన ఉన్న కర్తకు బాధకలుగును. గాన ఇటువంటి దోషములు సంభవించకుండగా మంచి కొబ్బరి కాయ యెంచి తెచ్చి మరీ పగులగొట్టవలెను. ఒకప్పుడు పై చెప్పిన దోషములలో ఏ దోషము సంభవించినా “శివపంచాక్షరిని” 108 సార్లు జపంచేసి తిరుగా మంచి కొబ్బరి ఫలము సంపాదించి శాస్త్రోక్తముగా కొట్టవలెను. కొబ్బరి ఫలము నివేదన నిమిత్తమైనచో జలము అభిషేకమునకు పనికిరాదు. అభిషేకార్థమైనచో నాచెక్కలు నివేదనకుపనికిరావు. ఒకే నారి కేశఫలము అభిషేకమునకుగాని, లేక నివేదనకుగాని ఒక దానికే వినియోగించవలెను. ఇది శాస్త్ర విధియై యున్నది.

ఓమ్ నమో భగవతే రుద్రాయ ।

నమస్తే రుద్రమన్యవ = మృత్యువేస్వాహా మృత్యువేస్వాహా
ఓమ్ నమో భగవతే రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి ।
అపమృత్యుర్నశ్యత్ । ఆయుర్వర్ధతామ్ ।

ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః

హరిః ఓమ్ । అగ్నా విష్ణా స్రజోషసే = శరీరాణిచమే ।

ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః

ఓమ్ నమో భగవతే రుద్రాయ । ఉమా = నమః । అష్టతాభి
షేకా అస్తు ॥

రుద్రనమకచమకములు ఈ గ్రంథమున పాశుపత
ప్రకరణమందు చూడుడు.

త్వంబకం = ఓమ్ నమశ్శివాయ । జ్యేష్ఠాయనమః । వక్త్రం
సమర్పయామి ॥

త్వాష్టిమాచమనం సమర్పయామి
త్వంబకం = మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । శ్శేషాయనమః । ఉపవీతం సమర్పయామి ।

త్వంబకం = మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । రుద్రాయ
నమః । అభరణం సమర్పయామి ।

త్వంబకం = మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । కాలాయ
నమః । గంధం సమర్పయామి ।

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । కలవికరణా
యనమః । అపి తాన్ సమర్పయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । బలవికరణా
యనమః । పుష్పం సమర్పయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । బలాయనమః ।
ధూపమాఘ్రూపయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । బలప్రమథనా
యనమః । దీపందర్శయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । సర్వశూత
దమనాయనమః । నైవేద్యం ।
తూష్ణిమాచమనీయం సమర్పయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । మనోన్మనా
యనమః । తాబూలం సమర్పయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । అఘోరేభ్య
ఇతి ఉత్తరనీరాజనం సమర్పయామి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । తత్పురుషా
యేతి । సువర్ణమంత్రపుష్పం స = మి

త్ర్యంబకం=మామృతాత్ । ఓమ్ నమశ్శివాయ । ఈశాన
స్సర్వవిద్యానా మిత్యాత్మ ప్రదక్షిణ
నమస్కారాన్ సమర్పయామి ॥

అనేనమయాకృతేన ప్రథమాభిషేకేన భగవాన్
సర్వాత్మకః శ్రీఉమామహేశ్వర సుప్రీతస్సు పరమో
వరదోభవతు ॥

పూర్వోక్త = పీఠ్యర్థమ్ ప్రథమాభిషేకానంతరం
అన్యోన్యసహాయేన ద్వితీయాభిషేకం కరిష్యామః ॥

ఓంభూర్భువస్సువః । ఉత్తరతశ్చ (దీశ్వరాయనమః ,
నిర్మాల్యంవిసృజ్య * తతః పూర్వోక్తప్రకారేణైవ ఏకస్య నమ
కస్య ఏకశ్చమకానువాకోవత్తవ్యః । తదా ఏకాదశస మకాను
వాకానాం చమకస్యచ పూర్తిర్భవిష్యతి । వ్యసంకల్పిత రుద్ర
సంఖ్యా ప్రకారేణ నమక చమక పఠనానంతరం పురుషసూక్త
కారకాదయోవత్తవ్యాః ॥

(పైవిధముగా నమకము ॥ అధ్యాయములు చెప్పి,
ఒక చమకానువాకమును చెప్పి ఉపచారము లొసగ్గవలయును
అనగా ॥ మారులు నమకము, ఒకమారు చమకము పూర్తి
యగును. ఈ ప్రకారము తాము సంకల్పించిన రుద్రసంఖ్యా
ప్రకారము పూర్తిఅయినపిమ్మట పురుషసూక్తకారకాదులను
గణపత్యధర్వ శీర్షోపనిషత్తులను చెప్పుచు శివు నభిషేకించ
వలయును.)

 పురుషసూక్తము “ సశాస్త్రీయరుద్రాభిషేకవిధి ”
90-వ పేజీలో గలదు.

ఉత్తరనాగాయణము 91-వ పేజీలో గలదు.

గణపత్యధర్మ శీర్షోపనిషత్తు “రద్రా ౨ భుషేక ధన్వదీపిక”
40 వ పేజీలో గలదు

— అథ దశ కాన్తయః —

భద్రదజ్జరేభి శ్చైవ యామదేవాః । భద్రదృష్పశ్చే

మాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరదైన్యమైవాగ్నిం సస్స నూభిః । వ్య

శేమదేవహితం యదాయుః । స్వస్తిస్తవస్తోత్రైర్దృశ్యైవాః ।

స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తాక్షోక్యా అరిష్టనేవిః ।

స్వస్తి నో బృహస్పత్యర్దవాతు ఓం శాంతిశాంతిశాంతిః ॥ ౧ ॥

సమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యే

సమముషిభ్యః । సమో వాచే సమో వాచస్పతయే సమో విష్ణవే

బృహతేకరోమి ॥ ఓం శాంతిశాంతిశాంతిః ॥ ౨ ॥

సమో వాచే యాచోక్త్యా యాచానుదితాతస్యైవాచే

సమో సమో వాచే సమో వాచస్పతయే సమముషిభ్యోమః శ్ర

కృద్యోవన్త్రపత్యభ్యో మామామృషయో మంత్ర కృతో

మంత్రపత్రంః పదాద్ధు హావ హావీశ్చంత్ర క్షతో ముఖ
 పతీ వృరాదామ్ వైశ్వదేహింవాచ ముద్యాసగం చాప
 దస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమేద్యోశ్శర్మ పృథ్వీశర్మ శ్శ
 మిదజ్జగత్ శర్మచంద్రిచ్చ సుర్యచ్చ శర్మబ్రహ్మపిజాషటీ
 నూతంవదిష్యే భువనంవదిష్యే తేజోవదిష్యే యశోవదిష్యే
 తపోవదిష్యే బ్రహ్మవదిష్యే సత్యంవదిష్యే తత్కాలవ మిద
 ముపస్తరణ ముపస్త్రణ ఉపస్తరణ మ్మేప్రజ్ఞాపనాం
 భూయా దుపస్తరణమహ మ్మప్రజ్ఞా పశూనామ్భూయాసం
 ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాశం ప్రాణాపానౌ మామాహసిష్టమ్
 మధుమనిష్యేమధుజనిష్యేమధుశిష్యేమధువదిష్యామి మధు
 మతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగం శుక్రాపేణ్యం మనుష్యే

భృశం మాదేవా వస్తుభూతైః తతోఽప దన్తః

५० क००० क००० क००० ॥ ३ ॥

శనోచాతఃపవతా మ్మాతరిశ్వా శన్వనపతుసూరిః ॥

అహోని శంభవంతునశ్చగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ ॥ శము

పోనో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతునః । శివాన శ్చ స్వమానన

సున్నకాపరస్వతి । మాతేవోమహస్వతి ॥ ఇహమువా

॥   .   ॥

సమీపాన్తు మద్వాస్తుమంతో భూయా   స్తమావాస్తోఽశ్చిథస్య

హాత్రాఽఽస్స నూయాద్యోః స్మాన్వేష్టియశ్చవగుః । దిష్టుః ॥

పత్రికా పత్రికావ తో భూయోస్కమాప త్రికా యోగి

శ్రీమహాప్రసాద స్వభూతాద్యోఽనామోఽష్టమః పాదః

విష్ణుః ॥ ఆవాతవాహి భేషజం వివాతవాహి యవః

త్వగ్గోపా చిశ్చభేషజ్ఞా దేవా నాస్త్వీత సాయసే ॥ ద్వాపి

మోక్షాత్ వాతకనిధి రాపరావతః । దక్షిం మేఘన్యతవాత్త
 పరాన్యోవాత్తు యద్రపః ॥ యద్రోవాతతేగ్రహేఽమృతస్య
 సిద్ధిర్నితః । తతోనోధేహి జీవసే తతోనో ధేహి భేషజమ్
 తతోనో మహా అపహవాశ ఆవాతుభేషజం శమ్భూర్మదా
 ద్భుర్నోహృదేప్రణ ఆయుగ్ంపితారిషత్ ॥ ఇన్ద్రస్యగ్రహాన్
 తరజ్ఞా ప్రపద్యేసగుస్సాశ్వః । సహాయన్మే అస్తి తేన
 భూఃప్రపద్యే భవః ప్రపద్యేసువః ప్రవద్యే భూర్భువః
 ప్రపద్యే తామ్రప్రపద్యే నారాందేవతాంప్రపద్యే శ్శానమా
 శ్శుణంప్రపద్యే ప్రజాపతేర్భ్రహ్మకోశం బొహ్మ పృథ్వీ
 ప్రపద్యే ॥ అన్తరిక్షంమ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః
 పర్వతాశ్చ యయావాత స్వస్త్వా స్వస్తిమా న్తయా
 స్వస్త్వాస్వస్తిమానసాని ॥ ప్రాణాపానా మృత్యోర్మాసాతం

ప్రతిభాపాత్ర మా మా పాత్ర మయ్యితిమి మయ్యితిమి

మొదటిది   మొదటిదాని   మొదటిదాని   మొదటిదాని

ಮಯ್ಯಾಚ್ಚಿ = ಮೈಯಾಚ್ಚಿ, ಮಯ್ಯಾಚ್ಚಿ = ಮಯ್ಯಾಚ್ಚಿ, ಮಯ್ಯಾಚ್ಚಿ = ಮಯ್ಯಾಚ್ಚಿ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುವುದು.

சரஸ்வதி ரிஷ்யநா மஹாபு:   வந்தியத்ரஸ் வரஹா மஹி

[illegible]

పాపములు పుణ్యములు   కర్మములు మోక్షములు   సత్సంగములు   సత్సంగములు

ಪ್ರತಿ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರತಿ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

1940

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

అనుగ్రహమును గాన

భవన్తు పీతయే । శంయోరభిసవన్తుః ॥
 కాం క్షయనీశ్వర్ షణ్ణీనామ్ । అపొయూచామిభేషజమ్ ॥
 సుమిత్రా న ప్తపథయస్సన్తు ద్దత్తతా సన్తు భూయా
 సుర్యోఽస్మాద్దేవీషియశ్చవ యన్ద్విష్టుః ॥ అపొహిష్టాషయో
 భువ స్తానఙ్జరైదధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యోవశ్శిత
 మోరస స్తస్యభాజయతేహనః । ఉశశీరివ మాతరః । తస్మా
 అర్హమాఽప్రియస్య క్షయాయజిన్వథ । అపొజనయథాచనః ।
 పృథివీశాన్తాసాగ్ని నా శాన్తాసామే శాన్తాశుచగ్ం శమయతు ।
 అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునాశాన్తంతన్మేశాన్తగ్ం శుచగ్ం
 శమయతు । దౌశ్శాన్తాసాదిత్యేశాన్తాసామేశాన్తాశుచగ్ం శమ
 యతు । పృథివీశానిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్దౌశ్శాన్తిరిశశాన్తిరవా
 న్తరిక్షశాశాన్తి ర్గ్నిశాన్తిర్వాయుశాన్తి నాదిత్యశాన్తి శ్చన్ద్రమా

శ్వాంతి ర్నక్షత్రాణి శాన్తి గాఢశాన్తి రోషధయశాన్తి

ర్యనస్పతయశాన్తి ర్గాశాన్తి రజాశాన్తి రశ్వశాన్తిః

పురుష శాన్తి ర్బహుశాన్తి రాబ్రహ్మణశాన్తి శాన్తి రేవ

శాన్తి శాన్తి ర్మేఘాన్తి శాన్తిః । తయాహగం శాన్తిః

సర్వశాన్తి మహ్యంద్విపదే చతుష్పదేచ శాన్తింకరోమి

శాన్తి ర్మేఘాన్తి శాన్తిః । ఏహశీశ్చ పీశ్చ ధృతిశ్చ

తపోమేధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోక్షిష్ఠంత

మనూక్షిష్ఠన్త మాహగం శ్రీశ్చ పీశ్చ ధృతిశ్చ తపో

మేధా ప్రతిష్ఠాశ్రద్ధాసత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసిషుః ॥

ఉదాయషా స్వామ్యుషా దోషధీనాగం రసేనోత్పర్జన్యన్త

కుమ్మిణోదస్థా ముమ్మతాగ్ రశ్మక్తుర్దేవహిత

ప్రసా మ్మకమాచ్యుతే పశ్యేమ తిరిచ్చితిం కీషు

ప్రదశ్మతం మదామ తిరిచ్చితిం మోదామ తిరిచ్చితిం

భవామ తిరిచ్చితిం ప్రియామ ప్రదశ్మతం పరిష్యామ

ప్రదశ్మత మజీతాస్సామ ప్రదశ్మతం జ్యోత్స్నసూర్యుర్ద్యుతే

యశదగా శ్మహతోర్ణవా ద్విభాజమాన స్సరిచ్చితిం

శ్మహవృషభో లోహిరాక్ష న్సూర్యో విచ్చిత్తి స్మహా

ప్ర గాతు బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ తేజోబ్రహ్మణ

పనమసి ధార్మిణీయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహి ధార్మిణీయం కేచి

మహా ద్దత్త ద్దత్తవందా ధార్మిణీగం సదీహం దత్తహం

వేద తదహంధారయన్త మాప ద్వేదోద్ధివిస్రసత్ ॥ వేదా

మనీషే మావిశతాగ్ం ప్రమీచి మాతన్యభవసావరుత్తే

సర్వమామురయాజ్ఞా లభింపై శ్చవతా శా మావ్యామ

యహారిదో వర్ధమానః । యస్తో త్పస్తో వహిగో శా

రుజాసి భూయిష్ఠభాజ్ఞో అథతేస్యామ ॥ బ్రహ్మప్రావాదిష్టు

తన్నో మాహాసిత్ ॥ ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౪ ॥

సన్తాపిశ్చోమి యజుషా ప్రజామా ముర్ధనభ్య ॥

ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ ౫ ॥

తచ్ఛంయో రావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ

గాతుం యజ్ఞపతియి । దైవీ స్వస్తిరన్తుః । స్వస్తి శ్శాన్తి

వేధ్యః । ఊర్ధ్వంజిగాతు భేషజమ్ । శన్నోస్తప్తహదే ॥

శంచతుష్పదే ॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ ౬ ॥

శన్నో మిత్రశ్శం వరాణః । శన్నో దివ త్వష్టమా ।

శన్నో ఇన్ద్రో బృహస్పతిః । శన్నో విష్ణు రుద్రక్రమః సమో

బ్రహ్మణే । నమస్తే రా యో । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి ।
 త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవదిష్యామి । ఋతం వదిష్యామి ।
 సత్యం వదిష్యామి । తన్నామవతు । తద్వక్తార మవతు ।
 అవతుమామ్ । అవతు వక్తారమ్ ॥ ఓం శాంతి శాంతి
 శాంతిః ॥ ౭ ॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు సహవీర్యం కరవా
 వహై । తేజస్వినావధీర మస్తుమావిద్విషావహై ॥ ఓం శాంతి
 శాంతి శాంతిః ॥ ౮ ॥

సహనావవతు .... ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః ॥ ౯ ॥

సహనావవతు.... ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః ॥ ౧౦ ॥

శ్లో॥ సంమూజకానాం, పరిపాలకానామ్ ।
 తతేన్ద్రియాణాం చ, తపోధనానామ్ ।
 దేశస్య రాష్ట్రస్య కులస్య రాజ్ఞామ్ ।
 కరోతు శాంతి భగవాన్ మహేశః ॥

సామూజ్య పట్టాభిషేకం,

మిత్రోసివరణోసి । సమమం ॥ ॥ ॥

నాభిరసి । క్షతస్య యోనిరసి । స్త్రీమాసిద । సప్తదా

మాసిద । మాత్యాహిగంసీత్ । మాత్యాహిగంసీత్ । సప్త

నిశాదధృత వ్రతో వరుణః । ప్రస్యాస్తావ । సామాజ్యాయ

సప్తకరుః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్భాహు

భ్యాం । పూర్వోహస్తాభ్యాం । అశ్వినో ర్భేషజ్జేన । తేజసే

బ్రహ్మవర్చ సాయాభిషించామి । దేవస్యత్వా సవితుః

ప్రసవే । అశ్వినో ర్భాహుభ్యాం । పూర్వోహస్తాభ్యాం ।

సరస్వత్యై భేషజ్జేన । పీర్ణయా న్నద్యాభిషిం

చామి । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్భాహుభ్యాం

పూర్వోహస్తాభ్యాం । ఇంద్రస్యోద్రియేణ । శిమ్రయశసే

బ్రాహ్మచారిభిషి చామి । అర్చనాం బృహస్పతి మింద్రం

గానాయ చోదయ । వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితా

రచ వాజినం । సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్ని మన్వార

భామహే । అదిత్యాన్ విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మణఃచ

బృహస్పతిం । దేవస్త్వాగ్ం వైతు । పశవేఽశ్వినోర్భామ

భ్యాం పూర్ణాహస్తాభ్యాగ్ం సరిసత్తై వాచోయం తుర్జం

తేఞాగ్ంస్త్వా సామాజ్యేనాభిషించా మింద్రస్య బృహ

స్పతేన్త్వా సామాజ్యేనాభిషించామి ॥ వసవస్తాప్తరస్తా

దభిషి చతు గాన్తుతేణ ఛందసా । రుదాన్త్వా దక్షిణతోఽ

భిషించతు త్రైష్టుభేన ఛందసా । అదితాన్త్వా పశాచదభిషి

చతు బాగతేన ఛందసా । విశ్వేదేవాః త్రైతతోభిషి

ర్షుత్వా నుష్టభేన ఛందసా । బృహస్పతిన్త్వా పరిష్టే దభిషి

చతు పా జ్ఞేన ఛందసా । ఇమా రుద్రాయ స్థిరభస్వదేగిః ।
 ష్టిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నై । ఆషాఢాయ సహమానాయ
 హి ధుషే । తిగ్మాయుధాయ భరతాశ్చ తోతన । త్వాదత్తే
 రుద్రశంతమేభిః । శతగం హిమా శశీయ భేషజేభిః । వ్యస్మ
 ద్దేవో వితరంవ్యగంహః । వ్యమిహగ్ంశ్చ డయస్వా విహ
 చీః । అర్ హన్ బిభర్షి మానస్తాకే । ఆతేపితర్మరుతాగ్ం
 నుమ్మమేతు । మానస్సూర్యన్య సందృశో యుయోధాః ।
 అభినోప్తిరో అర్వతిక్షమేత । ప్రజాయే మహిరుద్రప్రజాభిః ।
 వివాబభోశ్చ పభ చేకితాన । యథాదేవన హృణీషేన
 హగ్ంసి । హ్వనశ్చుర్నో రుద్రేహబోధి । బృహద్యదేమ
 దధేనువీరాః । పరిణో రుద్రస్య హేతినుహిశ్శుతం ।
 మిథ స్టమార్హన్ బిభర్షి త్వమగ్నే రుద్ర ఆవో

రాజానమ్ || తముష్టుపియస్త్విష్టమ్ || యోవిష్టమ్ ||
 క్షయభిభేషజన్యః | యక్ష్యాపహే చామనసాయ రుద్రా
 నమోభిర్దేవ మసురం దువస్వ | ఆయనోఽస్మభిగవానయం
 ప్రేభగవత్తరః | ఆయంమేవిశ్వభేషజోయం శివాభిమర్శనః |
 మేతేసహస్రమయుతం పాశా మృత్యోమర్త్యాయహంతవే |
 తాం యజ్ఞస్యమాయయా సర్వానవయజామహే | మృత్యుః
 స్వాహా మృహా ప్రాణా నాంగ్వింభిరసిరుద్రోమావిశ్వాతకః
 తేనాన్నే నాస్యాయస్వ | నమోరుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుః
 ర్మహాహి || ఏం శాంతి శాంతి శాంతిః || సమాప్తః ||

—: అథ పాశుపతప్రకరణమ్ :—

* ఏతాని పాశుపతవిధానాని ప్రత్యక్షఫలదాయకాని అన్యే అన్యే తరప్రాంత గ్రామాన్ శ్రమమవిగణయ్యగత్వా తత్త్వామవిరాజమానానాం, వైదిక మంత్ర తన్త్ర మూర్త్యుష ప్రజ్ఞానాం మహామంత్ర శాస్త్ర రహస్యవిదాం

సదాశాస్త్రములు ముద్రితములు “సద్విద్యా సద్విద్యాసార” “పాశుపత
మంత్రగ్రంథము” మంత్రము మహేశ్వరము “ద్యునేక తాళపత్రగ్రంథము
సమ్యక్కథితము మహాశక్తినిధి. అపిచవారణాసి తజ్ఞా
పురప్రభుజీనందన రక్షణ దేశస్థితాన్యనేక మహాపత్తనాని
గత్వాత్మశక్తితేజము ప్రాప్తినగ్రంథాలయము స్థితాని ప్రకృతోప
యోగకర తాళపత్రగ్రంథాని దృష్ట్వా సప్రమాణవిషయాన్వీ
కృతాః ॥

కీర్తన అనేరేమ గ్రామేమపేటికాను జపంత శిథిలీ
భూతాస్తాళపత్రగ్రంథా శ్చతసంఖ్యాకా అసన్ తత్రతత్ర గత్వా
గ్రంథాధికారిణ స్సవినయం సంప్రార్థ్య అమూల్యాః ప్రస్తుతోప
యుక్త విషయాశ్చ సముపార్జితాః అన్ధ్రాన్ద్రేతరప్రాంత స్థితానాం
మంత్రశాస్త్ర పారంగతానాం వైదిక మంత్రతన్త్ర క్రియాకలాప
కూలజ్ఞాన పరిజ్ఞానాం కోవిదానామప్యన్తికం గత్వా సర్వ
మప్యదర్శయమ్. తేపట్టితప్రకాణ్డా అపి సర్వం పరశీల్య
మత్కృతప్రయత్నమశ్నాభయన్. తదామన్దానన్ద కన్దళిత
హృదయోఽహం ముద్రాపయిత్వా సద్యఃఫలప్రదం పాశుపత
విధానం ప్రాకాశయమ్॥

*తాః ఈ పాశుపతవిధానములు ప్రత్యక్షఫలదాయకము
లనుట అత్యుక్తి లేకమైన కానరాదు. తెలుగుదేశము తదితర
దేశములలోగల గ్రామములకు వెళ్ళి శ్రమను బాటించక
ఆయా గ్రామములకు అభరణాయమానులను, వైదిక మంత్ర
తన్త్రముల యందు సంపూర్ణ పాండిత్యము గలవారు

నగు పండితులవలన లభించిన సంజీవనీమంత్రపాఠము, పాశుపతమంత్రరహస్యము మంత్ర మహేశ్వరము మొదలగు తాళపత్రగ్రంథములయందు చక్కగాఁ జెప్పబడినవి ఆ గ్రంథస్థప్రమాణవిషయములే నాచే పొందుపరచబడినవి

మరియు వారణాసి, తంజావూరు మొదలగు నుత్తర, దక్షిణదేశ పట్టణములకేగి యచట మహాగ్రంథాలయములందున్న తాళపత్రగ్రంథములలోని విషయముల పరిశీలించి ప్రకృతోపయోగకరములైన అంశములను స్వీకరించితినిఁ

మరియు ననేక గ్రామములలో బోషాణములలో తపస్సు చేయుచూ శిథిలావస్థలోనున్న తాళపత్రగ్రంథములుచాలగలవు అచటను వెళ్ళి గ్రంథాధికారులను సవినయముగ ప్రార్థించి యమూల్యములగు ప్రస్తుతోపయుక్త విషయములను సముపార్జించి, ఆంధ్రదేశమందున్న వైదికమంత్రతంత్ర క్రియా కలాపాదులయందు సంపూర్ణధీగరిమగలవారు, మంత్రశాస్త్ర పారంగతులునగు పండితులసమక్షమునకు వెళ్ళి యావిధానమంతయు జూపించిని వారు చక్కగా పరిశీలించి నే యొనర్చిన ప్రయత్నమును శ్లాఘించిరి

అప్పుడు నే నమన్తసంతోషనిర్భర హృదయుఁడనై వెంటనే ఫలితములనిచ్చు నీపాశుపత విధానములను గ్రంథరూపములో నందించితిని.

— మహా మృత్యుంజయ మంత్రలక్షణమ్ —

*శ్లో॥ ప్రణవాన్తే ప్రసాదశ్చ మృతిహరకవీవచ

భూరాదివ్యాహృతయశ్చ త్ర్యంబకేతచఋక్ తతః

విపర్యేణాతి బీజం తద్వక్తవ్యం వ్యాహృతితయం
స్వాహానే మనురేవోఽత్ర శుక్రేణాఽరాధితః పురా
మహామృత్యుజ్ఞయ ఇహ శ్రమలోఽమ విశుతమ్ ॥

(వశిష్ఠకల్పేనజ్జీవనీ తన్త్రరహస్యేచ)

తా॥ ఓమ్ హామ్, ఓమ్ జూమ్, ఓమ్ సః, ఓమ్
భూః, ఓమ్ భువః, ఓమ్ స్వః । త్ర్యంబకం యజామహే =
మావృతాత్ । ఓమ్ స్వః, ఓమ్ భువః, ఓమ్ భూః, ఓమ్ సః,
ఓమ్ జూమ్, ఓమ్ హామ్, ఓమ్ స్వాహా అను నీ మహా
మృత్యుంజయ మంత్రము పూర్వకాలమున శుక్రాచార్యునిచే
ఆచరించబడి ఏ లోకములయందునూ వ్యాప్తి చెందినది.

హామ్, జూమ్ సః, భూః, భువః, స్వః అను బీజ
ములు ఆపమృత్యుహరములు. అణిమాద్యష్టసిద్ధి ప్రదములు,
జ్ఞానవాక్సిద్ధిదములు. సకలవశ్యకరములు. సత్త్వర ఫలప్రద
ములు. మహాశక్తి సమన్వితములని వాతూలతంత్రమందు
చెప్పబడినది. మ రి యు ఓంకారము సర్వశక్త్యాత్మకము.
ఓంకారమీశ్వరం చైవలోకవశ్యకరంభవేత్ (బీజ నిఘంటువు)

ఓంకారముఈశ్వరబీజము, లోకవశ్యము, ఆత్మశక్తి,
జ్యోతిర్దర్శనమునములను కలిగించును.

ఓంకారప్రభవావేదాః ఓంకారప్రభవాస్స్వరాః

ఓంకారప్రభవం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరం (ఉత్తరగీత)

తా॥ సర్వవేదములు, సమస్త స్వరములు, చరాచరమయ
త్రిలోకములు ఓంకారమునుండియే పుట్టినవి.

“సర్వమోంకారవీచ”

(మాండుకోపనిషత్)

సర్వమూ ఓంకార స్వరూపమే.

శ్లో॥ ఓంకార స్సర్వమంత్రాణాముత్తమః పరికీర్తితః

తా॥ సమస్తమంత్రములలోనూ ఓంకారమే ఉత్తమము.
 “ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ” “వీతరక్షరంపరంబ్రహ్మ” (శృతి)
 “తస్యవాచకః ప్రణవః” (పతంజలి) “ప్రణవశ్చందసామివ”
 (రఘువంశము) “ప్రణవ స్సర్వవేదేషు” “ఓమిత్యేకాక్షరం
 బ్రహ్మ” “వేద్యం పవిత్రమోంకారః” “గిరామస్మ్యేకమక్షరం”
 “ఓంతత్సదితనిర్దేశః” (భగవద్గీత)

శ్లో॥ “ప్రణవాదపరంజప్త్యా కదాముక్తిర్భవిష్యతి” (స్మృతి)
 ఈ మొదలగునవింకనూ ఎన్నియోగలవు. భగవద్గీతలో ఓం
 కారవిశిష్టత ఏ చోట్ల ఏ మారు లుగ్గడింపబడినది.

సప్తకోటి మహామంత్రాత్మక ప్రణవ. ప్రాసాద, హృత
 సంజీవినిబీజ, మహాశక్తియత, త్ర్యంబకమంత్ర సంపుటతమైన
 మహా మృత్యుంజయ మంత్రమునకు సాటియైన మంత్రము ఏ
 లోకములయందునూ ఇంకొకటిలేదు, సత్యము.

* — త్ర్యంబక మంత్ర మహిమ —

శ్లో॥ భూరాదీనాంచ లోకానాం గుణానాంచ తద్ధేవచ ।
 వేదానామపి దేవానాం బ్రహ్మక్షత్రః శామపి ॥
 అకారోకారమకారాణాం మంత్రాణామపివాచకః ।
 తథా సోమస్య సూర్యస్య వహ్నే రగ్నిత్రయస్యచ ॥
 అంబా ఉమా మహాదేవో హ్యంబకస్తుత్రయంబకః ।

సుపుష్పితస్య వృక్షస్య యథాగంధస్సుశోభనః ॥
వాతి దూరాత్తథా తస్య గంధశ్శంభో గృహాత్మనః ।
తస్మా త్సుగంధో భగవాన్ గంధారయః శంకరః ।
గాంధారశ్చ మహాదేవో దేవా మహి కీలయా ।
సుగంధస్తస్య లోకేఽస్మిన్ వాయుర్వాత సభస్థలే ॥
తస్మా త్సుగంధిస్తందేవం సుగంధం పుష్టివర్ధనమ్ ।
యస్యరేతః పురా శంభో ర్హ కేర్యోనౌ ప్రప్యితమ్ ।
తస్యవీర్యా దఘాదండ హిరణ్మయ మజోద్భవమ్ ।
చంద్రాదిత్యా ననక్షతౌ భూభృవ స్స్వర్మహస్తవః ॥
సత్యలోకమతిక్రమ్య పుష్టిర్వీర్యస్య తస్యవై ।
పంచభూతా న్యహంకారో బుద్ధిః ॥ ఏకృతరేవ చ ॥
పుష్టిర్భిజస్య సస్యైవ తస్మాద్వై పుష్టివర్ధనః ।
త పుష్టివర్ధన దేవం పృతేన పయసా తథా ॥
మధునా యవగోధూమ మాషబిల్వఫలేనచ ।
తుముదార్క శఘాపత గౌరసర్వప శాలిభి ॥
కృత్వాబిరసే యథాన్యాయం భక్త్యాదేవం యజామహే
ఋతేనానేనమాం పాశార్బగధనా త్కర్మయోగతః ॥
మృత్యోశ్చ బంధనాచైచ్చవ ముక్షీయ భవతీజసా ।
ఉర్వారకాదాం పశ్యానాం యథాకాలాదఘాత్ పునః ॥
తద్దేవకాల స్సంప్రాప్తౌ మనునాతేన యత్నతః ।
వీరం మంత్రః ధిం జ్ఞత్వా శివలింగం సమర్కయతే ॥
తస్య పాశక్షయోఽతీవ యోగినో మృత్యుసిగ్రహః ।

శ్రీయంబక సమోనాన్తి దేవోవా ఘృణయాన్వితః ॥
 ప్రసాదశీలః ప్రీతశ్చ తథా మంత్రోపి సువ్రతాః ।
 తస్మిన్సర్వం పరిత్యజ్య శ్రీయంబక ముమాపతిమ్ ॥
 త్రియంబకేతి మంత్రేణ పూజయేత్సుసమాహితః ।
 సర్వావస్థాంగతోవాపి ముక్తాయం సర్వపాతకైః ॥
 శివధ్యానాన్న సందేహో యథారుద్రస్తథాస్వయమ్ ।
 హత్వాభిత్త్వాచ యాతాసి భుక్వాచాన్యాయతోఽపివా
 శివమేకం సకృత్సృష్ట్యా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥
 (తైంగే ఉత్తరాశ్తే)

తా॥ ముల్లోకములకును మూడు (సత్త్వాది) గుణములకును
 మూడు వేదములకును, మూడు జాతులకును, సూర్యచంద్రా
 క్షులకును, త్రేతాగ్నులకును, అకారోకారమకారములకును-
 జనకుడు, రక్షకుడు, వాచకుడు, శివుడే త్రిమూర్తులకు
 జననియైన శక్తి అంబ, ఆమె కలవాడు శంకరుడు. పుష్పిం
 చిన వృక్షముయొక్క సువాసనవలె శివునిసువాసన గగనమున
 వ్యాపించును, దేవతల గానరూపవాణిని బోషించువాడు. శంక
 రుని రేతస్సు విష్ణువుయొక్క యోని (నాభిస్థానము) యందుఁ
 బ్రతిష్ఠితము కాగా, దానినుండి హిరణ్మయ బ్రహ్మాండమావిర్భ
 వించెను. అతని వీర్యపుష్టి సూర్యచంద్రనక్షత్రములను భూరాది
 లోక నప్తకమును మించిపోయెను. పంచభూతములు, అవాంకార
 బుద్ధిప్రకృతులు వాని బీజపుష్టియే కావున నతడుపుష్టివర్ధనుడు.
 అట్టిదేవుని నేయి, పాలు, తేనె, యవలు, గోధుమలు, మిను

ములు, మారేడుపండ్లు, కలువపూలు, జిల్లేడుపూలు, జమ్మిపత్తి, తెల్లవాలు, వరిబియ్యము అనువానితో లింగమునందు యథాశాస్త్రముగాః బూజించెనము. దీనివలన నో పరమేశ్వరా! నన్ను కర్మపాశబంధనమునుండి మృత్యువునుండి విడిపింపుమా. పండిన దోసపండ్లు కాలవశమునఁ దమ తొడిమనుండి విడిపోవును. అట్లే యీ మంత్ర జపమువలన జీవుడు కర్మపాశబంధమునుండి విముక్తి నొందును.

ఇట్లు మంత్రవిధి నెఱింగి శివలింగార్చన జరుపువాఁడ పాశవిముక్తుఁ డగును. శివునివంటి దయాసమేతుఁడైన దేవుడు మఱియొకఁడు లేడు. అట్లే యీ మంత్రముతో సమానమగు మంత్రము లేదు. ఎట్టి పాపములు చేసినవాడైనను త్రియంబకమంత్రముతో శివార్చన చేసినచో సర్వపాప విముక్తుఁ డగును. హింసాకృత్యములు చేసి యన్యాయముగా ధన హరించిన పాపాత్ముఁడుకూడ నొక్కసారి శివుని స్మరించినచో సర్వపాపవిముక్తి నొందును.

శ్లో॥ త్రియంబకం సాంబ మిమం హి లింగే

విశ్వేశ్వరం తన్నుననా నుభక్త్యా

యజామి ధ్యాయామి చ సంస్మరామి

ప్రసీదతాం పాశవిమోచకోమే

(ఇవతోషిణ్యామ్)

తా॥ ఉమా సమేతుఁడును, ముక్కంటియునైన విశ్వేశ్వరుని త్రియంబక మంత్రముతో లింగమునందు భక్తితోఁ బూజించి ధ్యానింతును. అతఁడు నాకుఁ బ్రసన్నుడై పాశవిమోచకుఁ డగునుగాక.

— శివస్య పశుపతిత్వ కథనమ్ —

* శ్లో॥ బ్రహ్మద్యాః స్థావరాంతాశ్చ దేవదేవస్స ధీమతః ।
 పశవః పరిరీర్త్యనేనంసార వశవర్తినః ।
 తేహం పతీత్వాద్భగవాన్ రుద్రః పశుపతిస్సత్ప్రతః ॥
 అనాదినిధనోధాతా భగవాన్ విష్ణురవ్యయః ॥
 మాయాపాశేన బధ్నాతి పశువత్సరమేశ్వరః ।
 స ఏవ మోచకస్తేషాం జ్ఞానయోగేన సేవితః ॥
 అచిద్యాపాశబద్ధానాం నాన్యోమోచక ఇష్యతే ।
 తస్మాతే పరమాత్మానం శంకరం పరమేశ్వరమ్ ।
 చతుర్వ్యంశతి తత్త్వాని పాశాహి పరమేష్ఠినః ।
 తైఃపాశైర్మోచయత్యేక శ్శివో జీవైరుపాసితః ॥
 సిబధ్నాతి పశూనేకః చతుర్వ్యంశతి పాశకైః ।
 స ఏవ భగవాన్ రుద్రో మోచయత్యపిసేవితః ॥
 చశ్చేదియమయైః పాశై రంతఃకరణ సంభవైః ।
 సూతశస్మాత్త పాశైశ్చ పశూన్మోచయతి ప్రభుః ॥
 ఇంద్రియార్థమయైః పాశైర్బద్ధ్యా విషయిణః ప్రభుః ।
 అశుభక్తా భవంతేహ పరమేశ్వరసేవయా ॥
 భజ తేషామథాతుర్వై సేవాయాం పరిరీర్తితః ।
 తస్మాత్సేవా బుధైః ప్రోక్తా భక్తిశ్రద్ధేన ధూయసీ ॥
 బ్రహ్మాదిస్తంబపర్యంతం పశూన్ బద్ధామహేశ్వరః ॥

విశ్వాకర్మ :

ధర్మాధర్మమయైః పార్థివైః ధర్మదేహిణ మిదం,
 మోచక శ్శివ వీరైకో భగవాన్ పరమేశ్వరః ॥
 చతుర్ద్వీంశతి తత్త్వానాం మాయాకర్మగుణా ఇతి ।
 కీర్త్యంతే విషయాశ్చైవ పాశాజీవ నిబంధనాత్ ॥
 తైర్భద్రా శ్శివః క్షైవ ముచ్యంతే సర్వదేహినః ।

నూ॥ పంచక్షేత్రమయా పాశాన్ విమోచయత ఇతి పశుపతిః
 (ఇతి లైక్షణీత్రారే)

తా॥ బ్రహ్మ మొదలు తరుగుల్మలతాది స్థావరమాల
 శఙ్ఖకుగల సకల పాణులు సంసారబద్ధులై పశువులని
 వ్యవహరింపబడుచున్నవి వానికి నాధుడగుటచే దుద్రాక్షుడు
 పశుపతి యగుచున్నాడు. ఆద్యంతములులేని భగవంతుడైన
 పరమేశ్వరుడు ఆ ప్రాణులను మాయాపాశముతో బంధించు
 చున్నాడు. విష్వరతసని జ్ఞానయోగముతో సేవించురో వారి
 పాశబంధముల నతడు విడిపించును అవిద్యయను పాశ
 ముచే బద్ధులైనవారిని విడిపింపగలవాడు శంకరుడే తప్ప
 వేరొకడు లేడు. ఇరువదినాలుగు (ఇంద్రియ) తత్త్వ
 ములు పరమేశ్వరుని పాశములు, వానితో నతడు జీవులను
 బంధించును. అతని ను పొలింపినచో వారిని పాశవిముక్తులను
 జేయును. ఇరువదినాలుగు తత్త్వములు మాయాకర్మగుణ
 ములు. ఇవి జీవుని బంధించుటచే బాశములుగాఁ బేర్కొనఁ
 బడుచున్నవి. బ్రహ్మాదిస్తంబ పర్యంతము సర్వప్రాణులు

పుణ్యపాపహంపములైన పాశములచే బంధులగుదురు. పరమేశ్వర
సేవ చేసినచో నతడే పాశమోచకఁ డగును. “భజ”
ధాతువునకు సేవయనియర్థము. కావున భగవత్సేవయే
మోక్షోపాయముగా విజ్ఞులు వక్కాణించుచున్నారు. పశువుల
(జీవుల) సంరక్షణముయ పాశములను విడిపించువాడగుటచే
శంకరుఁడు పశుపతి యని కీర్తింపబడుచున్నాఁడు. అట్టి పశు
పతిని పశుస్మంత్రములచే జపాభిషేకార్చనలను జేయుట
వలన శీఘ్ర సన్ఫలము నొందెదరు.

— త్పత మహాపాశుపతమస్త్రం లక్షణమ్ తత్ఫలంచ —

శూం. జూం, సఇతిబీజాని వ్యాహృతి త్రితయం తథా ।

ప్రణవాద్యానిబీజాని సర్వాణ్యుచ్చైస్సస్వరేణతు ।

త్ర్యమ్బకాఖ్యం మహామస్త్రం నుస్వరేణ పఠేత్తతః ॥

పూర్వోక్తా చబీజాని ప్రణవాద్యాని వైపునః ।

స్వాహాదికాణ్యం చ సకృదుచ్చారయేద్భుధః ॥

మహామృత్యుంజయ ఇతి త్రయలోకేషువిశ్రుతః ॥

రుద్రమస్త్రంపఠేదేకం తతోవిపశ్చత్ ద్వితః ।

మహామృత్యుజయంవస్త్రం పూర్వోక్తం పునరుచ్చరేత్ ॥

ఏకోనసప్తత్యుత్త రశతం మస్త్రాన్ యథాక్రమమ్ ।

పఠేద్దేవమృత పాశుపత మిత్యభిధీయతే ॥

పూర్వోక్త యోగమస్త్రయోస్తు సంప్రదీకరణేనవై ।

మహాపాశుపతంస్యాద్ధి దివ్య చాఽమృతనామకమ్
మహాఫలపరిదత్వాచ్చ మహాపాశుపతం వరం ।

ఉద్ధారితంవశిష్టేన మితాంకరణసూనునా ।

శుక్రకేణ భృగురమేణ దశ స్వేన మహాత్మనా ॥

బలిబాణ భరద్వాజ పురహూత కిరీటిభిః ।

దధీచినా కౌశికేన గౌతమేనోపమన్యునా ॥

మార్కండేయేన రామేణ సమ్యగాచరితం పురా ।

అన్యేష్యాసన్ మహాత్మానో మంత్రాచరణ సత్ఫలాః ॥

యోజపే దమృతం పాశుపతం సమ్యగ్గృథావధి ।

సకృద్ద్రావిధిపేకంవాఽమృతపాశుపతేనచ ॥

కారయేద్యః పుమాన్ జన్మబంధనాన్ముచ్యతేహి నః ।

రిపురోగఋణాదిభ్యో దారిద్ర్యాదిభ్య ఏవచా ॥

శ్రీఘ్నా విమక్తి మాయాన్తి మహాపాశుపతేనతు ।

యక్షరాక్షస బేతాశగ్రహః కూష్మాంధభై రవాః ॥

గ్రంథదర్శన మాత్రేణ పలాయస్తే న చాన్యథా ।

ఘోరాఽపమృత్యుహరణం కాలమృత్యు నివారకమ్ ॥

అష్టైశ్వర్యప్రదం నౌణాం శత్రునాశన కారణం ।

సర్వసౌఖ్యప్రదం ఘణ్యం పుత్రపౌత్రాది వర్ధనమ్ ॥

జపేద్వాయోఽభిషించేద్వా రుద్రమిహిత్వాన్ భవేత్ ।

జగత్త్రియే నాస్తి సమమేతత్పాశుపతేనవై ॥

శకుశకుశానాశీనా శకుశానా శకుశానా శకుశానా

యంయం కామయతే నూనం తంతం ప్రాప్నోతిమానవః ॥

కింపునర్బహునోక్తేన సత్యం నత్యం వదామ్యహమ్ ॥

(మంత్రమాహేశ్వరే పాశుపతమస్త్రరహస్యేచ)

తా॥ ఓంకార మాదియందుగల హౌం, జూం, సః అనే
దీజములనూ, వ్యాహృతిత్రయమునూ, ఉచ్చైస్వరముతో
నుచ్చరించవలయును, తరువాత త్ర్యమ్బక మస్త్రమును స్వర
యుక్తముగ పఠించవలయును. త్ర్యమ్బకమస్త్ర పఠనానస్తరము
ఓం సువః, ఓం భువః, ఓం భూః, ఓం సః, ఓం జూం, ఓం
హౌం అని విలోమముగా మరల పఠి చవలయును.

తరువాత ఓంకార మాదియందుగల స్వాహా అనుదానిని
ఒకమారు ఉచ్చైస్వరముతో నుచ్చరించవలయును. పూర్వోక్త
ప్రకారముచేసిన మహామృత్యుంజయ మగును. ఇయ్యది
మూడులోకములయందు ప్రసిద్ధి వహించినది. తరువాత ఆ
బ్రాహ్మణు డప్రపంచుడై యొక రుద్రమస్త్రమును, (సమక
మంత్రమును) ఒకసారి పఠించవలయును. రుద్రమస్త్రమును
పఠించిన తరువాత దీనికి పూర్వము చెప్పబడిన మృత్యుంజయ
మస్త్రమును పఠి చవలయును. తరువాత 163 సమకమస్త్రము
లను పైవిధముగా క్రమముతప్పకుండగ పఠించినచో నది
మహాపాశుపతమని చెప్పబడుచున్నది

పూర్వోక్తములగు మహామృత్యుంజయ రుద్రమస్త్రము
ములను సంపుటికరణము, చేసిన అష్టమహాపాశుపత

నమస్త మంత్రములతో తలమానికమునంటి దీయమృత పాన
పతము సంశయములేదు.

— నమక విభాగము —

* మంత్రవిభాగే అనేకేపక్షాన్సంభవంతి, తేషాం
మధ్యే బహుగ్రంథస పాదనే, అనేకశిష్టజనపరిగ్రహణేనచ,
ఏకోనశప్తత్యుత్తర శత మంత్రవిభాగ, పక్షఏవసాక్షియాన్
తద్విభాగప్రకారః ప్రమాణశోకాః :-

* నమక మంత్రసంఖ్యావిషయమున అనేక పక్షము
గలవు. బహుప్రమాణ గ్రంథములవలనను. శిష్టజనులవలనను
169 మంత్రములని సిద్ధాంతీకరింపబడినది. ఈపక్షమే శత
మోత్తము. “శతరుద్రీయము” అనుచోట ‘శత’ శ్లోము
అనేకార్థకమని తెలుసుకొనవలయును తద్విభాగవిషయం న
ప్రమాణశ్లోకము లీక్రింద నుదహరింపబడినవి.

శ్లో॥ రుద్రాధ్యాయే మహామంత్రసారే మంత్రాధినాయకే
శతమంత్రాస్త ధై కోనసప్తత్యధిక మాశ్రితాః
అద్యానువాకమధ్యస్థామంత్రాః పంచదశస్మృతాః
దశమేప్యనువాకేచ మనవోద్వాదశేరితాః
అంత్యానువాకే బ్రహ్మర్చే మంత్రవర్యాస్త్రయోదశ
అనువాకేద్విశయేతు తథామంత్రాస్త్రయోదశ
అనువాకేత్పతీయేతు మంత్రాస్త్రపదశస్మృతాః
మంత్రాస్త్రపదశైవస్మరనువాకే చతుర్థకే

పంచమేష్వసువాకేషమంత్రాః పంచదశస్కంధాః
 మంత్రాః పంచదశైవస్సురసువాకేష స్కంధాః
 అనువాకే సప్తమేచ మంత్రాస్త్రోకపర్వితాః
 అష్టమేష్వసువాకేషు మంత్రాస్త్రోకపర్వితాః
 సప్తమేష్వసువాకేషు మంత్రాపికోనశింశలాః
 దశమేష్వసువాకేషు తథావైద్వాపికోనశింశలాః
 ఏనాదశేష మంత్రాస్త్రోకపర్వితాః
 ఏనమేతే మహామంత్రా రుద్రాధ్యాయ మనుస్మృత
 మహాఫలా మహాప్రణ్విపదాః పాతకనాశకాః ॥

సూ. శ్రవణమే అనువాకే పంచదశర్చే పంచదశ
 మంత్రాః, ద్విలియేనువాకేత్రయోదశ, తృలియవచుర్దయో
 ప్రత్యేకం శపతశ యజుగ్గంపి ఏషు త్రిష్వసువాకేషా
 నయతో శమస్కారమంత్రాః, పంచమసహసు వానయోః
 ప్రత్యేకం పంచదశయజుగ్గంపి సప్తమేషోదశ, అష్టమే
 దశ, సప్తమే ఏకోనశింశలాః, ఏషు పంచష్వసువాకేషు ఏనతో
 సమస్కారమంత్రాః. శ్రవణ పురస్తాన్నమస్కారాః, సప్త
 మనువాకే సమంశః కింభ్యోదేవా గ్గం పుష్పయేభ్య
 శర్మంగం దేవానాగ్గంహృదయేభ్య ఇత్యనుషంగో, సర్వతా
 వ్యనుషంగిస్తరేషు జ్ఞేయః, దశమేద్వాదశ ఏనాకేత్రయో
 దశ ఇతి విశిత్వా ఏకోన సప్తత్యుత్తరశః సంహంత్రాః

అథ అమృతమహావిశుపతదవిశుపతాభిషేకనియోగః

అచమ్య॥ దేశకాంతిస్కీర్త్య॥ వివ గుణ = శ్రీత్యర్థః
 శ్రీమాన్ అముకనోత్రః = స్య॥ అనాద్యవిద్యావాస
 నయా = దేహానేకైవల్యసిద్ధ్యర్థమ్, పాశుపతవజ్రగ్రాహిత
 మహామృత్యుజ్వల మన్తస్సంపుటితరుద్రవిధా నేన మహాన్యాస
 పూర్వక అమ్మత పాశుపతనామక రుద్రాభిషేకం కరిష్యే॥
 (శ్రీద్యౌగావాకిరిష్యే)* సశాస్త్రీయ రుద్రాభిషేకవిధియందు
 9-వ పేజీలో గల పూర్తి సంకల్పమును చెప్పవలయును.)

అదౌ నిర్విఘ్నపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహాగణాధిపతి
 ఖజాంకిరిష్యే॥ గణపతిపూజాం కృత్వా॥ ఆచార్యబ్రహ్మ
 ద్యర్శిర్గర్విణ అఖండదీపారాధనానంతరం॥ అధాతఃపంచాంగ
 రుద్రాణామిత్యా రభ్యశంచమేషయశ్చ వేత్యనువాకపర్యంతం
 పిత్యా మలాపకర్తవ్యం స్నానానంతరం

అస్యశ్రీ అమృతపాశుపత మహామన్తగ్రాజస్య॥ మితాం
 వరుణపుత్రోవర్జిష్టంబుపిః॥ అనష్టవధందః॥ పశుపతిర్దేవతా
 ఓమ్బీజం॥ హామ్ శక్తిః॥ త్ర్యంబుకమితి కీలకమ్॥ మమ
 శ్రీకమా = సిద్ధ్యర్థే॥ అపమృత్యుపరిహారిద్వ్యాగా అముకనో
 త్రేద్ధ్యర్థే॥ ధర్మావిరోధేనమమ అభీష్టార్థేద్ధ్యర్థే॥ అపాభి
 షేకేవినియోగః॥

ఓం ఓం॥ నమశ్శంభవేచ॥ ఓం హామ్॥ త్ర్యంబుకం
 "ంగు = హృదయా యనమః॥

ఓం నం॥ మయాభవేచ॥ ఓం జాం॥ యజామహే
 శర్జనీ = శిరసేస్వాహా॥

10 మం । నమశ్శంకరాచార్య । 10 సు3 । ముగ్ధుని శుభ్ర
వర్ణనం । మధ్య = తిక్కా వచనం ॥

ॐ శ్రీం । మహా స్మరణాయనమః । ॐ నమః । ఉద్ధృతః
విధిమాన్ । అమృతః కవచాయనమః ॥

హం । సమశ్చివాయన । ॥ १० ॥ భవతి । మృత్యుశ్చివాయన
కస్మిన్ - సేత్యత్యాయనవాపక ॥

౨౦ యం । శివతరాయచ । ౨౦ స్వః । మాప్మభాః
కరతల = ఆస్థానియథా ॥

శూద్రులను పరోమి దిగ్బంధం దాన :-

తో, హస్తాభ్యాం కలశద్వయామృతరసై ర్వాస్తవయంతం
 హస్తాభ్యాం తదే శుదంష్ట్రగాతవలంబం హస్తాభ్యాం హస్త
 మరంబంకస్మైకరద్వయామృతానంతం లాససంధిం హ
 స్తసంధిం తోజగతం నవేంద్రమకూటం దేవగ్రంథిగతం

శ్రీ మద్భాగవత్సర్వసమప్రథం శతీధరంగీమాన్త పాదాంతం
ప్రతిపదపన్నదపాదం శివీభాగ్య ప్రస్ఫురమాంతం
వాస్తవ్యాంతం సమగ్రరసని శక్తిం దిధానం పాదం
దంభాంతం చిరమంతం సమపరిచేతనమంతం

కో: 1. అవస్థానాదులను దేవతాభిషేకము, రుద్రాభిషేకము
 విధియు, 2. దీనివలన కష్టకలితతీకలాశ్చింత
 కోమలవాస్తా: 3. ప్రామాద్యభిషేకములను లోకవేదము
 శ్వాధివామిర్విభేదా: 4. ద్విద్రాశ్చింతనములను
 విధియు, 5. ప్రామాద్యభిషేకములను

పూర్వోక్త = క్రిశ్చిర్నం । అమృతమహాపాశుః త
నామక దుద్రాఽభిషేకం కిమ్మే ॥

ఓమ్ భూర్భువస్సువః । ఉత్తరతశ్చండీశ్వరాయ
నమః । నిర్మాల్యం విస్మజ్య

(“త్ర్యంబకం. ఓం నమశ్శివాయ, సద్యోజాతం
ప్రద్యామి ఆసనం సమర్పయామి” త్యారభ్య “వామ
దేవాయనమః స్నానమ్” “ఓమ్ హామ్, ఓమ్ జూం,
ఓమ్ సః.....అని ప్రారంభించి యీ క్రింది విధముగ
169 రుద్రమంత్రములతో రుద్రునభిషేకించవలయును.)

ఓమ్ హామ్ ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ సః ।

ఓమ్ భూ. । ఓమ్ భువః । ఓమ్ స్వః ।

ఓమ్ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।

ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥

ఓమ్ స్వః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ భూః । ఓమ్ సః ।

ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ హామ్ । ఓమ్ స్వాహా ।

। । । ।

(1) నమస్తేరుద్ర మన్యవఉతోత ఇషవేనమః ।

। । । ।

నమస్తేఅస్తు ధన్వనే బాహుభ్యా ముతతేనమః ॥

ఓమ్ హామ్ । ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ సః ।

ఓమ్ భూః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ స్వః ।

ఓమ్ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।

ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥

ఓమ్ స్వః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ భూః । ఓమ్ సః ।
ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ హూమ్ ఓమ్ స్వాహా ॥

× × × × × ×
ఓమ్ హూమ్ । ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ సః ।

ఓమ్ భూః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ స్వః ।

ఓమ్ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।
ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ।
ఓమ్ స్వః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ భూః । ఓమ్ సః ।
ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ హూమ్ ఓమ్ స్వాహా ।

(2) యాత్రామ శ్చివతమాశ్చివం బభూవతేధనుః ।

శ్చివాశ్చరవ్యాయా తవతయానో రుద్రాష్ట్రదయ ॥

ఓమ్ హూమ్ । ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ సః ।

ఓమ్ భూః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ స్వః ।

ఓమ్ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।
ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ।
ఓమ్ స్వః । ఓమ్ భువః । ఓమ్ భూః । ఓమ్ సః ।
ఓమ్ జూమ్ । ఓమ్ హూమ్ । ఓమ్ స్వాహా ॥

× × × × × ×

(ప్రవిధముగా పాశుపతవజ్ర గ్రధిత, మహామృత్యుం
జయవంతునంపుటిలి రుద్రమగ్రతములతో అభిషేకముచేయు
నపుడు క్రింది మగ్రతములకు పై క్రమమును పాటించవల
యును. రుద్రవంతులకు వరుసక్రమము యివ్వడమైనది.)

(3) యాతేరుదగ్గ శివాతమా రహితా పాపశాశిని ।

శివాతమా శివాతమా శివాతమా గిరిశస్థాభిచాకశీహి (4) యా

పమం గిరిశస్థపాసే బిభర్ష్యస్తవే । శివాంగిరిత్రాతాం తురు

మాహిగ్ంసీ, పురుషంజగత్ (5) శివేనపచ సాత్త్వాగిరి

శాచ్ఛా వదామసి । యథాస్సస్వర్వమిజ్జగ దయక్ష్మగ్ం

స్తమనా నత్ (6) అధ్యవోచదధిపక్తాపథమోద్యో

భిషక్ । అహిగ్ంశ్చ సర్వాజ్ఞామయన్తన్ సర్వాశ్చయాత్మ

ధాన్యః (7) అసౌయస్త్రామో అరుణఉత బ్రభుస్సుమదః ।

యోమగ్ం రుద్రాభితోదిక్షు శ్రితాస్సహస్ శోవహ్న

గ్ం హేడకమహి (8) అసౌయోఽప్తసర్వతి నీలగ్రివో విల్వా

హితః । ఉతైనం గోపాఅదృశన్నదృశన్నుదిహోర్యః । ఉతైః

విశ్వాభూతాని సద్వప్తో మృదయాతగః (9) సమోఅస్తు

సీలగీర్వానాయ సహస్రాక్షాయ మోహనమ్ । శోయేత్త్య

సత్త్వానోఽహం తేభ్యోఽకరంనమః. (10) ప్రముఖ

ధన్వన స్వముభయోరార్తియోజ్ఞామ్ । యాశ్చతేనాన్

ఇషవః పరాతాభగవోవప. (11) అనతత్యధనుస్వగ్ం

సహస్రాక్షశత్రుమధే । సీకీర్వశల్యానాం ముఖాశివోన స్సమ

నాథవ. (12) విజ్యంధనుః కపట్నో విశల్కో బాణవాగ్ం

ఉత । అనేశన్నస్యేషవ అభురస్య నిష్కజ్ఞః. (13) యాతే

హేతర్మీధుష్టమహస్తే బధూవతేధనుః । తయాఽస్మాన్విశ్వ

తన్వమయక్ష్యమాపరిబుభుజ. (14) నమస్తే అస్త్రాయుధా

యాఽనాతతాయ ధృష్టవే । ఉభాభ్యాముత తేనమో బాహు

భ్యాంతప్రధన్వనే. (15) పరితేధన్వనో హేతర్మస్మాన్వృణక్తు

విశ్వతః । అథోయ ఇమధిస్తవాఽఽరే అస్మన్నిధేహితమ్ ॥

నమస్తే అస్తు భగవన్విశ్వేశ్వరాయ మహాదేవాయ
త్ర్యంబకాయ త్రిపురాంతకాయ త్రికాలాగ్నికాలాయ
కాలాగ్నిరుద్రాయ నీలకంఠాయ మృత్యుంజయాయ సర్వేశ్వ
రాయ సదాశివాయ శ్రీమన్నమోదేవాయ నమః ॥

(16) నమోహిరణ్యబాహవేసేనాన్యేదిశాంపతయేనమః.

(17) నమోవృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యఃపశూనాంపతయేనమః.

(18) నమస్తస్పిజ్వరాయత్వషి మతేఽథీనాంపతయే నమః.

(19) నమోబద్ధశాయవివ్యాధినేఽన్నానాం పతయే నమః.

(20) నమోహరికేశాయోపవీతినేప్రప్తానాంపతయే నమః.

(21) నమో భవస్యహేత్యై జగతాం పతయే నమః.

(22) నమోర్ముదాయాఽఽతతావినేక్షేత్రాణాంపతయేనమః.

(23) నమస్తాతాయఽఽహన్తాయవనానాం పతయేనమః.

(24) నమోరోహితాయస్థపతయేవృక్షాణాం పతయే నమః.

(25) నమోఽనున్తి⁰జే వా జీజాయక డ్దాణాం పతయే నమః.

(26) నమోభువంతయే వారివస్కృతాయాషడ్గీనాం పతయే

నమః (27) నమఉదైర్ఘ్యోపాయాఽఽ కృన్దయతేపతీ నాం

పతయే నమః, (28) నమః కృత్స్నవీతాయథావతేసత్త్వ

నాం పతయే నమః " (29) నమస్సహమానాయనివ్యాధిన

నివ్యాధినీనాం పతయే నమః. (30) నమః శక్తుభాయని

ప్రజ్ఞిణేనీనాం పతయే నమః. (31) నమోఽప్రజ్ఞిణ ఇమథ

మతేతస్కరాణాం పతయే నమః. (32) నమోవజ్ఞతే

పరివజ్ఞతేస్తాయూనాం పతయే నమః. (33) నమోనిచ్చ

రవే యారణ్యానాం పతయే నమః. (34) నమస్సృక్

విభ్యోజిఘాగ్ం నద్యోముష్ణతాం పతయే నమః. (35) నమో

సిమద్యోనకృత్తాచరద్యుః ప్రకృతానాం పతయే నమః.

నమః. (51) సమోవిరూపే యవిశ్వరూపేభ్యశ్చవో నమః.

(52) సమోమహద్భ్యఃక్షుల్లకేభ్యశ్చవో నమః (53) సమో

రథిభ్యోఽరథేభ్యశ్చవో నమః (54) సమోరథేభ్యోరథపతి

భ్యశ్చవో నమః. (55) సమస్సేనాభ్యస్సేనానిభ్యశ్చవో

నమః. (56) సమఃక్షత్తృభ్యస్సంగ్రహీతృభ్యశ్చవో నమః.

(57) సమస్తక్షభ్యోరథకారేభ్యశ్చవో నమః. (58) సమః

కులాలేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చవో నమః. (59) సమః పుష్కలే

భ్యోనిష్ఠాదేభ్యశ్చవో నమః. (60) సమఃకుక్ష్యద్భ్యోఽన్వ

క్ష్యశ్చవో నమః. (61) సమోఽమృత్యుభ్యశ్చవో నిభ్య

శ్చవో నమః. (72) సమశ్శ్వభ్యశ్శ్వపతిభ్యశ్చవో నమః ॥

(63) సమో భవ యచ రుద్రాయచ. (64) సమశ్శర్వాయచ

పశుపతయేచ (65) సమోనీలగిర్వాాయచ శితికణ్ఠాయచ.

(66) సమఃకషర్దినేచ వ్యుప్తకేశాయచ (67) సమస్సహ

- స్వా) డాయచ శతధన్వ (68) నమోగిరిశాయచ శి
విష్టాయచ. (69) నమో విష్టాయచ డేమమతేచ.
(70) నమోహ)స్వా) డాయచ వామనాయచ. (71) నమో
బృహతేచ వర్షియసేచ. (72) నమోవృద్ధాయచ సంవృద్ధ
నేచ [73] నమోఅగ్రియాయచ ప్రథమాయచ. [74] నమో
అశవేదాయచ [75] నమోశ్రీఘ్రియాయచ శీభాయచ.
[76] నమోఋగ్మాయచాపస్తన్యాయచ. [77] నమోస్సో)త
స్వా) డాయచ ద్వీప్యాయచ॥ [78] నమోజ్యేష్ఠాయచ కన్తిష్ఠా
యచ [79] నమోఋగ్మాయచాపస్తన్యాయచ. [80] నమో
మధ్యమాయచాపగల్భాయచ [81] నమోజఘన్యాయచ
బుద్ధియాయచ [82] నమోస్సో)భాయచ పగ్రితస్థాయచ.
[83] నమోయూమాయచ క్షేమాయచ. [84] నమో
ఉర్వరాయచ ఖలాయచ. [85] నమోస్సో)కాయచాప

- సాన్యాయచ. (86) నమోపన్యాయచ కన్యాయచ.
- (87) నవశ్శ్రీచాయచ పశ్చిశ్శ్రీచాయచ (88) నవశ్శ్రీచాయచ
- తాయచాశురథాయచ. (89) నమశ్శూరాయచావభిష్టతేచ.
- (90) నమోవర్మిణేచ పరూధినేచ. (91) నమోభిల్మినేచ
- కవచినేచ. (92) నమశ్శ్రీతాయచ శ్రీశేనాయచ
- (93) నమోదున్దుభ్యాయచాహనన్యాయచ. (94) నమో
- ధృష్టకేచ పృష్ఠశాయచ (95) నమోదూతాయచ పహితాయచ
- (96) నమోసిష్ఠజీణేచపృథివితేచ. (97) నమో
- క్షేపవేచాయచ. (98) నమోస్వస్తిదాయచ స్తుభస్వ
- నేచ (99) నమోస్సూర్యాయచ శ్రీధాయచ (100) నమో
- కాట్యాయచ నీపాయచ. (101) నమోస్సూర్యాయచ
- సర్వసూర్యాయచ (102) నమోస్సూర్యాయచ నైరౌతాయచ.

- (103) నమఃకూప్యాయచావత్కాయచ. (104) నమోవత్కాయచావత్కాయచ. (105) నమోవత్కాయచ విత్కాయచ. (106) నమకూర్థియాయచావత్కాయచ. (107) నమోవాత్కాయచ. రేప్థియాయచ. (108) నమోవాస్తవాయచ వాస్తవాయచ. (109) నమస్సోమాయచ రుద్రాయచ. (110) నమస్తామ్రాయచారూణాయచ. (111) నమశ్శృంగాయచ పశుపతయేచ (112) నమఉగ్రాయచ భీమాయచ. (113) నమోఆగేష్వధాయచదూరేష్వధాయచ. (114) నమోహస్త్రే చహనీయసేచ. (115) నమోవృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః (116) నమస్తారాయ (117) నమశ్శృంభవేచ మయోభవేచ (118) నమశ్శృంజరాయచ మయస్కరాయచ (119) నమశ్శివాయచ శివతరాయచ (120) నమ

నీర్ధ్యాయచ కూల్యాయచ. (121) నమఃప్రార్థాయచ

వార్ధాయచ (122) నమఃప్రార్థాయచ త్తరణాయచ

(123) నమఃప్రార్థాయచాలాద్యాయచ. (124) నమః

శ్చష్టాయచ పేషాయచ. (125) నమఃస్వీకృత్యాయచ

పాత్రాయచ (126) నమఃఇరిత్యాయచ పరిష్కారాయచ.

(127) నమఃకిగ్గిలాయచ క్షయణాయచ. (128) నమః

కర్పణేచ పులస్తయేచ. (129) నమోగోష్ఠాయచగృహ్య

యచ. (130) నమస్త్రాప్యాయచ గేహ్యాయచ (131) నమః

కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయచ. (132) నమోహృదయాయచ

నివేష్ఠాయచ (133) నమః పాగంసవ్యాయచ

రక్షిణాయచ. (134) నమశ్శుక్లాయచ హరితాయచ.

(135) నమోలోపాయచోల్పాయచ (136) నమఃకుర్వాయచ

యచ స్మార్యాయచ (137) నమఃప్రార్థాయచ పరశద్య

యచ. (138) నమోఽగ్రరమాణాయచాభిష్టు తేన.

(139) నమఃభద్రదేవేన. (140) నమోఽగ్రరమాణాయచాభిష్టు

తేభ్యోదేవానాగ్ం హృదయేభ్యః. (141) నమోఽగ్రరమాణాయచాభిష్టు

తేభ్యోఃదేవానాగ్ం హృదయేభ్యః. (142) నమోఽగ్రరమాణాయచాభిష్టు

తేభ్యోఃదేవానాగ్ం హృదయేభ్యః. (143) నమఃనిర్జ

తేభ్యోఃదేవానాగ్ం హృదయేభ్యః. (144) నమఃమి

తేభ్యోఃదేవానాగ్ం హృదయేభ్యః. (145) ద్రా

నస్సతేవరిదన్నిలహిత ఏషాంపురషాణామేషాం ప

నాంమాభేగ్మాఽర్మోమోవిషాంకించవామమత్. (146) యాతే

రువగ్గివాతనూత్తివావిశ్వాహభేషజీ శివారుద్రస్యభేషజీ

తయానోష్పాడజీవసే (147) ఇమాగ్ంరుద్రాయతనసేకస్త్రితే

యద్యీరాద్యుపగరామహేస్తుతిమ్ యథాప్రశాసనమ్

పదేషతుప్తప్రేక్ష్యోప్తప్రగ్నాన్మేష్మిన్న స తరణ్. (148)

మృడానోమృత్ తనోమయస్సృగీర్ణయ ద్వీరాన్యనమ సావిధే

మతే యచ్ఛృగవ మాశ్చమనుగా లం పీతా తపశ్శాశ్చుతవ

రద్రాశశీతా॥ (149) మానోమహా నముతమానోఽర్చకం

మానశ్చక్షన ముతమానాన్చితమ్ మానోవధీపితంమోర మాత

రంప్రియ మానస్తనువోరుద్రచీరిషః. (150) మానస్తాకే

తనయేమాన ఆయుషిమానో గోమమానో అశ్వేషురీరిషః ।

వీరాన్మానో రుద్రాభామితోఽథీర్హ విష్మన్తో నమసా ః ధేమతే.

(151) ఆరా తేగోఘ్న ఉతపూగష్ ఘ్నేక్షయద్వీరాయస్సమ్న

మస్మేతేఅస్మ రక్షాచనోఅధి చదేషబ్రూహ్మథాచనశ్శర్మ

యచ్ఛద్విజ్ఞాః. (152) స్తహిశ్రుతగ ర్తసదంయువానం

శ్శృగన్మ బీమముపహత్పుముగ్గిమ్ మృడాజరితేరుద్రస్త

వానోఅన్యం తేఅస్మన్ని వపస్తుసేనాః (153) పరిణోరుద్రస్య

హేతిర్వృణకుపరిత్వేజ్జన్యదుర్మతిరహామోః అపస్థిరా

మమవద్భ్యస్తనుష్టమిధ్యస్తోకాయ తనయా యమృడయ.

(154) మీఢుష్టమశివతమశివోనస్తుమనాభవ పరమేష్ఠక్ష

అయుధంనిధాయకృత్తంవసాన ఆచరపినాకం బిభృదాగహి.

(155) వికిరీదవిలోహితనమస్తేఅస్తుభగవః యాస్తే సహ

సగ్గ్ం హేతయోఽన్యమస్మన్ని వపస్తుతాః (156) సహ

స్రాణిసహస్రధాబాహువో స్తవహేతయః తాస్తామిశానో

భగవః పరాచీనోముఖాకృధి. (157) సహస్రాణి సహస్ర

శోయేర్దుదాఃధిభూమ్యామ్ తేషాగ్ంసహస్రయోజనేఽవ

ధన్వానితన్మసి. (158) అస్మిన్మహాత్యర్ణవేఽన్తరిభక్షేహ

అధి. తేషాగ్ం=సి. (159) నీలగ్రివాశ్శితకణ్ఠాశ్శర్వాఅధః

క్షమాచ్చరాః. తేషాగ్ం=సి. (160) నీలగ్రివాశ్శితకణ్ఠా

దివగంరుద్రావిషశతాః తేషాం = సి. (161) యేషాం కేషాం

సస్పిష్టానానీలగ్నివావిలోహితాః తేషాం = సి (162) యే

భూతానామపతయోవిభాసః కపర్దినః తేషాం = సి.

(163) యేతన్నేష వివిధ్యన్తిపితేషాం పిబతో జనాన్.

తేషాం = సి. (164) యేషథాం పథిరక్షయబల్బుదా

యవ్యధః తేషాం = సి. (165) యేతీర్థాన్ప్రచరన్తి

స్మకావనోషజ్జిహః తేషాం = సి. (166) యఏతావనశ

భూయాగ్ం సశ్చదిశోరుద్రావిశస్థిరే తేషాం సహస్ర

యోజనేఽప్రధన్వానితన్మపి. (167) సమోరుద్రేభ్యోయే

పృథివ్యాం యేషామన్నపిషవస్తేభ్యోదశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణ

దశ ప్రాచీర్దశో దీప్తిరశోర్ధ్వస్తేభ్యోఽనుస్తే నోమ్మడయన్తి

తేయం ద్విష్కోయశ్చనో ద్వేష్టితం వోజమ్భే దధామి.

(168) సమోరుద్రేభ్యోయేన్తరిక్షేయేషాంవాత ఇషవస్తేభ్యో

సంకల్ప = నిధామి. (163) ... యోగము

॥ వర్షమిష వస్త్రోదశ ప్రా... = ...

ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః॥

* న మోరుదేభ్య ఇహమాస్త్రే అనుషంగానీ
మృగుచ్ఛరన్ తేభ్యోదశ ఇత్యారభ్య జమ్భేదధామి
శ్చన్తం లిక్తోపర్యుక్తానుదిక్షు మన్తోక్త సంఖ్యానుసారేణ
క్షీరాజ్జలయః క్షీరాభావే జలాజ్జలయోవా సమర్పణీయాః.

ఏవం పూర్వోక్తప్రకారేణకుర్వాచ్చేత్ నీరోగశతా-
య్యుక్తాయః । కపిలగోక్షీరాజ్జల సమర్పణే పూర్వజన్మస్మృతి
శ్చాపశ్యంభవిష్యతీతి శంకరఏవోక్తవాన్ ॥

* నమోరుదేభ్య అనుమన్తమున మూడును పంగ
మంత్రముల నుచ్చరించుచు “తేభ్యోదశ” అనునది మొదలు
కొని “జమ్భేదధామి” అనువరకు పఠించుచు లిక్తమునైన
పూర్వాది దిశలయందు దొక్కికొక్క దిశను పదిచొప్పున క్షీరాజ్జల
లను వషర్పించవలయును. క్షీరములు లభ్యముల కానచో
జలాంజలులనైనను సమర్పించవలెను.

ఇట్లు చేసినచో రోగబాధలు లేకుండును సర్వార్థ
శతాయుర్దాయము కలుగును.

కపిలగోపుపాలతో నంజల సమర్పించిన పూర్వజన్మ
భూతము తప్పక సిద్ధించునని సాంక్షాత్పరమేశ్వరుడే చెప్పి
యుండెను.

★ చమకమ్ ★

ఓం హూమ్ = ఓం హూమ్ ।

అగ్నావిష్ణోసజోష సేమావర్ధన్తవాంగిరః । ధ్యుమ్నే

ర్వాజేభిరాగతమ్.

వాజశ్చ మే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చ మే ప్రసతిశ్చ
 మే ధీతిశ్చ మే క్రతుశ్చ మే స్వరశ్చ మే శోకశ్చ మే శ్రావశ్చ మే
 శ్రుతిశ్చ మే జ్యోతిశ్చ మే సువశ్చ మే ప్రాణశ్చ మే
 పానః చమే వ్యానశ్చ మే సుశ్చ మే చిత్తం చమ ఐధీతంచ
 మే వాక్ చమే మనశ్చ మే చక్షుశ్చ మే శ్రోత్రంచమే దక్షశ్చ
 మే బలంచమే విజశ్చ మే సహశ్చ మే ఆయుశ్చ మే జరాచమ
 ఆత్మాచమే తనూశ్చ మే శర్మచమే వర్మచమే జ్ఞానిచమే
 స్థానిచమే పరుంగః పిచమే శరీరాణిచమే ॥౧॥

జ్యేష్ఠ్యంచమే అధిపత్యంచమే మన్యశ్చ మే భామశ్చ
 మే మశ్చ మే మృశ్చ మే జేమా చమే మహిమా చమే

వరిమా చమే ప్రతిమా చమే వర్షాచమే ద్రాఘుయా చమే
 పృథ్వంచమే వృద్ధిశ్చమే సత్యంచమే శృద్ధాచమే జగచ్ఛమే
 ధనంచమే వశశ్చమే త్విషిశ్చమే క్షిదాచమే మోదశ్చమే
 జాతంచమే జనిష్యమాణంచమే సూక్తంచమే సుకృతంచమే
 విత్తంచమే వేద్యంచమే భూతంచమే భవిష్యచ్ఛమే
 సుగంచమే సుపథంచమే ఋద్ధి చ మ ఋద్ధిశ్చమే
 కృతంచమే కపిశ్చమే మతిశ్చమే సుమతిశ్చమే ॥ ౨ ॥

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమే మకామశ్చమే
 కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమే
 వస్యశ్చమే యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యనా
 చమే ధర్మా చమే క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచమే
 మహశ్చమే సంవిచ్ఛమే జాత్రం చమే సూశ్చమే పరిసాశ్చ
 మే శీరంచమే అయశ్చమే ఋతంచమే మృతంచ

మృత్యుం చ మేనామయచ్చమే జీవాతుశః మే మృత్యుం

మేనామయచ్చమే జీవాతుశః మే మృత్యుం

చ మే సూషా చ మేనుదినం చ మే || ౩ ||

ఊర్కృషే సూన్యతాచమే పయశ్చమే రసశ్చమే

ఘృతశ్చమే మధుచమే సగ్ధిశ్చమే సవీతిశ్చమే కృషిశ్చమే

శల్యశ్చమే జైత్రశ్చమే ఔషధశ్చమే రయిశ్చమే రాయశ్చమే

మే శ్చమే చమే పృష్టిశ్చమే విభు చమే ప్రభు చమే బహు

మే సూయశ్చమే పూర్ణం చమే పూర్ణతరం చమే

తిశ్చమే కూయవాశ్చమే న్నంచమే క్షుచ్చమే వ్రీహ

యశ్చమే యవాశ్చమే మాషాశ్చమే తిలాశ్చమే

మృగశ్చమే ఖల్వాశ్చమే గోధూమాశ్చమే మసురాశ్చమే

మే ప్రయంగవశ్చమే కైణవశ్చమే శ్యామా కాశ్చమే

నీహరాశ్చమే || ౪ ||

అశ్మాచమే మృత్తకాచమే గిరంగుశ్చమే పర్వతాశ్చ
 మే సికతాశ్చ మే వనస్పతయశ్చ మే హిరణ్యం చ మే
 యశ్చమే సీసంచమే త్రిపుశ్చమే శ్యామంచమే లోహం
 చమేగ్నిశ్చమ అపశ్చమే వీరధశ్చమే ఒషధయశ్చమే కృష్ణ
 పచ్చంచమే కృష్ణపచ్చంచమే గ్రామ్యాశ్చమే పశవ ఆర
 ణ్యాశ్చయజ్ఞేన కల్పంతాం వితతంచమే పితృశ్చమే భూతంచమే
 భూతశ్చమే వసుచమే వస్తతశ్చమే కర్మచమే శక్తిశ్చమేర్ధ
 శ్చమ ఏమశ్చమ ఇతశ్చమే గతశ్చమే ॥ ౫ ॥

అగ్నిశ్చమ ఇంద్రశ్చమే సోమశ్చమ ఇంద్రశ్చమే సవి
 తాచమ ఇంద్రశ్చమే సరస్వతీచమ ఇంద్రశ్చమే వూచమామ
 ఇంద్రశ్చమే బృహస్పతీశ్చమ ఇంద్రశ్చమేమిశ్రశ్చమ ఇంద్ర
 శ్చమే వరుణశ్చమ ఇంద్రశ్చమే త్వష్టాచమ ఇంద్రశ్చమే
 దాతాచమ ఇంద్రశ్చమే విష్ణుశ్చమ ఇంద్రశ్చమే శ్శినాచమ

ఇంద్రశ్చమేమరుతశ్చమ ఇంద్రశ్చమే విశ్వేదమే దేవాఇంద్ర
 శ్చమే పృథివీచమ ఇంద్రశ్చమేఽన్తరిక్షచమ ఇంద్రశ్చమే
 ద్యౌశ్చమ ఇంద్రశ్చమే దిశశ్చమ ఇంద్రశ్చమే మూర్ధాచమ
 ఇంద్రశ్చమే ప్రజావతిశ్చమ ఇంద్రశ్చమే ॥౬॥

అగ్ంశుశ్చమే రిశ్శిశ్చమేఽదాభ్యశ్చమేఽధిపతిశ్చమ
 ఉపాగ్ం శుశ్చమేఽన్తర్యామశ్చమ ఐద్రవాచయవశ్చమే
 మైతావరుణశ్చమ అశ్వినశ్చమే పృతిప్రస్థానశ్చమే శుక్ర
 శ్చమే మస్థిచమ అగ్నియణశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమే ధ్రువ
 శ్చమే వైశ్వానరశ్చమ ఋతుగ్రహశ్చమేఽత్రిగ్రహశ్చమ
 ఐంద్రాగ్నిశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమే మరుత్త్వణీయాశ్చమే మా
 హేంద్రశ్చమ అదిత్యశ్చమే సావితృశ్చమే సారస్వతశ్చమే
 పాషశ్చమే పాశ్నివవతశ్చమే హరియోజ శ్చమే ॥౭॥
 ఇన్ధ్రశ్చమే బర్హిశ్చమే వేదిశ్చమే ధిష్ణియాశ్చమే

సుచశ్చమే చమసాశ్చమే గ్రావాణశ్చమే స్వరవశ్చమ
 ఉపరవాశ్చమే ధిషవణేచమే ద్రోణకలశశ్చమే వాయువ్యాని
 చమే పూతభృచ్చమ ఆధవనీయశ్చమ అగ్నిధంచమే హవి
 ర్ధానంచమే గృహశ్చమే సదశ్చమే పురోడాశాశ్చమే పచ
 తాశ్చమే ౭ వభృదశ్చమే స్వగార్కారశ్చమే ॥ ౮ ॥

అగ్నిశ్చమే ఘర్మశ్చమే ౭ర్కశ్చమే సూర్యశ్చమే
 పాణిశ్చమే ౭ శ్వమేధశ్చమే పృథివీచమే ౭దితిశ్చమే దితిశ్చ
 మే ద్యౌశ్చమే శక్వరీరజులయో దిశశ్చమే యజ్ఞేనకల్పనా
 మృకశ్చమే సామచమే సోమశ్చమే యజుశ్చమే దీక్షాచమే
 తపశ్చమముతుశ్చమే వ్రతంచమే ౭హోరాత్రయోర్వృష్టౌ
 బృహద్రథన్త రేచమే యజ్ఞేన కల్పేతామ్ ॥ ౯ ॥

గర్భాశ్చమే వత్సాశ్చమే త్ర్యవిశ్చమే త్ర్యవీచమే
 దిత్తవాడ్చమే దిత్త్యాహీచమే పజ్జాచిశ్చమే పజ్జాచీచమే ౭

ప్రత్నశ్చమే | త్రివత్సాదమే | తుర్వవాట, మే | తుర్వాహీచమే |
 ప్రప్తవాచ, మే | పద్మహీచమ | ఉక్షాచమే | వశాచమ | ఋష
 భశ్చమే | వేహాచమే | ౭ | నద్వాహీచమే | ధేనుశ్చమ | ఆయుర్వశేన
 కల్పతాండ్రై జోయజ్జేన | కల్పతామప్తినో | యజ్జేన | కల్పజా,
 వ్యానోయజ్జేన | కల్పతాం | చక్షుర్యజ్జేన | కల్పతాగ్ని శ్రోత్రం
 యజ్జేన | కల్పతాం | మనోయజ్జేన | కల్పతాం | వాగ్యజ్జేన | కల్పతా
 మాత్మాయజ్జేన | కల్పతాం | యజ్జోయజ్జేన | కల్పతామ్ ||౧౦||

వీకాచమే | తిస్రిశ్చమే | పంచదమే | సప్తచమే | ౭ | ప
 చమ | ఏకాదశచమే | త్రియోదశచమే | పంచదశచమే | ౧౧ |
 దశచమే | సప్తదశచమ | ఏకవింశతీశ్చమే | త్రియోవింశతి
 శ్చమే | పంచవింశతీశ్చమే | సప్తవింశతీశ్చమే | నవవిం
 శతీశ్చమ | ఏకత్రింశచ్చమే | త్రియత్రింశచ్చమే | చతుశ్రి
 శ్చమే | ౨౪ | పంచమే | ద్వాదశచమే | మ్దశచమే | ౩ | గ్ం | సత్తిశ్చమే

చతుర్విగ్ | 2- చతుర్విగ్ శతశ్చమే ద్వావిగ్ శతశ్చమే
 షట్త్రిగ్ శతశ్చమే చత్వారిగ్ శతశ్చమే చతుశ్చత్వారిగ్
 శతశ్చమే ష్టాచత్వారిగ్ శతశ్చమే వాజశ్చ ప్రిసవశ్చ
 విజశ్చ కృతుశ్చ సువశ్చ మూర్ధాచ వ్యశ్చియశ్చాంత్యాయ
 నశ్చాన్త్యశ్చ ధౌవశ్చ భువశ్చాన్త్యశ్చ ధిపతిశ్చ || ఇదాదేవ
 హూర్మమర్మజనీర్బ్రహ్మ రుక్మామగనిశగ్ నిష్ప్వశ్వే
 || దేవా స్సూక్తవాచః పృథివిమాతర్కామాహగ్ స్తీర్మధు
 మనిష్టేమధుజనిష్టే మధువక్ష్యామి మధువదిష్ట్యామి మధు
 మతీం దేవేభ్యోవాచముద్యానగ్ శుశ్రూషేద్యాం మను
 || ష్యేభ్యస్తంమా దేవా అవంతు శోభాయై పితరోను
 మదంతు || ౧౧ || ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః సంపూర్ణమ్.
 ఓమ్ హామ్ ఓమ్ హామ్ సహస్రశీర్షా పురుషః సాధ్యా
 స్సంతిదేవాః ఓమ్ హామ్ ఓమ్ హామ్ ||
 ఓమ్ హామ్ ఓమ్ హామ్ అద్యస్సంభూతః సర్వం
 మనిషాం ఓమ్ హామ్ ఓమ్ హామ్ || ఓమ్ శాంతిశాంతిశాంతిః

భద్రంకర్ణేభిః, మిత్రోసి, శ్యంకర్ణత్వా । ఉమా-నమః ।
అమృతాభిషేకోఽస్తు । సువర్ణాభిషేకోఽస్తు । త్ర్యంబకం
జ్యేష్ఠాయనమః వస్త్రనిత్యాచి త్ర్యంబకం ఈశానస్సర్వ
విద్యానామిత్యాత్మ ప్రదక్షిణనమస్కారానిత్యంత్ర్యంకర్ణత్వా॥

* తతిః పునస్సంకల్ప్య స్వకృతరుద్రాభిషేకసంపూ
ర్ణత్వసిద్ధ్యర్థం రుద్రార్చనాం అవాహనాది స్వస్తివాక్యాంతం
వీతద్దుష్టార్చనా విధ్యుక్తమంత్రితస్త్రీకియాకలాఃస్సమా
ప్తిం కుర్యాత్ । ఏవంయ అచరతి ససర్వాన్ ఈప్సితానవాప్య
కృతకృత్యో భవిష్యతి ।

* దశశాంతులు, మిత్రోసి, పరించినతరువాత “త్ర్యం
బకం జ్యేష్ఠాయనమః వస్త్రంసమర్పయామి” అనునది మొదలు
“త్ర్యంబకం ఈశానస్సర్వవిద్యానామిత్యాత్మ ప్రదక్షిణ నమ
స్కారాన్ సమర్పయామి” అనువరకు పూర్తిచేసి తిరిగి సంక
ల్పముచేసి అభిషేక సంపూర్ణత్వసిద్ధికి “రుద్రార్చనావిధి”
యందు చెప్పబడినరీతిగా రుద్రు నర్చించి రుద్రాభిషేకజల
ముచే ఋత్విజులుయజమానికి సమ్మార్జనము చేయవలయును.

—*—

• పాశుపతవిధానాభిషేకము లన్నిటినీ పైవిధముగా
నాచరించవలయును. ఎవరు యీ విధానముగా చేయుదురో
వారు కృతకృత్యులగుదురు.

— మహాపాశుపతమస్త్రీ లక్షణమ్ తత్ఫలమ్ —

*శ్లో॥ అదౌ “నమశ్శుష్కవేచ” “రుద్రమస్త్రీ” స్తతఃపరం
“పునర్నమశ్శుష్కవేచ” పతన్విద్వానతస్త్రితః
ఏకోనసప్తత్యుత్తరశతం రుద్రాన్ యథాకామమ్

పలేద్యది మహాపాశుపతమంత్ర ఇతీర్కతే
 యోవాజపే న్మహాపాశుపతం సమ్యగ్విధానతః
 సకృద్దుద్రాభిషేకోవా మహాపాశుపతేనచ
 కారయేద్యః పుమాన్భక్త్యా తద్ధర్మవైర్కథావిధి
 యంయం కామయతేమానం తంతం ప్రాప్నోతీపత్రత
 మహాపాశుపతోదివ్య మంత్రోఽయం సర్వసిద్ధిదః
 సర్వదుష్టాఽరిష్టహర స్సర్వవ్యాధి వినాశకః
 తుష్టిశుష్టిరోనూనం కష్టనష్టనివారకః
 సర్వసౌఖ్యప్రదోనిత్యం సద్యస్సత్ఫలదాయకః
 అపమృత్యుహరశ్చైవ సర్వాఽభీష్టార్థదాయకః
 ఏతస్మహాపాశుపత సమోషన్తో జగత్త్రయే
 నాస్తి నాస్తి మహాభాగ సత్యంసత్యం పదామ్యహమ్ ॥

(ఇతి పాకుపత్రమంత్రసారరహస్యే)

ఓమ్ నమశ్శమ్భవేచ మయోభవేచ సమశ్శంకరాయచ
 మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ ।

ఓమ్ నమస్తే రుద్రమన్యవ=ముతతేనమః ।

ఓమ్ నమశ్శమ్భవేచ=శివతరాయచ ॥

169 రుద్రమంత్రములును క్రమముగా పైసంపుటికరణ
 ముతో తత్తదభిషేక ద్రవ్యములతో యధావిధిగా రుద్రునభిషే
 కించవలయును. ఈ మహాపాశుపత మంత్రరాజముతో సమాన
 మైన మంత్రరాజము ముల్లోకములయందును వేరొకటిలేదు.
 ఏకామ్యమునైనను శీఘ్రముగా నొసగును. (ఇది ఉత్తర
 హిందూస్థానమందునూ, కేరళదేశమందునూ వాడుకలో
 నున్నది.)

— మహాపాశుపతాస్త్ర మంత్రము —

* “క్రామ్, క్రీమ్, క్రోమ్, క్రఘమ్, కవి, జల, క్షీమ్” అను బీజములను “నమశ్శమ్భవేచ” అను మంత్రమునకు ముందుగా నుచ్చరించి 163 రుద్రమంత్రములతో సంప్రటితము చేసి పై “మహాపాశుపతము” వలెనే వినినయెడల నియ్యది “మహాపాశుపతాస్త్ర” మగును.

సమర్థులును, నైష్ఠికులు నగు పురోహితులచేత యీ విధానముగా జపాభిషేకములు చేయించుకొనిన తప్పక శీఘ్రమే వాంఛితార్థములు ప్రాప్తించును.

— త్రిశూల పాశుపతమ్ — (సర్వకార్యసిద్ధి)

శ్లో॥ ప్రధమం నమకంచైవ పాశుపం తతఉచ్యతే ।
తతః పరేచ్ఛనమకం త్రిశూలవిధి సజ్జికమ్ ।
అపమృత్యుహరం నృణాం సర్వపాపహరమ్ ।
స్మృత్యనునా పూర్వం సమ్యగాచరితం మహత్ ॥

(మహామంత్రరత్నకోశే)

సమస్తే రుద్రమన్యవ = జమ్భేదదామి ॥

సహస్రశీర్షాపురషః = సాధ్యాస్సనిదేవాః ॥

అగ్నావిష్ణూ = భువనశ్చాధిపతిశ్చ ॥

తొలుత నమకమునూ, పిమ్మట పురషసుకమునూ, తరువాత చమకమునూ పఠించిన త్రిశూలపాశుః తమనబడును. ఇయ్యది అపమృత్యుహరము, సర్వపాపహరము, మార్కండేయునిచేకద్ధరించి యాచరించబడినది.

— అఘోర పాశుపతము — (అపమృత్యుహరము)

మం॥ అఘోరేభ్యోఽధఘోరేభ్యో = రుద్రతూపేభ్యః ॥

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ = ముతతేనమః ।

మ॥ అహోరేభ్యోఽథహారేభ్యః = రుద్రమహేభ్యః ॥

(సంచామృతాభిషేకము, అష్టపత్రపూజా, క్షీరాన్ననివేదన)
— నవగఢిహ పాశుపతము — (నవగఢిహదోష నివృత్తికి)

మ॥ ఓమ్, క్లీమ్ శ్రీమ్, ఐమ్, హ్రీమ్, గ్లామ్, రిమ్, హుమ్, ఛమ్ ॥

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ = ముతతేనమః ॥

మ॥ ఓమ్ క్లీమ్, శ్రీమ్, ఐమ్, హ్రీమ్, గ్లామ్, రిమ్, హుమ్, ఛమ్ ॥

(సంచామృతములతో అభిషేకము, బిల్వపత్ర, అష్ట
పత్రములతో పూజ, క్షీరాన్నవైవేర్యము.)

— కాటేరపాశుపతము (ఐశ్వర్యపదము) —

మ॥ రాజాధిరాజాయ = మహారాజాయనమః ,

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ = ముతతేనమః ।

మ॥ రాజాధిరాజాయ = మహారాజాయనమః ॥

గోమృతాభిషేకము, బిల్వపత్రపూజా, షడ్ధాదననివేదన

— మన్యుపాశుపతము (శత్రుబాధానివారణము) —

। । ॥ । ॥

పంచస్మష్టం ధనముభయం సమాక్మౌ ఘర్మభ్యంతరాం

। ॥ । ॥

పరుణశ్చమన్యుః । భిర్నున్దధాన్వాహృదయేషు శత్రోః పరా

।

జితాసోఅపనిలయన్తామ్ ॥

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ = ముతతేనమః ॥

మ॥ సంస్మష్టంధన అపనిలయన్తామ్ ॥

జ్ఞానఫలరసాభిషేకమ్ । జమ్మిపతిభావా, వామనాభిషేకమ్ ।

— కళ్యాణపాశుపతము — (జ్ఞానభావప్రసాదమ్)

ప॥ పావీరశీకన్యావిద్రావస్సరస్వతీ పుష్పావళిభాగమ్ ।

జ్ఞాభిరచ్ఛిద్యగ్గంధగంధసహోషాదాభిరపంగ్యతే

శర్మయగ్గంధసత్ ॥

న॥ నమస్తే గురుమన్యవముతతేనమః ॥

మం॥ పావీరశీకన్యావిద్రావస్సరస్వతీ ॥

శర్మరా (మెత్తని పంచవారి) అభిషేకము, కరీరపుష్పము, వామనాభిషేకము, చక్కరపొంగలి నివేదన.)

— ముణవిమోచన శుపదము — (ముణవిమోక్షిణి)

మం॥ అన్యథా అస్మిన్నన్యథా పరస్మిన్న్యథాయే లోకే

అన్యథాసామయేదేవయానా ఉన్యథాయానా

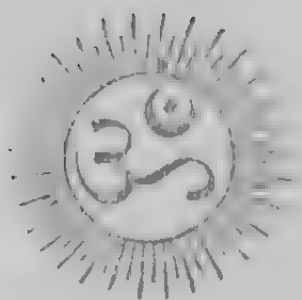
సర్వాన్వథో అన్యథా అక్షియేమ ॥

న॥ నమస్తే గురుమన్యవముతతేనమః ॥

మం॥ అన్యథా అస్మి - అక్షియేమ ॥

(జ్ఞానరసాభిషేకము, వామనాభిషేకములతో పూజ, గోఘృత నైవేద్యము.)

• సంతాన, ఇంద్రాక్షి, వర్ష పాశుపతములు పరిశిష్టమునందు

రు ద్రా ౨ ర్చ నా వి ధి

(విష్ణులభావార్ధ వివరణ విలసితము)

— శి వ శ్చ క్త్యా యు క్తః —

శ్లో ౧ ఏష సా సాక్షిణీశః శృంగరస్యాపి శలఃకరీ ।
 శివోర్ముఖయా క్తి శ్చివస్యాహ్ న్నిరర్థకః ॥
 అథోన వనాశక్తిర్ముఖేర్హిత శ్చివః ।
 ఉమాశంకరయోర్తక్యం యః పశ్యతి సపశ్యతి ॥
 ఉమాశంకరయోర్భేదం యే పశ్యంతి నరాధమాః ।
 అధోముఖా డ్విర్వపాదాస్తేయాంతి నరకార్థవం ॥
 (సూతసంహితాయాం)

తా॥ ఈ పరమేశ్వరీ ఈశ్వరగతును స్వామి
 అన్నది. ఈ శక్తిలేని కాలమునందు శివు డననవుడు.
 శివు లేకుండ శక్తి లేదు. శక్తి లేకుండ శివుడు లేడు. ఇంకెట్లు
 యొక్క ఐక్యము ఎవనికి న్నొక్కరైన గునో వారు ముక్తులు.
 వార్ధకికి భేదమని యేనరాధములు తలంతురో వారు క్రిందికి
 ముఖము పైకిపాదములు గలవార్త నరక సముద్రమునం
 బుక దురు.

— శి వార్పి త ద్ర వ్య ప ల ము —

*శ్లో॥ శివార్పితంచ యద్ద్రవ్యం కింనామ త మధాపివా
తద్ద్రవ్యం మేరునాతుల్యం వ్యయేత్ పటవీజపత్ ॥

తా॥ శివార్పణము గావించిన ఏద్రవ్యమైతేకలదో అది
కొంచమైననూ మేరునగముతో సమానమై పటవీజమువలె వృద్ధి
పొంది యజమానికి మహాఫలము నిచ్చును;

— ఉపచారద్రవ్య లోపసంప్రాప్త దోషాః —

*శ్లో॥ పూజహీనే భవేద్వ్యాధిః పుష్పహీనా కులక్షయః
గంధహీనా మహావ్యాధిం తోయహీనాతు దుఃఖానా
ధూపహీనా సుఖభావం దీపహీనా ధనక్షయః
నైవేద్యహీనా దుర్భిక్షం వంత్రహీనా దర్శితా
శస్త్రహీనా మనస్తాపం అజ్యహీనాతు పాపం
బిందూర్వ్యాక్షతాహీనా శతృవృద్ధిం కరోహి
తస్మాత్స్వప్న ప్రయత్నేన విత్తశాంత్యం సకామయేత్ ॥

(శై వగమే)

తా॥ దేవదేవుడైన శంకరునకు అభిషేక పూజాదుల
యందు లేనచే ఉపచారములయందు వినియోగించెడి ద్రవ్య
ములు తక్కువగా సమర్పించకూడదు. పూజకు తక్కువ
పుష్పములు వినియోగించిన కులమునకు హాని. గంధము
తక్కువగా సమర్పించిన మహావ్యాధియు; అభిషేకము చేయు
నప్పుడు ఉదకం తక్కువగా వినియోగించిన దుఃఖము

ధూపము తక్కువగా నమర్పించిన సౌఖ్యనాశకము. కర్పూర
దీపముగాని అజ్యుదీపముగాని లోపము చేసిన ధననాశకము.
నైవేద్యము తక్కువగా నమర్పించిన కలుపు; వస్త్రలోప
మయిన దారిద్ర్యము; వస్త్రలోపముచేసిన మనస్తాపము;
అవునేతివత్తి దీపము తోపించిన పాపము; మారేడుదళములూ
దూర్వలూ, అక్షతలూ తక్కువగా నమర్పించిన శత్రువృద్ధియు
కలుగునుగాన అనేకవిధముల ప్రయత్నము చేసి పూజాసామగ్రి
సమృద్ధిగా తేవలెను. ధనలోభము చేయకూడదు. పూజా
లోపమువలన ఆరోగ్యహాని కూడ కలుగును. గాన అగమ
వాక్యానుసారముగా యథాశాస్త్రముగా చేయవలెను.

నతో మూలేన సర్వోపచారాన్ దద్యాదితి :-

*శ్లో॥ ఉపచారానలాభేతు పుష్పాద్యైర్మనసాస్మరేత్
పుష్పం ధూపంచ దీపంచ నైవేద్యంచ యథావిధి
గంధాది పంచకాభావే పూజా వ్యర్థైవ సర్వదా ॥

యోగినీహృదయే)

తా॥ మూలమంత్రము నుచ్చరించుచూ సర్వోపచారము
లనూ సమర్పించవలెను. ఉపచారద్రవ్యముల నన్ని చుటకు
శక్తిలేనివారు పుష్పములను సమర్పించవచ్చును. విధిగా
గంధాది పంచకము ఉండవలెను. అనగా (1) గంధము
[2] పుష్పము [3] ధూపము [4] దీపము [5] నైవేద్యము
ఈ ఐ నూ లేని పూజ నిష్ఫలమగును.

బాహిరాస్తర పూజావిధాన వివరణము

నిగమాగమోక్త ప్రకారమున రుద్రాభిషేక పూజాదుల నొనర్చుటయే యజమాని జోగ్యుడైన స్వరూపుడైన పరమేశ్వరుడే యగస్త్యాదులకు స్వయముగా వచించినట్లున్న అగస్త్యాదులవలన వ్యాప్తిజెందినట్లున్న స్మృతులద్వారించుచున్నవి. కావున మహామహిమాన్వితములైన వేదశాస్త్రాగమోక్తములయిన మంత్రతంత్ర క్రియాకలాపములతో నిండియున్న యా మహాన్యాసపూర్వక రుద్రాభిషేక పూజావిధానము నాచరించి తరిగితుమనాక.

బాహిరపూజ యనెను, అంతరిపూజయనెను. బాహి విధానము ద్వివిధము.

(1) నిర్గుణ స్వరూపులగు పార్వతీపరమేశ్వరులు భక్తానుగ్రహమునైతి సగణులగు సర్వామూర్తులుగా విరాట్లొను పూజల నందుకొనుచుండిరి.

మనము యోడశోపచారముల గాని, చతుర్స్థిత్యుపచారములనుగాని వారికి సమర్పించునపుడు సేయేద్రవ్యములనుచ్చరించుచుంటమో యాయా వస్తువులను భగవంతునకు సమర్పించుటలేదు. అది పంచనయే యనిపించుకొనును. ఉదాహరణమునకు “వస్త్రం సమర్పిమామి” అని పలుకుచు పంచలహభుజదులు చేర్చు మాడిపైని సమర్పించుచున్నాము.

పితృహారద్యయ మర్పించిన కోటి గణితమగు ఫలము లభించును. కాని “ప్రకృత్యమోజిత సమర్పించుచున్నను, స్వీకరింపుము” మన్నిగొకమునుచు, రి చుచు ప్రకృత్య సమర్పణగానః పునఃపునః స్వీకృత్యో ముంచి యిచ్చుట నేమిదనెద్యునో యనూహ్యము. శివునకు మనము నమర్పించు ప్రకృత్యలే మనకు నభీష్టారముల నిచ్చునని శాస్త్రప్రమాణము.

మరియు ‘అక్షయ్యముపరిష్కృతు’ అనిరిగాని ‘నాదక్షిణము పరిష్కృతు’ అని యనలేదుగదా. పుట్టి వారికి పుట్టినదే సాక్షి.

గాయత్రీ మంత్రాకోటి వ్రాయు గృహస్థ పున్తకము ప్రతి పేజీలోను నొకసారి గాయత్రీ మంత్రాక్షరములను [24] వ్రాసి యా మంత్రము క్రింద రూళ్ళలో “డిటో, డిటో” యని వ్రాపెనట ఫలముగూడ డిటో డిటో యని వ్రాసినట్లే యుండును.

కావున భక్తిశ్రద్ధతో యథాశక్తి యా ద్రవ్యముల సంపాదించి పరమశివుని నర్పించినవారు సుఖశాన్తుల నంది చివరకు కైవల్యసౌధమున విహరింతురు.

[2] ఉపనిషత్ప్రకృతపాదకమలైన భావనలను నీక్రింద క్రోడీకరించితిని. అత్మకు నారాధ్యదేవతకు భేదము లేదని తెలిసికొని యాత్మస్వరూపమగు నారాధ్యదేవతకు నుక్తరీతిని భావనజేసిన మహా ఫలితమును బొందవచ్చును. ఇతరపూజలు తెన్నిచేసినను, దుదకు గంభీరవ్యస్థాన మిడియే.

భూర్వోక్త పంథయు భావనాసాధమ నకు సోపాననిమగ్నః.
ప్రతియొక్కరు నీసాధము నధిరోపించుటకు సాధన చేయు
వలయును.

వివరించిన అంతరంగపూజను బ్రహ్మకార వస్తువు
యొక్కదై యారాధ్యదేవతాలగు భావనగలవాడు బ్రహ్మ
కృత సిద్ధిని బొందును.

మూ॥ చింతితకార్యాణ్యయత్నేన సిద్ధ్యంతి స ఏవ శివయో
గీతి కధ్యత ఇత్యుపనిషత్ ॥

భా॥ “సిద్ధుడైన సాధకునికి చింతితకార్యములు అప్రయత్న
ముగా ఫలించును. అతడే శివయోగి అని చెప్పు
బడును”, అని యుపనిషత్తు ఉద్ఘోషించుచున్నది.

మరియు నిత్యము అమూల్యములగు వస్తువస్త్రములను
ధరించుచూ పంచభక్ష్య పరమాన్నములతో భుజించు
భోగి సామాన్య గృహస్థయిన తన బంధువు ఇంటికి
వచ్చినప్పుడు ఆగృహస్థు యాతనికి యాతధ్య మిచ్చుచు
“ఈ భోజనము మీకు తగినది కాదు-అల్పము-సామాన్యము
అయిననూ నాయం దనుగ్రహించి తృప్తిగా భుజించి నన్న
తృప్తిపరచు” డని ప్రార్థించును: భోజనసంతోషమున మరొ
కై యధాశక్తి వస్త్రములను సమర్పించుచు “నవి మీ
కసర్త్తములు, స్వల్పములు ఐననూ నా తృప్తికొరకు స్వక
రింపు”డని పలుకుచు అతనికి మర్యాద చేయును. అప్పుడా

అధువు బ్రహ్మసందముతో నా యోగధేయసత్కారమును
స్వీకరించును.

అట్లే జగదాధారునును, అద్వైత్యోక్త ప్రదాతయును,
సర్వసురపూజితుడనూ అగు పరమేశ్వరుడు మనము సమ
ర్పించు మహాచార ద్రవ్యములు అత్యల్పములనియు మన
త్వప్తికొఱుకై స్వీకరింపుడని భక్తిశ్రద్ధలతో ప్రార్థించుట
ఎంతయో యుక్తము.

— అథ రుద్రార్చనా ప్రారంభః —

అవిష్య! పూర్వోక్త = ప్రీత్యర్థమ్ పూర్వసంకల్పిత
వి నోభిష్ట సిద్ధ్యర్థం మయాకృత మహాన్యాసపూర్వక ....
అమృత రు ద్రాభిషేక సంపూర్ణతా సిద్ధ్యర్థం అగమప్రాధాన్యేన
పురాణమంత్రా నమృత సదోజాతాది పంచబ్రహ్మ మంత్రాద్యైశ్చ
యథాశక్త్యా సంభవద్భిర్విద్యై రుపచారైశ్చ ఉమామహేశ్వర
పూజాం కరిష్యే ॥

— ధ్యానం —

శ్లో శాస్త్రం పద్మాసంస్థం శశిధరమకుటుంబ పల్లవక్రమ్
అగ్రనోక్తమ్ । పులం వజ్రించ ఖడ్గం పశుమథయదం
దిక్షభాగేషు మాన్తం । నాగం పాశంచ పురుషం ప్రళయ
హంతకహం సాంకుశం వామభాగే । నానాలంకార
యుక్తం స్ఫటికమణినిధం పార్వతీశం నమామి ॥

* తో॥ తతోధ్యాయే స్మహాదోషముమయాసహితు శివం
సర్వదేవమయం శాంతం సచ్చిదానంద మవ్యయం ॥

— ధ్యా న ము ద్రా —

* తో॥ ఆన్యోన్యగ్రధితాంగుష్ఠా ప్రసారిత పరాంగుళిః
మహాముద్రేయ ముదితా పరజాగరణేపియే
ప్రయోజయేదిమాం ముద్రాం దేవతాధ్యాన కర్మణి॥

తా॥ ఎడమ బొటనవేలిపై కుడి బొటనవేలుంచి
పరస్పరము పట్టుకొని ఇతరములైన వ్రేళ్ళను చాచియుంచిన
మహాముద్ర యగును ఈ ధ్యానముద్రతో భగవంతుని ధ్యానిం
చిన సత్ఫలము సిద్ధించును.

— ఉపచారభావన —

* మూ॥ కర్తవ్య మకర్తవ్య మౌదాసిన్యమితివివేకభావనా
యుక్త ఉపచారః॥

భా॥ దేవతకు బాహిరపూజావిధియు, దు రాజోపచారములు
గలవు. అంతర పూజావిధానమున అనిత్యములైనవానిని
త్యజించుటయు బ్రహ్మసత్వమే సత్యమగుటచే నివృత్తి
మార్గ మవలంబించుటయు, ఏవేకభావమును కలిగించు
కొనటయు నిదే యాత్మరూపమైన దేవతోపచారము.

— అథ అవాహనమ్ —

శ్లో॥ “పూర్ణర్యోవాహనంవ్యర్థి మితి వాచ్యం తేషాం
అవాహాయామి తిర్క్యత్వాం పరిమార్చ్య ప్రవేశనమ్”

అ॥ “సన్నివాసేత్ ! తిరాచిర ప్రవేశవపింత
వ్యాపించి పరిపూర్ణర్పణ పీ కావాహనము వ్యామో అ
తిలచియు త్తితో పన్నాప్యవించిచుండిన నాకు తిర్క్య
ప్రసాదించుము.

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ - ముతతే పావనం నమశ్శివాయ
సద్యోజాతం ప్రవద్యామి-తిర్క్యవాయ నమః

మం॥ శ్రోతృవక్త్రం యదామితే = మాప్యతాత్ ।

అమో = నమః । అవాహయామి । అవాహనం = వాహనమ్

— అవాహనముద్రా —

* శ్లో॥ హస్తాభ్యా మంజలిం బద్ధ్వాఽనామికా మూలపర్వణి
అంగుష్ఠే నిర్దిశేత్సేయం ముద్రాహ్వనాపి నేపతా

అ॥ అంజలి పట్టించి ఉపగరభిప్రేక్ష్య ముద్రా క
పూర్ణమింది నాకునప్రేక్ష్య నుండిన అవాహనముద్రా రుద్రనా

— భా వ న —

* మూ॥ వాహ్యస్తః కరణానాం సాపగ్రహణ యోగ్యతాఽ
స్త్విత్యావాహనమ్ ॥

— అధ్య సింహాసనమ్ —

ఉమా = నమః । పృష్ఠాసనం స : = మి ॥

— భావన —

*మూ॥ తస్య బాహ్యస్య కరణానా మేక బాప విషయ గ్రహణ
మాసనమ్ ॥

భా॥ జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియములు అంతఃకరణ చతు
ష్టయముతో పనునాడు. ఇవి వేరువేరు ధర్మములు
గలవి అధర్మములను నిరోధించి యవి యన్నియు
బ్రహ్మపదార్థమే యని భావించుట అసనము.

— అధ పాద్యమ్ —

లో॥ స్వచ్ఛస్య పాద్యం సర్వేశ ! కిమర్థమితిచేత్సదా ।
శృష్ట్యర్థం నిర్మలం పాద్యం దాస్యామి శశిశేఖర ॥

తా॥ “నిర్మలస్వభావా ! నిత్యస్వచ్ఛ స్వరూపుడు
పాద్యమెందులకు?” అని యున్నను నా హృదయమాలింగ్యము
విపులుకు నిర్మలపాద్యము నర్పించుచున్నాను.

స॥ యతేషుదగ్గి శివాతనూర హోరా—కశీహి॥ ఏమ్ సమ
శ్శివాయ । అధదోరే హ్యో = రూపేభ్యః ॥

మ॥ త్వాదత్తేభీషుద్రగ్శం తమేభిశ్శతం హిమా శశీయ

భేషజ్జీభిః । వ్య ? స్మద్వేషో వితరం 'వ్యంహోవ్యమా

వాశ్చతయస్త్వా విషూచీః ॥

శ్రీ ఉమా = సమః । పాదయోః పాద్యం సమర్ప
యామి ॥

— భా వ న —

మూ॥ రక్త శుక్ల వదై కిశరణం పాద్యమ్ ॥

తా॥ నాదబిందువులకు అహహ నే వర్ణర్నయమే శరీర
పైనది. అరాధ్యదేవతావామపాదము రక్త వర్ణ మర్శాశము.
వక్షణపాదము శుక్ల వర్ణ పకాశాంశము గావున ఈ రుద్రభయ
పాద సమ్మేళన కారణపుంజమును ధ్యానించుచూ ఉభయపాద
ములకు భేదములేదని నిశ్చయించుకోవడమే పాద్యము.

— అథ అర్ఘ్యమ్ —

శ్లో॥ “సితః పూతస్య చాల్పేణి” పితృక్తపిప్రభో ।
అర్ఘ్యం దాస్యమితే శరభో జన్మరాహిత్య నిద్దయే ॥

తా॥ త్రినయనా ! సితపత్రునకు అర్ఘ్య మానవసరము
అని చెప్పబడియున్నను నాకు జననమరణాదులు లేకుండుట
అర్ఘ్యమును నీకు సమర్పించుకొనుచున్నాను.

న॥ యామిషం గిరిశస్తహస్తే = పుకషం జగత్ ॥ ఓమ నమ
శ్శివాయ । తత్పురుషాయ విద్మహే = ప్రచోదయాత్ ॥

మరి శ్రేష్ఠో దాతస్య రుద్రో యోగీ శ్రీ మత్తవసోం వజ్ర

బాహో | పద్మణః పారమం హసన్ స్వప్తివిశ్వా ఆదీ

తీర పసాయుయోధి ||

శ్రీ ఉమా=నమః | హస్తయోః | అర్ఘ్యం సమర్ప-
యామి ||

— భా వ న —

*మూ॥ ఉజ్జ్వలదామోదాను సన్ధాన మర్ఘ్యమ్ ||

భా॥ ఆత్మయే యారాధ్యదేవతయని గ్రహించి బ్రహ్మ-
నందాను సంధానము చేయుటయే అర్ఘ్యము.

*శ్లో॥ ఆఖిలాఘప్రశమనార్దన పుత్రవివర్ధనాత్ |

అనర్ఘ ఫలదానాచ్చ అర్ఘ్య మిత్యభిధీయతే |

తా॥ సమస్త పాపములను పోగొట్టుటవలనను, ధన-
సంతాదులను వృద్ధిపొందించుటవలనను, అమూల్య ఫలముల
నిచ్చుటవలనను అర్ఘ్యమని చెప్పబడుచున్నది.

— అధ ఆచమనీయమ్ —

శ్లో॥ “నిత్యశుద్ధ స్యాచమనం కిమర్థ” మితి చోచ్యతే |

తథాప్యాచమనీయార్థం జలందాస్యామితేఽ- ఘ ||

తా॥ సదాశివా ! నిత్యము పవిత్రతతో నొప్పు నీకు
అచమన మెందులకు ? అనెడి యదార్థమున్నను నన్ను
జేయుటకై నీకు అచమనము నర్పించుచున్నాను.

స॥ శివేనవచసాత్వా-సుమనా అనత్ ॥ ఓమ్ నమశ్శివాయ
ఈశానస్సర్వవిద్యానా=సదాశివోమ్ ॥

॥

॥

।

మం॥ మాత్వారుద్ర చుక్తుదామా నమో భిక్ష్మాదుష్టుతే

॥

।

వృషభ మాసహూతీ । ఉన్నో పీరాం ఆర్పయభేష

।

।

॥

జేభిర్భిషక్త మంత్రాభిషజాం శృణోమి ॥

శ్రీ ఉమా=నమః । ముఖే అచమనం సమర్పయామి

— భా వ న —

*మూ॥ స్వచ్ఛం స్వతస్సిద్ధమిత్యాచమనీయమ్ ॥

భా॥ అత్మరూపమైన ఆరాధ్యదేశత స్వచ్ఛమైనదనియు నా
స్వచ్ఛత స్వయంసిద్ధమనియు, గ్రహించుటయే
యాచమనీయము.

— అథ పజ్ఞామృత స్నానమ్ —

శ్లో॥ భస్మోద్ధూళిత సర్వాంగ పంచవక్త్ర సదాశివ ।

పంచామృతై స్నాన్నీపయిష్యే భక్త్యాత్వాం పరమేశ్వర ।

అ॥ భస్మస్థా ! పంచమ భస్మస్థా ! నిన్ను భక్తితో
పాచాచ్యుతములచే స్నానము చేయించెను.

న॥ అధ్యక్షోచ దధిపక్షం = యామధాన్యః । ఇతి నమశ్చినాయ
సద్గోచాతం ప్రపద్యామి = నమః॥

1. అప్యాయస్య = సంగథో శ్లో॥ గోక్షీరధామన్ = శశిశేఖర॥
ఇతి క్షీరస్నానం సమ = యామి॥ ఆపోహిష్ఠా = జనః॥

2. దధికావృష్టో = తారిషత్ ॥ శ్లో॥ దధ్నాచైవ = భవ
అన్యయ॥ ఇతి దధిస్నానం సమ = యామి ॥ ఆపో
హిష్ఠా = జనః ॥

3. శుక్రమసి = రశ్మిభిః॥ శ్లో॥ సర్పిషా = సురసత్తమ॥ ఇతి
అజ్యస్నానం సమ = ॥ ఆపోహిష్ఠా = జనః

4. మధువాతా = భవతునః॥ శ్లో॥ ఇదం మధు = ప్రదో
భవ॥ ఇతి మధుస్నానం సమ = మి॥ ఆపోహిష్ఠా = జనః ॥

5. స్వాదుః పవన్వ = అయభ్యః॥ శ్లో॥ శితయా = భవప్రభో॥
ఆపోహిష్ఠా = జనః ॥

ఇమా = నమః । పంచామృతస్నానం సమర్పయామి॥

— అథ శుష్కోదక స్నానమ్ —

శ్లో॥ నిర్మలస్య క్షతస్నానమిత విజ్ఞాయశుకర ।

స్నానార్థం నలిలం దత్తం గంగాధర గృహణభో ॥

“అమృతస్య ధారాబహుధా దోహమానః” మతిరి
శ్రుతియే ప్రమాణము.

— అథ అంగాంబు విమృజనమ్ —

శ్లో॥ విమృజామిత్వ దక్షామ్బువస్త్రేణ మృదులేనవై
కైలాసవాస సర్వేశ ! మమ సౌఖ్యం వివర్ధయ ॥

తా॥ “కైలాసవాసా ! నీశరీరకోదకమును మృదువైన
వస్త్రముచే తుడుచుచున్నాను. నాకు సుఖమును వృద్ధి
చేయును.”

మం॥ మిత్ర సుపర్ణశ్చంద్ర ఇంద్రో ధరుద్రస్త్యష్టావిష్ణుస్స
వితాగోపతి స్త్వం । త్వం విష్ణుర్భూతాని తత్రాసు
దై త్యస్త్యయావృతం జగదుల్బేగర్భః ॥

— ప్లోతవస్త్రలక్షణమ్ —

*శ్లో॥ శుక్లం శక్లంచ మృదులం ప్లోతవస్త్రమిహోద్భతే ।

తా॥ తెల్లనిదియు రంధ్రములులేనిదియు మృదువైన
వస్త్రము ప్లోతవస్త్రమని చెప్పబడుచున్నది. దీనితో శివలింగ
మును తుడువవలయును.

— అథ వస్త్రయగ్మమ్ —

శ్లో॥ విశ్వోదరస్య వస్త్రంతు కథ మిత్యక్త మప్యహో ।
వస్త్రం దత్తం మయాశంభో గజచ్ఛర్ధరాఽవ్యయం ॥

తా॥ “దిగంబరా ! విశ్వోదరుడైన భూతేశునకు వస్త్ర
పెట్టువ్వగలను?” అని తెలిసియున్ననూ గజచర్మధారిని
అప్యయిషత్వైసనీకు వస్త్రము సమర్పించుచున్నాను.

న॥ శ్రితాస్సహస్రశో = విలొహితః॥ ఓమ్ నమశ్శివాయ
అఘోరేభ్యో = రూపేభ్యః॥ అభివస్తా = దేవసోమ॥

మం॥ ఉన్మా మమన్దవృక్షభో మః త్వాన్వక్షీయస్తా
వయస్తానాథమానం । ఘృణీవచ్ఛాయా మరపా
అశ్రీయావివాసేయం రుద్రస్య స్తుమ్నమ్॥

శ్రీ ఉమా = నమః॥ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి.

— వస్త్రముద్రా —

*శ్లో॥ క నిష్ఠానామికాముక్తా ముష్టిస్సాన్న్యద్వస్త్రముద్రీకా ॥

తా॥ చిటికెనవ్రేలిచేతనూ, ఉంగరపు వ్రేలిచేతనూ
ఁడువబడిన ముష్టి (పిడికిలి) వస్త్రముద్ర యగును.

— వస్త్రార్పణ ఫలం —

*శ్లో॥ వస్త్రార్పణేన రుద్రస్య ధనవాన్ భోగవాన్ భవేత్ ॥

తా॥ శివునకు వస్త్రము సమర్పించినయెడల ధన
వంతుడు, భోగవంతుడూ అగును.

— భా వ న —

*మూ॥ చిదగ్నిస్వరూప పరమానన్దశక్తి స్ఫురణం వస్తుమ్ ॥

భా॥ తనశరీర చైతన్యము చిత్కలాలేకస్సని గహించి
సర్వము బ్రహ్మస్వరూపమని తెలిసికొని బ్రహ్మనం
దానుభూతిని గలిగించుకొన టయే వస్తువు.

— అధ యజ్ఞోపవీతమ్ —

శ్లో॥ “నిరాలంబస్యోపవీతంకుత” ఇత్యుచ్యతేపిపా .

ఉపవీతం ప్రదస్యామి గృహాణసురపూజిత ॥

తా॥ “దర్శికరాభరణా ! నిరాలంబుడవైన నీకు
యజ్ఞోపవీతమనావశ్యక” మని విన్ననూ సురపూజితుడవగు
నీకు ఉపవీతమును భక్తితో సమర్పించుచున్నాను.

న॥ ఉత్తై నంగోపా=యాతినః । ఒమ్ నమశ్శివాయ ॥ తత్పురు
షాయ=యాత్ ॥ యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం =
బలమస్తుతేజః ॥

॥

మం॥ క్వ-? స్యతే రుద్రమృళయాక్ష్వరస్తోయో అస్తి భేషజో

॥

।

।

॥

జలాషః । అపభర్తారపస్తోదై వ్యస్యా పీనుమావృషభి

।

చక్షమీధాః ॥

శ్రీఉమా=నమః । యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి ।

— యజ్ఞోపవీతముద్రా —

*శ్లో॥ అంగుష్ఠస్యాగ్రపర్వ తు మధ్యమాంగుళివాన్వృతేతి ।
యజ్ఞోపవీతముద్రాస్యా ద్దేవదేవ పియాధికా ॥

తా॥ బొటంబ్రజేలి మొదటి కణపును మధ్యమాంగుళివే
తాకిన యజ్ఞోపవీతము ద్రయగును. ఇది శివునకు షక్తిలి ప్రతి
కరము.

— యజ్ఞోపవీతార్పణ ఫలం —

*శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతార్పణేన । చంద్రలోకమవాప్నుయాత్ ॥

తా॥ ఉత్తప్రకారమున మహేశునకు యజ్ఞోపవీత
మును సమర్పించిన చంద్రలోకము లభించును.

— భా వ న —

*మూ॥ ప్రత్యేకగ్ం సప్తవింశతిధాభిన్న త్వేనేచ్ఛా
జానక్రియాత్మక బ్రహ్మగ్రంథి మద్రదనతఃతు బ్రహ్మనాడీ,
బ్రహ్మసూత్రమ్ ॥

భా॥ జగత్తు బ్రహ్మకారమేయని జెప్ప సూత్రము
కాబట్టి బ్రహ్మసూత్రమనునామ మన్వర్థము సుషుమ్నానాడికి
బ్రహ్మనాడియని నామాన్తరము గలదు॥ కావున సుషుమ్నా
నాడిని బ్రహ్మసూత్రముగా భావించుటయే యజ్ఞోపవీత
సమర్పణము.

— యజ్ఞోపవీతాంతార్ధము —

* వేదమాతయైన గాయత్రీకి పరమ పవిత్రమైన
యజ్ఞోపవీతము ప్రతీకయని తెలియవలెను. 96 బెత్తులుగల

ఒకేదారము (తత్త్వములను సూచించును) 31 శేటలుగా పేనబడి రెండు అగ్రములు కలిగి ముడివేయబడును. అనగా ముడిలోపల 31 అంతస్కృతము లుండ ను.

మరియు త్రిరాశృత్తము చేయబడిన ఒక సూత్రములో మూడేసి పోగుల చొప్పున ఉండ ను. 9 సూత్రములు కలిగి 27 పోగులతో నుండ ను ఆదారములో 27 భేదములుగల జగత్తు. ఇటువంటి జగద్రూపమైన యజ్ఞోపవీతమును ధరించిన వారు బ్రహ్మసరమైన కర్మలను చేయుట కర్హులగుదురు

మరియు ఈ సమస్త జగత్తు బ్రహ్మకారమే (సర్వం భర్త్విదం బ్రహ్మ) యని చాటిచెప్పు సూత్రము గనుక బ్రహ్మ నూత్రమనియు యజ్ఞోపవీతమనియు నామము కల్గినది.

వాలినసత్వ ప్రధానమగు మూలప్రకృతి తన త్రిగుణ ములచే ముందు 31 శక్తులుగా తోచి విమ్మట ఆ 31 శక్తుల కలయికవలన నవవిధములయి. మరల అవి పరస్పరము కూర్పబడి 27 విధములై తెల్లని విస్త్రుముపై చిత్రములు కల్పితములై నట్టి బ్రహ్మమందు 27 భేదములుగా సృష్టి యున్నట్లు కనబరచినది. ఈ 27 భేదములుగల సృష్టికి కారణ మైనదియునూ, ప్రకృతిమయమైనదియునూ ఐన గాయత్రీ 31 పాదములు గలది. మరియు భూః, భువః, సువః అను 31 వ్యాహృతులునూ 24 అక్షరములతో (చ తు ర్వి ం శ త్

శక్తిములు) కలం నంబర 27 అంశముల నుండి తీసి, అటువంటి గాయమును నిర్మించి పాపమును మహాశక్తి నాడో నిర్మించును. మహాశక్తి యజ్ఞోపవీతమును విహితములకు కూర్చుండి ముదిరిన ప్రాంతముడి నునబడుచున్నది. అదియు శుద్ధసర్వ ప్రకాశమున గణ సామ్యాపస్త. అది తెలిసిన వెంటనే ఆ యజ్ఞోపవీతమును పరిత్యజించుటే సన్నాహము. ఇది తెలిసినవాడి 'శక్తిహా ప్తడు, జీవస్మక్తుడు'నూ అగును. మరియు సుషుమ్నానాడి యగు బ్రహ్మనాడియందు సూక్ష్మనాడులు కలిసి నుచోటే గ్రంథి అదితత్త్వత్రయము (27 సూక్ష్మనాడుల సమూహము) కలది. కాబట్టి సుషుమ్ననాడియే యజ్ఞోపవీతముని తెలియ వలయును. వేదపఠన మొనర్చుచూ ప్రతితో పడికిన యజ్ఞోప వీతమును ధరించినవారు సత్యమైన యజ్ఞోపవీతమే సుషుమ్న యని తెలుసుకొని తత్త్వజేతలై తరింతురనుటలో సందేహము లేదు.

ఇంకనూ తెలిసికొనవలెనన్న మా గ్రంథకాలనుండి వెలువడబోవు 'యజ్ఞోపవీతధారణవిధి' యను గ్రంథమును చూడుడు.

— భస్మ సమర్పణము —

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి తి పంచబ్రహ్మషుం త్రైవిప్రిగ్రహ్య
సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సదాశివోమ ॥ ఇతి ప్రలిగ్రహ్య

అగ్నిరితిభస్మేత్యభిమంత్ర్య । అగ్నిరితిభస్మ, వాయురితిభస్మ,
జలమితిభస్మ, స్థలమితిభస్మ, వ్యోమేతిభస్మ, స్వర్వగ్ం

హవా ఇదంత్ర్య । ఇత్యభిమంత్ర్య ॥

మానస్తోక ఇతి సముద్భృత్య జలేన సంస్పృజ్య మానస్తోకే
విధేమతే । ఇతి సంస్పృజః ॥

ప్రముంచధన్వనస్త్రాగ్నియషః, త్ర్యంబకమితి సమర్పయేత్
న॥ ప్రముంచధన్వనః ఘగవోఽప ॥

త్రాయుషంజమదగ్నేఃకశ్యపస్యత్రాయుషంయద్దేవానాం

త్రాయుషం తన్నేఅస్తు త్రాయుషం ॥

త్ర్యంబకం యజామహే తాత్ । ఓమ్నమశ్శివాయ ॥

శ్రీఉమా=నమః । విభూతిం సమర్పయామి ॥

*శ్లో॥ భూతిర్భూతికరీపవిత్రజననీ పాపాఘ విధ్వంసినీ ।
సర్వోపద్రవనాశినీ జయకరీ సర్వార్థసంపత్కరీ ।
భూతప్రేతపిశాచరాక్షసగణాన్ దిష్టాంశ్చ సంహరిణీ ।
తేజోరాజ్యవిశేషభూషణకరీ భూతస్సదాపాతనః ॥

— భస్మార్పణ ఫలమ్ —

*శ్లో॥ సర్వప్రప్పణి పత్రాణి ఫలానిచ శివార్పణే ॥
పుణ్యం తేభ్యోఽధికం చైవభస్మనా శంకరార్చనమ్ ॥

శ్లో॥ భస్మార్చనాన్మహైశ్వర్య మితి ॥

తా॥ లోకములో ఉన్న సకల పశు పుష్ప ఫలములను శివునకు సమర్పించినవారికింటే శివునకు భస్మముచే అర్చన చేసినవారికి హెచ్చుగా పుణ్యము ప్రాప్తించును. భస్మార్చన మహైశ్వర్య పృథము.

— అథ ఆభరణాని —

శ్లో॥ “కుతోరష్యస్యాభరణ” మిత్యుక్త మపిశంకర ॥

దాస్యామ్యా భరణాన్యద్య యథాశక్తి పరాత్పర ॥

తా॥ “ఈశ్వరా ! సహజసుందర స్వరూపునకు ఆభరణ సమర్పణము అవివేక కార్యము”ని చెప్పబడినను నా సంతృప్తికి యథాశక్తి యాభరణముల నర్పించుచుంటిని.

న నమోఅస్తునీలగీర్వానాయ = కరం నమః । ఓమ్ నమశ్శివాయ । ఈశానస్సర్వ = సదాశివోమ్ ॥

పం హిరణ్యరూప్తస్స హిరణ్య సందృగపాన్న పాతేన్ద్రు ॥ ॥

హిరణ్యవర్ణః । హిరణ్యయా త్పరియానేర్నిషద్యా

హిరణ్యదా దదద్యన్నపిన్యై ॥

శ్లో॥ దుత్తూరపుష్పం నాగేన్ద్రియ చన్ద్రిఖండంచ జాహ్నువీం ।

పార్థివహరిరేఖాంచ త్రిశూలం గరళం తథా ॥

పరిశుం డమరుం వజ్రం పినాకం ఖడ్గమేవచ ।

మహాపాశుపతంచైవ శక్తిం పాశాంగి తా తత్త్వః ।
 రుద్రాక్షమాలాం ఘంటాంచ హరిణం కృష్ణరంభామ్ ।
 కిరీటహార కేయూరక్షణ్ణలానిచ భృగవః ।
 మనసా కల్పితాన్ శుద్ధాన్ భౌతికానః శక్తితః ।
 గృహాభక్త్యా సర్వేశ! దాస్యామ్యా భరణావివ్రే ॥

ఉమా=నమః । ఆభరణాని సమ = మి

తా॥ ఉమ్మెత్తపుష్పము, సర్పరాజమును, సుధాం
 శుఖండమును, గంగను, అర్జునునిపహారముచే చిహ్నితమైన
 రేఖను, శ్రావణమును, విషమును, కలామును, డమరువును,
 వజ్రమును, పినాకమును, మహాపాశుపతిమును, శక్తిని
 పాశమును, అంతుశమును, రుద్రాక్షమాలను, ఘంటను, కృష్ణ
 సారమును, కిరీటమును, హారమును, భుజకీర్తులను, కణ్డలము
 లను, విభూతిని ఈ మొదలగు మనఃకల్పితములైన ఆభరణము
 లనూ, భౌతికములైన యాభరణములనూ భక్తితో సమర్పించు
 చున్నాను, గ్రహించుము.

— ఆ భ ర ణ ము దా ॥ —

*శ్లో॥ కనిష్ఠికాగ్ర పర్వంతు స్పృశేదం గుప్త కేసతు
 జేయాభూషణముద్రాసా దేవదేవప్రియంకరీ ॥

తా॥ చిటికెనవ్రేలి చివరికణువును బొటనవ్రేలితో
 తాకిన ఆభరణముద్ర యగును. ఈముద్ర దేవదేవునకు ప్రీతి
 కరమైనది.

— భా వ న —

*మూ॥ స్వర్గోపనిక్తం శాస్త్రం గృహ్యం శాస్త్రం విభూషణం॥

తా॥ తానొక మానవుడనని భ్రమపఱితుఁడుగాక
తాను బ్రహ్మమేగాని తదితరపదార్థము కావనియు, మాయాది
శస్త్రపులతో తనకు సంబంధము లేదని తెలిసికొనుటయే ఆత్మ
స్వరూపదేవతకు విభూషణము.

— ఆభరణార్పణ ఫలం —

*శ్లో॥ రత్నకాంచన భూలాభ । శ్శివస్యా భరణార్పణే ॥

తా॥ శివునకు ఆభరణములను భక్తితో సమర్పించిన
రత్నలాభము, సువర్ణలాభము కలుగును.

— అధ గన్తః —

*శ్లో॥ “నిర్లేపస్య తోగన్త” ఇతి విజ్ఞాయ శ్రీకర ।

గన్తందాస్యామి విశ్వేశ మమ సంపత్సమృద్ధయే ॥

తా॥ “నిర్వీకారా! నిర్లప్తడైన చంద్రశేఖరునకు గంధ
ముతో పనిలే”దని తెలిసికొన్నను నాకు సంపత్సమృద్ధి లభి చు
టకై గంధమును సమర్పించుచున్నాను.

న॥ సువర్ణశ్యాధను సుమనాభవ । ఓమోమశ్శివాయ ।

వామదేవాయ నమః । గంధద్వారాం=హ్వయేశ్రియం॥

॥

।

।

మ॥ పరిబ్రథతివే శృషభాయ శ్చిత్తీచే మహోమహీం సుష్టు

॥

తమిరయామి ।

నమః కల్యణీకినంసమోభిర్గుణైః సమైర్హితం
నామ ॥

శ్రీఉమా = నమః : గంధం సమర్పయమామి.

— గంధముదా ॥ —

*శ్లో॥ జ్యేష్ఠాగ్రేణ కనిష్ఠాగ్రం స్పృశేద్దస్తస్య ముద్రికా ॥

అన్యచ్ఛ :— గ్రన్థాంతరే :— కనిష్ఠానామికాముక్తాముష్టి
స్యాద్దస్త ముద్రికా ॥

తా॥ కుడిచేతి బొటనవ్రేలు కుడిచేతి చిటికెనవ్రేలు
చివరిభాగమును స్పృశించిన గంధముద్ర యగును.

లేక :— చిటికెనవ్రేలిని, ఉంగరపువ్రేలిని వదలి మిగి
లిన వ్రేళ్ళయొక్క ముష్టి (పిడికిలి) పట్టిన గంధముద్రక
యగునని గ్రన్థాంతరమందు చెప్పబడినది.

— భా వ న —

*మూ॥ నత్స్యజ్ఞ పరిపూతను స్మరణం గన్ధః ॥

భా॥ సాధకుఁడు తన నహస్రసార కమలమునందు చిత్కల
కలదనియు, దానికాన్నిచైతన్యమయముగా శరీర
మంతయు వ్యాపించియున్నదనియు తెలిసికొని దానిచే
నేను సర్వదా పవిత్రుడనని గ్రహించి స్మరించుట
శ్రీగన్ధ సమర్పణము.

*శ్లో॥ గంధీరాపార దౌర్భాగ్యకేశన శన కారణాత్ ।

ధర్మజ్ఞానప్రదానాచ్చ గంధ ఇత్యభిధీయతే ॥

సర్వదుఃఖ నివృత్తి చేయుటవలన, ధర్మజ్ఞానముల నొసగుటవలన గన్ధమని చెప్పబడుచున్నది.

— గన్ధాను లేపనవిధిః - తత్తత్ఫలాని —

*శ్లో॥ కనిష్ఠికాం గుప్తాభ్యాంచ ధర్మం గన్ధార్పణేనైవై ।

అర్ధమంగుష్ఠికాం మికాభ్యాం చైవ తథాపునః ॥

మధ్యమాంగుష్ఠికాభ్యాంచ కామం చందనలేః నే ।

అజ్ఞాతరసీభ్యాంచ మోక్షో గంధసమర్పణే ।

(అర్ధము సుగమము)

— గన్ధసమర్పణాజ్ఞాని —

*శ్లో॥ దివ్యం పరిమ శైర్యుక్తం గన్ధం కాయానులేపనం ।

మౌళౌ లలాటే కంఠేచ హృదయే భుజయోన్తధా॥

తా॥ శిరస్సు, లలాటము, కంఠము, హృదయము, భుజములు, గంధము సమర్పించవలసిన స్థానములు గాన దేవునియొక్క నాభి పైభాగమందుగల పైన చెప్పిన యంగములయందు గంధానులేపనము చేయవలెను.

— అష్టగంధ ద్రవ్యాణి —

*శ్లో॥ ఉశీరం కుంకుమం చైవ జటామాంసీచ చందనం ।

తక్కోలం చాగరుం చైవ కర్పూరం భూరసంతధా ।

అష్టగన్ధా ఇతిప్రోక్తాః శివానుగ్రహదాయకాః ॥

(చై వాగమే)

*సూ॥ అష్టగంధాలః ధే శ్రీగంధవాః బిల్వగంధంవా । తత్ఫలం ।

*శ్లో॥ చందనాద్భాగ్యమాప్నోతి బిల్వగంధంచ మోక్షదం ॥

తా॥ వట్టివేళ్లు, కుంకుమపువ్వు, జటమాంసి, గంధఫలపిండి, తక్కిలములు, అగరుచెక్క (లేక కృష్ణాగరు) పచ్చకర్పూరము, భూరసపుగడ్డ (ఈ ఎనిమిది) అష్టగంధము లనబడును. ఈ గంధము శివునకు సమర్పించిన వాడు శివానుగ్రహపాత్రులగుదురు. ఈ యష్టగంధములు అలభ్యమైనపుడు మంచిగంధముగాని, బిల్వగంధముగాని సమర్పించవలయును. గంధ సమర్పణమువలన భాగ్యము మారేడుచెక్క గంధమువలన దేహాంతమ దు మోక్షము సిద్ధించును.

— శ్వేతాక్షతలు —

*శ్లో॥ శ్వేతాక్షతాన్ శుభక రానక్షయైశ్వర్యదాయకాః ।

సంగృహణ సురారాధ్య ! రక్షమాం పరమేశ్వరి ! ॥

తా॥ “అష్టైశ్వర్యదాయకా ! మంగళప్రదములగు తెల్లని అక్షతలను స్వీకరించి నన్ను రక్షింపుము.”

స॥ విజ్యంధనుః=నిషంగధిః । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।

అఘోరేభ్యో=రూపేభ్యః । ఆయనేతే=ఇమే ॥

॥ ఈశానం త్వాభ్యం నమః ॥ ఈశానం త్వాభ్యం నమః ॥
 ఉత్తత్యతగ్ం సునీరగ్ం ॥ ఉత్తత్యతగ్ం సునీరగ్ం ॥
 అభిభూరసి ॥ జహిశత్రూగ్ం ॥ రవవృధీశమగ్ం ॥
 ఉమానమః ॥ శ్వేతాక్షతాన్ సమర్పయ మి ॥

— శ్వేతాక్షత పూజాఫలమ్ —

*శో॥ ముక్తి శ్వేతాక్షర్వాపి । శత్రునాశస్తిలాక్షతైః ॥

తా॥ తెల్లని (బియ్యము) అక్షతలతో నర్పించిన ముక్త
 బిణ్ణమును. నువ్వులతో పూరించిన శత్రునాశనమును.
 సిద్ధించును.

— చిల్వ పత్రమ్ —

అమృతోద్భవ శ్రీవృక్షం శక్తిరస్య సదాక్రియం ।
త్వత్తేశంభో ప్రయచ్ఛామి బీర్వపక్రం సురేశ్వరి ॥

తా॥ “శంకరా ! అమృతోద్భవమై బిల్వప్రసము
హికు సదా ప్రియము గాన ఆ మారేడుదళము భక్తితో
హిత సమర్పించుచుంటుంది స్వీకరింపుము”.

శ్లో॥ త్రిదశం బ్రహ్మణాఽకారం బ్రహ్మేత్రంచ త్రాయామహమ్
త్రిజన్మ పాపసంహారం ఏకవిత్వం శివార్పణమ్ ।

న॥ యాతే హేతిర్మి ధ్వమ్ = పరిభ్రువః ।

పిమ్మ నమస్కవాయ తత్పుగుషాయ = యాత్ ॥

మా॥ శ్రీశంఖకం యజామహే = మామృతాత్ ।
శ్రీసూ = సమ । బిల్వేశం సమర్పయామి ॥

— స్వర్ణ బిల్వ దళమ్ —

శ్లో॥ అష్టైశ్వర్యోపదం దివ్యం త్రైదిశం స్వర్ణసర్పితం ।
బిల్వపత్రం ప్రదాస్యామి శ్రియందేహి మహేశ్వర ॥

తా॥ “గిరిజామనోహరా ! అష్టైశ్వర్యముల నిచ్చే
బంధు మారేడు దళమును సమర్పించుచున్నాను. ఐశ్వర్య
మును మాకిడుము.”

ఉమా = సమః । స్వర్ణబిల్వదళం సమ = మి

— స్వర్ణబిల్వదళ దళార్పణ ఫలమ్ —

*శ్లో॥ స్వర్ణబిల్వదళం శంభోరేకం వాయస్సమర్పయేత్ ।
కోటిబిల్వార్చన ఫలం లభతే నాత్రసంశయః ॥

(శుద్ధికామ్యార్పణవిధి)

తా॥ ఒక బంగారు మారేడుదళమునైన శంకరకు
ఎవరు ఆర్పితరో వారు కోటి బిల్వపూజ చేసిన ఫలితమును
పొందుదురు.

*శ్లో॥ బిల్వైశ్వర్యజాయతం ఫలమ్ ॥

తా॥ బిల్వపత్రములచే శివున కారాధన చేసినవారికి
10 వేల యజ్ఞములు చేసిన ఫలము కలుగును.

— *బిల్వవత్రప్రశస్తి —

శివార్ధం సర్వదా కార్యా పుష్పహి సాద్విజోత్తమాః
 యజ్ఞార్ధం పశుహింసాచ .... ఇత్యారభ్య :-
 కార్తిక్యాంచ మహాదేవం శ్రీపత్రేణ ప్రపూజయేత్
 సర్వసూసేషకమలం హైమమేకమధాపివా
 రాజితం వాపికమలం హైమకర్ణికముత్తమం
 రాజితస్యాప్య భావేతు బిల్వపత్రై స్సమర్చయేత్
 సహస్రకమలాలలాభే తదార్ధేనాపి పూజయేత్
 తదార్ధేనైవ వా రుద్రమష్టోత్తర శతేన వా
 బిల్వపత్రే స్థితాలక్ష్మీ ర్దేవీలక్షణ సంయుతా
 నీలాత్పలేఽమ్బికా సాక్షాదుత్పలే షణ్ముఖస్స్వయం
 పద్మాశ్రితో మహాదేవ స్సర్వదేవ పతిశ్శివః
 తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన శ్రీపత్రం నత్యజేద్బుధః
 శ్వేతార్క కుసుమే సాక్షాచ్ఛతుర్వర్గః ప్రజాపతిః
 కర్ణి కారస్యకుసుమే వాణీ (మేధా) సాక్షాద్వ్యవస్థితా
 కరవీరే గణాధ్యక్షో బకేనారాయణ స్స్వయం
 సుగన్ధిషుచ సర్వేషు కుసుమేషు నగాత్మజా
 తస్మా దేతైర్యథాలాభ పుష్పధూపాదిభిశ్చుభైః
 పూజయే ద్దేవదేవేశం భక్త్యా విత్తానుసారతః ॥

పత్రం త్రినేత్రం । పియమేవ బిల్వమపాత్రమప్యన్రి సుతీను
పాత్రమ్ । కరోతిమేలిజ్గనమర్చనాను శుష్కం తథా పర్య
షితం పవిత్రమ్ ॥

(శివరహస్యేశిమః)

తా॥ శివార్చనార్థమై సర్వదా పుష్పములను కోయుట,
మాలలు గుచ్చుట మొదలగునవి చేయవచ్చును. అది పుష్ప
హింసకాదు. యజ్ఞార్థం పశుహింస చేయవచ్చును. అది
దోషములేదు.

కార్తీక మాసమునందు మహాదేవుని మారేడు దళముల
చేతనే పూజించవలయును. సర్వమాసములయందు ఒక్క స్వర్ణ
లేక రజిత పద్మముతోనైననూ లేక బంగారు కర్ణికగల వెండి
పద్మముతో శివు నర్చించవలయును. శక్తిలేనివారు మారేడు
దళములచే నర్చించవలయును. 1128 పద్మములుగాని లేక
164 పద్మములుగాని లేక 282 పద్మములుగాని లేక 108 పద్మ
ములుగాని సంపాదించి శివునకు పద్మార్చన చేయవలెను. ఇట్లు
చేసిన ఇహమందు అష్టైశ్వర్యములు దేహాంతమందు కైవల్యము
కలిగి తీరును.

మారేడుదళమందు సర్వలక్షణ లక్షణయైన మహాక్షీ
దేవి, నీలోళ్ళలమందు (నల్ల కలువ) పార్వతీదేవి, తెల్లలువ
యందు కుమారస్వామి, కమల (పద్మమందు) శంకరుడు
సర్వదా వసించియుందురు గాన సర్వవిధముల ప్రయ

త్నముచేసి మా రేడనతి సరిపాదించి శివు నర్చించవలెను.
మరియు తెల్లజిల్లేడు పుష్పమందు బ్రహ్మయూ, కొండగోగు
పుష్పమందు మేధాదేవి (సరస్వతి) కరపీఠపుష్పమందు గణపతి,
శివహల్లి పుష్పమున శ్రీహన్నారాయణు, సువాసనగల సమస్త
పుష్పములయందు గౌరీదేవయున్ను సర్వదావసించియుందురు.
గాన పై పుష్పములను ప్రియత్నముచేసి సరిపాదించి సంప్రా
ప్తములైన పుష్పములచే రెవదేవుడైన శంకరుని భక్తితో,
విత్తానుసారముగా సమస్తోపచారములతో నర్చించవలయును.

మరియు త్రినేత్రుడైన మహాదేవునకు ప్రియమైన బిల్వ
దళము ఎండిపోయిననూ కోసినపిమ్మట ఎన్నిరోజులయిననూ
పర్యుపితదోషములేదు సదా పవిత్రము. ఎట్లున్ననూ పూజా
ర్హమే గాన లింగరూపిడైన నాకు నిత్యమూ అర్చించవలయును”
అని శివుడు పార్వతితో చెప్పెను.

— అథ పుష్పాణి —

శ్లో॥ “నిర్వాసనస్య పుష్పాణామర్పణం వ్యర్థమేవ” హి ।
పుష్పందాస్యామి సద్భక్త్యా సంతృప్యర్థంమమానఘ॥

తా॥ “మృత్యుంజయా! వాసనారహితుడవగు నీకు
పుష్పార్పణము వ్యర్థమ” ని విన్ననూ నా తృప్తికొరకు
భక్తితో పుష్పము నర్పించుచున్నాను.

— భా వ న —

*మూ॥ నమస్తపిషయతాం మనసః సైర్యేణానుసంధానం
కుసుమమ్.

భా॥ ఇందియ సగ్గహముగలిగి మనస్సును బ్రహ్మపవార్థ
మందు లయింపజేసి సర్వము బ్రహ్మపదార్థమని
తెలిసికొనుటయే పుష్పార్చన (సర్వశిల్పదంబ్రహ్మ)

— పుష్పముద్రా —

శ్లో॥ అధోముఖంకరంకృత్వాతర్జన్యగ్రేణయోజయేత్ ।
అంగుష్ఠాంగుళితుముద్వైషా పుష్పాఖ్యా పరమేశ్వర ॥

తా॥ తుడిచేతని బోర్లంచి బొటనవేలి చివరిభాగ
మును జూపుడుద్రవేలి చివరిభాగముతో కలిపిన పుష్పముద్ర
యగును.

— పత్రపుష్ప పూజావిధి —

శ్లో॥ మధ్యమానామికాంగుష్ఠైః పుష్పం సంగృహ్య పూజ
యేత్ । పత్రం వాయదివాపుష్పం ఫలం నేష్టమధో
ముఖం । పత్రపుష్పార్చణేచైవ యథోత్పన్నం తథా
ర్చణం ॥

(శైవాగమే స్మృతిసారసంగ్రహేచ)

శ్లో॥ పత్రపుష్పంఫలంచైవ యథోత్పన్నం తథార్చయేదితి
(ధర్మసింధువు)

వృత్తానందోఽపపుష్పం సర్వేవృత్త సమన్వితాః
 క్షిప్రాహీనమర్కంచ సర్వేక్షిజ్జాల్క సంయుతాః ॥ శిషః
 (బిల్వపత్రంతు సాభిమ భాగ్గిం న్యుజ్జం అర్చయేత్)

తా॥ మధ్యమానామికాంగుష్ఠములచే పుష్పమును పట్టి
 కొని పూజింపవలయును. దశమైనను, ననువామైనను నధో
 ముఖముగలదిగా నర్పించరాదు. అట్లర్పించిన భగవంతునకు
 ప్రీతికరముగాదు. అవి యేముఖముతో పుట్టినవో యట్లే
 నమర్పించవలయును.

తోడిమివేని తుమ్మిపువ్వే పూజార్హము. మిగిలిన
 వన్నియు తోడిమితోకూడినవే పూజార్హములు. వైష్ణవోడివేని
 జిల్లేడుపుష్పమే అర్చనార్హము. మిగిలిన పుష్పములు కింజల్క
 సహితములుగానే పూజాయోగ్యములు.

బిల్వపత్రమును మాత్రము దళాగ్రము తన కభిముఖ
 మగులాగున బోర్లించి యుంచవలయునని కొందరిమతము.

— సువర్ణ పుష్పార్పణ ఫలం —

శ్లో॥ దారిద్ర్యనాశనార్థాయ ధనధాన్యసమృద్ధయే ।
 అర్చయేత్స్వర్ణకుసుమ ముమానాధన్యమూర్ధని ॥

(పురాణవాక్యం)

తా॥ దారిద్ర్య నాశనార్థమునూ, ధనధాన్యసమృ
 ద్ధ్యర్థమునూ బుగారు పుష్పమును పార్వతీపతియొక్క శిరము
 నందు అర్పించవలెను.

— పూజా పుష్పశుద్ధి —

ప్రశ్న :-

*శ్లో॥ పుష్పంతుభోమరోచ్ఛిష్టం మతోన్మోచ్ఛిష్టం జలంతథా ।

మంత్రతఃతురసనోచ్ఛిష్టం పూజాశుద్ధి కథ భవేత్

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ పుష్పముపై తుమ్మెదవారిలి పుడుపునుగ్రోలు
టచే పుష్పము ఉచ్ఛిష్టమైనది. మత్స్యములు నీళ్ళలోనుండి
నీళ్ళను త్రాగుటచే జలము ఉచ్ఛిష్టమైనది. పవిత్ర వేద
మంత్రము నాలుకచే ఉచ్చరించుటవలన తుంపరలచే మంత్రము
ఉచ్ఛిష్టమైనది. గాన పూజాశుద్ధి ఎటుగును ?

— సమాధానం —

*శ్లో॥ పుష్పంతుపోక్షణాచ్ఛుద్ధం జలంపక్షేషణాత్తథా ।

మన్త్రమాదమనాచ్ఛుద్ధం పూజాశుద్ధిర్భవిష్యతి ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ పుష్పములపై నీళ్ళుచల్లిన శుద్ధియగును.
ఉదకము వడపోయి టవలనను, కొద్దిజలమును (ముందుగా
భూమిపై పోయి టవలను) శుద్ధియగును. వేదమంత్రము
అచమనముచేసి పఠించిన శుద్ధియగును గాన కుతర్కములు,
వితండవాదములు చేయక భక్తిశ్రద్ధలతో భగవానుని పూజించ
వలయును.

— శివపూజార్చన పుష్పతాత్రాణి —

* శ్లో॥ కరపీఠార్క మద్ధార శంఖవక్షుశక్తి సుకం ।
 మధూకబృహతీ బిల్వమపామార్గంచ పాటలమ్ ॥
 అశోకాగస్త్య దుత్తూర కర్ణి కారకదమ్బకం ।
 బాణపున్నాగతిలకం కోవిదారంచ చమ్పకమ్ ॥
 మల్లికా మాధవీ జాతీద్రోణంచ శతపత్రకం ।
 కమలం కైరవంచైవ తథానీలోత్పలానిచ ॥
 తమాలం తులసీపత్రనిత్యేతాని శివార్చనే ।
 పుష్పతాత్రాణి శస్తాని సర్వపాపహరాణిచ ॥

(శివతత్వసారసంగ్రహే)

తా॥ శివార్చనకు గన్నేరు, జిల్లేడు, మద్దారము, జమ్మి, బొగడ, మోదుగ, మధూకము (ఇప్ప), వెంపలి, మారేడు, ఉత్తరేణి, పాటలము, అశోకము, అవిపే, ఉమ్మెర్తి, కొండగోగు, కడిమి, నల్లగోరింటు, సురిపొన్న, ఎఱ్ఱగోరింటు, ఎఱ్ఱదేవకాంచనము, సంపెంగ, వల్లి, పండగురివెంద, జాజి, తుమ్మి, నూరురేకల పద్మము, వెయ్యిరేకుల పద్మము, తెల్ల కలువ, నల్లకలువ, తాపింధము, తులసి వీనికి సంబంధించిన పుష్పతాత్రములు శ్రేష్ఠములు.

వీనితో శివుని పూజించిన సమాస్త పాపములు నశించు ననుట ముమ్మాటికి స్రమాణభూతము.

— పూజానర్త పత్రపుష్పాణి —

*శ్లో॥ మలినం తన సంస్కృష్ట మాప్రహతమనికానితమ్ ।
అశుద్ధభాజనాసీతం క్రయాసీతంచ యాచితం ॥
శుష్కం పర్యుషితం కృష్ణం భూమిగం నార్చయేత్సుధీః
అపక్వానిచ పుష్పాణి శివాయ ననివేదయేత్ ॥
పస్తానీతం కరానీతం ఏరండేంద్ర సముద్భవం ।
స్వయంవాయాదిగళితం పత్రం పుష్పం పరిత్సజేత్ ॥
(రుద్రాకామ్యార్చనావిధాన్మృతివాక్యం)

తా॥ మలినములైనవియు, శరీరముచే తాకబడినవియు, వాసన చూపబడినవియు, వికసించినవియు, అపవిత్రపాత్రలో నుంచబడినవియు, కొనితేబడినవియు, యాచించి తెచ్చినవియు, ఎండినవియు, కళినవియు, నేలమీద పడినవి నునగు పత్రపుష్పములతో శివుని పూజించరాదు.

మరియు వికసించని పువ్వులు శివపూజకు మిక్కిలి అర్హములు. గుడ్డలోపోసి తెచ్చినవియు, చేతితో తెచ్చినవియు, గాలిచే పడినవియునగు పత్రపుష్పములు సర్వదా వర్జించవలయును. శివార్చనం పనికిరావు. (పారిజాత. పొగడ పువ్వులు మాత్రము గాలిచే క్రిందపడినవి పూజార్హములు)

— పుష్ప మహిమ —

*శ్లో॥ ఏకస్మిన్నర్క పుష్పేతు శివాయ వినివేదనే ।
దశదత్వా సువర్ణాని యత్ఫలం తదవాప్నుయాత్ ॥

అర్చ్య పుష్పసహస్రేభ్యో కరణీ రం విశిష్టే
 కరణీ రసహస్రేభ్యో విశిష్టే రం విశిష్టే
 బిల్వపత్ర సహస్రేభ్యో పద్మపత్రం విశిష్టే
 పద్మపత్ర సహస్రేభ్యో విశిష్టే రం విశిష్టే
 వికపుష్ప సహస్రేభ్యో ఏక దుత్తారక వరమ్
 దుత్తారక సహస్రేభ్యో భృహతీ పుష్ప ముత్తమమ్
 భృహతీ పుష్ప సహస్రేభ్యో ద్రోణపుష్ప ముత్తమమ్
 ద్రోణపుష్ప సహస్రేభ్యో కుశపుష్పం విశిష్టే
 కుశపుష్ప సహస్రేభ్యో శ్శవీరసత్త ముత్తమమ్
 శవీరపుష్ప సహస్రేభ్యో స్త్రీమన్నీలోత్పలం వరమ్
 స్త్రీమన్నీలోత్పలం ప్రవరం నీలముత్తమమ్
 నీలముత్తమమ్ సహస్రేభ్యో ధృక్తి సంయుతమ్
 శివాయ విధివర్తన్య దివ్యపుణ్యఫలం శ్రుణు
 కల్పకోటి సహస్రేభ్యో కల్పకోటిశతానిచ
 విశేచ్ఛిషపురేరమ్యే దేవతుల్య పరాక్రమః
 దుత్తారకైశ్చయోలిజం సకృత్పూజయతేనరః
 సగోలణీఫలం ప్రాప్య శివలోకే మహీయతే
 అండబిల్వపత్రైశ్చ సకృత్పూజయతే
 సన్నిపాత సర్వైశ్చ శివలోకే మహీయతే

(ఇది స్మృతిసారే, వాయుపురాణే విశిష్టసార

సంగ్రహేషు)

*అం॥ ఒక వెల్లువి నేడు పుష్పమును పుష్పంతో శివునకు
 సమర్పించి నది నామముగా నుండును. అది సమర్పించిన పుష్పము
 ఫలితము లభించును.

వెయ్యి వెల్లువి నేడు సమగ్రము లర్పించిన లభించు
 పుణ్యము ఒక్క గన్నేరు పుష్పార్చనవలన లభించును. వెయ్యి
 దశరపుష్ప సమర్పణవలన లభ్యమగు ఫలము ఒక్క మా రేడు
 వ శతార్పించిన లభించును. వెయ్యి మారేడు
 పదముల సమర్పణచే గలిగిన ఫలితము ఒక్క పద్మపత్రార్చన
 నచే లభించును వెయ్యి పద్మపత్రముల పద్మదళములు
 పూజచే పెచ్చిన పుణ్యము ఒక శివమల్లి పిష్పము నర్పించిన
 కలుగును. వెయ్యి ఒక పుష్పార్చనచేపచ్చ పుణ్యము ఒక్క
 ఉమ్మెర పూవు నర్పించిన పొందగలుగును వెయ్యి ఉమ్మెర
 పుష్పములకంటె ఒక వాకుడుపుష్ప గొప్పది. వాకుడు
 పుష్పముల వెయ్యికంటె ఒక తుమ్మిపుష్ప గొప్పది వెయ్యి
 పుష్పములకంటె ఒక గెల్లుపప్పుతో నర్పించిన విశేషము
 గలదు.

వెయ్యి కుశపుష్పములకంటె ఒక జమ్మిదళము
 గొప్పది వెయ్యి శమిపత్రములకంటె ఒక నల్లకలువపూవు
 గొప్పది అన్ని పుష్పజాతులకన్న నల్లకలువ పుష్పము చాల
 గొప్పది.

ఎవడు వెయ్యి నల్లకలవ పుష్పలతో భిక్షితో రుద్రుని పూజించునో వాడు కల్పకోటి సహస్రములు దేవతల పరాక్రమముగలవాడై శివలోకమున నివసించును.

ఉమ్మె త్తపువ్వులతో నెవడొక్కసారి శివు నర్చించునో వాడు లక్షగోవులను దానముచేసినయెడల వచ్చు పుణ్యమును బొంది శివలోకమున ప్రకాశించును.

ఎవడు మారేడుదళములతో నొక్కసారి శివలింగమును బూజించునో వాడు పహాపాపములనుండి విముక్తుడై శివసన్నిధిని మిక్కిలి మహిమాన్వితుడై యుప్పును.

అని స్మృతిసారమునందు, వాయుపురాణమునందు, శివతత్త్వసార సంగ్రహమునందు చెప్పబడినది.

— పుష్పోత్పత్తి స్థానఫలం —

*శ్లో॥ పుష్పైరరణ్య సంమ్భూతైః పత్రైర్వాగిరి నమ్భవై ।

అపర్యుపితసశ్చంద్రైః పోషితైర్జంతు వర్జితైః ॥

(ధర్మసింధు)

అత్మరామోద్భవైర్వాపి పుష్పైస్సంపూజయేచ్ఛవం ।

పుష్పజాతి విశేషేణ భవేత్పుణ్యం విశేషతః ॥

(శివతత్త్వసారసంగ్రహే)

తా॥ అరణ్యములోపుట్టిన పుష్పాలచేగాని, ఉచ్చిష్టములగానివియు, చిల్లులు లేనివియు, జంతువులచే కొరికబడని

పర్వతమందు పుట్టిన పత్రపుష్పములచేతగాని, తన (పెరటిలో) ఆరామమంగు పుట్టిన పువ్వులచేగాని శివుని పూజించవలయును. పుష్పార్చనచేత : శేషపుణ్యము లభించును.

*శ్లో॥ స్వారామఙ్చోతమంస్యనారణ్యంపథ్యమంఘలం ।
విక్రీతమధమంలబ్ధం యాచ్ఛాపూజాచనిష్పలా ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ తనపెరటిలోని పువ్వులచే పూజించుట ఉత్తమము. అడవిపూలపూజ మధ్యమఫలము నిచ్చును. కొసిన పూలపూజ అధమము, యాచ్ఛాలబ్ధకుసుమార్చనము నిష్ఫలము. (అనగా యితరులను యాచించి తెచ్చిన పూలతో చేసినపూజ ఫలితము నీయదు, వ్యర్థము)

— తత్తద్దేవతాపూజానర్త పుష్పగులు —

శ్లో॥ అక్షతైర్నార్చయేద్విష్ణుం నతులస్యాగణేశ్వరిం ।
దూర్వాభిర్నార్చయేద్దుర్గాం నతమాలైస్సరస్వతీం ॥
నభైరవం మల్లికాభిర్న కేతక్యా మహేశ్వరం ।
నలక్ష్మీంద్రోజ కుసుమైర్బిల్వ పత్తైర్నభాస్కరం ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ విష్ణువును అక్షతలతో పూజించరాదు. విఘ్నేశ్వరుని తులసితో నర్చనచేయరాదు. తాపింధ పుష్పములతో సరస్వతీదేవి నారాధి చకూడదు. మల్లె పూలు భైరవ పూజకు పనికిరావు. శివార్చనకు మొగలిపుష్పాలు

శాస్త్రదాష్యములు. అష్టిదేశాః తస్మిన్ భూమిభూతే యదాదు
సూర్యునగు మాతేదుదళములు పసికిగావు.

— పత్రపుష్ప పర్యుషిత కాలము —

*శ్లో॥ పంకజం పంచరాతే మ సప్తరాత్రేషు బిల్వకం ।

తులసి దశరాత్రేషు పూతాః పరమేశ్వరః ॥

(రుద్రకామ్యార్చనావిధౌ)

తా॥ కోసి నక్షత్రములు పద్మము 7 రాతురిలవరకున్న
మాతేదుదళములు 7 రాతురిలవరకున్న తులసి 10 రాతురి
వరకున్న శివపూజకు పసికినచ్చును.

— పర్యుషిత దోషరహిత పత్రపుష్పాదుః —

*శ్లో॥ సువర్ణం తులసిబిల్వం తద్ధైవకమలానిచ ।

ఏతేనిర్మల్యతాంయాంతి పునః పక్షిక్షాళయేజ్జలైః ।

పూజాంకరోతీచేన్నునం తస్యదోషోనవిద్యతే ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ ఒక గారపువ్వులు తులసిదళములు బిల్వములు
ములు పద్మములు ఒక నారి దేవునికి పూజించబడిన వైనను తరిగి
జలమును పోషించి, వానిచే తరిగి దేవుని పూజించిన దోషము
లేదు. (ఇది ఆశద్ధర్మశాస్త్రము).

*శ్లో॥ రత్నస్వర్ణవిసర్మితోరు క సుమం యాద్రుక్షనంక్షాళితం
పూర్వేద్యః ప్రతిపాదితం గిరిసుతే సమ్యక్సంఘః పూజ

యేర్ శుద్ధాశీతవేద బిల్వమునకు నంబు శిలం
 పూజయి త్రైలోకలాభవిధౌ శివార్చనాకథా నిర్మాల్య
 తానోచితా ॥

(తైంగే శివరోషిణ్యామ్. శివరహస్యప్రకాశమ్)

తా॥ రత్నఖచితములైన సువర్ణ పుష్పముల నూన,
 మారేడుదళముల నూన జలముచే ప్రక్షాళన చేసినయడల ఒక
 సారి శివు నర్చించినవైననూ మరల పూజించవచ్చును. కీసకి
 నిర్మాల్యత్వములేదు న మారేడుపత్రి ఆలభ్యమైన సమయ
 మున మాత్రము ఒకసారి అర్చించిన పత్రిని జలముచే కడిగి
 తిరిగి పూజించవచ్చును.

గ్రంథాంతరే :—

*శ్లో॥ బిల్వపత్రా చ మాఘ్యంచ తమాలామలకీదళే
 కల్వారం తులసీచైవ పద్మంచ ముసేపృష్ఠకం
 విషాం పుర్యుషితం నస్యాత్కుశశ్చ కలికాస్తథా ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ మారేడుపత్రి, మల్ల, తాపింఛపుష్పములు, పెద్ద
 పిండిపత్రి, ఎఱ్ఱకలవలు, తులసీదళములు, పద్మములు, తుమ్మి
 పువ్వులు, రెల్లుపువ్వులు సమస్తవైన మొగ్గలు కీసకి పర్యుషిత
 దోషము లేదు.

— దుద్రాక్షమాలా లేక పుష్పమాలా —

శ్లో॥ శ్వన్నేత్రామ్బుకణోద్భూత మహాదుద్రాక్ష పుష్పకం
 తద్బీజపత్రమాలా త్వత్ప్రయోగీకృత ప్రభా ॥

తా॥ నిటలాక్షం ! నీ నేత్రాంబువులవలన మహా
రుద్రాక్షవృక్షములు పుట్టినవి అట్టివములచే రచించిన రుద్రాక్ష
మాల నీకు చాలా ప్రీయము గాన స్వీకరింపుము.

శ్లో॥ అలక్ష్మితోసి సంతాన సుమదామైస్సురేశ్వర
అలంకరోష్మహం జక్యాశ్శభోత్వాం సుమమాలయా ॥

తా॥ సురపూజితా ! సురపాదపము (కల్పవృక్షము)
యొక్క పుష్పములతో అలంకరించబడిన నిన్ను నాకు
ప్రాప్తించిన పుష్పములతో గచ్చబడిన మాలచే భక్తితో అలంకరించుచుంటిని. క్షమించుము.

స॥ ద్రాపే అంభసస్పతే మృడజీవసే ॥

అఘోరేభ్యో = రూపేభ్యః

మం॥ నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్య
రూపాయహిరణ్యపతయేఽమ్బికాపతయ ఉమాపతయే.

పశుపతయే నమో నమః ॥

ఉమా నమః రుద్రాక్షమాలాం సమర్పయామి తా
భావే పుష్పమాలాం సమర్పయామి ॥

— అక్షమాలాముద్రా —

*శ్లో॥ అంగుష్ఠతర్జన్యగేతుగ్రధయిత్వాం గుళిత్రయమ్।
ప్రసారయే దక్షమాలా ముద్రేయం పరికీర్తితా ॥

తా॥ బొటనవ్రేలని చూపుడువ్రేలతో కలిపి మిగిలిన
మూడువ్రేళ్ళను జూచిన అక్షమాలాముద్రా యనబడును.

అథ నాగాభరణం —

*శ్లో॥ సహస్రమస్త కై ర్యుక్తం నాగాభరణ ముత్తమం
సమర్పయామి గౌరీశ వ నసా స్వీకురుప్రభో ॥

తా॥ “గౌరీపతే ! వేయి పడగలతో కూడిన నాగా
భరణము మనసా సమర్పించుచుంటిని స్వీకరింపుము.”

న॥ నమస్తే ఆస్త్వాయు = ధన్వనే సద్యోజాతం
ప్రపద్యము = నమః ॥

మం॥ నమో అస్తు సర్వేభ్యో = సర్వేభ్యోనమః ॥
యశస్కరం బలవంతం = దీర్ఘ మాయుః ॥

— అథ నాగాభరణ సమర్పణ ఫలం —

*శ్లో॥ స్నానపూజావిధౌ శంభోర్నాగాభరణ ముత్తమం
యోఽప్యేషేద్భక్తి స్తస్య సర్పబాధావినశ్యతి ॥

తా॥ స్నానవిధియందు, పూజావిధియందు శివునకు
నాగాభరణము సర్వోత్తమము. ఎవడు భక్తితో శంకరునకు
నాగాభరణమును సర్పించునో వానికి సర్పబాధ నశించును.

— వివిధ పాపహర పత్రపుష్పాదులు —

*శ్లో॥ పంచామి పత్రపుష్పాదిమూపాత్మ్యం శ్రుణుకువృజ ।
పర స్త్రిగమనేచాఽర్కం వ గ్ధోషే కృష్ణవల్లకం ।
చిత్తనిన్దామహాదోషే బక పుష్పం విధీయతే ।

అపాత్రదానజేపాపే స్వర్ణబిల్వదళం స్మృతమ్ ।
 అన్యాయార్జితవిత్తాదిదోషేషు కరపీరకమ్ ।
 పరనిన్దామహాదోషో కమలేనవినన్యతే ।
 వేదనిన్దామహాపాపే శమిప్రతం విడియతే
 మిత్రద్రోహేద్రోణప్రప్నమన్యతే క శపుష్పకమ్ ।
 నీలోత్పలార్కశేనైవ పశ్చిపాశకనాశనమ్ ।
 స్త్రీ, థేను, శిశు, హత్యాదిదోషేషుచ తథాపివా ।
 బుద్ధిపూర్వకృతానాం చ పాపానాం బిల్వపూజనమ్ ।
 సర్వపాపేషుచాన్యేషు సహస్రకమలాన్వివై ।
 తత్తత్పుష్పాదిభిర్నిజం తత్తద్దోష నిన్మత్తయే ।
 భక్తిశ్రద్ధాన్వితోభూత్వా యథావిధి నమర్చయేత్ ॥
 (రుద్రాఓర్పనారహస్యే ఆగస్త్యవ్రతకుమారః)

తా॥ జిల్లేడు (తెలుపు) పుష్పము పరస్త్రీగమన
 దోషమునూ, నల్లఉమ్మెత్త పుష్పము వాగ్దానభంగ దోష
 మునూ, శివమల్లి పుష్పము శల్లిదంధులను నిందించిన పాప
 మునూ, బంగారు మారేడుదళము అపాత్రదానము చేసి
 నందువలన ప్రాప్తించిన యమమునూ, కరపీర పుష్పము
 అన్యాయార్జిత ద్రవ్యభక్షణమువలన లభించిన మహాపాప
 మునూ, పద్మము పరనిందచేయుటవలన సంక్రమించిన కిల్బి

[illegible]

— నా మా ల ర్చ నా వి థి —

*శ్లో॥ “ప్రణవాద్యాని” సర్వాణీనామానిచ యథాక్రమం ।
 “నమోఽంతాని” తథాభక్త్యాపరస్మిన్వినశన్ద్రితః ।
 పత్ర, పుష్ప, ఫలాద్యైశ్చ భస్మనాఽఽగ్నితైస్సితైః ।
 స్వసజ్జల్పోక్తవిధినా, పూజయేదద్భుతాపహమ్ ॥

తా॥ మొదట “పంకారమునూ”, “నమః” అనునవి
 చీవరనూ, ప్రణినామమునకు వచ్చులాగున అన్ని నామములను
 క్రమము తప్పక, తొందిరిపడక, భక్తితో పఠించుచు, లభించిన
 చిన పత్ర, పుష్ప, ఫల, భస్మ, శ్వేతాక్షతాదులతో (“నమః”
 అనునపుడే నమర్పించుచు, తాను సంకల్పించిన సంఖ్యాప్రకా
 రము పరిశుద్ధాంతః కరణుడై పరమశివుని పూజించవలయును.

(కొందరు నామమునకు ఆదియం దుచ్చరించవలసిన
 పంకారమును ప్రణినామమునకు అంతమం దుచ్చరించు
 చుందురు. అట్లు ఉచ్చరించుచూ చేసినపూజకు తగిన ఫలితము
 పుట్టదనుట నిర్వివాదము. ప్రత్యవాయ ఫలితము గూడ
 ప్రాప్తి చునేమోయని సందేహ ముదయించును. గాన శ్రద్ధ
 వహించి తదేకలగ్నమానసులై ప్రణినామమునకు ఆదియందే
 పంకారము నుచ్చరించవలయును.)

— శ్రీ శివా ల వ్యో తర శతనామావళి —

(శివపంచాక్షరీ మంత్రబీజ సంపుటితము)

— అంగన్యాసకరన్యాసములు —

అస్యశీ శివపంచాక్షరీ మంత్రబీజఘటిత శివా ల వ్యో తర శతనామావళి మహామంత్రస్య । అగస్త్యఋషిః । అనైష్టప్ ఛందః । సామ్యసదాశివోదేవతా । ఓంబీజమ్ । నమశ్శక్తిః । శివాయేతి కీలకమ్ । మమాలభీష్టార్థసిద్ధ్యర్థే పత్రపుష్పాక్ష తాలరాధనే వినియోగః ॥

ఓమ్ అంగు = హృదయాయనమః ।

నమ్ తర్జనీ = శిరసేస్వాహా !

మం మధ్యమాభ్యాం = శిఖాయైవషట్ ।

శిమ్ అనామికాభ్యాం = కపచాయహుమి ।

వాం కనిష్ఠికాభ్యాం = నేత్రత్రయాయవౌషట్ ।

యం కరతలకర = ఆస్త్రాయఫట్ ।

భూత్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః । ధ్యానమ్ : —

ఓమ్కార రూపిణం శివం

నగజా పాణివల్లభమ్ ।

మహేశ్వరం మహాత్మానం

శివం శాంతం పరాత్పరం ।

వామదేవం శశాంకలక్ష్మణమ్

యజ్ఞ పుణ్య ఫలప్రదం ।

లింగరూపిణ మిశానం ధ్యాయేదీశ్వరమవ్యయం

— ఓమ్ —

- ఓమ్ ఓజ్కార నన్దనోద్యాన కల్పకాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార పీయూష సరః కమలాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార పద్మశాంతా కదమ్బాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార శజ్జగక్రీడా విహజ్గాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కారగగనభ్రాజ ద్భాస్కరాయ నమోనమః
- ” ఓజారాఽద్రది గుహారత్న ప్రదీపాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార ముక్తాభరణ ధారణాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార విహలాఽదర్శ బిప్పితాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార శుక్తిమధ్యస్థ మౌక్తికాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార సంపుటలసత్కర్పరాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార సాధ్వీమాజ్గళ్యాభరణాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార దివ్యకుసుమ సౌరభాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార పిణ్డఖర్జూర మాధుర్యాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార కోకిలోదజ్చ తృణ్చమాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార చంద్రకాసార శైతల్యాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార నిణాకక్ర లావణ్యాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కారాఖ్య ప్రపజ్జైచక వైతన్యాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార చారునగరా ధీశ్వరాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కారో పవనక్రీడా తురజ్గాయ నమోనమః
- ” ఓజ్కార విపులాఽరణ్య మృగేంద్రియ నమోనమః
- ఓమ్ ఓజ్కార నటనాగార నర్తకాయ నమోనమః

- ఓమ్ ఓజ్కార వటుబీజస్థ వ్యగోధాయ నమోనమః
 " ఓజ్కార కల్పలతికాస్తబకాయ నమోనమః
 " ఓజ్కార సౌధవలభికపోలాయ నమోనమః
 " ఓజ్కార లీలాశైలేంద్ర బద్ధణాయ నమోనమః
 " ఓజ్కార భిత్తికాదివ్య చిత్రకాయ నమోనమః
 " ఓజ్కార గోపురమణి కలశాయ నమోనమః
 " ఓజ్కార ధ్యానసంగ్మ మానసాయ నమోనమః

28

న

- ఓమ్ నవచక్ర మహాపద్మ సంస్థితాయ నమోనమః
 " నవలిజ మయాకార శోభితాయ నమోనమః
 " నవకోటి గణారాధ్య పాలనాయ నమోనమః
 " నవ నందీశ్వరాస్తోత్ర పరీతాయ నమోనమః
 " నవబ్రహ్మ శిఖోత్తంసనిజాజాయ నమోనమః
 " నవనీత మృదుస్నిగ్ధ మానసాయ నమోనమః
 " నవాఽమృత రసస్వాదు వచనాయ నమోనమః
 " నరనారాయణశాస్త్ర నిధేయాయ నమోనమః
 " నరలోకతమః పంక్తాక్షణాయ నమోనమః
 " నగేంద్రతనయా ప్రాణవల్లభాయ నమోనమః
 " నతాపద్మారిడవాత మారణాయ నమోనమః
 " నటనోత్సవసోల్లాస హృదయాయ నమోనమః
 " నక్షత్రనాథ సాహస్ర భాస్వరాయ నమోనమః
 " నఖాంశుచయ నిర్దుత తారేశాయ నమోనమః
 " నశినీదళ లగ్నామ్బు నిర్లేపాయ నమోనమః
 " నమశ్శివాధి మంత్రాది దైవతాయ నమోనమః

16

మ

మ మహాకైలాస శిఖర నివాసాయ నమోనమః

" మహామోహమయ వ్యాధి భైషజ్యాయ నమోనమః

" మహాదేవాభిధానైక రూపార్థాయ నమోనమః

" మహాలక్ష్మి నిధానాంఘ్రి పరాగాయ నమోనమః

" మన్దాకినీ సముల్లాస కపర్దాయ నమోనమః

" మధురాపాజ్గవశగ స్వానన్దాయ నమోనమః

" మల్లకా ముకుళాకార రదనాయ నమోనమః

" మన్దస్మిత పగాభూత చన్ద్రికాయ నమోనమః

" మజ్జులాధర విధ్వస్త బన్ధుకాయ నమోనమః

" మకరన్త రసాసార వచనాయ నమోనమః

" మన్దార విటపస్పర్ధ దోర్దణాయ నమోనమః

" మహోక్షికకుడాకార భుజాగ్రాయ నమోనమః

" మహీతల విశాలోరః ఫలకాయ నమోనమః

" మణిసోపాన సజ్కశవళికాయ నమోనమః

" మమత్వ గ్రన్థిచేచ్ఛద విగ్రహాయ నమోనమః

" మజ్జుప్రవాళ రుచిరపదాబ్జాయ నమోనమః 16

ని

ని నివాగమ జ్ఞాన్మయ మధ్యస్థాయ నమోనమః

" నివజాన పయోరాశి రాకాబ్జాయ నమోనమః

" నివభక్తి లతామూల సుకన్దాయ నమోనమః

- " వాలాగళి శతభాగాఽతి సూక్ష్మాయ నమోనమః
 " వాచాతీత వనోతీత మాపాశ్శ్చాయ నమోనమః
 " వాగ్భావ కలితానేక స్వరూపాయ నమోనమః
 " వారాశీతుల్య నిత్యైకస్వభావాయ నమోనమః
 " వారాణస్యాది సుక్షేత్ర నివాసాయ నమోనమః
 " వాసుక్యాదిమహాసర్పాఽఽఽజ్జ్యతాయ నమోనమః

16

య

- ఓమ్ యక్షనాయక దుష్ప్రపవరదాయ నమోనమః
 " యజరాది చతుర్వేద తురగాయ నమోనమః
 " యజ్ఞధర్మతపోయోగ పథాథ్యాయ నమోనమః
 " యజమానాద్యష్టమూర్తి రక్షితాయ నమోనమః
 " యదృచ్ఛాభాసన్తుష్ట బాన్ధవాయ నమోనమః
 " యథేష్ట విషయాసక్త దుష్ప్రేషాయ నమోనమః
 " యమాద్యష్టాఽయోగస్థ సుగమాయ నమోనమః
 " యన్త్రరూప ప్రాక్షైక సుప్రజాయ నమోనమః
 " యశోర్థ భుక్తి ముక్త్యైక కారణాయ నమోనమః
 " యశ్చనసేతి మన్తోక్త దైవతాయ నమోనమః
 " యజనోద్యద సత్పక్ష శిక్షితాయ నమోనమః
 " యమునా వీణ కానీలభూగిలతాయ నమోనమః
 " యతీంద్ర మానసోద్యాస మయూరాయ నమోనమః
 " యదురాడర్శ్య శంతార కలారాయ నమోనమః
 " యథార్థ జ్ఞానసంపన్న విధేయాయ నమోనమః
 " యక్షకర్దమ సంలిప్త సర్వాద్యాయ నమోనమః

శ్రీ సా బసదాశివాఽర్చనామస్తు - సమాప్తమ్.

(* పరమః క్షయమునా, పాపహరమునా నైస శివ
 దవాక్షరీ ముఖ్యో నమః ప్రతిన మమునకు ఆదియందు
 వస్తునట్లు కూర్చబడిన ఈ శివాఽష్టోత్తర శతనామములను
 ఉచ్చరించుచు ఎవరూ భక్తిశ్రద్ధలతో శ్రీమన్నృపదేవుని లభించిన
 విల్వపత్ర పుష్పాఽక్షితాదులచే సర్పించుదురో వారు సహస్ర
 కమలార్చనవలన కల్లుఫలమును పొందుదును.)

— అథ ధూపమ్ —

శ్లో॥ “నిర్గుణస్య తోధూప” ఇతి సంగదితోపివా ।

సర్వపాతకసంహార! ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్॥

తా॥ సర్వపాతకహారా! “నిర్గుణస్వరూపుడవైన నీకు
 ధూపావనరములేద”ని చెప్పబడినను, సర్వపాపసంహారక్షడవగు
 నీకు సమర్పించు ధూపమును గ్రహించుము.

న॥ ఇమాగ్ం రుదాయ = అనాతురం ఓమ్ నమశ్శివాయ
 తత్పురుషాయ = ప్రచోదయాత్ ॥

మం॥ వసవస్త్యా ధూపయంతు గాయత్రేణ ఛందసాంగి

రస్వదుద్రాస్త్యా ధూపయంతు తైష్ఠిభేన ఛందసాంగి

రస్వదాదిత్యాస్త్యా ధూపయంతు జాగతేన ఛందసాంగి

రస్వద్వి శ్వేత్వాదేవావైశ్వానరా ధూపయంత్యానుష్ఠ

భేన ఛందసాంగి రస్వదింద్రాస్త్యా ధూపయత్వంగి

తా॥ వామదక్షిణహస్తాంగుళ్య గమన రంధ్రములు కలుగునట్లు కలిపి బంధించి బొటనప్రవేశమున నుంచుకొని గానము కలిపిన ధూపముచేయును.

— ధూపద్రవ్యాణి —

శ్లో॥ ఉశీరం చంద్రసం కోష్ఠం కర్పూరం చామరం గుడం గుగ్గులంచఘృతంచైవ ధూపద్రవ్యాణి చాప్యివై ।
 ధూపమస్త్రీం సమచ్ఛాద్య ధూపయేచ్ఛివ సస్మిధా ॥
 శ్లో॥ ధూమస్యవ్యజనేనైవ ధూపేనాంగం విధూపయేత్ ॥

(ధర్మసింధు)

తా॥ వట్టివేళ్లు గంధంపొడి, చంగల్వకోష్ఠ, కర్పూరము, అగరుచెక్క, బెల్లముక్క, గుగ్గిలము, సమభాగముగా చూర్ణించి అవునెయితో కలిపి, ధూపమండ్రము నుచ్చరించి అవునికి ధూపము సమర్పించవలెను. (పొగవచ్చే ఆ వస్తువులు నిప్పులపైవేసి ధూపము వేయవలయును.) (అగరువల్లను త్రప్పకూడదు. చేతితో పొగను చూపవలెను.)

— దశాంశ ధూపద్రవ్య విశేషః —

శ్లో॥ గోరోజనం సర్పూరం చంద్రామరం గుగ్గులం ।
 శంఖగండిక వహిసాక్షి ఘృతోశీరం సలాక్షణం ।
 దశాంగమితజ్జేయం ధూపయేగే నియోజయేత్ ॥

తా॥ గోరోజనము, సర్పూరము, గంధపుసొడి, అమర, పోక, గుగ్గిలము, గవ్వపలుక సాంబాణి, వహిసాక్షి, వట్టివేళ్లు, లక్ష్మణలుకలు సమభాగములుగా చూర్ణించి అవునెయితో కలిపి

నేతితో కలిపి ధూపము వేయవలయును. ఇది దీశాంగద్యుః
మనబడును.

— అథ దీపమ్ —

శ్లో॥ “సోమోఽగ్నిః స్య దీపసుకీమర్థ” మితి చావదన్ ।

దర్శయూమి ప్రభో! దీపమమాఽజ్ఞాన నివృత్తయే ॥

తా॥ జ్యోతిస్సదాపా! “నిత్యతేజో విరాజమానుడవగు
నీకు దీపముతో పనియేమి?” అని చెప్పబడినను నా యజ్ఞాన
తిమిరము నశిచుటకై దీప మర్పించుచున్నాను.

న॥ మృడానో రుద్రో తనోమయస్కృధిక్షయద్వీరాయ =
రుద్రప్రణీతా । ఓంనమశ్శివాయ । ఈశానస్సర్వవిద్యా
నాం = సదాశివోమ్ ॥

సూ॥ స్తుతా! శ్రితంగర్త సదం = నివపంతుసేనాః ॥

ఉమా సమః దీపం దర్శయూమి ॥

— దీపముద్రా —

శ్లో॥ సర్వాంగుశీశ్చ సదహృత్య మధ్యమేద్వీప్రదర్శయేత్ ।
హస్త యోరుభయోశ్చాపి దీపముద్రాప్రకీర్తితా ॥

తా॥ వామవక్షిణహస్తాంగుళుల నన్నిటిని మడిచి
మధ్యాంగుళులను కలిపి చూపిన దీపముద్రాయగును

— భావన —

మూ॥ పవనావచ్ఛిన్నోర్ధ్వజ్వలన సచ్ఛిదుల్కాకాశ దేహా
దీపః ॥

భా॥ బ్రహ్మతేజస్సహ పాము వాచుషతో గలసి యూర్ధ్వ
జ్వాలగా ప్రకాశించుచున్నది. అది అకాశమంతయు
వ్యాపించినది. సాధకుని శరీరము గూడ బ్రహ్మతేజో
మయముగా విలసిల్లుచున్నది. అకాశమునే శరీరముగా
భావించి శరీరమందున్న చిత్తులను దీపాకారముగా
భావించుట దీపసమర్పణము.

*శ్లో॥ దీప్తాజ్ఞానమహాధ్యాన్తః సంఘాతపరివర్తనాత్ ।
పరతత్త్వ ప్రకాశాశ్చ దీప ఇత్యభిధీయతే ॥

భా॥ అజ్ఞాన తమిరమును దొలగించి పరమాత్మ స్వరూపమును
ప్రకాశింపజేయుటవలన దీపమని చెప్పబడుచున్నది.

— దీప సమర్పణ విధి —

*శ్లో॥ నేత్రాదిపాదపర్యంతం వృత్తాకారేణ భ్రామయేత్ ।
త్రివృత్తం పంచవృత్తంవా నవవృత్తం తద్ధేవచ ।
అథశక్త్యానుసారేణ దేవదేవస్య భ్రామయేత్ ॥

తా॥ శంకరుని నేత్రముల వద్దనుండి పాదముల
వరకును వృత్తాకారముగా ప్రదక్షిణముగా 3 మారులు గాని,
5 మారులుగాని, 9 మారులుగాని శక్త్యానుసారముగా దీపము
సమర్పించవలెను.

— అథ నైవేద్యం —

శ్లో॥ “నిత్యత్పస్తస్య నైవేద్యం కిమర్థం” మితి చేత్ప్రభో ।
సమర్పయామి నైవేద్యం మమాన్నాపిక సిద్ధయే ॥

తా॥ పరిమేశ్వరా! “నిత్యశ్రద్ధానంతరం సమస్తానాం
ప్రవేద్యము సనవసరము” అనియే శాస్త్రవేత్తలను నాక
అన్నది సమ్మతి కలది. తుకు ప్రవేద్యమును సమర్పించు
చున్నాను.

న॥ మ॥ నోమహాన్మ = రుద్ర గీర్తిపః

పీఠానంతరము స్వస్థానమున సద్యోపవిశించి నమః ।

మం॥ కుమారశ్చిత్తరం వ నమోనం

ప్రతినానామ రుద్రోపయంతం .

భూరేఖాక్షరం సత్పతి గృహీషేను

తస్మిన్ భేషజారాఽఽస్సఃస్మే ॥

సమీక్షార్థమై వచ్చితిమి. తత్సవితుర్వరేణ్యం వాచామహే

సత్యం త్వరేన పరిపించామి । ఉమా = నమః

నే వేద్యంనమర్పయామి అమృతమస్తు అస్మితోపనః క్షమామి.

ఓమ్ వద్వోజాత ముఖాయస్యోపక,

డిమ్ వామదేవ ముఖాయస్సాపః,

జిమ్ అఫ్ఘోర ముఖాయస్కాపక,

డిమ్ బిల్లు పై సుఖాయ చ్యాప,

డిమ్ ఈశాన ముఖాయస్సాహ.

మధ్యేష ధ్యేపానీయం సమర్పయామి,

(ఇచ్చట ఈశ్వరవిషయమున సద్యోజాతాది ముఖము లందే అర్పణగాని | పాణాదులందు గాదు గాన ప్రాణాయాస్వాహాదు లననక్కరలేదు.)

— అథ ఉత్తరా పోశనం —

శ్లో॥ త్వయిత్వప్తే జగన్నాథ! జగత్త్వప్తి ర్భవేత్సతి ।

త్వప్తిం విదేహి మేపూర్ణాం పునరాపోశనం పిబ ॥

మం॥ అమృతాపిధానమసి । ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి ।

హస్తాప్రక్షాళయామి పాదాప్రక్షాళయామి । శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి ॥

తా॥ ఓ జగన్నాథా ! నీవు త్వప్తిని పొందినచో ప్రపంచమున కంతకు త్వప్తి కలుగును. నాకు సంపూర్ణమైన త్వప్తిని కలుగజేయుము. మరల అపోశనమును స్వీకరింపుము.

— నైవేద్య ముద్రా —

*శ్లో॥ అనామాగ్నం సృశేద్దేవి జ్యేష్ఠాగేఠిణతు దేశికః ॥

నైవేద్యముద్రా కథితా దేవానాం ప్రీతిదాయినీ ॥

తా॥ అనామికయొక్క చివరిభాగమును బొటనవ్రేలి చివరిభాగముతో తాకిన నైవేద్యముద్ర యగును. ఈ ముద్ర దేవతలకు సంతోషమును కలిగించును.

— భావన —

మూ॥ సమస్త యాతాయాతఃస్థనం నైవేద్యమ్ ॥

భా॥ ఇంద్రియములను, ప్రవృత్తినివృత్తి రహితములుగా జేసి స్థైర్యమును బ్రహ్మకారవృత్తితో నుండుట నైవేద్యము. బ్రహ్మకారవృత్తి బ్రహ్మనన్దానుభవమే.

— నై వేద్యకాలేఘంటానాదాది నిషేధః —

శ్లో॥ ఘంటానాదం తథావాద్యం నృత్యం గీతం తద్దేవతమ్ ।

నై వేద్యకాలేయః కుర్యా ద్రౌరవం సరకం వ్రజేత్ ॥

(శైవాగమే)

తా॥ దేవునకు నై వేద్యము చేయు సమయమందు ఘంటానాదముగాని యితర నృత్యగీతనాయిద్య ధ్వనులుగాని చేయరాదు. అలాచేసినవారు రౌరవనరకము నొందుదురు.

— నై వేద్యసార గ్రహణం —

*శ్లో॥ కపిత్థస్య ఫలేసారం యథాకజ్జరభక్షణే ।

తదానై వేద్యసారంతు దేవోగృహ్లాతిమన్త్రితః ।

అఘాయపుష్పం భ్రమరో మకరన్దంచ పాన్యతి ।

తథానై వేద్యసారంతు దేవోగృహ్లాతిమన్త్రితః ।

మేఘాదిత్యకిరణైరవః పీత్వాఽభివర్షతి ।

తథానై వేద్యమశ్నాతి భక్తాభీష్టం ప్రయచ్ఛతి ॥

(మరీచికల్పే)

తా॥ వెలగపండు మ్రింగి ఆ ఫలసారాన్ని ఏనుగు ఎట్లు గ్రహించునో అలాగునే మంత్రముల నుచ్చరించుచు నై వేద్యముచేసిన పదార్థసారాన్ని దేవుడు గ్రహించును.

తుమ్మెదపుష్పసారాన్ని ఘ్రాణమాత్రముచే ఏలా పానము చేయుచున్నదో మంత్రముల నుచ్చరించుచూ నివేదన చేసిన పదార్థసారాన్ని దేవుడు గ్రహించును.

సూర్యుడు తన కిరణములచే భూమిపైగల ఉదకములను గ్రహించి, మేఘుడై సస్యానుకూలముగా నెల్ల పర్వతచున్నాడో అప్రకాశముగనే భగవంతుడుగూడను భక్తుడు భక్తితో నివేదించిన పదార్థసారాన్ని గ్రహించి, ఆ భక్తుని భీష్టముల నిచ్చుచున్నాడు.

*మం॥ యాభిరాదిత్యంతపతిరశ్మిభిస్తాభిః వర్జన్యోవర్జితః ॥

(ఉపనిషద్వాక్యం)

— మహానైవేద్య ప్రమాణమ్ —

*శ్లో॥ దశద్రోణైస్తునైవేద్యం - అష్టద్రోణ ముధాపివా ।

దశద్రోణ సమంపుణ్య - మాధకేన విధీయతే ॥

విత్తహీనస్య భక్తస్య - నాఽప్రకార్యాచారణా ॥

తా॥ 10 ద్రోణముల బియ్యముగాని, 8 ద్రోణముల బియ్యముగాని వండి శివునకు నైవేద్యము పెట్టవలెను. 10 ద్రోణములు నైవేద్యముపెట్టు శక్తిలేనివారు । అధకప్రమాణ మగు బియ్యమువండి తగిన వ్యంజనాదులతో నివేదించవలెను. విత్తహీనులైన భక్తులు యథాశక్తిగా మహానైవేద్యము చేయవలెను.

(4 ముష్టులు = 1 కుడవ, 4 కుడవములు = 1 ప్రస్తము, 4 ప్రస్తములు = 1 అధకము, 4 అధకములు = 1 ద్రోణము 4 ద్రోణములు = 1 శూర్పము)

ప్రస్తశబ్దస్య అంధ్రభాషాయాం శేరు ఇతి ప్రసిద్ధం ।
(ప్రస్తమనగా శేరు) (ధర్మసింధువు)

— అధ తాంబూలమ్ —

శ్లో॥ “నదానందస్య తామ్బూలం వ్యర్థమి” త్యక్షదన్తః ।
తవదాస్యామి తామ్బూలం మమసంతోషసిద్ధయే ॥

తా॥ ఈశ్వరా! “నదానందస్వరూపుడైన సర్వేశ్వరునకు తాంబూలముతో పనిలేద” నెడి వేదాంతసూక్తి యున్నను నీకు నిత్యసంతోషలబ్ధికై నీకు తాంబూల మర్పించుచుంటిని.

న॥ మానస్తోకే = విధేమతే, ఓమ్ నమశ్శివాయ, వామ దేవాయ = నమః ॥

మం॥ యావోభేషజా మరుతమ్మచీనియాశంత మావృషణ్ణో
యామయోభు ।

యానిమనురవ్యతాతానస్తాశంచ యోశ్చ ద్దుద్రస్య
వశ్మిం ॥

ఉమా = నమః । తాంబూలం సమర్పయామి ॥

— భా వ న —

మూ॥ అవస్థాత్రియైకీకరణం తామ్బూలమ్ ॥

భా॥ జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తులను మూడు అవస్థలను తురి
యావస్థావిలీనముచేయుటయే తాంబూల సమర్పణము.

— తాంబూల లక్షణమ్ —

*శ్లో॥ దృఢపూగసమాయుక్తం నాగవల్లిదళైర్ముతం ।
ముక్తాచూర్ణాన్వితం పంచసౌగంధిక సమన్వితం ॥

తా॥ “పీఠీపోకలు, లేత తమలపాకులు, మంచి ముత్యముల కూర్ణము, పంచసౌగంధికములు కూడినది” తాంబూల మనబడును.

— పంచసౌగంధికములు —

*శ్లో॥ ఏలాజాతిఫలం జాతిసత్యం వై దాక్షిణీత్వంచం ॥
లవణ సంయుతం పంచసౌగంధికమితీరితం ॥

(స్మృతివాక్యం)

తా॥ ఏలకులు, జాపికాయ, జాపతి), దాల్చినచెక్క, లవంగములు, పంచసౌగంధికము లనబడును.

— పర్ణసంఖ్యా —

*శ్లో॥ పఞ్చ సప్తాష్టదశ వా పర్ణానిద్వాదశాపిచ ।
పఞ్చసౌగంధిసంయుక్తంతామ్బూలంచోత్తమోత్తమం॥
తామ్బూలమర్పయేద్ద్విద్వాన్ సర్వభోగప్రదంహితత్ ।
అన్యధాద్విజదైవేభ్యః తామ్బూలం నార్పయేదితి ॥

(స్మృతివాక్యం చరకః)

తా॥ 5 7-8 10-12 సంఖ్యగల తమలపాకులు, పంచసౌగంధికములతో పీఠీవక్కలతోసమర్పించిన తాంబూలము ఉత్తమము. మరియు సర్వభోగప్రదము, బ్రాహ్మణులకుగాని, దేవతలకుగాని పంచసౌగంధికయుక్తమైన తాంబూలమునే సమర్పించవలెను అన్యధా యీయకూడదు.

— పూగసంఖ్యా —

*శ్లో॥ సౌఖ్యమారోగ్యమేక చ ద్విపూగంనిష్ఫలంభవేత్ ।
త్రిపూగం సర్వదాశ్రేష్ఠమధికం నై వదూష్యతి ॥

(చరకః)

అం॥ ఒక వక్క అరోగ్యప్రదము రెండు వక్క
 దీప్యము మూడు వక్కలు సర్వదా శ్రేష్ఠము. అంత ౬౫౬
 సరికొనిన వక్కలుకూడ దూష్యముగాదు.

— అధ నిరాజనం —

ప్ర॥ “స్వయం ప్రకాశమానస్యైతతో నిరాజనః” ఐభో

సంజనంతే దాస్యోమి హృద్వికాః దుష్టేన క్షయః

తా మహేశ్వరా! “స్వయం ప్రకాశమనుడగు సర్వేశ్వరునకు నీరాజనము వ్యర్థమ”ని చెప్పుచున్నను నా మనోవికాసముకొరకు నీని నీరాజనము నిచ్చుచుంటిని.

స. ఆరాధనోఘ్న = నివపన్తుసేనాః । ఏ. నమశ్శివాయ ।

$$M_2 \cdot \frac{1}{2} = M_1 \cdot \frac{1}{2} \quad ||$$

మం॥ శ్రీమైజాతశ్శ్రీయితగర్ యశశ్శ్రీయోగ వయాజ

11

11

ತೃತ್ಯೋದಧಾತಿ : ಕಿ. ರ್. ವರ್ಷಾಪುರ ಪು. ಪು. ಮ. ರ್.

11

స్థవంతి సత్యాసత్య భావి తద్వ

— చిరజీవమ్ —

నరసింహాంమెగోవియ | అష్టాశ్వాయ   దీవనీ |

జాతాన్ని నిష్కమాదాత్తు అప్పుత సత్యప్రతిష్ఠితామ్ ।

అధర్వశ్శితుంమేగోపాయ । రసమన్నమిహాయుషే । అడభ్యో

యోశీతతనో ॥ అవిషంనః పితుంకృణు ॥ శగ్గ్సన్మహాదే
 గోపాయ ॥ ద్విపావోయేచతుష్పదః ॥ అష్టాశఫాశ్చమ
 ఇహగ్నే ॥ యే చైక శఫాఅశుగాః ॥ సప్రథసభాంమేగోపాయ ॥
 యేచసభ్యాస్సభాసదః ॥ తానిద్రియావతఃకురు ॥ సర్వమా
 మురుపాసతామ్ ॥ ఆహేబుధ్నియమంత్రంమేగోపాయ ॥
 యమృషయస్త్రైవివావిదుః ॥ ఋచస్సామాన్తియజుగ్ంపి ॥
 సాహీశ్రీరమృతాస్తతామ్ ॥ మానోహిగ్ంసీజ్జాతవేదోగా
 మత్వంపురుషంజగత్ ॥ అభిభదగ్నాగహి ॥ శ్రియామా
 పరిపాతయ ॥ సమాజఇచ్చవిరాజఇచ్చఽభి శ్రీర్యాచనోగ్ంహే ॥
 అష్ఠీరాష్ట్రస్యయాముఖేతయా మాసగ్ంస్యజామసి ॥
 బహుగైర్వ బహ్వశ్వామై బహ్వజావికాయై ॥
 బహుప్రీహీయవాయై బహుమాషతిలాయై ॥
 బహుహిరణ్మయై బహుహస్తికాయై ॥

బహుదానఘానామై రయిమత్యై పృష్ఠిమత్యై ।

॥

బహుదానఘానామై రాజాస్తు ॥

॥

శతం జీవన్మరణోపార్థమానన్యతం హేమన్తాన్భతమ

॥

వసన్తాన్ శతమింద్రాగ్ని సవితాబృహస్పతి

।

శ్మతాయుషాహవిషేమం పునర్దుః ॥

।

హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణందదాతి । మధ్వోః

।

సానీతి । విశదాబ్రహ్మణ ఉపహరతి వికధైవ

।

యజమాన ఆయుస్తే జోదధాత ॥

।

అతేగర్భోయోనిమేతుపహన్యాణ ఇవేషుభ ॥

।

అపీరోజాయతాం ప్రత్రస్తేదశమాన్యః ॥

।

యోబ్రహ్మబ్రహ్మణ ఉజ్జభారప్రావైశ్చిరః కృత్తివా

।

నః పిన్తాకీ । ఈశానోదేవస్సన ఆయుర్దధాతు

।

తస్మైజహోమిహవిషాఘ్నేన ॥ (కర్పూరహరతి)

॥
ఉద్దిప్యన్వ=దిశోదిశ । (ఏకహారతి)

ఋష్యాస్మహవైః శరదస్సవీరాః (నేత్రహారతి)

తీ)ణితీ)ణివై = పృతి తిష్ఠతి । (బిల్వహారతి)

నమోఅస్తు సర్వేభ్యో=సర్వేభ్యో నమః । (నాగహారతి)

సద్యోజ్ఞాతం ప్రపద్యామి=సదాశివోమ్ ।

అత్మ చాత్మ సిత్యామన్త్రయత । తస్మై పశ్చిమగ్ం = దేవాః ॥
(పంచహారతి)

వృక్షఇవస్థభోదిచితిష్ఠత్యేకసేనేదం పూర్ణం పురుషేణ

॥
సర్వమ్ ॥ (వృక్షహారతి)

చత్వారిశృజ్ఞాత్రయో = అవివేశ ॥ (నందిహారతి)

సిగ్ంహస్య లోమత్విషి రిద్ద్రియాణి । అజ్ఞాన్యాత్మ

॥
నిభిషజ్ఞాతద్దశ్వినా । అత్మాన్తమజ్ఞైస్సమదాధ్సరస్వతీ । ఇష్ట

॥
స్యరూపగ్ం శతమానమాయుః ॥ (సింహహారతి)

కర్మక్రవా₂యప్రచేతసే = రుద్రాయనమోఽస్తు । (గుర్భహారతి)

పూర్ణాపశ్చదుతపూర్ణా పురస్తాదున్నధ్యతః హృన్మా

సీసాయ । తస్యాందేవా అధిసంవసంత ఉత్తమేనాక ఇహ

మాదయంతామ్ ॥ (కుమ్భహారతి)

అగ్నిర్నఃపాతుకృత్తికాః । నక్షత్రందేవమింద్రియమ్ ।

ఇదమాసాంనిచక్షణం । హవిరాసంజుహోతన । యస్యభాన్తి

రశ్మయోయస్యకేతవః । యస్యేమావిశ్వాభువనానిసర్వా ।

సకృత్తికాభిరభిసంవసానః । అగ్నిర్నోదేవస్సవితేదధాతు ॥

(నక్షత్రహారతి)

సాజ్గ్రహణ్యేష్టాయజతే । ఇమాజ్జనతాగ్ం సం

గృహ్ణానీతి । ద్వాదశారత్నీరశనాభవతి । ద్వాదశమాసాస్సం

వత్సరః । సోవత్సరమేవావరుంధే । మ్రాంజీభవతి । ఊర్వే

॥ యజ్ఞాః । ఉమామేవావరు ధే । చిత్రానక్షత్రంభవతి । త్రం

వా పితృర్మయదశ్వమేధస్సప్తదై ॥ (రథహరిః)

॥ సామ్రాజ్యంభోజ్యం స్వరాజ్యం వెరాజ్యం । పార

॥ మేష్ట్యంరాజ్యం మహారాజ్యమాధిపత్యం । ఆయగ్ం సమన్త

పర్యాయైస్యాథాన్వభౌమస్సార్వాయుషా । ఆం ధా తా

పరార్ధాత్ప్రథినీసముదగిపర్యతా యా ఏకరాశితి । యశ

న్మరం బలవన్తం ప్రభుత్వ తమేవరాజ్యాధిపతిర్బభూవ ।

సంకీర్ణ నాగాశ్వపతిర్న రాణాం సుమంగల్యం సతతం దీర్ఘ

మాయుః ॥

ఉమా=నమః । కర్పూరనీరాజనం దర్శయామి ॥

నీరాజనానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమ = మి ॥

— నీరాజన స్వీకారవిధి —

*శ్లో॥ యజమానస్సహస్రాఘ్నాం దివ్యనీరాజనం స్పృశన్ ।
నేత్రేశిరసి సంస్పృశ్య శంకరం మనసాస్మరేత్ ॥

(ఇతి శైవకారికావృత్తా)

తా॥ యోజనాది తన రెండు దేశ లదేశము సీరాజము
స్పృశించి దేశములు దు, శిరస్సునకును అర్పించుకొను
శంకరుని మనుస్మృతి గృహించుచు స్మరింపవలయు.

— నీలాజన స్వీకార ఫలమ్ —

*శ్లో॥ యోజనీరాజన బ్యోశిశ్చమృశ్చిరసిచార్పితం ।

తేనపుగ్యేన మనుజశ్చివలోకం సగచ్ఛతి ॥

తా॥ ఎవగు భగవంతుడైన శంకరుని కర్పించి
నీరాజనమును నేను ములకూ, శిరస్సునకూ, అర్పించుకొను
చున్నారో (అర్పించుచున్నారో) వాడు అశ్రుత్యఫలమువలన
దేహాంతమందు కైలాసమున జేగచున్నాడు.

(*దికహారతి 1 వర్త ; బిష్వహారతి 3 వర్తలు; మంచ
హారతి 9 వర్తలు; నాగహారతి సర్వాశ్చర్యగల బొమ్మపై 3
వర్తలు; కుంభహారతి కుంభముపై 3 వర్తలు; నందిహారతి వృష
భాకృతిగల బొమ్మపై 3 వర్తలు; సింహహారతి సింహకృతిగల
బొమ్మపై 3 వర్తలు; వృక్షహారతి వృక్షకృతిగల బొమ్మపై 3
వర్తలు; నక్షత్రహారతి 27 గుంటలుగల ఒకేపానాలో 27
వర్తలు; రథహారతి రథాకృతిగల బొమ్మపై 32 గుంటలలో
32 వర్తలు; రుద్రహారతి 11 వర్తలు.

పై సాధ్యగల వర్తలు అశ్రుత్యతో చెడిపి పైనిధముగా
మహాదేవునకు హారతులు సమర్పించినవార్కి ఇహమందు
సకల శుభములు కలిగి దేహాంతమందు కైవల్యమునందుడు.
వారివారి శక్త్యానుసారముగా వెండితోగాని, ఇత్తడితోగాని
అయా హారతు లిచ్చుటకు బొమ్మలు చేయించి భగవంతునికి
(సమర్పించిన గొప్పశ్రద్ధాము కలుగును.)

— అధ మంత్రపుష్పమ్ —

శ్లో॥ మస్త్రపుష్పం ప్రదాస్యామి పూజితామరవల్లభ ।
మాముగ్ధర మహాదేవ మహేశ్వర సదాశివ ॥

తా॥ మహేశ్వరా! మీకు మంత్రపుష్పమును సమర్పించుచున్నాను రక్షింపుము.

శ్లో॥ పరిణోద్రస్య = మృడయ । ఓమ్ నమశ్శివాయ ।
తత్పురుషాయ విద్మహే = తన్నోరుదగ్రః ప్రచోదయాత్ ॥

మం॥ పరిణోహే తీరుదగ్రస్య వృజ్యాః పరిత్యేషస్య దుర్మత్తర్మ
హీగాత్ ।

అవస్థిరామఘవద్యుస్త నుష్వమిధ్వస్తోకాయ తనయా
యమృడయ ॥

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్ ।

విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం శరమంపదమ్ । విశ్వతః పర

మాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగంహరిమ్ । విశ్వమేవేదం ।

పురుషస్తద్విశ్వముపజీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం కాశ్వ

తగ్ం శివమచ్యుతమ్ । నారాయణం మహాదేయం విశ్వత్మా

నం పరాయణమ్ । నారాయణపరోజ్యోత్త ॥ త్మా నానా
 యణః పరః । నారాయణ పరం బ్రహ్మతత్త్వం నారాయణః
 పరః । నారాయణ పరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః
 పరః । యచ్ఛక్తిం చిజ్జగత్సర్వం ద్రృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా ।
 అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః । తనన్త
 మవ్యయం కవిగ్ం సమద్రేఽన్తం విశ్వశంభువమ్ । పద్మ
 కోశప్రతీకాశగ్ం హృదయః చాప్యధోముఖమ్ । అదోనిష్ఠా
 వితస్యాన్తే నాభ్యాముపరితిష్ఠతి । జ్వాలమాలాకలం భాజీ
 విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సన్తతగ్ం శిలాభిస్తు లమ్బితా
 కోశ సన్నిభమ్ । తస్యాన్తే సుప్తిరగ్ం స్రాక్ష్యతస్మిన్ త్సర్వం
 ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్య మధ్యే మహానగ్నిర్విశ్వాచిన్ ర్విశ్వా తో
 ముఖః । సోఽగ్రభగ్నిభజన్తిష్ఠ న్నాపారమజరః కపిః ।

తిన్యగూఢన్య మధశ్శయ్యిగా రశ్మయస్తస్యసన్తతా । స్తన్తా

పయతస్యందేహ మాపాదతల్పమస్తకః । తస్యమధ్యేహహ్న

శిఖా అశీయోధాన్యవ్యవస్థితః ॥ నీలతోయదమధ్యస్థాద్వి

ద్యులేఖేనభాస్వరా । నీవా రశూక వతన్వీపీతాభాస్వత్య

పమా । తస్యాశ్శిఖాయామధ్యేపరమాత్మావ్యవస్థితః ।

సబ్రహ్మసశివస్సహరిస్సేన్ద్రస్సోఽక్షరః పరమస్త్వరాట్ ॥

అష్టాచక్రానవద్వారా । దేవానాంపూరియోధ్యా ।

తస్యాగ్ంహిరణ్మయఃకోశః స్వర్గోలోకోజ్యోతిషాఽఽవృతః ।

యోవైతాం బ్రహ్మణోవేద । అమృతేనా వృతాంపురీమ్ ।

తస్మైబ్రహ్మచ బ్రహ్మచ । ఆయుః కీర్తిం ప్రజాందదుః ॥

యోపాం పుష్పం వేద । పుష్పవాన్ప్రజావాన్మృత

మాన్యవతి । చన్ద్రమావాఅపాంపుష్పమ్ । పుష్పవాన్ప్రజావా

వృత్తాంతములు : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

వేదములు : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ ... తి : మొదట వేదములు : మొదట వేదములు

అ .... తి ॥ శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ ।

అ .... తి ॥ యశ్శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ వేద । అ .... తి ॥

అహోవైశ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ । అ .... తి ॥ యశ్శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ వేద ।

యోపా .... వేద । అ .... తి ॥ నక్షత్రాణామాయతనమ్ వేద ।

తనమ్ । అ .... తి ॥ యోనక్షత్రాణామాయతనమ్ వేద ।

అ .... తి ॥ అహోవైశ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ । అ .... తి

యశ్శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ వేద । అ .... తి ॥ పరస్మై

వా అహోవైశ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ । అ .... తి ॥ యశ్శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ వేద ।

వేద । అ .... తి ॥ అహోవైశ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ । అ .... తి

యశ్శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ వేద । అ .... తి ॥ సంకర్షణా

వా అహోవైశ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ । అ .... తి ॥ యశ్శ్రద్ధావాహిపామాయతనమ్ వేద ।

తనం వేద । ఆ .... తి ॥ అ ... స ... వ ... ర ... య ... త ... మ్ ।

ఆ .... తి ॥ యవపం వేద । మూలస్థానం పరిష్కృతం

వేద । పరిత్యేవతిష్ఠతి ॥

కింతద్విష్ణోర్బలమూహుః । కాదీప్తిః కింప్రాయణమ్ ।

ఏకోయద్ధారయద్దేవః । రేజతీరోదసిఉభే । చాతాద్విష్ణోర్బల

మూహుః । అక్షరాద్దిపిరుచ్యతే । త్విష్ణోర్బలయద్దేవః

యద్విష్ణోరేకముత నుమ్ ॥

అతనుప్వపిత్రనుప్వ । ఉపమాధానం సుధమ । అతిత్యే

చక్రవర్తినాం । గర్భమధేహి ॥ అతస్మిక్తగం

మూగకమ్ । చక్రమధేహి ॥ వరాదంజనయాత్రై

గ్నిమ్ । య ఏకోరద్రాఉచ్యతే ॥

పురుషస్య విష్ణు సహస్రాక్షస్య మహాదేవిస్యధీమహి ।

తనోరుద్రః పరిచోదయాత్ । తత్సంహారవిద్యో హేమ
 దేవాయధీమహి । తనోరుద్రః పరిచోదయాత్ । తత్పురు
 షాయ విద్యో హేవకృతుణ్డాయధీమహి । తనోరుద్రః పరి
 చోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్యో హే చకృతుణ్డాయధీమహి ।
 తనోరుద్రః పరిచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్యో హే మహా
 సేవాయధీమహి । తన్నష్టణ్ముఖః పరిచోదయాత్ । తత్పురు
 షాయ విద్యో హే సువణన్పక్షాయధీమహి । తనోరుగరుడః
 పరిచోదయాత్ । వేదాత్మనాయవిద్యో హే హిరణ్యగర్భాయ
 విద్యో హే తనోరుబ్రహ్మ పరిచోదయాత్ । నారాయణాయ
 విద్యో హే వాసుదేవాయధీమహి । తనోరువిష్ణుః పరిచోద
 యాత్ । వజ్రినఖాయ విద్యో హే తీర్థదగ్గరాయధీమహి ।
 తనోరునారసింగంహః పరిచోదయాత్ । భాస్కరాయ విద్యో హే
 మహద్భువనరాయధీమహి । తనోరుఅదిత్యః పరిచోదయాత్ ।

వైష్ణవరాయ విద్యుహే శాంతిః సమీపమహి శక్తిః శక్తిః

పరిచోదయాత్ కార్తావ్యం విద్యుహే శక్తిః శక్తిః

ధీవహి శక్తిః శక్తిః శక్తిః శక్తిః శక్తిః శక్తిః

దేవీశతమూలశతాద్భూతా శక్తిః శక్తిః శక్తిః శక్తిః

ర్వామస్వప్ననాశనీ కార్తావ్యం శక్తిః శక్తిః శక్తిః శక్తిః

పరి || ఏవానోదూర్వే పతమ సహస్రేణతేనచ | యాశ

తేనప్రతనోపి సహస్రేణ విరోహసి తస్యాశ్చేదేన్య శోధే

మహావిహారయమ్ అశ్వశాస్త్రే రథశాస్త్రే విష్ణుశాస్త్రే

పద్మస్త్రా శిరసాభార యన్యోమి రహస్య మానదేవీ

రాజధిజాయ ప్రసహ్య నే

శమోశయం వై శక్తియశక్తిః

సమీకామ్య శుశామాయమహ్యమ్

కావ్యే శక్తిః శక్తిః శక్తిః శక్తిః

కృత్యం య వైశ్రవణాయ । పావనం య నమః ॥

॥ ॥ ॥ ॥
 ఓం తద్వ్యం పశ్య ॥ అరిశద్ధాయ, ॥ అరిశద్ధాయ ॥

॥ ॥ ॥ ॥
 ఓం తద్వ్యం పశ్య ॥ ఓం తద్వ్యం పశ్య ॥ ఓం తద్వ్యం పశ్య ॥

అస్తశ్చరతి జూతేషు గవాయాం శిశ్నూమూకాం త్వం
 యజ్ఞస్థం శరీరం ద్వా రస్థవిస్తాస్థగ్ం ర్గ్రస్థం శిష్నస్థం

బ్రహ్మతం శరీరం పశ్య ॥ తద్వం తదాపి పోజ్యోతీరస్థం ॥

తం బ్రహ్మధుభిరన్వవరోమ్ ॥ తశ్చరస్వవోద్ధానా

మి శ్వరస్వర్షధాతా నాం బ్రహ్మధిపతిర్బ్రహ్మణోధి పతి

బ్రహ్మశివోమేతద్ధు సదాశివోమ్ ॥

సమోహరణ్యభావవే హి శ్వాపరాయ హి రణ్య
 రూపాయ హి రణ్యపయే ॥ మ్మికాశరీయ ఉమా పతయే

పశుపతయే సమోనమః ।

ఋతగం నశ్యం పరంబ్రహ్మపురుషం కృష్ణపంగలమ్ ।

ఉష్ణరేతు శరీరం విశ్వరూపాయ వే సమోనమః ॥

సర్వో వై రుద్రస్య స్మై రుద్రాయ నమో అస్తు । పురు
 వై రుద్రస్య స్మై రుద్రాయ నమో అస్తు । శిశ్వుం భూతం భువనం
 చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ మతీ । సర్వో హ్యేష
 రుద్రస్య స్మై రుద్రాయ నమో అస్తు । కర్మద్రుద్రాయ ప
 తసే .... హృదే । సర్వో హ్యేష రుద్రస్య స్మై రుద్రాయ
 నమో అస్తు ॥

జాత వేదసే సనాతన సోమమరాతీయతో నిదహాతి
 వేదః । ససః పశ్యదశిద రాణి విశ్వానా వేదసినుం దురితా
 ల్యగ్నిః । తామగ్ని వర్ణా తపశా జ్వలన్తి వైరోచనం
 కర్మ ఫలేషు జష్టామ్ । దుష్టా దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే
 సుతరసి తర సేనమః । అగ్నేన్యం పాత్రయా వో అస్మా
 న్నివర్తి భిరతి దుష్టా జిశ్వా । పూశ్చ స్త్రీష్చ బహుబాన ఉర్ధ్వ
 ధా తో కా య తనయా యశం యోః । విశ్వాని నో దుష్టా

జాతదేవీస్థంసనావాదుర్తితాఽతపర్షి । అగ్నే అత్రి

ఎస్మససాగృతానోఽస్మికం బోధ్యవితాతమానాన్ । ప్రత

తాత్సం సమామానముగమగ్నిగ్ం హువేమపరహాథ్న

స్థాత్ । సఃపర్షదతి ద్వాణి విత్వామదేవో అతి

మర్త్యాఽత్మగ్నిః । ప్రత్నోపికవిద్యో అధ్వరేమ ర్నాప్న

హోతానవ్యశకధ్ని । స్వాంచాగ్నే తనుహపిపయస్త్యాన్మ

భ్యచ సౌభగమాయజస్వ । గోభిర్జప్త మయుజోనిషికం

తదేన్ద్రవిష్ణోరనుసంచరేమ । నాకస్యప్రప్తమభిసంవసానో

పిష్ణకీం లోక ఇహపాదయన్తామ్ ॥

సకర్మణాసప్రజయాధనేన త్యాగేర్థకే కమ్యతత్వ

మానశుః । పరేణహకం సిహితా గహయాం విభ్రాజదే

తద్యతయోవిశన్తి । వేదాన విభానకునిశ్చ తాగ్నస్యాన

| | | |
 యోగం భయము శుభ్రత్యాః | తేన స్మృత్యో ర్మహాన్త
 | | | |
 రాం పరాశ్మత్యాన్ పరిముచ్యన్తి సర్వే | ద్రహ్మం విపాపం త్ర
 || | | |
 మేకమూత్రం యత్పుణ్డరీకం పురమభ్యసగ్నమ్ | ద్రహ్మ
 | | | |
 ద్రహ్మం గగనం విశోకనస్మిన్ యదనన్తగుపాసితవ్యమ్ |
 | | | |
 యోవేదాద్ స్వరః పోక్తో వేదాన్తేవప్రతిష్ఠితః | తస్య
 | | | |
 ప్రకృతీనస్త్వయః పరస్పమహేశ్వరః ||
 ఉపా = సమః సుపర్ణదిగ్యమంత్ర) పుష్పాజ్జలం
 సహస్రయామి |

— పుష్పాజ్జలివిధి —

4. రో || కైవల్యమోదకేనైవ హస్తా ప్రజ్ఞాశ్శ యత్నతః
 సుపుష్పాజ్జలీ హిరణ్మయ సరత్నం ఫలసంయుతం
 ధృత్వాకరాభ్యాం యత్నేన వెదికం న్తముచ్చరన్
 భక్త్యా సమర్పయేద్ధిసూ సభీష్ఠార్థం లభేద్ధునమ్ ||

(కైవల్యకావ్యతై)

తా|| యజమాని కైవల్యమోదకేనైవ హస్తా ప్రజ్ఞాశ్శ (అనగా
 కీర్తనమిందిలోనుండి తీసిన ఉదాము) తన హస్తములను
 ప్రజ్ఞాశ్శ చేసికొనవలెను వేరే ఉదాముచే హస్తప్రజ్ఞాశ్శ
 గావించుకొనకూడదు.

సువర్ణము, గర్భములు, ధనము, ఫలములు, సుఖములు దోసిరియును దురదృష్టములు వేదములత్రముల (మంత్రపుష్పత్రయం) నచ్చరించెన విదప తవి శంకరునకు భక్తితో సమర్పించవలెను. ఇట్లు చేసిన మానవుడు అధీష్ఠానములను పొందును, నిశ్చయము

— అథ ఆత్మ ప్రదక్షిణమ్ —

శ్లో॥ “ప్రదక్షిణాన్యవస్తన్య కథ” మిత్వచ్చతేఽపివా ।

ఆత్మప్రదక్షిణాన్యగ్న్య కరిష్యామి దయాపర ॥

తా॥ అదిమధ్యాస్తరహితా! “సర్వవ్యాపకుడు అనంతుడగు త్వాంబకునకు ప్రదక్షిణమెట్లు?” అని తెలిసియూ దయాపరి డును నీకు అట్లు ప్రదక్షిణముల నాచరించుచున్నాను.

స॥ ముగ్ధుష్టము = బిభర్షివాగహి ॥ ఓమ్ నమశ్శివాయ ।
ఈశాన స్సర్వ = సదాశివోమ్ ॥

మ॥ వీవాబ్రహ్మోవృషభచేకితాన యథాదేవన హృజేపే

హంసి । హవన శ్రున్నో రద్రోహబోధి బృహద్వసి

మ విద దేసువీరాః ॥

శ్లో॥ = నమః ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమ = మి ॥

— భం వాన —

*మూ॥ మూలాధారాదాబ్రహ్మబిల పర్యంతః
బ్రహ్మర ద్రా ల్ప మూలాధారి పర్యంతం
గతాగతరూపేణ ప్రాదక్షిణ్యమ్ ॥

సమస్తానాం శ్రీ హరిః పరమః ప్రాణవాయవః కులాలా
 ధారమునందు విహరించు సారమువరకునూ, మరల సహ
 స్రసార్వభౌమ డి కులాలాధారమువరకునూ స. చారము
 చేయించు డును. ప్రాణవాయవశ్చయైక్క సంహారమే
 యంత్యరూపదేవతకు ప్రదక్షిణము

— గర్భాలయ ప్రదక్షిణ సేవేధః —

*శ్లో॥ పూజాభిషేక సమయే మహాదేవస్య శూరితః ।

పూజాకర్తా పృష్ఠభాగం దర్శయేన్న కదాచన ।

(శైవాగమే)

తా॥ శివపూజాభిషేక సమయమునందునో మరెవరూ
 ఎల్లప్పుడూనూ యజమాని తన శరీరముయొక్క వెనుకభాగము
 మహాదేవునకు చూపకూడదు.

గాన గర్భాలయములో ప్రదక్షిణము చేయువాడు
 మంత్రము నుచ్చరించవలెను.

— న మ స్కా రాః —

శ్లో॥ విశ్వేశ్వర! విరుపాక్ష! విశ్వరూప! నమశ్రివ ।

శరణాభవ! భూతేశ! కరుణాకర! శంకర ॥

హర! శంభో! మహాదేవ! విశ్వేశ! మరవల్లభ ।

శివ! శంకర! సర్వాత్మా నీలకంఠ నమోస్తుత ॥

మృత్యుఞ్జయాయ రుద్రాయ నీలకంఠాయ శంభవే ।

అమృతేశాయ శర్వాయ మహాదేవాయ తేనమః ॥

నమోఽస్మిన్ శ్రీమద్రామాయాయ నమః ॥
 తామసోఽస్మిన్ శ్రీమద్రామాయాయ నమః ॥
 నమోఽస్మిన్ శ్రీమద్రామాయాయ నమః ॥
 త్రినేత్రాయ నమః ॥ మహాదేవార్థభారతి ॥
 శ్రీమహాభారతే శ్రీమద్రామాయాయ నమః ॥
 నమోఽస్మిన్ శ్రీమద్రామాయాయ నమః ॥
 శ్రీమహాభారతే శ్రీమద్రామాయాయ నమః ॥

— భా వ న —

*మూ॥ తురీయావస్థా నమస్కారః ॥

భా॥ సాధ॥ యోగీశ్వరాయ నమః ॥
 సమర్పణము.

— పాఠ ర్థ నా —

శ్లో॥ వేదజ్ఞైరప్యవేద్యైః కుతస్సత్ర మితిరితం ।

తథాపిభక్త్యాత్వాం స్తామివిరించి పదనోద్ధితైః ॥
 భోక్తాభోజ్య స్వమేవేశ ! భక్తానాం శర్మదస్సవ్యయం ।
 సూర్యురపం సచూసావ్యదేహానాం దేహధారకః ॥
 మునీనాం ముక్తిదాతాచ భక్తానాం భుక్తిముక్తిదః ।
 యదృచ్ఛయా సర్వమిదంత్యా మప్యేతి చయాచిత ।
 నాన్యస్సపిజయం దాతుంశక్తిరస్తి త్వయా వినా ।
 ఋణపాతక దౌర్భాగ్య హరి ర్ద్యుతేనోత్తయే ॥
 త్వాం భజామి మహాదేవమాం ప్రసీదమహేష్వర ।
 దుఃఖశోకాది సంతప్తం సంసారభయ పీడితం ॥

యపచజహ్మకలం దీనం త్రా విమాం పృష్ఠవ్యజ ।
 పీనో విభక్తివృత్త్యహం జనైశ్చ విరైస్తథా ॥

సర్వం మేక్షమ్యతాం దేవప్రసాదం కురుశంకర ।
 మహా ద్రాభిషేకో మేన్యూనశ్చైవాధికశ్చయః ॥
 సర్వం సంపూర్ణతాంయాతు త్వత్ప్రసాదా త్సదాశిష ।
 యదక్షర పదభ్రష్టం మాత్రాహీనంతు యద్భవేత్ ॥
 తిత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవప్రసీద పరమేశ్వర ।
 ద్రవ్యహీనైర్మం త్రహీనై శ్రద్ధాహీనై స్సరేశ్వర ॥
 కృతం చాన్యకృతం వాపిక్షంతుమర్హసి శంకర ।
 అపరాధ సహస్రాణి క్రియంతే హర్షితం మయా ।
 దాసోయమితిమాం మత్వాక్షమస్వ పరమేశ్వర ॥

శ్లో॥ ప్రాతస్సముత్థాయ తవక్రియార్థం సంసారయాత్రా
 మనువర్తయిష్యే । స్పర్ధాతిరస్కార కలిప్రమాద
 భయాని మామాభి భవంతు శమ్నోజానామి ధర్మం
 నచమే ప్రవృత్తిర్జానామ్య ధర్మం నచమేనిశ్చ్యతిః ।
 త్వయా మహాదేవ హృదిస్థితేన యథాని యుక్తోఽస్మి
 తథాకరోమి ॥

అపరాధ క్షమార్పణమ్ సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ ఆత్మాత్వం గిరిజామతిః పరిజనాః ప్రాణాశ్శరీరం గృహం ।
 పూజితే విషయోఽభోగ రచనానిద్రా సమాధిస్థితః ।

సజ్జాః పదయోః ప్రదక్షిణవిధి స్తోత్రతాజీసర్వాగిరః।
యద్యత్కర్మకరోషి తత్ర దఖిలంశంమౌఘతవాంరాధనం॥

అ॥ వేదజ్ఞులచేతనుగూడఁ దెలిసికొన శక్యముగాని
నిన్ను స్తోత్రముచేయుట వ్యర్థమే అయినను నిన్ను భక్తితో
పరమేష్ఠివదన నిర్గళములైన వేదములచే స్తోత్రము చేయు
చున్నాను.

భుజించువాడవు నీవే భుజింపఁబడు పదార్థము నీవే,
భక్తులకు సుఖములనిచ్చి కాపాడువాడవు నీవే.

అదిత్యరూపుడవై ప్రాణులచే దేహముల ధరింపఁజేయు
చున్నావు. మునులకు మోక్షమును బ్రసాదించుచున్నావు.
నిన్ను నిరంతరము ధ్యానించు భక్తులకు భక్తిముగ్ధుల ననుగ్ర
హించుచున్నావు. ఈ సమస్తము స్వేచ్ఛతో నిన్ను బోధించు
చున్నది. తొలగిపోవుచున్నది. నీవే విజయము నిష్ఠుల
సమర్థుడవు. ఇతరుల కాశక్తిలేదు.

ఒ పరమేశ్వరా! ఋణవిముక్తికొఱకు నఘనాశనము
కొఱకు దౌర్భాగ్యదారిద్ర్యాదులు నన్నఁటకుఁడుటకొఱకున్న
నిరంతరమునిన్ను సేవించుచున్నాను, నన్ననుగ్రహించుము.

జననిమరణాది రూపములగు దుఃఖములచేఁ బీడింపఁ
బడునట్టియు ననేకజన్మ లెత్తుచున్న నన్ను గాపాడి దుఃఖ
రహితునిగాఁ జేయుము.

నీ యభీషేకార్చనాక్రియా మంత్రములలో విధిక్తులు
లోపించినను, అక్షరములు లోపించినను నుదాత్తాది

ప్రతిపక్షము గలిగినను సర్వమును క్షమించి నన్ను గ
హించుము.

నా చేసిన రుద్రాభిషేకము స్వల్పమైనను ననల్పమైనను
నీ యున్నగ్రహమువలనఁ జరిగినపాపి నీ బొదుగాఁ.

వర్ణలోపము సంభవించినను పదలోపము గలిగినను
ప్రసన్నదీర్ఘపుత్ర రహితమైనను తదధికమైనను నా స్వరమును
క్షమించి నాయందు దయాపాద వగుము.

ద్రవ్యలోపము గలిగినను, మత్స్యలోపము గలిగినను,
శ్రద్ధాశూన్య సంభవించినను క్షమించి కాపాడుము.

నా చే జేయబడినను నేనితరులచే జేయించినను నన్ను
క్షమింప నీవే యార్హుడవు.

వేంకటాది యపరాధములు నాచే రేయించునట్లు
చేయబడుచున్నవి. అట్టి నన్ను నీదాసునిగా భావించి
క్షమించుము.

ఓ చంద్రశేఖరా ! నీ పనులను జేయుటకు ప్రాంతికాల
మున నిద్రనుండి మేలుకొని సంసార యాత్రను నడుపు
దును. స్వప్నము తిరస్కారముచేసినను, విపప్రమాదభయ
ములచేతను నే నధిభూతుడను నాకుండుగాఁ.

ఏది ధర్మమో నాకు తెలియును. కాని యాధర్మ్యము
నందునామనస్సు ప్రకర్తించుటలేదు. ఏదియధర్మమో యది
నాకు విదిలమే కాని దానియందా నివృత్తి కలుగటలేదు.

ఓపరమేశ్వరా ! నావృద్ధియునుండఁ ద్త నీచే
 పంచదహనుండఁగి అవిధముగానే చేయుదును.

— శివతీర్థ గ్రహణ మంత్రము —

శ్లో॥ ఆరాః మృత్యుహంతరాః సర్వవ్యాధి నివారణాః ।
 సర్వపాపక్షయవరాః శివవాదోపకం శుభాః ॥

శ్లో॥ ఆరోగ్యమస్తు బలమస్తు యశోఽస్తు సిన్ధ్యం
 సౌభాగ్యమస్తు శివమస్తు శశాంజ్ఞానమౌచే
 త్వత్ప్రద జన్మజ వినిర్గత పుణ్యతోను
 మాస్మాదయామి హరతోనపునర్భవాయ ఐతి ॥

తా॥ ఓ శంకరా ! త్వచ రూప కల లాభిహేత జల
 వాతము ఆరోగ్యమును, బలమును, కిర్తిని, సు షభము, శుభ
 మును కలుగజేయుగాక, జననమరణరూపముగు సంసార
 వృత్తిచే భగవదైక్యము కలుగుగాక.

— తీర్థగ్రహణ విధి —

*శ్లో॥ కష్టం చక్షుర్గుణ్యైత్య పాణిపాణం సిధాయ చ ।
 పాత్రం శివపాదాఽమ్బుజైః పేష్టం ది వర్జితమ్ ॥
 శివవాదోపకం వీతం బ్రహ్మహుయోఽను నాశనమ్ ॥
 తపోఽఽష్ట గుణం పాపం భూమౌ బిందు నిపాశనే ॥
 శమ్భుపాదోదకం దివ్యమపీత్వా యస్తు శుస్తకే ।
 ప్రక్షేపణా ప్రతుర్పిత బ్రహ్మహుసనిగద్గతే ॥

(శ్రైవాగమే అగ్నేయపురాణం)

తా॥ శత్రుమును 4 మదశులుగా ఎగమచేతయును
నుంది దానిపై కుడిచేతి నుంచి పవిత్రమైన శివపాదతీర్థమును
వి సార్లు ఒక్క చుక్కైననూ క్రింద పడకుండగా పుచ్చుకొ
వలెను. శివపాదోదకతీర్థము బ్రహ్మహత్యాది పాపములను
నశింపజేయును. ఆ తీర్థము ఒక్క బిందువైననూ భూమిపై
పడిన అంతకు ౪ రెట్లు పాపము వచ్చును. శివపాదతీర్థమును
పుచ్చుకొనక శిరస్సుపైన మాత్రమే చల్లుకొనిన బ్రహ్మహత్యా
పాపము కలుగును.

— హస్తపక్షాశన నిషేధః —

*శ్లో॥ శమ్భుపాదోదకం తీర్థం పీత్వానక్షాశయేత్కరం
క్షాశయేద్యదిమోహన సమహాపాశకీ భవేత్ ॥

(స్కాండే ననచక్రమార చకహితాయాం)

తా॥ శంభుపాదోదక తీర్థమును పుచ్చుకొని చేతులను
కడుగుకొనకూడదు. చేతులు కడుగుకొనిన త. దల పాప
పాపము సంభవించును.

— శివపాదతీర్థగ్రహణఫలమ్ —

*శ్లో॥ స్నానపయిత్యావిధానేన యోలిజ్గన్నపనోదకం ।
త్రైవిబేత్త్రవిధంపాపం తస్యేహ౭శుచినశ్యతి ॥

(శైవాగమే)

తా॥ శివాభిషేకజలమును వి సార్లు పానము చేసి
న. తో మనోహరమయములచే చేసినపాపములు వెంటనే
నశించును.

*శ్లో॥ నదానం సహవిర్యేషాం స్వాధ్యాయోసనుగార్చనమ్ ।
తేఽపిపాదోదకమునీ పితౄణాం పుత్రయన్తి పరమం గతిమ్ ॥
(పాద్యే)

తా॥ దాన, హోహ, స్వాధ్యాయ దేవతా పూజాదులు
చేయనివార్తనను, శివపాదోదకమును త్రాగినమాత్రముచే
మోక్షమును పొందుదురు.

శ్రీభ్యాం తే నాసికాభ్యామిత్యనువాకేన లిజ్జాచ్ఛిశ్చ
శీర్వాదిపాదపర్శనమ్ పుష్పేణ సంజ్య మార్జయేత్ ॥

మ శ్రీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం శీర్వాభ్యాం చుబుకాదధి ।

యస్మిన్గంధీర్వఙ్మునీ ప్రిష్ఠాజ్జిహ్వయావివృహమితే ॥

(శివలింగమును శిరము మొదలు పాదపర్శంతము
పుష్పముతో తుడిచి ఆలింగోదకమును మార్జన చేసుకొన
వలయును.)

శివస్నానోదకసమ్మార్జనఫలమ్ —

*శ్లో॥ లిజ్జన్నపనవారిభ్యః కుర్యాన్మూర్ధాభిషేచనం ।
గంగాస్నానఫలతస్య జాయతేఽగ్రవిపాప్కృతా ॥

(కామికాగమే)

తా॥ శివస్నానోదకమును శిరిస్సుపై చల్లుకొనినచో
వారికి గంగాస్నానఫలము లభించును

— శివస్నానోదక మహాత్మ్యమ్ —

*శ్లో॥ మమాభిషేకసలిలం తస్మిన్ గంగాసరస్వతీ ।
నర్మదాసరయూ విప్రాస్సదాసన్నిహితాస్థితాః ॥ స్నానోదకం
సదాసేవ్యం సర్వతీర్థమాయతహితత్ । అయత గాఞ్శ్చయో
దద్యాచ్ఛ్రోత్రియాయాహితాగ్నయే ॥ మమాస్నానోదకం
పీత్వా తత్ఫలం సమవాప్నుయాత్ । ఇత్యాప భగవాన్ శంభు
స్తస్మాత్ స్నాతిల్లభయేత్ ॥ నిర్మాల్యసలిలం ప్రాశ్నదేవ
దేవస్సశూలినః । క్షయకష్టజ్వర శ్వాసైర్గచ్ఛతే లిప్తపైగపి ॥
(శై వాగమసారేఅర్చనాగపటలే మహాదేవః)

తా॥ “నాకు అభిషేకముచేసిన జలమునందును, నా
పాదోదకమునందును, గంగా, సరస్వతీ, నర్మదా, సరయూ
నదులున్నూ, వేదవిదులైన విశ్వలన్నూ సదా సన్నిహిత
స్థితములు నా స్నానజలమును పానముచేయుటవలన వచ్చె
ఫలమేమనగా? శ్రోత్రియుడూ, హితాగ్నయు, వేదవిదుడు
నైన బ్రాహ్మణునకు 10 వేల గోవులను దానముచేసిన ఫలము
లభించును తత్ఫలము లభించును”

అని శివుడే చెప్పినందువలన శంకరవాక్యమును
తిరస్కరించకూడదు. శివస్నానోదకమును పానముచేసిన
మానవులు క్షయ, కుష్ఠ, జ్వర, శ్వాసాది తీర్థరోగములచేతను
సమస్తపాపములచేతను విడిచిపెట్టబడి దేవతమందు కైవ
ల్యము నందుదురు.

— శథ పాదుకాధారణమ్ —

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భాక్షి ను సా సా నాం ।
కిరీటుమాణిక్య విరాజింతి తతః ।
సదాశీవ త్కృష్ణరణాంబుజస్త్వయం ।
పాదీయ మహార్ద్రాన మలజ్జరోతు ।

అమృతహేళ్ళర ప్రసాదసిద్ధిరస్తు.

— శివవిష్ణు ప్రసాద భేదదోషః —

శ్లో॥ శివనైవేద్యకేవైవ హరినైవేద్యకేతధా ।
కరోతి భేదబుద్ధిం యోరౌపం సరకం వ్రజేత్ ॥

(తై వాగమేతర్పనాంగపటలం)

తా॥ శివనైవేద్యమలదును, విష్ణునైవేద్యమందును శివ
బుద్ధిని ఎవరు చూపుదురో వారు రౌరవాడినదిగమును
పొందుదురు.

— శివనిర్మాల్యస్థిపాదవిధి, తత్ఫలమ్ —

శ్లో॥ పత్యింపుష్పంఫలంతోయ మన్నపానాద్యమౌషధిం ।
అనివేద్యంనభుజీత సాధకశ్చంద్రమాశయే ॥

ఇత్యారభ్యః :—

బ్రహ్మహాపిశుచిర్భూత్వానిర్మాల్యంయస్తుధారయేత్
శివలోకమవాప్నోతి సర్వభోగసమన్వితః ॥

(తై వాగమసారేతర్పనాంగపటలం)

తా॥ పత్యి, పుష్ప, ఫల, జలాన్నపానాదులను శివు
కడు నివేదించక భుజించకూడదు. మరియు బ్రహ్మహత్వా

దోషములను దీక్షనను, స్నానముచేసి శుచిత్వా తుడ నిర్మాల్యమును ధరి చినయడల ఒహపండు సర్వసౌఖ్యమునూ అనుభవించి దేవత శమంగు కైలాసమాను పొందును.

*శ్లో॥ విప్రస్థాన్మోక్షా యాన్తి తన్నిర్మాల్య పక్షిర్హతే ॥

పశుప్రసాదోదకపుష్పం సదాధార్యం వదాశితైః ।

(శివవాక్యం)

*శ్లో॥ వేదోక్తశివనిర్మాల్యం కింశ్చనర్భహుభాషణైః ॥

(కామికాగమే)

*శ్లో॥ శమోర్భి వేదితం శుద్ధమోదనం నా ఫలం జలం ।

ప్రాప్తిమాత్రేణభోక్తవ్యం త్యాగేన హ్మహభవేత్ ॥

(లింగార్చనచంద్రికాయాం)

తా॥ వేదవేత్తలైన విప్రులనూ సకలమానవులనూ తరింపజేసే సాధనమై నిర్మలత్వాన్ని ప్రసాదించేది యగుటచే నిర్మాల్యమును పేరువచ్చినది. గాన నా ప్రసాదములైన స్నానోదకమును, నన్ను పూజించిన పక్షి పుష్పములను, నా భక్తుల నన్నాశ్రయించినవారు ఎల్లప్పుడు స్వస్థులగువలయును అని శివుడు పలికెను.

శివ నిర్మాల్యము వేదోక్తమైంది. చాలా మాటలెందుకు? అని కామికాగమము

ఈశ్వరార్చితములైన సిద్ధాన్న, ఫల జలాదులను ప్రాప్తించినవెంటనే అనుభవించవలెను. విడిచిపెట్టిన బ్రహ్మహత్యాదోషము సాభవించును.

*శ్లో॥ వాసోగూషణమాల్యది గంధతైలం తదౌషధం ।
సర్వభగవతోపకార్యా ఉపయుంజ్యాన్ని వేదశిమ్ ॥

తా॥ శస్త్రగూషణమాల్య గంధాదులను భగవంతున
కర్పణచేసి ఉపయోగింపవలయును

జాబాలశాఖాయ శూయతే రద్రదేణోక్తకారకశ్చతో ॥

మం॥ శ్రోగుష్ణతమశ్చీయాత్ । యశిషాశ్మన్ శివ సమర్పితం
భుంక్ష్యా తపినోభుంక్ష్యా మలభుంక్ష్యా క్రిమిం
భుంక్ష్యా అశుభుంక్ష్యా, అధోగచ్ఛగచ్ఛేతి ॥

అన్యభాషః :-

త్రినేత్రభక్షితమేవ అశ్చీయాత్ । శివ సమర్పితం యద
భుజ్జితమహాకిల్బిషమవాప్నుయత్ । శివ సమర్పితం మల
తుల్యం క్రిమినదృశం భక్షిష్యతి । అద్భక్షితే తస్య అధోగత
రేవలభిష్యతే ॥

తా॥ శివార్పిత ద్రవ్యమునే భక్షించవలయును. శివునకు
నివేదించినది భక్షించిన మహాపాపములను పొందదురు శివ
సమర్పితము కానిది మలతుల్యము క్రిమ్యాది సదృశముకాగలదు.
నివేదించినది పదార్థమును స్వీకరించిన అధోగతి తస్మాద్
కావున భక్తిచే శివున కర్పించి దానినే భక్షింపవలయును.
(రుద్రునర్పించినవారు తీర్థ ప్రసాదములను భుజించితీర
వలయుననుట)

అభిషేకతీర్థంగృహీత్వా నిర్మాల్యం గృహ్ణీయాత్ ॥

తదాచశ్యుతిః :—

మం॥ రుద్రదేణాఽత్తినుశ్చన్తి రుద్రదేణాఽపరిచన్తి ।
 రుద్రదేణాఽప్రూతాఽప్రీతాఽన్తి రుద్రదేణాఽప్రశాన్తి ।
 నుననో విద్వాంసో నిర్మాల్యమేన భక్షయన్తి ।
 నిర్మాల్యమేనపేదేన నిర్మాల్యమేవాఽశ్నీయాదితి ।

శ్లో॥ శిష్టాశ్శాంతాశ్చ రుద్రదేణభుక్తమేనహిభుజ్యతే ।
 ప్రూతమేవహితిప్రున్తి పీతమేవపిబన్తిచేత్ ॥ స్మృతిః-

తా॥ అభిషేకతీర్థమును గ్రహించి శివభుక్తనిర్మాల్యమును గ్రహించవలయును.

రుద్రభుక్తము భుజించుచున్నారు. రుద్రునిచే త్రాగుబడినదానిని త్రాగుచున్నారు. రుద్రునిచే నాప్రూణింపబడినదాని నాప్రూణించుచున్నారు. ప్రశాంతచిత్తులు విద్వాంసులు నగు భూసురులు నిర్మాల్యమునే భక్షించుచున్నారు; నిర్మాల్యమునే భుంపవలయును అని సామబ్రాహ్మణమున చెప్పబడినది శిష్టులు, కోపరహితులు రుద్రభుక్తమునే తినుచుండిరి. శివాప్రూతమునే యాప్రూణించుచుండిరి. రుద్రునినే పీతము లైనవానినే త్రాగుచు డిరి అని శృతి యుద్ధోచుచున్నది.

— చండాధికారః —

*శ్లో॥ యిత్ర చండాధికారోస్తి తద్భోక్తవ్యం నమానవైః ।
 చండాధికారోనోయత్ర భోక్తవ్యం తత్రభక్తితః

ధర్మార్థములను గూర్చి తాత్పర్యమును శుకాదికం
విశేషములను నిర్మలములను చందీశాయ నివేదయేత్
అన్యథా పానీయం తామ్రాబ్జం గంధపుష్పకం
దద్యాత్తుండాయ నిర్మలములను శివభక్తులకు గాన
విశేషములను బాణే రత్నజే రససిర్మితే
సిద్ధప్రసాదేనైవ నచండాధి కృతార్థవేత్

(అదిత్యపురాణే)

బాణలింగేచ లోహేచ సిద్ధలింగే స్వయంభువి
ప్రతిమాసుచ సర్వేషు చండభాగో నవిద్యతే

(పాద్యే)

బాణలింగే స్వయంభుతే చంద్రాకాంతే హృదిస్థితే
చాంద్రాయణ సమం జ్ఞేయం శంభోరైవేద్యభక్షణం
(ధర్మసింధు) - (ఋషివాక్యావి)

తా॥ చందీశ్వరునకు సమర్పించవలసిన నిర్మలమును
జుజించగూడదు. తదితరమైన శివనిర్మలమును భక్తితో
భుజించవచ్చును. భూమి, బంగారము, గోవు, రత్నములు,
రాగి, వెండి, వస్త్రములు విడిచిపెట్టి మిగిలిన నిర్మలమును
చందీశునకు నివేదించవలయును.

అన్నాదులు (తినువస్తువులు) పానీయము (పానకము
మొదలైనవి) తా. బూలము గంధపుష్పాదులు మొదలగు శివ
భక్తనిర్మలములు తాను స్వీకరించక చందీశ్వరునకు సమ
ర్పించవలయును.

మరియు స్వయంప్రకాశమైన లింగమునందును, బాణ
లింగమునందును, రసనిర్మిత లింగమందును, రసనిర్మిత
లింగమందును, సిద్ధప్రతిష్ఠిత లింగమందును చందాధికారము
లేదు, అనగా చండీశ్వరునకు సమర్పించ నవసరములేదు.
మనము భుజించవచ్చును అని ఆదిత్యపురాణమునఁ జెప్పఁ
బడినది

బాణలింగమందు. లోహలింగమందు, సిద్ధప్రతిష్ఠిత
లింగమందు స్వయంభూలింగమందు, అన్ని శివప్రతిమల
యందు సమర్పించిన శివభుక్తనిర్మాల్యమును చండీశ్వరునకు
సమర్పించ నవసరములేదు. ఆ నిర్మాల్యమును మనము
భుజించవచ్చును అని పద్మపురాణమున చెప్పబడినది.

బాణలింగమున స్వయం సజాత లింగమున, మణి
లింగమున, హృదయస్థిత లింగమున సమర్పించిన శివభుక్త
నిర్మాల్యమును భక్షించిన చాంద్రాయణ వ్రతాచరణ ఫలితము
సిద్ధించును అని ధర్మసింధు గ్రంథమున చెప్పబడినది గాన
అలయములందు ప్రతిష్ఠితమైన శైవలింగములందు సమర్పిం
చిన తత్ప్రప్రఫలాదులే చండీశ్వరునకు సమర్పించవలయును.
తదితర పూర్వోక్తలింగములయందర్పితములైనవి స్వీకరించిన
దోషములేదు.

(పైన చెప్పబడిన విధముగా తత్ప్రప్రఫలాదుల
యందు ఈ నిర్మాల్యస్వీకార భక్షణాదీదోషములు లేవని

సకలాగ్రములూ వేదశాస్త్రములూ చెప్పినందున దోషము లేదని చెప్పవచ్చును. శివద్రవ్యాపహరణ పాపమునకునేష్టులైనందున శివునకర్పించిన ఒక పుష్పమైననూ, ఒక్క పుష్పమైననూ, ఒక్క కొబ్బరిచెక్కయైననూ (లేని మనము తీసికొని కూడరనియు అలా తీసికొనిన మహాపాపమునియు చెప్పిన యెడల శివద్రవ్యమున కాశపడరనియే శివనిర్మల్యము నిరీక్షించుచు చెప్పబడి యుండవచ్చునని కొందరిమతము.)

సూ॥ ఆశాంతమనసాంతు శివనిర్మల్యాదౌనాధికరః ॥

తా॥ ఆశాంతమనస్కులకు శివనిర్మల్యాది స్వీకరమునం దధికారములేదు.

— ఉ వ చా ర ము లు —

నిఃప్రవా ఏతస్య రాజ్యమాదతే । యోరాజాన

జ్యోవా సోమేనయజతే । దేవసువామేతానిహవీగ్ంపిభవన్తి ।

ఏతావనోవేదేవానాగ్ంస్తవాః । తవీవాస్మైస్తవాన్ప్రియచ్ఛన్తి

తవీనం పునస్సువన్తే రాజ్యాయ । దేవసూరాజాభవతి ॥

దేవదేవస్య అనన్తభోగో అస్తు ॥

హిరణ్యపాత్రం=అయుస్తేజోదధాతి ॥

నత్రం గౌరవయామి । చామరయుగళాభ్యాం
యా । గీతం శ్రావయామి । స్మృత్యమ్ దర్శయామి ।
వాద్యం ఘోషయామి । అస్తోశీతామారోహయామి ।
అద్యావేక్షణం దర్శయామి సమస్తగాజోపచారాన్ సమర్ప
యామి । సమస్తదేవోపచారాన్ సమర్పయామి । భక్తుప
చారాన్ సమర్పయామి ।

అనేనమయాకృతేన .... నామకరుగ్రాభిషేకేన
(పాశుపతవిధాన రుద్రాభిషేకేన)

పురాణమంత్రే వేదోక్తమంత్రే పూర్వక శివపూజావిధానే
నచ భగవాన్ సర్వాత్మకః । శ్రీ ఉమామహేశ్వర
స్సప్రీతస్సప్రసన్నో వరదోభవతు । మమఇష్టకామ్యార్థ
ఫలసిద్ధిరస్తు । సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పభమస్తు ॥

శ్లో॥ కాయేననాచామనసేంద్రియైర్వా । బుద్ధ్యాత్మనావా
ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।

కరోమియద్యత్సకలంపరస్మై । మహేశ్వరాయేతి
సమర్పయామి ॥

మమశ్చమ్భవేచ అగ్నిహోత్రాత్మనేత్యాది = భూమ్భవస్సురో
మితి దిగ్విమోకః ॥ శ్లో॥ ఆపాతాళ=శివమ్ ॥

— ఋత్విజాః —

అన్యయజమానస్య .... గోత్రోద్భవస్య .... నామధే
యస్య .... సకుటుమ్భస్య ఇష్టకామ్యార్థ ఫలసిద్ధిరస్తు ॥

— స్వస్తివాక్యములు —

దేవ ! దేవాదిదేవ ! మహాదేవ ! దేవతాసార్వభౌమ !
 అఖిలాంశకోటి బ్రహ్మాంశనాయక ! అఖిల లోకాశ్చర్యాఽ
 ననకర సౌందర్య లీలాఃలాస విభ్రమావిర్భావ ! శ్రీమద్విష్ణు
 విజ్ఞానవిగ్రహ ! కైలాసనదన సంస్థానాశ్రిత నిజభక్త నిమిత్త
 కృతవైభవాద్యర్చావతార ! శ్రీమహావిజ్ఞస్వరూప ! శ్రీమహా
 విభూతే ! సకలభక్తాభీష్ట వరప్రద ! శ్రీకమా=స్వామిన్ ....
 నామక రుద్రాభిషేక పూజానంతరం చతుర్వేదపారాయణ
 ప్రీతమానస ! చతుర్వేదపారాయణ శ్రవణమవధారయ !
 తేషాం ప్రథమతః

(1) ఋషిగణవంద్య ! ఋగ్వేద మవధారయ : —

మం॥ అగ్నిమిశే ఫరోహితం యజ్ఞస్యదేవ మృత్విజమ్
 హోతారం రత్నధాతమమ్ ॥స్వస్తి॥

(2) యజ్ఞఫలప్రద ! యజుర్వేద మవధారయ : —

మం॥ ఇషేత్వోర్జ్జిత్వా వాయవస్థో పాయవస్థ దేవోవస్థ
 వితా ప్రార్థయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణే ॥స్వస్తి॥

(3) స్వర్గస్థిత్యంతకారక ! సామవేదమవధారయ : —

మం॥ అగ్న ఆయాహివీతయే గృణానో హవ్యదాతయే
 నిహోతాసత్సిబ్ధ్వి పి ॥స్వస్తి॥

(4) అమృతాపతే ! ఆధర్వవేదమవధారయ : —

మం॥ శన్నోదేవీరభిష్టయ ....సప్రవస్తునః ॥స్వస్తి॥

(5) లాద్యాయుధధారీన్! శుక్ల యజుర్వేదపవధారయ :-

మ॥ అతుశ్శిశానో వృషభోనభి మోఘనాఘనః ధోభా
శ్చర్షణీనామ్ । సంక్రన్దనోఽనిమిషవికపీరశ్శతగ్ం
సేనా ఆజయత్సాకమిన్ద్రః ॥స్వస్తి॥

(6) ఉక్షేశవాహన! ఉపనిషద్వాక్యమవధారయ :-

సత్యంవద, ధరంచర, స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః శ్రష్ట
షడాననజనక ! షడంగాన్యవధారయ :-

(7) శివో:-శితికంఠ! శిక్షామవధారయ :-

అథశిక్షాం వ్యాఖ్యా స్యామః ॥స్వస్తి॥

(8) వామదేవ ! వ్యాకరణశాస్త్రమవధారయ :-

శ్లో॥ నృత్తావశానే నటరాజరాజోననాద ధక్కానవపల్ల
వారమ్ । ఉద్దర్తుకామ స్సనకాది సిద్ధానేతద్విమర్శే
శివసూత్రజాలమ్ ॥

ఆ ఇ ఉ ణ్ ఇత్యారభ్య హల్ ఇత్యన్తం మహేశ్వ
రాణి సూత్రాణి, అణాది సజ్జార్థాని ॥స్వస్తి॥

(9) ఛందస్స్వరూప ! ఛందశ్శాస్త్రమవధారయ :-

రైశ్చతుర్భిర్యతా స్రగ్విణీసమ్మతా ॥స్వస్తి॥

(10) సిగమాన్త వేద్య! నిరుక్తమవధారయ ,—

తస్యోత్తరా భూయసే శుభవచనాయ ॥స్వస్తి॥

(11) జ్యోతిస్స్వరూప! జ్యోతిశ్శాస్త్రమవధారయ :-

శ్లో॥ ప్రథమే ప్రథమం త్యాజ్యం ద్వితీయేతు తృతీయకం ।

తృతీయే పంచమంత్యాజ్యంనైధనం త్రిమవర్జయేత్ ॥స్వ॥

(12) కరిసర్మాంబరధర! కల్పమవధారయ :—

సూ॥ అథాతో ధర్మపూర్ణమసా ॥ స్వస్తి॥

(13) పృథ్వీధర! ఉపాజ్ఞానధారయ :— తేషాం ప్రథమత
స్సాంఖ్యమవధారయ :—

సూ॥ నిజశక్త్యభివ్యక్తేస్స్వతః ప్రామాణ్యమ ॥ స్వస్తి॥

(14) యోగీంద్రవస్థిత! యోగశాస్త్రమవధారయ :—

సూ॥ తత్తుసమన్వయాత్ ॥ స్వస్తి॥

(15) గరళకన్ధర! కాణాదమవధారయ :—

సూ॥ తద్వచనాదామ్నాయస్య ప్రామాణ్యమ ॥ స్వస్తి॥

(16) గిరిరాజసుతా ప్రాణవల్లభ! న్యాయశాస్త్రమవధారయ
తత్రగంధపరిపృథివీ! పర్వతోవహ్నిమాసే ధూమాత్ ॥

(17) పూజితామరేంద్ర! పూర్వమీమాంసామవధారయ :—

సూ॥ అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా ॥ స్వస్తి॥

(18) ఉమారవిణ! ఉత్తర మీమాంసా మవధారయ :—

సూ॥ అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా ॥ స్వస్తి॥

(19) పురాణపురుష! పురాణమవధారయ :—

శ్రీకృష్ణః ద్రౌపదీమానభంగసమయే తస్యాః ప్రార్థనాం

శ్రుత్వా ఆక్షయవస్త్రాణి దత్వారంభ ॥ స్వస్తి॥

(20) భక్తకల్పద్రుమ! మహాభాగవత పారాయణమవధారయ

శ్లో॥ సత్యవ్రతం సత్యపరః సత్యం సత్యస్యయోనిం
నిహితచ సత్యే । సత్యస్య సత్యం ఋతసత్యనేత్రం
సత్యాత్మకం త్వాం శరణం ప్రపద్యే ॥ స్వస్తి॥

(21) భవానీపతే! మహాభారతేతిహాస మవధారయ :-

శ్లో॥ అనన్యాశ్చిత్తయన్తోమాం యేజనాః పర్యుపాసతే ।
తేషాంనిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమంవహాష్యహమ్ ॥

కైలాసపతే! కావ్యనాటకాలజ్ఞారానవధారయ ॥

శ్లో॥ తమధ్వరేచిశ్వదితిస్తీతీశం నిశ్శేషవిశ్వాణితకోశజాతమ్
ఉపాత్తవిద్యోగురుదక్షిణార్థీ కౌత్సః ప్రపేదే వరతమ్
శిష్యః ॥ స్వప్తి॥ (రఘువంశే)

శ్లో॥ విభూషణోద్భాసి పినద్ధభోగివాగజానాలంబిదుకూల
ధరినా । కపాలివాస్యాదధవేన్దు శేఖరం సవిశ్వమాత్మ
రవధార్యతేపునః ॥ స్వప్తి॥ (కుమారసమ్భవే)

(21) మేఘసన్దేశే :-

శ్లో॥ కశ్చిత్కాంతాపరహగురుణాస్వాభాసాత్ప్రమత్త
శ్చాపేనాస్తంగమితమహిమావర్త భోగ్యేనభర్తుః ।
యక్షశ్చక్రేజనతతనయాస్నానపుణ్యోదకేషు
స్నిగ్ధచ్ఛాయాతరుషువసతింరామగిర్యాశ్రమేషు ॥ స్వ

శ్లో॥ శ్రియః కురూణామధిపస్యపాలినిం క్రియాసువృత్తింయహ
యుజ్జవేదితుం । సవర్ణగ్గీవిదితస్సమాయయాంధిశ్చ
రం ద్వైతపనేపనేచరః ॥ స్వప్తి॥ (కిరాతార్జునీయం)

శ్లో॥ శ్రియఃపతిశ్శ్రిమతిశాసితంజగ జగన్నివాసో వసుదేవ
సద్మని । వసన్దదర్శావతరస్తమమ్బరా ద్ధిరణ్యగర్భాంగ
భువంమునింహరిః ॥ స్వప్తి॥ (శిశుపాలవధే)

శ్లో॥ యావదాగమయతేధనరేన్ద్రాన్ నస్వయంవరమహాయ
మహీన్ద్రాః । తావదేవఋషిర్నిన్దగేదిదృష్టు ర్నోదదత్త్రి
దశధామజగామ ॥స్వస్తి॥ (నైషధకావ్యే)

(28) శ్రీకంఠ! శ్రీమద్రామాయణసారాయణమవధారయ :

శ్లో॥ రామందశరథంవిద్ధిమాంవిద్ధిజనకాత్మజమ్ । యోధ్యా
మటపీంవిద్ధిగచ్ఛతాత! యథాసుఖమ్ ॥స్వస్తి॥

పరమేశ్వర! కావ్యపఠనానస్తరంనాటకపఠనమవధారయ॥

(29) శాకుంతలే :—

శ్లో॥ శుశూంషస్వగురూన్ కురుప్రియసఖీవృత్తిం నపత్నీజనే
భర్తుర్వీర్యకృతాఽపిరోషణతయానూస్మ ప్రతీపంగమః ॥
భూయిష్ఠం భవదక్షిణాపరిజనే భాగ్యేష్వ నుత్సేకిసి
యాన్త్యేవంగృహీణీపదం యువతయోవామాః కులస్యా
ధయః ॥స్వస్తి॥

అపర్ణామనోహర! అలంకారశాస్త్రమవధారయ ॥

(30) చంద్రాలోకే :-

శ్లో॥ ఉపమాయత్ర సాదృశ్యలక్ష్మీగల్గనశిద్వయోః ।

హంసీవ కృష్ణ! తేకీర్తిస్సస్వర్గజామవగాహతే ॥స్వస్తి॥

(31) దయాస్వరూప! ధర్మశాస్త్ర మవధారయ :-

శ్లో॥ భరణం పోష్యవర్గస్య ప్రశస్తం స్వర్గసాధనమ్ ॥ దక్షః ॥

యోవైగంధూషసమయే తర్జన్యాదంతశోధనమ్ ॥

కుర్వీతయదిమూఢాత్మా రౌరవంనరకంవృజేత్ ॥స్వస్తి॥

(32) సర్వమృతానాం సోమర! సంగీతమవధారయ (పిల్లలంగీతమ్)
సరమాగరి సరగరిస రిమపదమపదప మగరిస ॥

లంబోదర లకుమికర అంబాసుత అమరవినుత ॥ ౧౦ స్వ

(33) ఆర్తత్రాణపరాయణ! ఆయుర్వేద మవధారయ :—

శో॥ వార్తాకంకోమలం పథ్యం కూష్మాండం కోమలంవిషమ్

కపితం సర్వదాపథ్యం కదళీనకదాచన ॥ స్వస్తి ॥

(34) షడాననజనక! శివస్తోత్రగీత మవధారయ :—

అద్రీశజగదీశపిత్రదావితామోఘ భద్రా కృతే పాహి
మృత్యుజ్ఞయా, ఆకాశకేశామరాధీశవంద్య త్రిలోకేశ్వరా
పాహిమృత్యుజ్ఞయా । శమ్భోమహాదేవ శమ్భోమహాదేవ
శమ్భోమహాదేవ గంగాధరా । మృత్యుజ్ఞయాపాహి మృత్యు
జ్ఞయాపాహి మృత్యుజ్ఞయాపాహి మృత్యుజ్ఞయా ॥ స్వస్తి ॥

(35) శ్రీలలితామనోనాయక! లలితాగీత మవధారయ :—

(భూపాలరాగేణ - శ్రీరాగేణవాగీయతే)

అధరరాగారుణోదయ విజితదైత్యగురు

రుచిరుచిర మాక్తికోల్లసితనాసే ।

బంధుజీవాధరే కృత్తివాసః ప్రియే

చంద్రముఖి చంద్రికా మందహాసే ।

నమోభక్త సురతరులతేదేవి లలితే ॥

హంసగమనే సకలనిగమ వనశారికే

హంసముని హంసమానస మరాళే ।

కంసరిపుసోదరీ కామితార్థ ప్రిదే

అర్హః శాస్త్రో కాళిదాస వరదే నమో ॥ స్వస్తి ॥

(6) మహాదేవప్రభో! మజ్జకగీత ముపధారయ :—

శ్లో॥ మజ్జకం మునిబృహ్దార వస్థితాయ మహాత్మనే ।

పాంశ్వతీ ప్రాణనిధాయ మహాదేవాయ మజ్జకమ్ ॥

(విసర్జనమ్:— వికిరిదవిలోహితముఖాకృధి ॥)

శ్రీ సామృద్ధానదాశివార్పణమస్తు ॥

— యజమానస్య రుద్రాభిషేకజలసమ్మార్జన విధిః —

*శ్లో॥ రుద్రాభిషేకోదకేన శతస్కంధైర్విధావిధి ।

భద్రాసనోపనిష్టస్య యజమానస్య ఋశ్విజః ॥

దాగాపుత్రసమేతస్య కరుస్స ర్శభిషేచనమ్ ।

అక్షిభ్యా మితి సూక్తేన శ్కంధైశ్చ ఋచాతథా ॥

అపోహిష్ఠేతి తిస్సభిః పావనాభిరేవచ ।

దేవస్య త్సేతిమంత్రేణ శివస కల్పమంత్రితైః ।

సురాస్త్రామిత్యాది పావాణికైర్మంత్రైర్వి శేషతః ।

పృథివీకాం త్యాదిమంత్రైర్గ్వాక్షయేదర్కపత్రైః ॥

ఏవం యః కరుతే ఘోరపాతకై స్సంఘముచ్ఛతే ।

సర్వాన్కామానవాప్నోతి పునర్జన్మనవిద్యతే ।

(రుద్ర)తన్మసారే చోదాయనః)

తా॥ గుద్రాభిషేకానంతరమున యజమానుని, వాని

భార్యపుత్రులను అననముపై గూర్చుండఁబెట్టి ఋశ్వీక శ్రీ
శెల్లరు అభిషేకజలముతో క్రిందిమంత్రములను బలి చేయు

వారికి సమ్మార్జనము చేయఁజలగును అక్షిభ్యం ...
 అనుసూక్తము, త్ర్యంబం మంత్రము, ఆపోహిష్టాదిమంత్ర
 ములు, పవమాన సూక్తము, దేవస్యత్వా ... అను
 మంత్రము, కొన్ని కీవసంకల్పమంత్రములు దిగువనున్న
 'సురాస్త్యామభిషించంతు' మున్నగు పౌరాణిక మంత్రములు,
 పృథివీశాంత్యాది మంత్రములు పఠించుచు వ్రేల్చి డా అక లహో
 సమ్మార్జనము చేసినచో నతఁడు ఘోరపాప విముక్తుడై
 సర్వాభీష్టములను బొందును. జన్మరాహిత్యము కల్గున.
 (ఈయాచారము ఉత్తర దక్షిణ దేశములయందు చాల
 వాడుకలో నున్నది. ఆంధ్రదేశమున నక్కడక్కడ మాత్రమే
 నున్నది గాన సమ్మార్జనచేయుట చాలముఖ్యము అపసరము.

— రుద్రాఽభిషేకజలసమ్మార్జన ప్రయోగః —

ఋగ్వేదః :- పూర్వోక్త = ప్రీత్యర్థమ్ । అన్యోన్య
 మానస్య అముక గోత్రోద్భవస్య, అముక వామధేయస్య,
 పత్నీపుత్రపరివార సమేతస్య, శ్రీ ఉమామహేశ్వర ప్రసా
 దస్థ్యర్థమ్ । అపమృత్యుపరిహారద్వారా వేదహితాఽయ
 ష్యాభివృద్ధ్యర్థమ్ సర్వారిష్టపరిహారద్వారా, సమస్తమనోభీష్ట
 ర్థసిద్ధ్యర్థమ్ అముకవామక రుద్రాఽభిషేకాఽర్చనాంగ,
 రుద్రాఽభిషేక పరిత్రోచక సమ్మార్జనం కరిష్యామః ॥

కర్తాప్రాజ్ఞాభిః, ఋగ్వేదః ఉచ్యతే ॥, అర్కప్రార్థనార్థమ్
 అక్షిభ్యాంతే నాసికాభ్యామ్, త్ర్యంబం యజా
 నుహే, ఆపోహిష్టా, ఇమంమేగజ్జే, హిరణ్యస్మజం, సవ

మోక్షమునకు, దేవతాత్మానవిరోధః, ఇత్యాది మంత్రైః శివ
 మంత్రైః పుష్కలములను పుష్కలములను పుష్కలములను పుష్కలములను
 మంత్రైః పుష్కలములను పుష్కలములను పుష్కలములను పుష్కలములను
 మంత్రైః పుష్కలములను పుష్కలములను పుష్కలములను పుష్కలములను

— సురాస్తామిత్యాది మంత్రములు —

శ్లో॥ సురాస్తామభిషేచంతు జగన్మాతృమహేశ్వరాః
 వాసుదేవో జగన్నాథస్తథా సాక్షాత్సరణోపిభుః
 ప్రద్యుమ్నశ్చైవ సేరుద్ధశ్చ భవంతు విజయాయతే
 ఆఖండలోగ్నిర్భగవాన్ యమోవై నిర్వర్తస్తథా
 వశుః పవనశ్చైవ ధనావగస్తథా శివః
 బ్రహ్మణాసహితా సర్వేషాం లోకా వాంతు సర్వదా
 క్షిప్తరక్షిర్ధృతరేధా పుష్టిశ్శుద్ధా కియామః
 బుద్ధిరజా వపుశ్శాంతిః కాంతిస్తుష్టిమాతరః
 ఏతాస్తామభిషేచంతు దేవతాస్స స్సమాగతాః
 అదిత్యశ్చంద్రమాభౌమో బుధజివసితాఽర్కజాః
 గ్రహాస్తామభిషేచంతు రాహుః కేతుశ్చతర్పితాః
 దేవదానవగంధర్వ యక్షరాక్షస పన్నగాః
 ఋషయోమునయోగావో దేవమాతర ఏవచ
 దేవపత్న్యో దుర్జమానాగా దైత్యాశ్చాప్సరవాంగణా
 స్త్రాణి సర్వశాస్త్రాణి రాజానో వాహునిచ
 బోషధానిచ రత్నాని కాలస్యావయవాశ్చయే
 సరితస్సంగరాశ్చైలా స్త్రిధాని జలదా నదాః
 ఏతేత్వామభిషేచంతు సర్వకార్మార్థ సిద్ధయే ॥

తా॥ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు నిన్నభిషేకింతురు
 గాక, వాసుదేవ సుకర్ణుల ప్రద్యుమ్నానిర్ద్దులు నీకు విజ్ఞ
 యము కలిగింతురుగాక. ఇందుర్కెడు, ఆగ్ని. యముడు,
 నిర్కర్తి, వరుణుడు, వాయువు, కుబేరుడు, ఈశానుడు
 అవెడి యష్టదిక్పాలకులు, బ్రహ్మ సిన్నెల్లప్పుడు రక్షింతురు
 గాక, కీర్తి, లక్ష్మి, ధృతి మున్నగు మాతలు దేవపత్నులు
 వచ్చి నిన్నభిషేకింతురుగాక. సూర్యాది సప్తగ్రహములు
 శృపులై నిన్నభిషేకింతురుగాక. దేవదానవాదులు, ఋషులు,
 మునులు, గోవులు దేవమాతలు, దేవపత్నులు, వృక్షనాగ
 పక్షిత్తులు, అపసరసలు, ఆస్త్రశస్త్రములు, రోజులు, వాహన
 ములు, రత్నములు, ఔషధములు, కాలముయొక్క అంగ
 ములు, నదులు సాగరములు, పర్వతములు, వీరములు, వేద
 ములు, నదములు ఇవి యన్నియు సర్వవాంఛితార్థములు
 నిన్నభిషేకించునుగాక. ఇతినమ్మార్జనంకృత్వా.

— ఋత్విగ్ధక్షిణాదానకల్పమమ్ —

పూర్వోక్త = ప్రీత్యర్థమ్ ॥

అద్యక్ష్పతైతత్ .... సామకరుద్రాభిషేకపూజాకర్మణః
 సాంగతాసిద్ధ్యర్థం, దక్షిణపాదం, కాంచనం విహ్నిదైవతం,
 వస్త్రంసోమదైవతం, యథాశక్త్యా అముకశాఖాధ్యాయనే

అనుక గోత్రాయ, అనుక శర్మ : బ్రాహ్మణాయనుక శర్మ :
నంప్రదదేనమమ ॥

— అశీః —

పర్యాప్త్యా అనంతరామాయ సర్వజయతి । శాంతానం
భవతి .... ప్రతితిష్ఠతి ॥

— స్వస్తిమంత్రార్థాః —

స్వస్తిమంత్రార్థాః సత్కాస్సఫలాస్సంతు । వేదోక్తం
పరిపూర్ణమాయుష్యమస్తు । శ్రీ ఉమామహేశ్వర ప్రసాదేన
మనోవాంఛా ఫలసిద్ధిరస్తు ॥

ఓమ్ శాంతి శాంతి శాంతిః ॥

★— ఫలశ్రుతి —

శ్రుతిస్మృతి పురాణోక్తాశ్చాగ మోక్తానియన్నియః
ప్రాచీనతాతపశ్రమ లిఖితాని బహూనిచ
అర్హాణి మన్మథాస్తాని తన్మాణి బహూనిచ
ఉదాహృతాన్యనేకాని ప్రతిష్ఠాచరితాగ్మి
నానాదేశ సమానితాన్ గ్రంథాన్ సర్వప్రయత్నైః
సంశోధ్య, సర్గ రుపరైరాశీర్వాద బలేనచ
సముపాస్య మహాదేవం భక్తైః భీష్ట ప్రదాయం ఓమ్
భక్త్యాసమ్పూజ్య శ్రీ దుర్గా మాతరం లోకమాతరం

సత్కర్మాసక్త చిత్తానాం సతాం మోదాయ సంశయః ॥

తత్కటాక్షః కేషేణ గ్రద్ధోఽయం గ్రథితో మహా

కూచ్యన్వపాయజాతేన వేగినాదీద్విజేనచ

వాధూలగోత్రజాతేన పీరణ దీన దీపణ

వీతద్గ్రథోక్త విధిసాభక్తిశ్రద్ధాః మస్మత్తః

రుద్రాభిషేకపూజాదీన్ యఃకరోతి సమాహితః

యం యః కామయతే నూనం తం తం ప్రాప్నోతి మానవః

సత్యం సత్యం పునస్సత్యం సత్యమేవన సంశయః ॥

అ॥ వేద, ధర్మశాస్త్ర పురాణోక్తములు, అగమోక్తములు, అనేక మంత్రతంత్ర బహుళములు, శిష్టాచార ప్రాప్తములునైన శిష్యములుగల యార్హ గ్రంథములను నానాదేశములనాండి సంపాదించి చక్కగా పరిశోధించిః శ్రీమన్మహాదేవును పొసించి దుర్గాహాదేవిని పూజించి వారియొక్క కృపాకటాక్షబలమున కూచి పీరణద్రాశర్మ యను వాధూలస గోత్ర వేగినాటి విప్రవర్యునిచే చక్కగా స గ్రంథము జేయబడి, పండితులచే పరిశోధించః బడిన “సశాస్త్రీయ రుద్రాభిషేకవిధి” యనునీగ్రంథమునందుఁ జెప్పఁబడినరీతిగా రుద్రాభిషేక పూజాదికమును భక్తిశ్రద్ధలతోఁ జేయుమానవుఁడు సర్వ వాంఛితార్థములను బడయఁజాలును ఇది ముమ్మాటికిని సత్యము, సందేహములేదు.

పరిశిష్ట మ్

— పుష్ప చారిత్రము —

* ౧౧ ధర్మార్జిత ధనక్రిజ్జిర్యః కుర్యాద్ధీన భాజనమ్ ।
ఉద్ధరిష్యత్యసన్ధివత్ సప్తచక్రైస్ తథాపరాన్ ॥

(విష్ణుధర్మోత్తరే)

లక్ష్మణుషోఽర్చనాదౌతు క్రయసాహిత్యమపిష్యతే ॥

(మంత్రకోశే)

లాగ్నినా సహపుష్పంవా జలంచాన్నం నచానయేత్
జలాగ్నిగంధపుష్పాన్నంసమూర్ధ్నాంసేనవాహయేత్ ॥

(అశ్వలాయనః)

పుష్పంవస్త్రీనవధీయత్ శిరసానవహేద్భుజైః ।
నయేత్ పత్రపుటేనైవ పాణినాఽలంబ్యవాగ్గతః ॥

(పుష్పసారసుధానిధౌ)

నిర్గంధపుష్పజాతీషు పలాశకుసుమైరపి ।

జపాబంధూకపుష్పైశ్చ ముదాఽరైరపి పూజయేత్ ॥

(స్వచ్ఛందసారే)

“దేవతార్థంచ కుసుమ మస్త్రీయం మానరభౌతమ్”

వచనాత్ పరోపదనాదేః జౌర్యేణాపి కుసుమ మాదేయమ్

యాచితపుష్పార్చనస్య వరాహపురాణే అపరాధేషు

పత్యోచ్చ యాచనామమ జలోపాస్త్ర నివసద్విధౌ

వన్యత్రయూచనే నతుదోష ఇతి ప్రయోగపూజా

తత్త్రిప స్వజాత్యాహృతం పుష్పంద్రవ్యేణ అగ్నియ కృత్వా

అనేనక యక్రతార్చనాభ్యనుష్ఠా దృష్టా ॥

దేవతాపరిధృతం యచ్ఛాశ్వధో వస్తాశ్వశః కరత్
 వామహస్తేధృతం యచ్ఛజరేన విశిలంచదత్
 దేవతాస్తన్నగృహ్ణంతి ఘృహ్ణం సింహ్యైశాంగతన్

— పుష్పములనుగూర్చి తెలియఁదగిన ముఁగములు —

ధర్మమార్గమున నఁపొందిన ధనమిచ్చికొన్న పుష్ప
 లతో దేవపూజ చేసినవాఁడు తనపూర్వుల నేడు తరములవారి
 తన తరువాతి యేడుతరములవారిని దరింపజేయును.

(విష్ణుధర్మోత్తరము)

లక్షపుష్పార్చనాది కార్యక్రమములో డబ్బిచ్చికొన్న
 పూల గూడ నుపయోగించవచ్చునని “మంత్రకోశ” మను
 గ్రంథమునఁ గలదు. పుష్పలు, నీరు; అన్నము అనువానిని
 అగ్నితోపాటు తీసుకొనివచ్చుటతగదు. మఱియు జలాన్ని
 గంధపుష్పార్చనములను శిరస్సుమీదను, భుజములమీదను
 వహింపరాదు అని ఆశ్వలాయనుఁడు సిపేధించెను. పుష్ప
 లను బట్టతో మూట కట్టరాదు. తలపై వహింపరాదు. అకు
 దొన్నెలో నుంచుకొని చేతితోనే పట్టుకొని మౌనమునఁ
 దేవలయును.

(పుష్పసారసుధాశ్ధి)

వాసనలేనివైనను మోదుగుపుష్పలు, దాసనపుష్పలు,
 మంకెనపుష్పలు, మందారములు పూజ తుపయోగించును.
 దేవతాపూజకై పుష్పల సహారించినను దొంగ
 తనముకాదని మనువచన ముఁడుటచేతను, అడిగితెచ్చిన

పుష్పాలు పసికిరాపని వరాహపురాణము సిద్ధించినది. కాని పుష్పయాచనము జలప్రాంతము లందే సిద్ధము కావున జలాశయాదుల తీరములకు దూరమందు పుష్పాలను యాచింప వచ్చునని “ప్రయోగపారిజాత” వచనము కలదు అగ్రంథము నందే తనజాతివారు తెచ్చిన పుష్పాలను కొని తమ తమ చేసి కొని పూజచేయవచ్చునని యనుజ్ఞ కనబడ చున్నది. శరీర ముపై ధరించినది, కట్టుకొన్న వస్త్రముచే మూయబడినది, ఎడమచేతదాల్చినది, నీటితోఁ గడిగినది యగుపుష్ప నిర్మాల్య ముతో సమానముగాన దానిని దేవతలు గ్రహింపరా, దేవ పూజకై దొంగిలించితెచ్చిన పుష్పాలకు దోషములేదని మనువు చెప్పెను.

(పాశుపత ప్రతిరణమ్ 240వ పేజీ తరువాయి)

— సాక్షాన పాశుపతమ్ (స తానప్రచము) —

మం॥ కాణ్డాత్మాణ్డా = యాశతేనచ ॥

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ=ముతతేనమః ॥

మ ॥ కాణ్డాత్మాణ్డా = యాశతేనచ ॥

(పంచామృతాభిషేకము, బిల్వపత్రార్చన, అపూప (అప్పడములు) సవేదన దూర్వోదకాభిషేకము, అష్టపుష్ప పూజా, క్షీరాన్ననివేదన)

— ఇంద్రాక్షి పాశుపతమ్ (సర్వజ్వరహరము) —

మం॥ భస్మాఽయుధాయవిద్యుహే । రక్తనేత్రాయధీమహి ।

తన్నోజ్వరః ప్రచోదయాత్ ॥

న॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ=ముతతేనమః ॥

మం॥ భస్మోద్ధాతయః ప్రచోదయాత్ ॥

(భస్మోద్ధాతకాభిషేకిం అష్టపృష్ఠ బిల్వపత్రపూజా, మాష చక్రనివేదన)

— వర్ష పాశుపతమ్ (వర్షహేతుపు) —

మం॥ సమోద ద్రేభ్యోయేదవియేషాం వర్షమిషవస్తేభ్యోనమః

న॥ నమస్తే ద్రద్రుగ్యశామో నమః ॥

మం॥ సమో రుద్రేభ్యోతేభ్యో నమః ॥

(పంచామృత, నారకేశజలాభిషేకము, బిల్వదళార్చన, క్షీరాన్ననివేదన)

పాశుపతప్రకరణము సమాప్తమ్

సాంబసదాశివాఽర్పణమస్తు.

— ౦ —

—: వి గ్ర హా రా ధ నా వ శ్య క త :—

శ్లో॥ యావద్గ్రహశక్రమే ణ్మే త్తావదాకారపూజనమ్

శివేచ పూజితే దేవః పూజితాస్సర్వ ఏవహి ।

తస్మాచ్ఛ పూజయేద్దేవం శ కరం లోకశంకరం

(శివమహాపురాణే)

తా॥ గృహస్థాశ్రమమూలా ఉన్నంతవరకు సగుణా రాధన చేయవలయును. శివునొక్కని పూజించిన సర్వకలనను పూజించినట్లే గాన “భిషేపియ శ్శివః” అన నార్యోక్తి ననుసరించి రుద్రునికూ భిషేకార్చనలను తమ తమ కర్తాను సారము చేయవలయును.

శ్లో॥ శివేదత్తం హుతం జప్తం బలపూజా నివేదనం ।

ఏకాంతలోకనంతఫలం తద్భవేన్నత్ర సంశయః ॥

తా॥ ఏకాంతముగా శివునుద్దేశించి చేసిన జప, హోమ, బల పూజా నివేదనలు అనంతఫలము నిచ్చును.

శ్లో॥ సర్వస్వమపియోదద్యాచ్ఛివే భక్తి విచక్షణః ।

సతేన ఫలభాగీస్యాద్భక్తిరేవాత్రచారణమ్ ॥

తా॥ శివభక్తివివర్జితముడై ఎవ్వడు సర్వమూసమర్పించి ననూ ఫలమును పొందడు. భక్తియే ముఖ్యము

*శ్లో॥ అథవాదేవమీశానం భగవంతం సనాతనం ।

ఆరాధయేన్నహాదేవం భావయిత్వా మహేశ్వరం ॥

మంత్రేణ రుద్రగాయత్ర్య ప్రణవేనాధవపునః

ఈశానేనాధవారుదైర్మ్యత్ర్యంబకేన సమాహితః ॥

పత్యైః పుష్పైరధాద్భిర్వాచ దనాద్యైర్మహేశ్వరం ।

అధోన్నమశ్శివాయేతి మంత్రేణానేన పూజయేత్ ॥

(ఇతి కూర్మపురాణే)

తా॥ “షడ్గుణైశ్చర్యసంపన్నుడూ దేవదేవుడూ సనాతనుడు నగు మహాదేవుని (మహేశ్వరుని భావనచేసి రుద్ర గాయత్రీ మంత్రము, ప్రణవము శతరుద్రీయము, త్ర్యంబకము మొదలగు మంత్రములచేతనున్న, శివపంచాక్షరీ (మంత్రము) చేతనున్న నిశ్చలచిత్తుడై జల, బిల్వ, గంధ, వస్త్ర పుష్పాక్షరములచేతను పూజించవలెను” అని కూర్మపురాణ వాక్యము.

***

—: ఫలపూజ :—

శ్లో॥ ఐమ్బూ దాడిమజమ్బూర బదరీ బీజ పూరణాః
రంభా ధాత్రీచ సరీ రసాలీః పనసోపచ
ఏషాం ఫలైశ్చై ద్దేవం శక్మరం లింగరూపితమ్

(తైజ్ఞే ఉ॥)

తా॥ నేరేడుపండ్లు దానిమ్మ (గింజలు) పండ్లు సిమ్మ
పండ్లు, రేగుపండ్లు, మాడిఫలములు, అరటిపండ్లు పెద్దఉసిరి
పండ్లు, తియ్యమామిడిపండ్లు, పనస (తొనలు) పండ్లు శివ
ప్రీతికరములు గాని ఈ ఫలములచే లింగరూపితమైన శివు
నర్పించిన మహాఫలము కలుగును

శ్లో॥ ఆలింగపీఠ పర్యంతం ఆభిషేకం సమాచరేత్ ।

ఆలింగపీఠ పర్యంతం తత్తద్ద్యవ్యైస్సమర్చయేత్ ॥

తా॥ రుద్రాక్షపీఠాన్ని నలు లింగమునకు, పీఠము
(పానవట్టము) నకు కూడ చేయవలగును

శ్లో॥ వస్త్రపూత జలేనైవ ఆభిషేకం తుకాయేత్ ।

తా॥ వడబోసిన జలముచేతనే ఆభిషేకము చేయవలెను.

శ్లో॥ మాయూర వ్యజనం దత్వా శివాయాఽతీవశోభనం ।

వర్షకోటి శతం పుణ్యే శివలోకే ప్రతీయతే ॥

(శివరహస్యే)

తా॥ మిక్కిలి శుభప్రదమైన నెలలికన్నుల వింజామ
రను శంకరునికి సమర్పించిన వారికి కోటి సం॥లు శివలోక
ప్రాప్తి కలుగును.

మాస పుష్ప పూల ఆభిషేక ధాన్య లింగ ఫల పత్ర నివేదన
ములు ములు మాలలు ద్రవ్యములు ములు ములు ములు ద్రవ్యములు

చైత్రమే సమస్త కరపీఠ గంధోదకము బియ్యము వజ్రలింగము పసన చూత కీరాన్నమే
పుష్పములు శివమర్తి సర్వ ఫల (శిశేర్దు) (తొనలు) పల్లవములు
పద్మము, తుమ్మి రసములు రాక్ష

వైశాఖము గులాబీ పొగడ సహస్రకల తిలలు వజ్రలింగము మామిడి రుద్రజడ ఆస్పములు
తులసి శోదకము శిశి తులములు పండు

జ్యేష్ఠము పద్మము తెల్లజిలేడు కుశోదకము యవలు మరకత ద్రాక్షపండు తెల్లజిలేడు గోధుమ
గులాబీ మందార గంధోదకము శిశేర్దు లింగము లింగము అరూర చావిలి ఆకు పెండ్లి

అషాఢము బిల్వపత్రి ఆశోక పందన కండులు మూక్తిక అరూర చావిలి ఆకు పెండ్లి
ఉమ్మెత్త జలము 4 కుంబాలు లింగము పలములు గారెలు

శ్రావణము కలువలు గులాబీ పుష్పోదకము పెసలు ఇంద్రనీల జామిపండ్లు జమ్మిపత్రి పెసరపన్న
మరువము మందార 7 శేర్దు లింగము పుంగము

తాద్ర	కడిమి	వాకుడు	రత్నోదకము	గంపెలు	పద్యరాగ	నిమ్మ	కుశలు	ఋరెలు
పదము	శం	కొండగోగు	7 శేర్లు	తెల్లవాలు	లింగము	పండ్లు		
అశ్వ	కరవీర	పొగడ	దస్యము	తెల్లవాలు	గోషేధిక	అరిటిపండ్లు	పెద్దఉళిరి	పెసరపప్పు
యుజము	నల్లఉమ్మెత్త	కొండగోగు	అవుపెరుగు	లింగములు	లింగము		పత్తి	పులగము
కార్తీ	బిల్వ, పద్యము	రెలు,	అవుపాలు	మిరియాలు	ప్రవాళ	పెద్దఉళిరి	బిల్వవత్తి	శనగగారెలు
కము	తెల్ల బిల్వేడు	కరవీర	లింగములు	లింగములు	లింగము	పండ్లు		
మార్గ	నల్ల కలువ	తెల్ల బిల్వేడు	తేనె	ఉలపలు	వైడూర్య	నారికేళ	తెల్లజిల్లేడు	అవడలు
శ్రీరము	పద్యము	మందార	లింగము	లింగములు	లింగము	ఫలములు	తులసి దళ	దధ్యోదనం
పుష్పము	చామంతి	జమ్మిపత్తి	అవునెయ్యి	మినుగులు	పుష్పరాగ	రేగు	నేరేడువత్తి	చక్కెర
	నెమ్మి	పారిజాతము	లింగములు	లింగములు	లింగము	పండ్లు		పొంగలి
మాఖము	కొండగోగు	నందివర్తనం	తామ	గోధుమలు	సూర్యకాంత	మారేడు	ఉత్తరేణి	క్షీరాన్నము
	కుండము	నల్ల ఉమ్మెత్త	కలశోదకము	లింగములు	లింగము	పండ్లు		చిత్రాన్నము
		జమ్మిపత్తి						
పాలు	జాజి	పొగడ శంఖ	చెరకు	బొబ్బర్లు	స్పటిక	ద్రాక్షపండ్లు	ఉమ్మెత్త	మనద
ణము	మల్లి	ఉత్తరేణి ప	రసం	లింగములు	లింగం	అమలకములు	అకు	గారెలు

అయా ఋతువులలో పూచిన సుగంధపుష్పములతోనూ
ఫలపుష్పపత్రమాలదులతోనూ, లక్షధాన్యములతోనూ, అయా
మాసములయందు ఉక్తరీతిని శివునర్పించవలయును. నవరత్న లింగములు
లభించని యెడల స్వర్ణ, రజిత, తామ్ర, శైలగంధ, దారుమృత్తులతో చేసిన
లింగముల నర్పించవలయును. నవగ్రహదోష నివృత్తి యగును. 108
మారేడుపండ్ల పూజ చేసినవారికి పాడిపంటలు వృద్ధిజెందును.

శ్లో || ఋతుజాతాని పుష్పాణి ముక్తిదానిననంశయః

ఋతుధర్మముననుసరించి పూచిన పూవులు ముక్తిదములు.
సంశయము లేదు. (పూర్వకాలమున నిజాం మంత్రివర్యులు అక్కన
మాదనలు, మానవిశేష నవరత్న లింగార్చన చేసి నకల భోగభాగ్యములతో
తులతూగి, తరించినట్లు చరిత్ర వలన దెలియుచున్నది)

వరిశిష్టమ్ సమాప్తమ్

(కర్తగాని, ఋత్విజాలు గాని, ఆచార్య బ్రహ్మలు గాని రుద్రాభిషేఖ
పూజాసమయములందు నన్యమును బీల్చుట, మొదలగునవి అలవాటు
ఉన్నవారు వానిని విసర్జించవలయును. తప్పనిసరియైనచో బయటికి వచ్చి
వానిని సేవించి వెంటనే పంచార్తము (రెండు చేతులు, రెండు కాళ్ళు,
ముఖము ప్రక్షాళన) చేసికొని యాచమనము గావించి తన కుడిచేతితో
కుడిచెవిని స్పృశించి పదునొకండుసారులు ఓం కారమును జపించి తిరిగి
మిగిలిన పూజాదులను బ్రారంభించవలెను. కేశములను
ముట్టుకొనరాదు. × × × × ×)

గద్య

ఇతి శ్రీదుర్గా, శ్రీమన్మహాదేవ కరుణాకటాక్షలబ్ధ గీర్వాణాన్త
 కవితా ప్రవీణేన, వేగినాడీ విప్రవరేణ్య వాధూలన గోత్రనాథ మునినాథ
 దయాతి భద్రేణ పితృశ్రీ మహాలక్ష్మీ సత్యనారాయణశాస్త్రి సేవానిర్బిద్రేణ
 వేదశాస్త్రపురాణేతిహాస హరికథా కథనాది సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞేన
 శ్రౌతస్మార్తా2 గమ మన్త తన్త యన్త కలాప క్రియాచరణదక్షేణ ప్రజాదరణ
 విజ్ఞానరసార్ధేణ కూచ్యుపనామక వీరభద్ర శర్మణా సజ్జ్ఞధితో2 యం
 'రుద్రాభిషేక ధర్మదీపికా' విరాజితః, 'పాశుపత ప్రకరణ' విలసితః
 'రుద్రా2 ర్చనావిధి' విభూషితః, స్వరచితాన్త భావార్ధసహితః,
 స్వసమలఙ్కృతశ్చ, 'సశాస్త్రీయ రుద్రా2 భిషేక విధి' నామక పవిత్ర గ్రంథరాజః
 శ్రీ సామ్యసదాశివా2 ర్చితోస్తుః
 హరిః ఓమ్ తత్సదోమ్
 శ్రీశ్రీశ్రీ